

Adopcja dzieci

Katarzyna Bagan-Kurluta

Adopcja dzieci

Rozwiązania prawne
w wybranych państwach

Temida2
Białystok 2009

Rada Programowa Wydawnictwa Temida 2:

Leonard Eteł, Marian Grzybowski, Adam Jamróz, Dariusz Kijowski, Cezary Kosikowski, Adam Lityński, Emil Pływaczewski, Stanisław Prutis, Eugeniusz Ruśkowski, Walerian Sanetra, Halina Święczkowska, Bogdan Wierzbicki

Redaktor naukowy wydawnictwa:

Halina Święczkowska

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

© Copyright by Temida 2

Białystok 2009

ISBN 978-83-89620-75-0

Recenzent:

Teresa Mróz

Opracowanie graficzne i typograficzne:

Jerzy Banasiuk

Redakcja techniczna:

Jerzy Banasiuk

Korekta:

Autorka

Wydawca: Temida 2

Przy współpracy i wsparciu finansowym
Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Spis treści

Wprowadzenie	9
Europa	11
Albania	15
Austria	15
Belgia	17
Białoruś	19
Bułgaria	20
Chorwacja	21
Cypr	22
Czechy	23
Dania	24
Finlandia	26
Francja	26
Grecja	28
Hiszpania	29
Holandia	31
Irlandia	32
Litwa	33
Luksemburg	35
Malta	36
Niemcy	37
Norwegia	38
Portugalia	39
Rosja	40
Rumunia	42
Serbia	43
Słowacja	43
Słowenia	45
Szwajcaria	46
Szwecja	47
Turcja	48
Ukraina	49
Węgry	52
Wielka Brytania	52
Włochy	53

Afryka	55
Afryka Płd.....	57
Algieria	58
Angola	59
Botswana	60
Nigeria	60
Zambia.....	61
Azja, Australia i Oceania	63
Armenia	65
Azerbejdżan	66
Australia.....	67
Australia:Australian Capital Territory	68
Australia:New South Wales	69
Australia:Northern Territory.....	70
Australia:Queensland.....	71
Australia:South Australia.....	72
Australia:Tasmania	73
Australia:Victoria.....	74
Australia:Western Australia	75
Brytyjskie Wyspy Dziewicze.....	76
Chiny	77
Filipiny.....	79
Hong Kong	81
Indie	82
Iran.....	83
Izrael	85
Japonia	86
Kazachstan	88
Korea Płd.....	89
Liban.....	90
Nowa Zelandia.....	91
Papua, Nowa Gwinea	92
Singapur.....	93
Sri Lanka.....	94
Tajlandia	95
Trynidad i Tobago.....	95
Wietnam.....	96
Ameryka.....	99
Antigua i Barbuda.....	103
Argentyna	103
Belize.....	104
Boliwia.....	105

Brazylia.....	106
Chile.....	108
Ekwador.....	109
Gwatemala.....	110
Haiti.....	111
Honduras.....	111
Kanada.....	112
Kanada:Alberta.....	112
Kanada:British Columbia.....	113
Kanada:Manitoba.....	114
Kanada:New Brunswick.....	115
Kanada:Newfoundland i Labrador.....	116
Kanada:Northwest Territories.....	117
Kanada:Nova Scotia.....	118
Kanada:Nunavut.....	119
Kanada:Ontario.....	120
Kanada:Prince Edward Island.....	121
Kanada:Quebec.....	122
Kanada:Saskatchewan.....	122
Kanada:Yukon.....	123
Kolumbia.....	124
Kostaryka.....	125
Kuba.....	127
Meksyk.....	128
Nikaragua.....	128
Panama.....	129
Paragwaj.....	129
Peru.....	130
Urugwaj.....	131
Wenezuela.....	132
USA.....	135
Stany Zjednoczone.....	139
Alabama.....	139
Alaska.....	140
Arizona.....	141
Arkansas.....	141
California.....	142
Colorado.....	143
Connecticut.....	144
Delaware.....	145
Florida.....	146
Georgia.....	147

Hawaii.....	147
Idaho.....	148
Illinois.....	149
Indiana.....	150
Iowa.....	151
Kansas.....	152
Kentucky.....	152
Maine.....	153
Maryland.....	154
Massachusetts.....	154
Michigan.....	155
Minnesota.....	156
Mississippi.....	157
Missouri.....	157
Montana.....	158
Nebraska.....	159
Nevada.....	160
New Hampshire.....	160
New Jersey.....	161
New Mexico.....	162
New York.....	163
North Carolina.....	164
North Dakota.....	165
Ohio.....	166
Oklahoma.....	167
Oregon.....	168
Rhode Island.....	168
South Carolina.....	169
South Dakota.....	170
Tennessee.....	171
Texas.....	171
Utah.....	172
Vermont.....	173
Virginia.....	174
Washington.....	174
West Virginia.....	175
Wisconsin.....	176
Wyoming.....	177

Wprowadzenie

Przedstawione Państwu opracowanie dotyczy jednej instytucji prawa rodzinnego – przysposobienia, polegającego na stworzeniu w drodze przewidzianego prawem postępowania więzów rodzinnych, mających spełniać taką samą lub co najmniej podobną funkcję, jaka wynika z „naturalnych” węzłów krwi i pochodzenia¹. Badania nad tekstami źródłowymi poprzedzające jego przygotowanie ograniczono tylko do adopcji dzieci, stąd rozwiązania dotyczące osób dorosłych w opracowaniu właściwie nie zostały uwzględnione. Przysposobienie dzieci zostało natomiast w nim zaprezentowane w kontekście rozwiązań prawnych obowiązujących w wybranych państwach świata. Szeroki wybór rozwiązań prawnych, który posłużył do przygotowania opracowania był podyktowany przekonaniem autorki, że ukazanie rozwiązań z jednego regionu geograficznego nie zilustruje odmienności, jakie mogą występować w ramach tej jednej, pozornie jednolitej instytucji prawnej. Na ich wybór wpływ miała oczywiście także dostępność źródeł. Celowa także wydawała się prezentacja przynajmniej jednej instytucji prawa opiekuńczego, ilustrująca istotne różnice w zakresie skutków jej zastosowania względem konsekwencji zastosowania adopcji. Dla przedstawienia zróżnicowania istniejących w prawach materialnych rozwiązań posłużono się tymi ich elementami, które mogłyby mieć znaczenie z punktu widzenia realizacji dobra dziecka w przysposobieniu. Stąd przyjęto, że w we współczesnych czasach to właśnie zasada dobra dziecka „przenika instytucję przysposobienia we wszystkich stadiach jego istnienia”² oraz, że dobro dziecka stanowi jednocześnie kryterium rządzące całością przysposobienia³, a organy państwowe decydujące o losie dziecka powinny mu zapewnić realizację najlepszego możliwego rozwiązania. W związku z tym szczególną uwagę zwrócono na następujące kwestie: formę adopcji, zerwanie więzów przysposobionego z biologiczną rodziną, status przysposobionego jakby był dzieckiem pochodzącym z małżeństwa, rozwiązywalność przysposobienia (szeroko pojmowane - wraz z unieważnieniem, odwołaniem i wygaśnięciem stosunku adopcji), warunki stawiane stronom, których spełnienie prowadzi do powstania tego stosunku (czyli przesłanki odnoszone do przysposabiających i przysposabianych, właściwie z pominięciem innych osób), subsydiarność adopcji międzynarodowej oraz odrębnie - zasadę kierowania się dobrem dziecka przy przysposobieniu.

Oddając to opracowanie w ręce czytelnika mam nadzieję, że tematyka przysposobienia dzieci okaże się dla niego równie interesująca i intrygująca, jaką była dla mnie. Przyglądając się istniejącym regulacjom można zauważyć i takie, które zbliżone są do rozwiązań XIX-wiecznym, ale również rozwiązania nowatorskie, łączące w sobie elementy różnych rodzajów przysposobienia. Również interesujące wydają się ograniczenia dotyczące przysposobienia międzynarodowego, w konfrontacji z zagrożeniami, jakie mogą wynikać ze stosowania tej formy adopcji.

Mam nadzieję, że zarówno wybór państw, jak i wybór prezentowanych zagadnień posłuży do prześledzenia różnic między systemami prawnymi oraz przyjrzeniu się tej jakże ważnej i potrzebnej instytucji prawnej, której błędna regulacja może doprowadzić do patologii, które dotyczą dzieci. Poza tym mam nadzieję, że publikacja ta będzie przydatna w dalszych badaniach nad prawem rodzinnym i posłuży zgłębieniu tej instytucji przez studentów, seminarzystów i doktorantów.

Katarzyna Bagan-Kurluta

1 S. Grzybowski, *Przysposobienie całkowite*, „Państwo i Prawo” 1979, nr 2, s. 38.
2 J. Ignatowicz, *Prawo rodzinne. Zarys wykładu*, Warszawa 1995, s. 209, 210-217.
3 J. Winiarz, *Prawo rodzinne*, Warszawa 1995, s. 232.

Europa

W przepisach adopcyjnych państw Europy „zachodniej” istnieją różnice dotyczące organów decydujących o ustanowieniu przysposobienia oraz możliwości rozwiązania tego stosunku prawnorodzinego. We wszystkich państwach podstawowe znaczenie dla adopcji ma zasada dobra dziecka, co oznacza, że powinna być ona realizowana na każdym etapie postępowania adopcyjnego oraz, że instytucja ta ma służyć przede wszystkim zagwarantowaniu dobra dziecka pozbawionego rodziny. Na przykład grecki sąd orzeka o przysposobieniu, jeśli osobowość, zdrowie, stosunki rodzinne i sytuacja majątkowa przysposabiającego i przysposabianego oraz ich zdolność wzajemnego dopasowania się służą dobru przysposabianego dziecka. Jednak w świetle przepisów niemieckiej ustawy, o ile zagrożenie dobra dziecka stanowi przeszkodę rozwiązania przysposobienia, to adopcja może być rozwiązana jeśli przeważające interesy przysposabiającego wymagają takiego rozwiązania.

W większości państw o adopcji orzeka sąd, jednak są też inne rozwiązania. W Szwajcarii w niektórych kantonach dochodzi do niej w drodze orzeczenia sądu, w pozostałych – w drodze decyzji administracyjnej. W Danii decyduje o niej lokalny organ administracyjny *Regional Government Department (Statsamt)*, jej rozwiązanie nastąpić może także w drodze decyzji administracyjnej *Minister of Family and Consumer Affairs*. Również w Norwegii do adopcji (pełnej) dochodzi w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości w interesie dziecka.

Podstawowym rodzajem przysposobienia jest adopcja pełna, choć nie musi być to jedyny rodzaj adopcji uregulowany prawem – o czym świadczą przepisy francuskie, belgijskie i włoskie. Francuska regulacja adopcji powstała w wyniku ewolucji Kodeksu Napoleona z 1804 r. Stopniowe zmiany dotyczyły wprowadzenia powojennych ułatwień w jej dokonywaniu (1923 r.), wprowadzenia legitymacji adopcyjnej, a więc odejście od modelu niepełnej adopcji w kierunku niemal całkowitego zrównania w prawach dzieci adoptowanych z biologiczną progeniturą przysposabiających (1939 r.), odrzucenia kontraktowej formy adopcji (1958 r.), w końcu – po zasadniczą reformę prawa adopcyjnego (1966 r.).¹ Obecnie obok rozwiązywalnego *adoption simple* (przysposobienia niepełnego) w kodeksie znajduje się nierozwiązywalne przysposobienie pełne (*adoption plénière*). Podobna regulacja znajduje się w belgijskim kodeksie cywilnym – obok nierozwiązywalnej *adoption plénière* dopuszczalna jest rozwiązywalna w wyniku orzeczenia sądu *adoption simple*. Sąd we Włoszech może orzec adopcję niepełną (rozwiązywalną, w wyniku której przysposabiający uzyskują władzę rodzicielską nad dzieckiem) lub pełną (nierozwiązywalną, stosowaną do porzuconych dzieci).

Adopcje krajowe mają pierwszeństwo przed międzynarodowymi – stąd można mówić o stosowaniu w tych państwach zasady subsydiarności przysposobienia międzynarodowego. Poza tym w większości państw nie ma przepisów odrębnie je regulujących, poza występującymi w niektórych państwach wymogami stawianymi przysposabiającym (obywatelstwo, miejsce zamieszkanie, pobyt zwykły lub inny związek z *forum*), których spełnienie warunkuje dopuszczalność adopcji. W Portugalii pierwszeństwo w adopcji przysługuje Portugalczykom, a aby adoptować tam dziecko należy mieć ustanowione w tym państwie miejsce swego pobytu (*legal residence*). Co ciekawe, portugalski sąd jest jednak władny wyrazić zgodę na przewiezienie dziecka, które ma być przysposobione do innego państwa i przeprowa-

1 K. Potrzebowski, Adopcja w ustawodawstwie francuskim, „Nowe Prawo” 1977, nr 9, s. 1260-1266, E. Płonka, Przysposobienie według prawa francuskiego po reformie z 1976 r., „Studia Cywilistyczne, Tom XXXIV, 1988, s. 157-194; G. Griolet, C. Vergé, M. H. Bourdeaux, *Code Civil. Annoté d’après la doctrine et la jurisprudence. Avec renvois aux ouvrages de MM. Dalloz, Librairie Dalloz, Paris 1917*, s. 98a-98d. oraz H. D. Krause, *Creation of Relationships of Kinship*, w: A. Chloros, M. Rheinstein, M. A. Glendon (ed.), *International Encyclopedia of Comparative Law, Vol. IV. Persons and Family, Mohr Siebeck, Tübingen, Leiden, Boston*, s. 74.

dzenie tam postępowania adopcyjnego, wówczas wymóg pobytu przysposabiającego w Portugalii nie ma zastosowania. W Hiszpanii przysposabiającym może być osoba mająca ustanowione tam miejsce pobytu, w Danii natomiast – osoby mające miejsce pobytu zwykłego w innym państwie, o ile wnioskodawca lub jego małżonek jest obywatelem Danii i adopcja w państwie miejsca jego pobytu jest niemożliwa, jednak pod warunkiem że decyzja o adopcji wydana w Danii będzie ważna w państwie jego miejsca pobytu. Również w Grecji adopcja międzynarodowa jest uzależniona od greckiego obywatelstwa lub greckiego pochodzenia przysposabiającego oraz jego przebywania na terytorium tego państwa. Najbardziej rygorystyczne są w tej kwestii fińskie przepisy. Po pierwsze, potencjalny przysposabiający powinien mieć status stałego rezydenta i rzeczywiście mieszkać w Finlandii, ponieważ wywiezienie adoptowanego dziecka z Finlandii z zamiarem zamieszkania z nim w innym państwie nie jest możliwe, po drugie – cudzoziemcy nie mogą adoptować fińskich dzieci.

Wspólne dla wszystkich systemów prawnych jest przyjęcie przesłanek adopcji: wieku minimalnego przysposabiającego (niekiedy również maksymalnego), różnicy wieku między stronami i zgody ustawowo określonych osób na przysposobienie. Przepisy mogą osoby dorosłe, o pełnej zdolności do czynności prawnych – same lub wspólnie ze współmałżonkami, o ile pozostają w związkach małżeńskich (niekiedy również w związkach nie będących tradycyjnie rozumianymi małżeństwami). Przepis o przysposobieniu pasierba nie powoduje zerwania więzi dziecka z rodzicem, który jest małżonkiem przysposabiającego.

O największych odmiennościach względem tych w miarę jednolitych rozwiązań można mówić w odniesieniu do prawa austriackiego.

Po zniknięciu ZSRR z mapy Europy, zniknęło dotąd wspólne dla wszystkich republik prawo rodzinne. Stąd też również przysposobienie stało się przedmiotem kodyfikacji w poszczególnych państwach. W 1990 r. na Łotwie zerwano z koncepcją oderwania prawa rodzinnego od prawa cywilnego i powrócono do kodeksu cywilnego z 1937 r. W 1994 r. przyjęto Ustawę o prawie rodzinnym w Estonii, w 1995 r. – kodeks rodzinny w Rosji. Przepisy o przysposobieniu w Związku Radzieckim były podporządkowane polityce państwa, stąd też nie zostało one uregulowane w radzieckim kodeksie z 1918 r. Ten brak uzasadniano niemożnością sprawowania przez państwo kontroli nad adopcjami, a wprowadzenie jego regulacji w 1926 r. – z kolei niemożnością kontroli nad bezdomnymi dziećmi, które stały się zagrożeniem dla porządku publicznego.² Już do regulacji z 1926 r. wprowadzono przesłankę adopcyjną dobra dziecka, a co ciekawe, adopcja rzeczywiście mogła stać się narzędziem poprawy losu nieślubnych dzieci, gdy przepisami dekretu z 1944 r. uniemożliwiono dochodzenie ojcostwa wobec takich dzieci.³ Radzieckie prawo nie zabraniało adopcji międzynarodowych, było ich jednak niewiele, dokonywanych przez obywateli USA, Włoch i Izraela.⁴ W 1991 r., a więc jeszcze przed przyjęciem nowego kodeksu rodzinnego w Rosji, przyjęto tam zasadę subsydiarności adopcji międzynarodowych względem krajowych (dzieci, dla których adopcja międzynarodowa była jedynym sposobem na opuszczenie sierot – z fizycznymi i psychicznymi problemami zdrowotnymi). W kolejnych latach po przyjęciu nowych rozwiązań rodzinnoprawnych w Rosji powstawały następne regulacje: w Gruzji (Kodeks cywilny, 1997 r.), na Białorusi (Kodeks o małżeństwie i rodzinie, 1999 r.), Litwie (kodeks cywilny, 2000 r.), w Azerbejdżanie (kodeks rodzinny 2000 r.), Mołdawii (kodeks rodzinny, 2001 r.), Armenii (kodeks rodzinny, 2004 r.) i na Ukrainie (kodeks rodzinny, 2005 r.).⁵ Regulacje w państwach byłego

2 H. D. Krause, *Creation of Relationships of Kinship*, w: A. Chloros, M. Rheinstein, M. A. Glendon (ed.), *International Encyclopedia of Comparative Law, Vol. IV. Persons and Family*, Mohr Siebeck, Tübingen, Leiden, Boston, s. 75.

3 M. Mladenović, M. Janjić-Komar, Ch. Jessel-Holst, *The Family in Post-Socialist Countries*, w: A. Chloros, M. Rheinstein, M. A. Glendon (ed.), *op. cit.*, s. 117.

4 Por. V. G. Maslov, *Adoption of children from the Ukraine*, w: E. D. Jaffe (ed.), *Intercountry adoptions. Laws and Perspectives of "Sending" Countries*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London 1995, s. 113-114.

5 Por. rozważania dotyczące systemowych podobieństw i różnic w: O. A. Khazova, *Family Law In the Former Soviet Union: More Differences or More Common?*, w: M. Antokolskaia (ed.), *Convergence and Divergence of Family Law in Europe, Intersentia, Antwerpen – Oxford 2007*, s. 97-103.

bloku państw socjalistycznych dotyczące przysposobienia nie są jednolite, jednak ich analiza prowadzi do konstatacji, że między niektórymi z nich występują znaczne podobieństwa. Rosyjskie przysposobienie jest pełne i rozwiązywalne. Dopuszczalna jest adopcja tylko osoby niepełnoletniej i tylko w jej interesie, przy czym należy uwzględnić jej etniczne pochodzenie, religię, przynależność kulturową, język, możliwość zagwarantowania zgodnego z tym jej dziedzictwem wychowania i wykształcenia, oraz zagwarantować jej w wyniku przysposobienia pełny fizyczny, psychiczny, duchowy i moralny rozwój. Również litewska adopcja jest pełna. Białoruski kodeks zawiera rozwiązania analogiczne do rosyjskich – tak w kwestii przesłanek adopcji, jak jej skutków i rozwiązywalności, natomiast ukraińska w znacznym stopniu różni się od obu. Ciekawą rozwiązaniem umieszczonym w białoruskiej ustawie jest przyjęcie, że z reguły niedopuszczalne rozdzielenie rodzeństw może nastąpić, jeśli przysposabiający nie obstają przy zachowaniu tajemnicy adopcji i zobowiązują się nie przeszkadzać w kontaktach dziecka z rodzeństwem – wówczas sąd nakłada na przysposabiającego obowiązek poinformowania dziecka o posiadanym rodzeństwie i miejscu jego pobytu.

Rozwiązania przyjęte w innych państwach tzw. bloku wschodniego nie są jednolite. W Bułgarii stosowana jest *adoptio plena*, i *adoptio minus plena* – obie orzekane przez sąd w interesie dziecka. Adopcja niepełna z mocy prawa ulega rozwiązaniu w przypadku śmierci przysposabiającego, natomiast adopcja pełna może być w takim przypadku rozwiązana, jeśli wymaga tego dobro przysposobionego dziecka. W Chorwacji, Serbii i Słowenii adopcja jest pełna. W Chorwacji jest ona orzekana przez sąd w interesie dziecka i trwa do momentu osiągnięcia przez adoptowane dziecko 18 lat. Serbska i słoweńska adopcja jest nierozwiązywalna, decyduje o niej organ administracyjny (*Center for Social Work*). Zasadą jest, że słoweńskie dziecko jest adoptowane przez obywatela Słowenii – jednak adopcja międzynarodowa jest dopuszczalna – w braku takich potencjalnych przysposabiających. Czeska adopcja jest także pełna i w niektórych przypadkach nierozwiązywalna, czyli w istocie są tam dwie odmiany przysposobienia (pełne rozwiązywalne i pełne nierozwiązywalne). Natomiast na Słowacji pełne adopcje mają charakter rozwiązywalny, czyli, że przysposobienie orzeczone przez sąd może być również przez sąd rozwiązane. Na Węgrzech pełna adopcja, o której decyduje organ administracyjny może być rozwiązana także w drodze decyzji administracyjnej, którą poprzedza porozumienie między przysposabiającym i przysposobionym.

Albania¹

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks rodzinny z 8.05.2003 (ustawa nr 9062), Ustawa 7650 z 17.12.1992 r. o adopcji dzieci przez cudzoziemców i innych zmianach kodeksu rodzinnego

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: –

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) w praktyce przysposabiać mogą tylko małżonkowie wspólnie, o ile małżeństwo trwa co najmniej dwa lata, jeśli oboje są w wieku między 25 a 50 lat, ich stan zdrowia jest dobry i nie mają przeszłości kryminalnej (choć przepisy pozwalają na adopcję przez jedną osobę);
- 2) różnica wieku między przysposabiającym(mi) a przysposabianym dzieckiem powinna wynosić co najmniej 18 lat;
- 3) przysposobić można wyłącznie dziecko, które zostało przez sąd uznane za porzucone (sąd orzeka o uznaniu dziecka za porzucone:
 - a) po trzech miesiącach od porzucenia dziecka przez nieznaną matkę po jego urodzeniu,
 - b) po 6 miesiącach – przez znaną matkę,
 - c) po 12 miesiącach – jeśli dziecko przebywa w instytucji opiekuńczej, a rodzina nie interesuje się nim);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

- 1) dziecko może być skierowane do adopcji międzynarodowej, jeśli w czasie 6 miesięcy nie znajdzie się przysposabiający w kraju;
- 2) adopcje są orzekane tylko w stosunku do dzieci pochodzących z państw, które ratyfikowały konwencję haską z 1993 r. oraz z państw, z którymi Albania zawarła umowy dotyczące adopcji (Włochy, Francja, Kanada, Malta, USA);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Austria

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch z 1811 r. (art. 179-185A)²

- 1 Źródło: *Adoptionworx, International Adoption Agency*, <http://www.adoptionworx.com/eligibility.html> (9.05.07), *US Department of State*, http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_373.html (9.05.07) oraz *National Committee on Women and Family, Republic of Albania, 2001 National Strategy for Children (5 year plan)*, <http://www.unicef.org/albania/nationalchildstrategy.pdf> (9.05.07) i *National Center for Social Studies, Assessment of the Child Care Services and the Institutions for Children Without Parental Care, October 2005 Report sponsored by Unicef*, http://www.unicef.org/albania/residential_care_assessment.pdf (9.05.07), T. Zaka, *UN Convention on the Rights of the Child and Albanian Legislation, February 2001*, <http://www.unicef.org/albania/conv-legis.pdf> (9.05.07) oraz *Bethany Christian Services*: <http://www.bethany.org/A55798/BETHANYWWW.NSF/c79EDBD86c517A1D852569c800702556/314CAC902FA581E185256CF2000F338F?OPENDOCUMENT> (29/07/07).
- 2 Por.: *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on interco-*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **NIE**

kontrakt, ale wymagane jest zezwolenie sądu;

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **NIE**

- a) istnieje obowiązek alimentacyjny przysposobionego względem rodziców biologicznych, w odwrotnej relacji – pierwszeństwo mają przysposabiający
- b) prawa spadkowe;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

- a) ale przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiającego oraz nosi jego nazwisko;
- b) istnieje również obowiązek alimentacyjny jednej strony przysposobienia względem drugiej;
- c) przysposabiający dziedziczy po przysposobionym;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

możliwe jest odwołanie lub rozwiązanie przysposobienia (orzeczenie sądu);

1) odwołane może być ono:

- a) za porozumieniem stron umowy lub na wniosek jednej z nich, jeśli przysposabiający w momencie zawarcia umowy nie miał zdolności do czynności prawnych i po jej odzyskaniu nie potwierdził chęci związania się przysposobieniem,
- b) z urzędu lub na wniosek którejś ze stron, jeśli przysposobiane dziecko wbrew brakowi zdolności zawarło umowę, o ile nie wyraził na to zgody jego przedstawiciel ustawowy lub w jego zastępstwie nie zezwolił na to sąd,
- c) z urzędu lub na wniosek jednej ze stron, jeśli dziecko zostało przysposobione przez więcej niż jedną osobę, a osoby te nie są małżeństwem lub, gdy umowa została zawarta tylko po to aby umożliwić przysposobianemu przybranie nazwiska przysposabiającego lub aby stworzyć zewnętrzne pozory przysposobienia dla ukrycia sprzecznych z prawem stosunków płciowych ,
- d) na wniosek jednej ze stron, jeśli umowa przysposobienia nie została sporządzona na piśmie i nie minęło 5 lat od uprawomocnienia się sądowego zezwolenia na przysposobienie;

2) przysposobienie może być rozwiązane, jeśli:

- a) oświadczenie jednej ze stron lub osoby uprawnionej do wyrażenia zgody na przysposobienie zostało złożone pod wpływem podstępstwa lub przymusu (nie później niż rok po ustaleniu błędu lub ustaniu stanu przymusu),
- b) przysposobienie zagraża dobru dziecka (z urzędu),
- c) ma ono służyć dobru dziecka i nie jest sprzeczne z uzasadnionym wnioskiem przysposabiającego, jeśli małżeństwo przysposabiających zostało rozwiązane lub unieważnione, ewentualnie jeden z przysposabiających zmarł (na wniosek przysposobionego),
- d) na zgodny wniosek stron umowy, o ile przysposabiany ma zdolność do czynności prawnych;

*untry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990, w: Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation, SDU Publishers/ The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 105 J. H. A. van Loon, International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 388 oraz U. S. Department of State, Intercountry Adoption, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_415.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_415.html) (18/07/07). Tekst ustawy w: *Bundeskanzleramt Österreich* [HTTP://RIS1.BKA.GV.AT/BGBL-PDF/INDEX.ASPX](http://ris1.bka.gv.at/bgbl-pdf/index.aspx) i [HTTP://WWW.IBIBLIO.ORG/AIS/ABGB1.HTM#T1H3](http://www.ibiblio.org/ais/abgb1.htm#t1h3) (30/07/07), polski tekst dostępny w archiwach Ministerstwa Sprawiedliwości.*

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiającym może być osoba posiadająca zdolność do czynności prawnych³, która nie ślubowała uroczystcie stanu bezżeństwa;
- 2) przysposabiać mogą małżonkowie (z reguły wspólnie, chyba że jeden z małżonków przysposabia biologiczne dziecko drugiego lub jeden z małżonków nie spełnia ustawowych warunków przysposobienia (zdolność, wiek), jego miejsce pobytu jest nieznanе od co najmniej 1 roku albo małżonkowie od co najmniej 3 lat nie utrzymują wspólnoty małżeńskiej lub z innych równie ważnych powodów) lub osoby stanu wolnego;
- 3) przysposabiający powinien mieć więcej niż 30 lat (mężczyzna) lub 28 lat (kobieta), jednak możliwe są odstępstwa od tej reguły, jeśli małżonkowie przysposabiają dziecko wspólnie lub gdy jeden z nich przysposabia dziecko drugiego małżonka, w każdym takim przypadku powinien istnieć między przysposabiającym a przysposobianym stosunek odpowiadający stosunkowi, jaki istnieje między rodzicami a dziećmi;
- 4) przysposobiany powinien być o 18 lat młodszy od przysposobianego (możliwe wyjątki, jeśli między przysposabiającym a przysposobianym istnieje stosunek odpowiadający stosunkowi, jaki istnieje między rodzicami a dziećmi) lub o 16 lat (jeśli przysposabiający jest biologicznym rodzicem przysposobianego dziecka lub jego krewnym);
- 5) przysposabiający nie powinien mieć kryminalnej przeszłości;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinni przebywać w Austrii (*legal residents*);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU:

TAK

Belgia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1804 r., z późniejszymi zmianami⁴: z 26 stycznia 1987 r.,⁵ 31 marca 1987 r.,⁶ 27 kwietnia 1987 r.,⁷ 20 maja 1987 r.,⁸

– *Loi modifiant certaines dispositions du Code civil en vue de permettre l'adoption par des personnes de même sexe (I)* z 18 maja 2006 r.⁹

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) adopcja nie może być unieważniona;

3 *Eigenberechtigte Personen.*

4 Tekst dostępny w: *Banque Carrefour de la législation*, [HTTP://WWW.CASS.BE/LOI/LOI.HTM](http://www.cass.be/loi/loi.htm) (30/07/07), polskie tłumaczenie – z archiwów Ministerstwa Sprawiedliwości.

5 *Moniteur Belge-Belgish Staatsblad, Publié le: 1987-04-01 fin Service Public Federal Justice*, s. 4831-4832 oraz *Filiation and Adoption, 14 Ann. Rev. Population L.* 1987, s. 119.

6 *Moniteur Belge-Belgish Staatsblad, Publié le: 1987-05-27 fin Service Public Federal Justice*, s. 8250-8270 oraz “*Revue de droit international et de droit comparé*”, No. 4, 1988, s. 354-357, “*Revue régionale de droit*”, No. 43, August 1987, s. 320, *Filiation and Adoption, 14 Ann. Rev. Population L.* 1987, s. 118-119.

7 *Moniteur Belge-Belgish Staatsblad, Publié le: 1987-05-27 fin Service Public Federal Justice*, s. 8270-8274 oraz “*Revue de droit international et de droit comparé*”, No. 4, 1988, s. 353-354, “*Revue régionale de droit*”, No. 43, August 1987, s. 320, *Filiation and Adoption, 14 Ann. Rev. Population L.* 1987, s. 119.

8 *Moniteur Belge-Belgish Staatsblad, Publié le: 1987-05-27 fin Service Public Federal Justice*, s. 8274-8276 oraz “*Revue de droit international et de droit comparé*”, No. 4, 1988, s. 351-352, 361, *Filiation and Adoption, 14 Ann. Rev. Population L.* 1987, s. 119.

9 *Moniteur Belge-Belgish Staatsblad, Publié le: 2006-06-20 fin Service Public Federal Justice.*

2) wznowienie postępowania w odniesieniu do orzeczonej już adopcji jest możliwe, jeśli istnieją podstawy do twierdzenia, że została ona ustanowiona w wyniku porwania dziecka, jego sprzedaży lub handlu żywym towarem;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą osoby stanu wolnego, pary małżeńskie oraz pary w związkach rejestrowanych i nierejestrowanych (heteroseksualnych, stałych, uczuciowych z co najmniej 3-letnim stażem, o ile partnerzy nie są ze sobą spokrewnieni i o ile takich związków nie zakazuje prawo);
- 2) zakaz przysposobienia przez rodziców biologicznych (o ile pochodzenie dziecka zostało ustalone);
- 3) przysposabiający powinien mieć ukończone 25 lat i być o 15 lat starszy od przysposobianego (z wyjątkiem adopcji przez małżonka/partnera rodzica biologicznego lub adopcyjnego dziecka – powinien on mieć ukończone 18 lat i być o 10 lat starszy od przysposobianego dziecka);
- 4) adopcja może nie zostać orzeczona, jeśli dziecko nie było wychowywane przez wnioskującego o nią przez okres 6 miesięcy przed jej orzeczeniem;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ **TAK**

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

– *adoption simple*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **NIE**

- 1) istnieje obowiązek alimentacyjny przysposobionego wobec rodziców biologicznych (w odwrotnej relacji – pierwszeństwo mają przysposabiający);
- 2) prawa spadkowe;

STATUS PRZYSPOSOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

- 1) przysposabiający uzyskują władzę rodzicielską (w tym prawo korzystania z majątku dziecko, prawo żądania emancypacji przysposobionego spod władzy rodzicielskiej i prawo do wyrażenia zgody na zawarcie małżeństwa);
- 2) istnieje obowiązek alimentacyjny;
- 3) przysposobiany dziedziczy po przysposabiającym;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **TAK**

(orzeczenie sądu)

– *adoption plénière*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem (i jego krewnymi) a dzieckiem, które zostało adoptowane przez małżonka rodzica;

STATUS PRZYSPOSOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **NIE**

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

przysposobiane mogą być tylko dzieci, czyli osoby w wieku poniżej 18 roku życia

Białoruś

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks Republiki Białorusi o małżeństwie i rodzinie z 1999 r. (art. 119-141)¹⁰

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

1) osobiste prawa niemajątkowe i majątkowe oraz obowiązki mogą zostać zachowane, gdy:

- a) przy adopcji przez jedną osobę, na życzenie matki, jeśli przysposabiający jest mężczyzną lub na życzenie ojca – jeśli przysposabiający jest kobietą,
- b) jeśli jedno z rodziców dziecka zmarło – na prośbę rodziców zmarłego rodzica – w stosunku do krewnych zmarłego rodzica, jeśli wymaga tego dobro dziecka;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ TAK

w wyniku orzeczenia sądu, gdy:

- a) przysposabiający uchyla się od wykonywania nałożonych na niego obowiązków rodzica,
- b) nadużywa swych praw rodzicielskich,
- c) nieludzko obchodzi się z dzieckiem,
- d) jest przewlekłe chory na alkoholizm lub narkomanię,
- e) jak również na innej podstawie – biorąc pod uwagę dobro dziecka i jego opinię, o ile skończyło ono 10 lat;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) możliwe jest przysposobienie osób niepełnoletnich, pozostających bez opieki rodziców;
- 2) niedopuszczalne jest rozdzielanie rodzeństw, chyba, że jest to zgodne z interesem dzieci; może ono nastąpić, jeśli przysposabiający nie obstaje przy zachowaniu tajemnicy adopcji i zobowiązuje się nie przeszkadzać w kontaktach dziecka z rodzeństwem – sąd nakłada na przysposabiającego obowiązek poinformowania dziecka o posiadanym rodzeństwie i miejscu jego pobytu;
- 3) przysposabiać mogą pełnoletnie osoby płci obojga, jak również niepełnoletnie, o ile zgodnie z prawem białoruskim mają pełną zdolność do czynności prawnych;
- 4) nie mogą przysposabiać:
 - a) osoby uznane przez sąd za niezdolne do czynności prawnych lub ograniczone w zdolności,
 - b) małżonkowie, z których jeden został uznany przez sąd za niezdolnego do czynności prawnych lub ograniczonego w zdolności,
 - c) osoby pozbawione przez sąd praw rodzicielskich lub w nich ograniczone,
 - d) osoby zwolnione z obowiązków opiekuna lub kuratora z powodu niewłaściwego wykonywania powierzonych im obowiązków,
 - e) byli przysposabiający, jeśli przysposobienie zostało rozwiązane przez sąd z ich winy,
 - f) osoby, które w chwili przysposobienia nie mają dochodu zapewniającego dziecku minimum socjalnego ustanowionego w Białorusi lub, które nie posiadają stałego miejsca zamieszkania, a także lokalu mieszkalnego zgodnego z ustalonymi wymogami sanitarnymi i technicznymi,
 - g) osoby karane za przestępstwa umyślne,

10 *Vedomosti Natsionalnogo Sobrania Respubliki Belarus*, 1999.#23. St 16, W. G. Tichinia, W. G. Gołowanow (red.), *Kommentarij k Kodeksu Respubliki Bielaruś o brakie i semje, Mn.: "Swietocz"* 2000.

- h) osoby, które z powodów zdrowotnych nie mogą realizować praw i obowiązków rodzicielskich (według państwowego wykazu chorób);
- 5) osoby nie będące ze sobą w związku małżeńskim nie mogą wspólnie przysposobić tego samego dziecka;
- 6) różnica wieku między przysposabiającym nie będącym w związku małżeńskim a dzieckiem powinna wynosić co najmniej 16 lat (sąd może uznać za usprawiedliwione zmniejszenie tej różnicy);
- 7) w przypadku przysposobienia przez ojczyzna lub macochę dziecka – różnica wieku nie jest brana pod uwagę;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Bułgaria

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Семеен Кодекс з 1968 г., Art. 49-67B, 136B-136Z¹¹

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) adopcja niepełna z mocy prawa ulega rozwiązaniu w przypadku śmierci przysposabiającego, natomiast adopcja pełna może być w takim przypadku rozwiązana, jeśli wymaga tego dobro przysposobionego dziecka;
- 2) rozwiązanie przysposobienia jest możliwe za zgodą stron, jeśli mają one pełną zdolność do czynności prawnych, w związku z ciężkim przestępstwem popełnionym przez jedną ze stron lub innymi okolicznościami, które w zasadniczy sposób wpłynęły na stosunki między przysposabiającym i przysposabianym;
- 3) unieważnić przysposobienie można z powodu naruszenia przepisów dotyczących przesłanek przysposobienia, wspólnego przysposobienia bliźniąt, konieczności uzyskania zgód na przysposobienie;
- 4) wniosek o unieważnienie przysposobienia w związku z brakiem zgody na nie przewidzianej prawem osoby mogą złożyć przysposabiający i rodzice biologiczni dziecka w terminie rocznym od momentu powzięcia informacji oraz przysposobiony, w okresie roku po osiągnięciu pełnoletności;
- 5) wystąpić z wnioskiem o rozwiązanie przysposobienia mogą przysposabiający, przysposabiany (lub prokurator w jego zastępstwie), rodzice biologiczni przysposobionego dziecka, a przy adopcjach międzynarodowych – Minister Sprawiedliwości;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić można osobę, która w chwili wystąpienia z wnioskiem nie skończyła 18 lat (rekomendowane są adopcje dzieci nie młodszych niż 4-5 miesięczne);
- 2) przysposabiać mogą osoby o pełnej zdolności do czynności prawnych (18 letnie lub młodsze, jeśli wstąpiły w związek małżeński), które nie zostały pozbawione władzy rodzicielskiej;
- 3) różnica wieku między przysposabiającym a przysposabianym powinna wynosić co najmniej 15 lat (nie odnosi się to do adopcji przez małżonka biologicznego rodzica dziecka, odnosi się tylko do jednego małżonka, jeśli małżonkowie adoptują wspólnie);

¹¹ *Обн. ДВ. бр.41 от 28 Маї 1985г., изм. ДВ. бр.11 от 7 Февруари 1992г., попр. ДВ. бр.15 от 21 Февруари 1992г., изм. ДВ. бр.63 от 15 Јули 2003г., доп. ДВ. бр.84 от 23 Септември 2003г., изм. ДВ. бр.42 от 17 Маї 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., [HTTP://LEX.BG/LAWS/LDOC.PHP?IDNA=1594118657](http://LEX.BG/LAWS/LDOC.PHP?IDNA=1594118657) (05.07.07), polski tekst ze stanem prawnym na 1 kwietnia 1976 r. w: E. Wierzbowski, W. Skierkowska (opr.), Prawo rodzinne i spadkowe europejskich państw socjalistycznych, Tom II, Warszawa 1976, s. 133-136.*

- 4) niedopuszczalne jest przysposobienie przez krewnych w linii prostej, braci, siostry;
- 5) dziadkowie (lub jedno z nich) mogą przysposobić dziecko tylko wtedy, gdy urodziło się ono poza węzłem małżeńskim lub jeśli jego rodzice zmarli (jedno lub oboje) – o ile przysposobienie takie jest w interesie dziecka;
- 6) przysposobić wspólnie może małżeństwo;
- 7) rodzeństwo (bliźnięta) powinno być przysposabiane razem;
- 8) adopcja pełna jest obowiązkowa w trzech przypadkach:
 - a) gdy rodzice dziecka, które ma zostać przysposobione są nieznani,
 - b) gdy oddaniu dziecka do instytucji opiekuńczej towarzyszyła blankietowa zgoda na adopcję oraz,
 - c) gdy dziecko zostało oddane do instytucji opiekuńczej i zgody blankietowej na adopcję nie wyrażono, ale zostało porzucone przez rodziców;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

- 1) dziecko jest kierowane do adopcji po upływie 2 miesięcy od wpisania go do rejestru ministerialnego;
- 2) do rejestru jest natomiast wpisywane, jeśli 3 bułgarskie rodziny odmówiły jego adopcji¹²;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

– *adoptio plena*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

– *adoptio minus plena*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

Chorwacja

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Family Code z 2003 r.¹³ *full adoption (adoption plena)*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

adopcja trwa do momentu osiągnięcia przez przysposobione dziecko 18 lat;

12 Za: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_359.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_359.html) (19/07/07) oraz T. Tzankova, *Adoption according to Bulgarian family law*, w: E. D. Jaffe (ed.), *Intercountry adoptions. Laws and Perspectives of "Sending" Countries*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London 1995, s. 53-66.

13 *Narodne novine*, no 116/2003. Por. D. Hrabar, *The Protection of Weaker Family Members: The Ombudsman for Children, Same-Sex Unions, Family Violence and Family Law*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2004 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law*, Jordan Publishing Limited, Bristol 2004, s. 112-113, 118-121.

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą małżeństwa wspólnie lub jeden z małżonków może przysposobić biologiczne lub adoptowane dziecko drugiego z nich, za jego zgodą;
- 2) osoby nie pozostające w związkach małżeńskich mogą przysposabiać dzieci tylko wtedy, jeśli taka adopcja jest dla dobra dziecka;
- 3) wspólnie nie mogą przysposabiać osoby będące w związkach pozamałżeńskich, partnerzy homoseksualni;
- 4) przysposabiający mogą mieć więcej niż 35 lat, lecz różnica wieku między nimi a przysposobianym dzieckiem nie może przekraczać 45 lat (oprócz adopcji rodzeństwa/przyrodniego rodzeństwa adoptowanych już dzieci – wówczas tylko jeden z przysposabiających powinien spełniać wymóg różnicy wieku);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ **TAK**

- 1) zgodę na adopcję międzynarodową powinno wyrazić odpowiednie ministerstwo (*Ministry of Health and Social Welfare*);
- 2) uzyskanie zgody jest utrudnione z racji manifestowanego przez ministerstwo przekonania o niezgodności adopcji międzynarodowych z dobrem dziecka – z racji oderwania od korzeni, zerwania kontaktów z krewnymi, utraty chorwackiej tożsamości);¹⁴

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Cypr

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Adoption Law z 1995 r.¹⁵

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą: wspólnie małżonkowie, biologiczny ojciec z żoną lub biologiczna matka dziecka z mężem (wspólnie), mąż matki dziecka lub żona ojca dziecka, jedna osoba, jeśli wystąpią szczególne okoliczności: dziecko zostało wcześniej adoptowane przez jej współmałżonka, poprzedni przysposabiający zmarł, poprzednia adopcja została rozwiązana;
- 2) przynajmniej jeden z przysposabiających powinien mieć ukończone 25 lat (z wyjątkiem przypadków, gdy przysposabiane jest biologiczne dziecko jego lub jego współmałżonka) lub 21, gdy jest krewnym dziecka;
- 3) ograniczenia dotyczące wieku nie są stosowane, jeśli przysposabiającym jest biologiczny ojciec lub matka dziecka;

¹⁴ Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_370.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_370.html) (19/07/07).

¹⁵ *Republic of Cyprus, The Adoption Law of 1995, No. 19(I) of 1995, English translation prepared by the Service for the Revision and Consolidation of the Cyprus Legislation, AEN (A) – L. 267, Nicosia, Printing Office of the Republic of Cyprus.*

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinni przebywać na Cyprze przez 2 lata przed wszczęciem procedury adopcyjnej lub mieć tam status stałych rezydentów;¹⁶

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

adopcja nie powinna skutkować wystąpieniem jakiegokolwiek ryzyka dla dziecka;

Czechy

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Zákon o rodině z 4 grudnia 1963 r. §§ 63 do 77¹⁷, *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí* z 1999 r.¹⁸

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem (i jego krewnymi) a dzieckiem, które zostało adoptowane przez małżonka rodzica;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) adopcja może być rozwiązana tylko na wniosek przysposobionego lub przysposabiającego, z wyjątkiem adopcji nierozwiązywalnej, która:
 - a) może być dokonana przez małżeństwo, małżonka biologicznego rodzica dziecka lub wdowca/wdowę po biologicznym lub adopcyjnym rodzicu dziecka; w wyjątkowych przypadkach osoba nie pozostająca w związku małżeńskim może adoptować dziecko, o ile sąd będzie przekonany, że adopcja taka spełni swoją funkcję społeczną;
 - b) adoptowane mogą być tylko dzieci w wieku powyżej 1 roku życia; c) dziecko może być adoptowane ponownie tylko wówczas jeśli adoptuje je małżonek adopcyjnego rodzica, gdy adopcyjny rodzic zmarł lub gdy poprzednie przysposobienie zostało rozwiązane;
- 2) na skutek rozwiązania przysposobienia między dzieckiem a jego biologiczną rodziną powstają (odżywają) więzy rodzinne, dziecko wraca do swego poprzedniego nazwiska;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) adoptować mogą osoby fizyczne, których styl życia gwarantuje, że adopcja będzie dla dobra dziecka i społeczeństwa;

16 *Za: U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_2879.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_2879.html) (19/07/07).

17 94/1963 *Sb.*, změnína: 132/1982 *Sb.*, změnína: 234/1992 *Sb.*, změnína: 72/1995 *Sb.*, změnína: 91/1998 *Sb.*, změnína: 360/1999 *Sb.*, změnína: 301/2000 *Sb.*, změnína: 109/2002 *Sb.*, změnína: 320/2002 *Sb.*, 321/2002 *Sb.*, změnína: 315/2004 *Sb.*, změnína: 383/2005 *Sb.*, změnína: 134/2006 *Sb.*, 227/2006 *Sb.*, změnína: 115/2006 *Sb.*, změnína: 342/2006 *Sb.*, změnína: 112/2006 *Sb.*, polski tekst według stanu prawnego na 1 stycznia 1965 r. w: E. Wierzbowski (opr.), *Prawo rodzinne i spadkowe europejskich państw socjalistycznych*, Tom I, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1965, s. 98-102.

18 359/1999 *Sb.*, změnína: 257/2000 *Sb.*, změnína: 272/2001 *Sb.*, změnína: 320/2002 *Sb.*, změnína: 518/2002 *Sb.*, změnína: 222/2003 *Sb.*, změnína: 52/2004 *Sb.*, změnína: 315/2004 *Sb.*, změnína: 436/2004 *Sb.*, změnína: 501/2004 *Sb.*, změnína: 57/2005 *Sb.*, změnína: 381/2005 *Sb.*, změnína: 134/2006 *Sb.*, změnína: 373/2006 *Sb.*

- 2) nie mogą adoptować osoby nie mającej pełnej zdolności do czynności prawnych, osoby cierpiące na choroby, które mogłyby mieć szkodliwy wpływ na stosunki powstałe w wyniku adopcji (sąd ma obowiązek bardzo starannie zbadać kwestie związane ze zdrowiem przysposabiającego)¹⁹;
- 3) adoptować wspólnie mogą małżeństwa;
- 4) jeden z małżonków może adoptować dziecko za zgodą drugiego, zgoda nie jest wymagana, gdy małżonek ten utracił zdolność do czynności prawnych lub, gdy jej uzyskanie wiązałoby się z poważnymi problemami;
- 5) między przysposabiającym a przysposobianym powinna być odpowiednia różnica wieku;
- 6) adoptowana może być tylko osoba niepełnoletnia²⁰, dla jej dobra;
- 7) dziecko przed orzeczeniem o adopcji powinno spędzić z przysposabiającym co najmniej 3 miesiące (nie dotyczy to sytuacji, w których dziecko adoptuje rodzic zastępczy, z którym dziecko mieszkało co najmniej 3 miesiące przed orzeczeniem o adopcji);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ **TAK**

ponadto pierwszeństwo mają rodzice adopcyjni wskazani przez rodziców biologicznych dziecka oraz małżonkowie biologicznych lub adopcyjnych rodziców dziecka;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Dania

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Adoption Act z 1972 r., z późniejszymi zmianami²¹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **NIE**

decyzja administracyjna lokalnego *Regional Government Department (Statsamt)*

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **TAK**

(decyzja administracyjna, którą wydaje *Minister of Family and Consumer Affairs* lub orzeczenie sądu);

- 1) przysposobienie może zostać rozwiązane na zgodny wniosek przysposabiającego i przysposobionego (jeśli któryś z nich nie ma zdolności do czynności prawnych – potrzebna jest deklaracja opiekuna prawnego), przysposabiającego i biologicznych rodziców dziecka, o ile rozwiązanie będzie w interesie dziecka i za jego zgodą, jeżeli ukończyło 12 lat;

19 Por.: Z. Kralickova, *Adoption and Implementation of the U.N. Convention on the Rights of the Child in the Czech Republic and Slovakia*, *East European Law Center, Columbia University*, „*The Journal of East European Law*” 2003/Vol. 10, No. 1, s. 110-126.

20 Sąd Konstytucyjny Czech uznał, że zarzut jakoby w świetle przepisów aktu *Zákon o rodině* osoby dorosłe były dyskryminowane poprzez odebranie im możliwości bycia przysposobianymi nie jest uzasadniony, ponieważ równość podmiotów prawa nie jest kategorią absolutną, a dziecko jako osoba niedojrzała fizycznie i psychicznie potrzebuje specjalnej ochrony, a środkiem tej ochrony jest adopcja. Wyrok Konstytucyjnego Sądu Republiki Czeskiej (No 295/1996 Sb.), za: Z. Králičková, *Adoption in the Czech Republic: Reform in the Light of the Child Welfare Laws*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2003 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2003*, s. 126.

21 *Consolidated act no. 928 from 2004, The Libraries of the Faculty of Law*, [HTTP://WWW.FAMILIESTYRELSEN.DK/AD-PTION/LOVGIVNING/LOVE/THE-DANISH-ADOPTION-CONSOLIDATION-ACT/](http://www.familiestyrelsen.dk/adoption/lovgivning/love/the-danish-adoption-consolidation-act/) (06.07.07).

- 2) wnosić o rozwiązanie przysposobienia mogą również biologiczni rodzice dziecka, jeżeli przysposabiający zmarł, a rozwiązanie przysposobienia jest w interesie dziecka;
- 3) przysposobienie może być rozwiązane przez sąd, jeżeli przysposabiający jest winny poważnego wykroczeniu przeciw dziecku lub w sposób ciągły nie wykonuje swoich obowiązków wobec niego, a rozwiązanie przysposobienia ma fundamentalne znaczenie dla dobra dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) nie można przysposobić własnego biologicznego dziecka;
- 2) przysposabiającym może być osoba, która ukończyła 25 lat, jednak decyzja o adopcji może być wydana w odniesieniu do osoby, która ukończyła 18 lat, jeśli jest to podyktowane szczególnymi względami;
- 3) przysposabiający musi uzyskać aprobatę specjalnego organu powołanego przez *Minister of Family and Consumer Affairs*, z wyjątkiem przypadków adopcji dziecka współmałżonka lub adopcji przez bliskiego krewnego dziecka albo przez osobę w inny sposób blisko związaną z dzieckiem lub jego rodzicami;
- 4) osoba pozostająca w związku małżeńskim może adoptować dziecko tylko wspólnie ze swoim małżonkiem, chyba że:
 - a) małżonka nie można odnaleźć,
 - b) małżonek ze względu na chorobę psychiczną, defekt psychiczny lub podobne okoliczności jest niezdolny do prowadzenia swoich spraw,
 - c) jest to adopcja biologicznego lub przysposobionego dziecka współmałżonka (możliwa jest również adopcja dziecka biologicznego lub przysposobionego swojego byłego małżonka, jeśli małżeństwo zostało rozwiązane w wyniku rozwodu lub unieważnione, wówczas adoptowana może być tylko osoba pełnoletnia);
- 5) przysposabiać wspólnie mogą tylko małżeństwa;
- 6) dopuszczalne jest przysposobienie dziecka partnera homoseksualnego²²;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) przysposabiać na podstawie przepisów *Adoption Act* mogą osoby mające miejsce pobytu w innym państwie, o ile wnioskodawca lub jego małżonek jest obywatelem Danii i adopcja w państwie miejsca jego pobytu jest niemożliwa, pod warunkiem że decyzja o adopcji wydana w Danii będzie ważna w państwie jego miejsca pobytu;
- 2) *Minister of Family and Consumer Affairs* może zezwolić na adopcję w przypadku gdy sprawę łączy inne więzi z Danią;
- 3) generalnie jednak adoptować mogą osoby, które ustanowiły swój dom w Danii, co wiąże się z przyznaniem im statusu rezydenta (*legal resident*)²³;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

22 Możliwość taka istnieje od 1999 r. Por. M. Stus, Instytucjonalizacja związków partnerskich i małżeństw homoseksualnych w ustawodawstwie państw europejskich, „Państwo i Prawo” Maj 2005, z. 5(711), s. 83.
23 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_372.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_372.html) (19/07/07).

Finlandia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Adoption Act (153/1985) z 8 lutego 1985 r., *Adoption Decree* (508/1997) z 1997 r.²⁴

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

oprócz więzów z rodzicem, którego małżonek adoptował jego dziecko;

STATUS PRZYSOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSOBIENIA: _____ NIE

ale rozwiązanie następuje w momencie, gdy przysposabiający wstąpi w związek małżeński z przysposobionym;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSOBIENIA:

- 1) możliwa jest adopcja dzieci i osób dorosłych;
- 2) nie można adoptować własnego biologicznego dziecka, chyba, że zostało ono wcześniej przez kogoś innego adoptowane;
- 3) przysposabiający powinien mieć co najmniej 25 lat;
- 4) adopcja przez osoby młodsze, które ukończyły 18 lat, jest możliwa w przypadku dziecka współmałżonka lub własnego, wcześniej przez kogoś innego adoptowanego albo z innych wyjątkowych przyczyn;
- 5) małżonkowie mogą adoptować dziecko tylko wspólnie, za wyjątkiem sytuacji, gdy małżonek adoptuje dziecko swego współmałżonka lub własne, które ktoś inny wcześniej adoptował oraz, gdy współmałżonek nie może w sposób ważny wyrazić swej woli z przyczyny choroby lub upośledzenia albo gdy miejsce jego pobytu/zamieszkania jest nieznane;
- 6) osoby stanu wolnego nie mogą przysposobić dziecka wspólnie;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) przysposabiający powinni mieć status stałych rezydentów i rzeczywiście mieszkać w Finlandii, ponieważ wywiezienie adoptowanego dziecka z Finlandii z zamiarem zamieszkania z nim w innym państwie nie jest możliwe;
- 2) cudzoziemcy nie mogą adoptować fińskich dzieci;²⁵

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSOBIENIU: _____ TAK

Francja

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1804 r., zmieniony w 1976 r.²⁶

24 *N:o 153 Laki lapseksiottamisesta, Annettu Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 1985*, Tekst aktów prawnych w: [HTTP://WWW.FINLEX.FI/EN/LAKI/KAANNOKSET/1985/EN19850153.PDF](http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1985/en19850153.pdf) oraz [HTTP://WWW.FINLEX.FI/EN/LAKI/KAANNOKSET/1997/EN19970508.PDF](http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1997/en19970508.pdf) (06.07.07), również informacje za: 25, „*Journal of Family Law*” 1986-1987, Vol. 1, s. 115 i *Filiation and Adoption*, 13 *Ann. Rev. Population L.* 1986, s. 138 i *Filiation and Adoption*, 23 *Ann. Rev. Population L.* 1996-1997, s. 69-70.

25 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_382.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_382.html) (19/07/07).

26 *Legifrance.gouv.fr, Le service public de la diffusion du droit*, [HTTP://195.83.177.9/CODE/LISTE](http://195.83.177.9/code/liste).

Decree No 85-938 z 23 sierpnia 1985 r. (dotycząca postępowania adopcyjnego w odniesieniu do wychowanków państwa)²⁷ i Law No. 96-604 z 5 lipca 1996 r.²⁸

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposobić mogą małżeństwa z co najmniej dwuletnim stażem, nie będące w separacji; jeśli ten staż małżeński jest krótszy – oboje małżonkowie powinni mieć więcej niż 28 lat;
- 2) przysposobić może również jedna osoba, wówczas powinna mieć ona co najmniej 28 lat;
- 3) nie ma ograniczeń dotyczących wieku, jeśli jeden ze współmałżonków chce przysposobić dziecko drugiego współmałżonka;
- 4) przysposabiający powinni być o co najmniej 15 lat starsi od przysposobianego dziecka, 10 – w przypadku adopcji dziecka współmałżonka (sąd może wyrazić zgodę na adopcję w wyjątkowych przypadkach, jeśli różnica wieku jest mniejsza);
- 5) przysposobić można dziecko, które ma mniej niż 15 lat (nie ma tego wymogu przy adopcji niepełnej), które przebywa z potencjalnym przysposabiającym od 6 miesięcy;
- 6) przysposobiane są dzieci, na których adopcję wyrazili zgodę rodzice lub rada rodziny, dzieci porzucane i wychowankowie państwa (*pupilles de l'Etat*)²⁹;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

– *adoption simple (adoption minus plena)*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **NIE**

więzy rodzinne z rodziną biologiczną są utrzymane, łącznie z prawem do dziedziczenia;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

powstają więzy między przysposabiającym a przysposobianym – przysposabiający uzyskują władzę rodzicielską;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **TAK**

(orzeczenie sądu, na wniosek przysposabiającego, przysposobionego, a jeśli jest on niepełnoletni – prokuratora lub biologicznych rodziców albo członka rodziny przysposobionego);

PHTML?LANG=UK&C=22&R=314 (12.07.07). Na temat ewolucji we francuskim prawie adopcyjnym, między innymi wprowadzenia ustawami z 1939 r. i 1963 r. adopcji uprawniającej (*légitimation adoptive*), której skutkiem było uzyskanie przez adoptowane dziecko statusu dziecka pochodzącego z małżeństwa, zob.: K. Potrzebowski, Adopcja w ustawodawstwie francuskim, „Nowe Prawo” 1977, Nr 9, s. 1260-1266 oraz E. Płonka, Przepisowanie według prawa francuskiego po reformie z 1976 r., „Studia Cywilistyczne, Tom XXXIV, 1988, s. 157-194. Por. G. Griolet, C. Vergé, M. H. Bourdeaux, *Code Civil. Annoté d'après la doctrine et la jurisprudence. Avec renvois aux ouvrages de MM. Dalloz, Librairie Dalloz, Paris 1917, s. 98a-98d.*

27 *Journal Officiel de la République Française, 5 September 1985, p. 10273.*

28 *Journal Officiel de la République Française, 6 July 1996, p. 10208, Recueil Dalloz Sirey, No. 28, 1996, s. 329-334. Por. Filiation and Adoption, 23 Ann. Rev. Population L. 1996-1997, s. 70.*

29 Por.: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_384.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_384.html) (15.05.2007) oraz A. Machowska, K. Wojtyczek (red.), *Prawo francuskie, Tom I, Zakamycze, Kraków 2004, s. 173-174.*

– *adoption plénière (adoption plena)*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

Grecja

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Ustawa nr 2250 z 15 marca 1940 r. – Kodeks cywilny, rozdział 13, art. 1542-1588³⁰

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

(zerwane zostają prawne więzy, biologiczne – nie);

nie zostają zerwane więzy rodzinne między rodzicem i jego rodziną, jeśli dziecko zostało adoptowane przez małżonka tego rodzica;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

(orzeczenie sądu),

- 1) jeśli do orzeczenia doszło w konsekwencji oszustwa, przymusu, bezprawnego postępowania;
- 2) może być również rozwiązane, jeśli przysposabiający utracił w wyniku orzeczenia sądu prawo do pieczy nad przysposobionym lub jeśli zaistniał któryś z powodów usprawiedliwiających wydziedziczenie przysposobionego dziecka;
- 3) adopcja może zostać rozwiązana za porozumieniem przysposabiającego i pełnoletniego przysposobionego (o ile trwała przynajmniej 1 rok przed złożeniem wniosku);
- 4) o rozwiązanie może wystąpić przysposobiony, o ile ukończył 12 lat;
- 5) adopcja może być rozwiązana, jeżeli została orzeczona w stosunku do małżonka biologicznego rodzica dziecka, a małżeństwo zostało rozwiązane w drodze rozwodu i władza rodzicielska została przyznana biologicznemu rodzicowi dziecka;
- 6) adopcja będzie unieważniona, jeśli przysposabiający wstąpi w związek małżeński z przysposobionym – jeżeli małżeństwo zostanie unieważnione, wówczas w stosunku adopcji zostaną zachowane tylko majątkowe prawa przysposobionego;

30 [HTTP://WWW.ADOPTING.ORG/ADOPTIONS/ADOPTION-LAW-GREECE.HTML](http://www.adopting.org/adoptions/ADOPTION-LAW-GREECE.HTML) (29/07/07), *Greek Civil Code, Ant. N. Sakoulas Publishers, Athens 2000* oraz *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_387.HTML](http://travel.state.gov/family/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_387.HTML) (19/07/07) oraz *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C*, s. 107 i J.H.A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 388. Por. także P. Agalopoulou, *La Reglementation des Adoptions Internationales selon le Droit Hellénique*, w: N. Lowe, G. Douglas (ed.), *Families Across Frontiers, The International Society of Family Law, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague/Boston/London 1996*, s. 637-651 oraz E. Kounougeri-Manoledaki, *Difference of Religion and the Adoption of Minors in Greek Law (Marginal issues regarding adoption and parental care)*, w: N. Lowe, G. Douglas (ed.), *op. cit.*, s. 653-662.

7) w przypadku odpadnięcia powodu rozwiązania lub przebaczenia winnemu rozwiązania, możliwa jest restytucja stosunku adopcji;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą osoby stanu wolnego oraz małżeństwa (zawsze adopcja wspólna poza przypadkami adopcji przez męża rodzica dziecka);
- 2) przysposabiający powinien mieć zdolność do czynności prawnych i być w wieku między 30 a 60 lat;
- 3) przysposabiający (lub jeden z nich, jeśli adoptują wspólnie małżonkowie) powinien być o co najmniej 18 lat starszy od przysposobianego, ale nie o więcej niż 50 lat (nie dotyczy to małżonka, który chce adoptować dziecko przysposobione przez drugiego małżonka);
- 4) przy przysposobieniu dziecka małżonka oraz z innego ważnego powodu sąd może zezwolić na przysposobienie, jeżeli różnica wieku między stronami jest mniejsza niż 15 lat;
- 5) przysposobić można tylko dziecko, z wyjątkiem adopcji przez współmałżonka rodzica dziecka lub osoby spokrewnionej lub spowinowaconej do czwartego stopnia łącznie – kiedy możliwa jest adopcja osoby dorosłej;
- 6) jeżeli przysposabiający ma już dzieci, sąd powinien wysłuchać ich zdania na temat adopcji, biorąc pod uwagę ich dojrzałość;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) adopcji międzynarodowych jest w Grecji niewiele, ponieważ są one możliwe tylko wówczas, gdy przysposabiający ma greckie obywatelstwo lub greckie pochodzenie i przebywa na terytorium tego państwa;
- 2) wyjątkowo mogą być one orzeczone wbrew tym ograniczeniom, jeśli dziecko ma problemy zdrowotne;³¹
- 3) w praktyce przysposabiający powinien przebywać w Grecji (oprócz adopcji, w których pośredniczą prywatne osoby lub instytucje (*private adoptions*) oraz adopcji dzieci chorych przebywających w greckich instytucjach opiekuńczych);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

sąd orzeka o przysposobieniu, jeśli osobowość, zdrowie, stosunki rodzinne i sytuacja majątkowa przysposabiającego i przysposobianego oraz ich zdolność wzajemnego dopasowania się służą dobru przysposobianego dziecka;

Hiszpania

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1889 r.,³² zmieniony w 1987 r. oraz: *Ley 21/1987, de 11 de noviembre, por la que Se modifican determinados artículos del Código Civil y de la Ley de Enjuiciamiento Civil en materia de adopción, Ley de Enjuiciamiento Civil, aprobata por Real Decreto de 3 de febrero de 1881, Ley 1/2000, de 7 de enero de Enjuiciamiento Civil, Ley Orgánica 1/1996, de 15 de enero, de Protección Jurídica del Menor, de modificación parcial del Código Civil y de la Ley de Enjuiciamiento Civil, Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social, reformada por Ley 8/2000, de 22 de diciembre, Real Decreto 864/2001 de 20 de Julio, por el*

31 Za: D. Rachford, *Statistically Speaking: Intercountry Adoption, Political Sensitivity, and the United States*, 25 *Child. Legal Rts. J.* 2005, s. 65. W świetle danych tam przytoczonych w 2000 r. greckie władze zezwoliły na wyjazd, jako konsekwencję adopcji zagranicznej, 3 greckich dzieci (być może jednak dane dotyczą tylko dzieci, które wyjechały do USA).

32 *Real Decreto de 24 de Julio de 1889.*

que se aprueba el Reglamento de ejecución de la Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, Ley General de la Seguridad Social aprobada por Real Decreto Legislativo 1/1994 de 20 de junio³³, Ley 13/2005, de 1 de julio 2005, por la que se modifica el Código Civil en materia de derecho a contraer matrimonio³⁴; i specjalne ustawy dla poszczególnych regionów autonomicznych (Comunidades Autónomas)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

ale więzy nie zostają zerwane:

- a) jeśli adoptowany jest dzieckiem małżonka przysposobionego, nawet gdy ten zmarł oraz
- b) w sytuacji, gdy ponad 12-letnie dziecko ma tylko jednego rodzica, a przysposabiający jest innej płci niż ten rodzic, jeśli jest to uzasadnione ze względu na dobro dziecka i jeśli jego związek z biologicznym rodzicem powinien być utrzymywany;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **NIE**

ale możliwe jest stwierdzenie przez sąd o wygaśnięciu stosunku adopcji, na wniosek biologicznego rodzica dziecka, który nie wziął udziału w postępowaniu nie ze swojej winy;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adopcje orzekane są na obszarze 17 hiszpańskich autonomicznych jednostek terytorialnych;
- 2) przysposabiający powinien mieć ukończone 25 lat (jeśli przysposabia małżeństwo lub para żyjąca jak małżeństwo, warunek ten dotyczy jednego z małżonków) i być o 14 lat starszy od przysposobionego;
- 3) nie można przysposobić swoich zstępnych ani bliskich krewnych (w linii prostej, w linii bocznej – do 2 stopnia) ani podopiecznych do momentu uzyskania akceptacji udokumentowanego sprawozdania z opieki (kurateli);
- 4) przysposobiany nie powinien mieć więcej niż 18 lat, jednak możliwa jest adopcja osoby starszej, gdy od 14-tego roku życia mieszkała ona stale z przysposabiającym;³⁵
- 5) adopcja przez homoseksualne pary wcześniej była dopuszczalna w Nawarze (na podstawie *Ley foral* z 3 lipca 2000 r. – *Law 2/2000*)³⁶, na Balearach (*Decreto 45/2003, de 2 mayo, regulador de los acogimientos familiares y la adopción en las Islas Baleares*), w Galicji (*Decreto 42/2000, de 6 enero, por el que se refunde la normativa reguladora vigente en materia de familia, infancia y adolescencia de Galicia*), Kraju Basków;
- 6) od przyjęcia regulacji dotyczącej zawierania małżeństw przez osoby tej samej płci (lipiec 2005) i zrównania w prawach małżeństw heteroseksualnych i homoseksualnych adopcje przez homoseksualne pary są dopuszczalne w całym kraju;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiać mogą osoby, który mają ustanowione miejsce pobytu w Hiszpanii;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

33 Teksty aktów prawnych dostępne w: www.mtas.es/SGAS/FAMILIA/INFANCIA/ADOPCION/LEGISADOP.MTM (12.10.07). Zob. również: *Filiation and Adoption*, 14 *Ann. Rev. Population L.* 1987, s. 123.

34 [HTTP://WWW.FELGT.ORG/TEMAS/DERECHOS-CIVILES/I/2417/69/MATRIMONIO-HOMOSEXUAL](http://www.felgt.org/TEMAS/DERECHOS-CIVILES/I/2417/69/MATRIMONIO-HOMOSEXUAL) (13.02.09).

35 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_324.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_324.html) (24/07/07).

36 G. Garcia Cantero, *De Facto Unions Revisited*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2003 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2003*, s. 403-405.

Holandia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1839 r. (art. 227-232)³⁷, zmieniony w 1987 r., w 1997 r.,³⁸ w 2001 r.,³⁹ Ustawa z dnia 8 grudnia 1988 zawierająca przepisy w sprawie przyjmowania w Niderlandach zagranicznych dzieci w celu adopcji, ze zmianami⁴⁰

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

a) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem i jego rodziną i dzieckiem, jeśli adoptuje go małżonek lub partner tego rodzica;

b) sąd może zdecydować o ustanowieniu prawa do kontaktów biologicznego rodzica z dzieckiem;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

(orzeczenie sądu, tylko na wniosek dorosłego przysposobionego i tylko w jego interesie);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) różnica wieku między przysposabiającym a przysposobianym powinna wynosić 18 lat⁴¹ ale nie więcej niż 40 lat;
- 2) przysposobiane dziecko powinno mieć mniej niż 6 lat; przysposabiający powinien mieć nie więcej niż 41 lat (wyjątkowo nie więcej niż 44 lata)⁴²;
- 3) przysposabiać mogą osoby nie pozostające w związkach małżeńskich, małżeństwa lub pary (w tym homoseksualne⁴³), jak również partnerzy (małżonkowie) – dzieci swych partnerów (małżonków);
- 4) pary tej samej płci, aby przysposobić wspólnie dziecko, powinny pozostawać w związku (żyć razem) od trzech lat i opiekować się dzieckiem, które chcą przysposobić od roku (taki sam jest wymóg wobec przysposabiającego w przypadku adopcji dziecka partnera);
- 5) osoba, która chce sama adoptować dziecko powinna opiekować się nim przez 3 lata, zanim wystąpi z wnioskiem adopcyjnym;

37 A. Bergmann, M. Ferid, D. Henrich, *Internationales Ehe und Kinderschaftsrecht mit Staatsangehörigkeitsrecht*, Frankfurt am Main/Berlin 1983, Niederlande, s. 41 i n. oraz 104-106.

38 Przez Act z 24 grudnia 1997 r., *Staatsblad* 1997, 772.

39 Przez Act z 21 grudnia 2000 r., *Staatsblad* 2001, 10. Por. N. G. Maxwell, C. J. Forder, *The Inadequacies In U.S. and Dutch Adoption Law to Establish Same-Sex Couples as Legal Parents: A Call for Recognizing Intentional Parenthood*, 38 „*Family Law Quarterly*”, No. 3, Fall 2004-2005, s. 635-662

40 *Staatsblad* 1988, 566, zmieniona przez ustawy z 4 lipca 1989 r., *Staatsblad* 1989, 262, z 16 grudnia 1993, *Staatsblad* 1993, 650, z 7 lipca 1994, *Staatsblad* 1994, 570, z 30 marca 1995, *Staatsblad* 1995, 274, z 14 maja 1998, *Staatsblad* 1998, 302. Por. *Filiation and Adoption*, 15 *Ann. Rev. Population L.* 1988, s. 140.

41 I. Sumner, C. Forder, *Bumper Issue: All You Ever Wanted to Know About Dutch Family Law (And Were Afraid to Ask)*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law. 2003 Edition, Published on Behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol* 2003, s. 288-289.

42 Za: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_425.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_425.html) (19/07/07).

43 Z wyjątkiem adopcji zagranicznych. Por. M. Stus, *op. cit.*, s. 77, N. G. Maxwell, A. A. M. Mattijssen, C. Smith, *Legal protection for all the children: Dutch – American comparison of lesbian and Gay parent adoptions*, *EJCL*, Vol. 3, 1 August 1999.

- 6) w przypadku związków dwóch kobiet możliwe jest wystąpienie z wnioskiem adopcyjnym przez jedną z nich zaraz po urodzeniu dziecka przez drugą, jednak warunkiem jest wspólne życie przez okres 3 lat poprzedzający złożenie wniosku;⁴⁴

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Irlandia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Adoption Act z 1952 r.⁴⁵ zmieniony w: 1964 r.,⁴⁶ 1974 r.,⁴⁷ 1976 r. (sieroty i dzieci z nieprawego łoża)⁴⁸, 1988 r. (dzieci małżeńskie, których przynajmniej jeden z rodziców żyje, pozamałżeńskie, których matki nie wyraziły zgody na adopcję, niemowlęta – podrzutki)⁴⁹, 1991 r.⁵⁰ i w 1998 r.,⁵¹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

decyzja administracyjna wydana przez *Adoption Board* (*Bord Uchtála*)

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić dziecko może małżeństwo (wspólnie), biologiczna matka lub ojciec dziecka lub krewny dziecka, wdowiec lub wdowa;
- 2) możliwe jest jednak przysposobienie przez osoby, które nie spełniają tych warunków, o ile *Adoption Board* uzna to za wskazane;
- 3) przysposobienie wspólne jest możliwe tylko w przypadku małżeństw;
- 4) do przysposobienia przez jednego z małżonków konieczna jest zgoda drugiego z nich, chyba że są rozwiedzeni, są w separacji lub małżonek opuścił swego współmałżonka lub swoim zachowaniem spowodował opuszczenie go przez współmałżonka;
- 5) przysposabiający powinien mieć ukończone 21 lat;⁵²

44 P. Vlaardingerbroek, *New Family Forms: Parents and Authority*, w: P. Lødrup, E. Modvar (ed.), *Family Life and Human Rights, Papers presented at the 11th World Conference of the International Society of Family Law*, Oslo 2004, s. 965-966.

45 *No. 25/1952, Irish Legislation* [HTTP://WWW.BAILII.ORG/CGI-BIN/MARKUP.CGI?DOC=/IE/LEGIS/NUM_ACT/1952/ZZA25Y1952.1.HTML&QUERY=TITLE+\(+ADOPTION+\)+AND+TITLE+\(+ACT+\)&METHOD=BOOLEAN](http://www.bailii.org/cgi-bin/markup.cgi?doc=/ie/legis/num_act/1952/zza25y1952.1.html&query=title+(+adoption+)+and+title+(+act+)&method=boolean) (12.07.07).

46 *No. 2/1964, Irish Legislation*: [HTTP://WWW.BAILII.ORG/CGI-BIN/MARKUP.CGI?DOC=/IE/LEGIS/NUM_ACT/1964/ZZA2Y1964.1.HTML&QUERY=TITLE+\(+ADOPTION+\)+AND+TITLE+\(+ACT+\)&METHOD=BOOLEAN](http://www.bailii.org/cgi-bin/markup.cgi?doc=/ie/legis/num_act/1964/zza2y1964.1.html&query=title+(+adoption+)+and+title+(+act+)&method=boolean) (12.07.07).

47 *No. 24/1974, Irish Legislation*: [HTTP://WWW.BAILII.ORG/CGI-BIN/MARKUP.CGI?DOC=/IE/LEGIS/NUM_ACT/1974/ZZA24Y1974.1.HTML&QUERY=TITLE+\(+ADOPTION+\)+AND+TITLE+\(+ACT+\)&METHOD=BOOLEAN](http://www.bailii.org/cgi-bin/markup.cgi?doc=/ie/legis/num_act/1974/zza24y1974.1.html&query=title+(+adoption+)+and+title+(+act+)&method=boolean) (12.07.07).

48 *No. 29/1976, Irish Legislation*: [HTTP://WWW.BAILII.ORG/CGI-BIN/MARKUP.CGI?DOC=/IE/LEGIS/NUM_ACT/1976/ZZA29Y1976.1.HTML&QUERY=TITLE+\(+ADOPTION+\)+AND+TITLE+\(+ACT+\)&METHOD=BOOLEAN](http://www.bailii.org/cgi-bin/markup.cgi?doc=/ie/legis/num_act/1976/zza29y1976.1.html&query=title+(+adoption+)+and+title+(+act+)&method=boolean) (12.07.07).

49 P. Ward, *Involuntary Adoption*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2004 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2004*, s. 235-245, Tekst aktu No. 30/1988 w: *Irish Current Law Statutes Annotated, Release No. 17, 1 April 1989* oraz *Irish Legislation*: [HTTP://WWW.BAILII.ORG/CGI-BIN/MARKUP.CGI?DOC=/IE/LEGIS/NUM_ACT/1988/ZZA30Y1988.1.HTML&QUERY=TITLE+\(+ADOPTION+\)+AND+TITLE+\(+ACT+\)&METHOD=BOOLEAN](http://www.bailii.org/cgi-bin/markup.cgi?doc=/ie/legis/num_act/1988/zza30y1988.1.html&query=title+(+adoption+)+and+title+(+act+)&method=boolean) (12.07.07). Por. *Filiation and Adoption*, 16 *Ann. Rev. Population L.* 1989, s. 115.

50 *No. 14/1991, Irish Current Law Statutes Annotated, Release 26, 31 October 1991*, s. 14[1]-[8], *Irish Legislation* [HTTP://WWW.BAILII.ORG/IE/LEGIS/NUM_ACT/1991/ZZA14Y1991.1.HTML#ZZA14Y1991S10](http://www.bailii.org/ie/legis/num_act/1991/zza14y1991.1.html#zza14y1991s10) (12.07.07).

51 [HTTP://WWW.BAILII.ORG/IE/LEGIS/NUM_ACT/1998/ZZA10Y1998.1.HTML#ZZA10Y1998S10](http://www.bailii.org/ie/legis/num_act/1998/zza10y1998.1.html#zza10y1998s10) (12.07.07).

52 Zmiany wprowadzone przez *Adoption Act* z 1991 r. (*No. 14/1991*), *Irish Legislation* [HTTP://WWW.BAILII.ORG/IE/LEGIS/NUM_ACT/1991/ZZA14Y1991.1.HTML#ZZA14Y1991S10](http://www.bailii.org/ie/legis/num_act/1991/zza14y1991.1.html#zza14y1991s10) (12.07.07).

- 6) przysposabiany w chwili złożenia wniosku powinien nie mieć więcej niż 7 lat, powinien być dzieckiem z nieprawego łoża lub sierotą;⁵³
- 7) z reguły do przysposobienia konieczne jest aby przysposabiający przebywali z dzieckiem, które chcą adoptować przez okres co najmniej 6 miesięcy przed wydaniem decyzji w sprawie adopcji;
- 8) do adopcji konieczne jest, aby wszystkie osoby, których zgoda na nią jest konieczna, przed jej wyrażeniem wiedziały jakiego wyznania jest przysposabiający – możliwa jest odmowa zgody na adopcję z racji różnych wyznań przysposabiającego i przysposobianego dziecka;⁵⁴

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) przysposabiający muszą przebywać w Irlandii przez okres 1 roku przed wydaniem decyzji w sprawie adopcji;⁵⁵
- 2) adopcje mogą być dokonywane tylko gdy *Adoption Board* zdecyduje o dopuszczalności adopcji dzieci z określonego państwa, wpisując to państwo na listę państw „dozwolonych do adopcji”;⁵⁶

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Litwa

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 2000 r.⁵⁷

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) adoptowane mogą być dzieci, które ukończyły 3 miesiące;
- 2) adopcja własnych dzieci oraz braci i sióstr nie jest dozwolona;
- 3) adoptowane dziecko może być adoptowane przez małżonka ojczyma/macochy;
- 4) niedopuszczalne jest rozdzielanie rodzeństw w związku z adopcją, chyba że wymagają tego względy zdrowotne, lub że rodzeństwo zostało wcześniej rozdzielone ze względu na inne okoliczności i nie ma możliwości zapewnienia mu życia razem;
- 5) przysposabiający nie powinien mieć więcej niż 50 lat (mogą być wyjątki dotyczące adopcji dzieci starszych – które ukończyły 8 lat), powinien być należycie przygotowany do adopcji;
- 6) przysposabiać mogą małżonkowie wspólnie albo osoby stanu wolnego lub małżonkowie – osobno (w wyjątkowych okolicznościach);
- 7) wspólnie mogą adoptować tylko małżonkowie;

53 Za: *Adoption Act* z 1952 r. (No.25/1952), *Irish Legislation* [HTTP://WWW.BAILII.ORG/CGI-BIN/MARKUP.CGI?DOC=/IE/LEGIS/NUM_ACT/1952/ZA25Y1952.1.HTML&QUERY=TITLE+\(+ADOPTION+\)+AND+TITLE+\(+ACT+\)&METHOD=BOOLEAN](http://www.bailii.org/cgi-bin/markup.cgi?doc=/ie/legis/num_act/1952/za25y1952.1.html&query=title+(+adoption+)+and+title+(+act+)&method=boolean) (12.07.07).

54 B. Doolan, *Principles of Irish Law*, Gill and Macmillan, Dublin 1991, s. 280.

55 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_402.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_402.html) (19/07/07).

56 Na mocy przepisów *Adoption Act* z 1991 r.

57 *Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*, 2000, *Valstybės žinios*, no 74-2262.

- 8) nie mogą adoptować osoby, które zostały pozbawione lub ograniczone w zdolności do czynności prawnych, których władza rodzicielska została ograniczona, osoby, które były opiekunami/kuratorami, a stosunek opieki/kurateli został rozwiązany z ich winy;
- 9) różnica wieku między przysposabiającym a przysposabianym powinna wynosić nie mniej niż 18 lat (różnica ta może być zredukowana do 15 lat w przypadku adopcji przez małżonka biologicznego lub adopcyjnego rodzica dziecka);
- 10) sąd może ustanowić okres preadopcyjnej opieki nad dzieckiem przez przysposabiających (6-12 miesięcy);
- 11) lista chorób dyskwalifikujących przyszłych przysposabiających (publikowana przez litewski rząd) zawiera: dipsomanię (alkoholizm), narkomanię, choroby psychiczne, AIDS/HIV, gruźlicę zakaźną, przewlekłą niewydolność nerek z koniecznością dializy, chorobę Alzheimera, płasawicę Huntingtona, ALS lub chorobę Lou Gehriga, epilepsję ze zmianami psychicznymi i osobowościowymi, zwyrodnienie wieloukładowe i trzecie lub czwarte stadium choroby nowotworowej)⁵⁸;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) adoptowane mogą być tylko dzieci, których dane zostały umieszczone na liście dzieci skierowanych do adopcji (z wyjątkiem przypadków adopcji przez małżonka rodzica dziecka oraz adopcji przez osoby, z którymi dziecko mieszka);
- 2) warunkiem skierowania do adopcji międzynarodowej jest aby przez okres 6 miesięcy od momentu zarejestrowania dziecka na liście nie znalazł się obywatel Litwy, który chciałby dziecko adoptować, sprawować nad nim opieki lub kurateli;
- 3) przysposabiać mogą tylko osoby, których dane zostały umieszczone na państwowej liście potencjalnych przysposabiających (z wyjątkiem współmałżonków rodziców i krewnych dziecka, które ma być przysposobione);
- 4) w przypadku większej ilości osób chętnych aby adoptować to samo dziecko priorytet na liście przyznaje się:
 - a) krewnym dziecka,
 - b) małżonkom,
 - c) osobom, które adoptują wszystkie dzieci z rodzeństwa,
 - d) obywatelom Litwy,
 - e) osobom, które adoptują lub adoptowały dzieci małżonka,
 - f) osobom, w których rodzinie dziecko mieszka i przez które jest wychowywane;
- 5) natomiast pierwszeństwo w adopcji mają, po kolei:
 - a) małżonkowie rodziców biologicznych lub adopcyjnych dziecka,
 - b) krewni,
 - c) osoby chcące przysposobić wszystkie dzieci z rodzeństwa,
 - d) małżeństwa;
- 6) jeśli osoby chętne do adopcji należą do tej samej kategorii, wówczas pierwszeństwo mają osoby, które zostały wcześniej zarejestrowane na liście przysposabiających;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

58 Za: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_414.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_414.html) (19/07/07). Por. propozycje dotyczące zmian w litewskim prawie adopcyjnym jeszcze na gruncie poprzedniej regulacji w: J. Vasiliaskas, *Procedures for adopting children In Lithuania for local citizens and foreign nationals*, w: E. D. Jaffe (ed.), *op. cit.*, s. 107-111.

Luksemburg

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1807 r., zmieniony w 1989 r. (art. 343-370)⁵⁹

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą małżeństwa – jeden z małżonków powinien mieć ukończone 25 lat, drugi – 21 (wymogi dotyczące wieku nie są stawiane, jeśli adoptowane jest biologiczne lub adoptowane dziecko współmałżonka);
- 2) różnica wieku między przysposabiającym a przysposobianym powinna wynosić 15 lat, a 10 lat w przypadku adopcji przez małżonka rodzica dziecka (jeśli istnieją uzasadnione powody, sąd może orzec o adopcji, nawet jeśli różnica wieku jest mniejsza niż 10 lat);
- 3) posiadanie dzieci biologicznych (ślubnych lub nieślubnych) albo adoptowanych nie stanowi przeszkody dla przysposobienia;
- 4) dziecko powinno mieć nie mniej niż 3 miesiące i nie więcej niż 16 lat (przy *adoption plénière*), może być starsze – przy *adoption simple*;
- 5) konieczne jest lekarskie zaświadczenie, że przysposabiający ani nikt z jego/ich domowego ogniska nie cierpi na chorobę (w tym psychiczną), która mogłaby mieć negatywny wpływ na dziecko;
- 6) sąd może odmówić adopcji przez rodziców biologicznych dziecka (Lux. 8 marca 1982, 25, 342);
- 7) zgodę na adopcję powinno wyrazić dziecko, jeśli ukończyło 15 lat;

– *adoption simple*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

a) przysposabiający uzyskują władzę rodzicielską;

b) przysposobiony i jego potomstwo dziedziczą po przysposabiającym tak, jak jego dzieci ślubne, jednakże nie przysługują im prawo do zachowku po wstępnych przysposabiającego;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ TAK

(orzeczenie sądu, jeśli w interesie dziecka i z bardzo poważnych powodów, na przykład manifestowania przez przysposobionego głębokiej awersji do przysposabiających skutkującego niezdyscyplinowanym zachowaniem wobec nich – Lux. 21 lutego 1973, 22, 345);

– *adoption plénière*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale adopcja przez współmałżonka pozwala na utrzymanie więzów jego i jego rodziny (pokrewieństwa z pochodzenia) z dzieckiem i daje efekty adopcji przez dwoje współmałżonków;

⁵⁹ L. 13 juin 1989, *Mémorial, Journal Officiel du Grand Duché de Luxembourg, Part A, No. 47, 11/07/1989*, s. 876-881 oraz *Legilux, Le Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg*, [HTTP://WWW.LEGILUX.PUBLIC.LU/LEG/TEXTESCOORDONNES/CODES/CODE_CIVIL/L1_T8_ADOPTION.PDF](http://www.LEGILUX.PUBLIC.LU/LEG/TEXTESCOORDONNES/CODES/CODE_CIVIL/L1_T8_ADOPTION.PDF) (12.07.07), również za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_3003.HTML](http://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_3003.HTML) (19/07/07) oraz *Filiation and Adoption, 16 Ann. Rev. Population L. 1989*, s. 115-116.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

Malta

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1870/1874 r. wielokrotnie zmieniany⁶⁰

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

tylko w przypadku, jeśli dziecko adoptowane przez biologicznego rodzica okaże się dzieckiem poczętym lub urodzonym w małżeństwie swoich biologicznych rodziców;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptować dzieci mogą kobiety i mężczyźni oraz małżeństwa – wspólnie (o ile są małżeństwem od co najmniej 5 lat i mieszkają razem);
- 2) możliwa jest adopcja dziecka współmałżonka, nawet jeśli małżeństwo zostało zawarte później niż 5 lat przed złożeniem wniosku adopcyjnego;
- 3) poza tym wyjątkiem, osoby pozostające w związku małżeńskim adoptują jedynie wspólnie;
- 4) wspólna adopcja jest możliwa tylko w przypadku małżeństw;
- 5) przysposabiający powinien być w wieku między 30 a 60 lat, a różnica wieku między nim a przysposabianym powinna wynosić co najmniej 21 lat (z wyjątkiem biologicznego rodzica dziecka, który może je adoptować, gdy osiągnie pełnoletność);
- 6) niemożliwe jest orzeczenie adopcji, jeśli:
 - a) przysposabiany ma więcej niż 18 lat (z wyjątkiem adopcji przez rodziców biologicznych),
 - b) przysposabiającym jest mężczyzna, a przysposabiana jest osoba płci żeńskiej (chyba, że sąd przyjmie, że okoliczności sprawy uzasadniają wydanie orzeczenia),
 - c) przysposabiający jest księdzem lub jest związany ślubami zakonnymi,
 - d) przysposabiający jest opiekunem/kuratorem (*tutor*) dziecka, które chce adoptować – aż do chwili rozwiązania tego stosunku między nimi i złożenia końcowego sprawozdania;
- 7) orzeczenie nie może zostać wydane, jeśli przysposabiany nie przebywał razem z i pod opieką przysposabiającego przez okres 3 kolejnych miesięcy przed wydaniem orzeczenia (czas ten może być liczony od momentu ukończenia przez dziecko 6 tygodni);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

adoptować mogą osoby, które są rezydentami na Malcie;⁶¹

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

⁶⁰ Tekst w: [HTTP://DOCS.JUSTICE.GOV.MT/LOM/LEGISLATION/ENGLISH/LEG/VOL_2/CHAPT16.PDF](http://docs.justice.gov.mt/LOM/LEGISLATION/ENGLISH/LEG/VOL_2/CHAPT16.PDF) (14.07.07).

⁶¹ Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_3025.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_3025.html) (24/07/07).

Niemcy

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) z 1896 r.;

Gesetz zur Beendigung der Disriminierung gleichgeschlechtlicher Gemeinschaften z 2001 r.⁶²

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

(wniosek składany do sądu powinien być w formie aktu notarialnego);

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- a) nie ulegają zerwaniu więzy rodzinne z rodzicem (i jego rodziną), którego małżonek adoptował dziecko,
- b) nie ulegają zerwaniu więzy rodzinne z rodziną biologiczną, jeśli małżonek rodzica adoptował dziecko, którego drugi rodzic zmarł, pod warunkiem że nie był pozbawiony praw rodzicielskich (prawa do pieczy rodzicielskiej nad dzieckiem);
- c) w przypadku adopcji przez krewnych lub powinowatych drugiego albo trzeciego stopnia zerwaniu ulegają tylko więzy dziecka i jego zstępnych z rodzicami dziecka oraz ustają wynikające z takiego pokrewieństwa prawa i obowiązki;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposobienie może zostać rozwiązane na wniosek złożony nie później niż 3 lata po orzeczeniu adopcji, jeśli zostało orzeczone bez wniosku przysposabiającego, zgody przysposobianego lub jego rodzica (gdy była ona konieczna), ewentualnie, gdy taki wniosek lub oświadczenie zostało złożone w braku zdolności do czynności prawnych, nieświadomości, w trakcie zaburzenia umysłowego, w wyniku pomyłki, podstępny lub groźby;
- 2) stosunek przysposobienia nie może zostać rozwiązany, jeśli dobro dziecka zostałoby w wyniku rozwiązania poważnie zagrożone, chyba że przeważające interesy przysposabiającego wymagają rozwiązania;
- 3) sąd może również z urzędu rozwiązać przysposobienie dziecka, gdy jest to z istotnych względów konieczne dla dobra dziecka;
- 4) stosunek przysposobienia zostaje rozwiązany, w momencie zawarcia przez przysposabiającego (wbrew zakazowi wynikającemu z prawa małżeńskiego) związku małżeńskiego z przysposobionym lub jego zstępny;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą osoby stanu wolnego i osoby pozostające w związkach małżeńskich;
- 2) tylko małżeństwa mogą przysposabiać wspólnie, jednak partner (heteroseksualny lub homoseksualny) w związku pozamałżeńskim może przysposobić dziecko;
- 3) również homoseksualny partner rodzica dziecka może je przysposobić;

62 BGB1, I, 2001, 266, zmieniony 4 grudnia 1992 r. (Sammelblatt, Vol. 44, No. 3, 11.01.1993, s. 89), 1 stycznia 2002 r., (*Neugefasst durch Bek. V. 2.1.2002 I 42, 2909; 2003, 738; zuletzt geändert durch Art. 11 G v. 5.9.2006 I 2098*), Federalny Dziennik Ustaw, 2002 r., część I, nr 2, Bonn, 8 stycznia 2002 oraz H. Oberloskamp, Adopcja, "Jurysta 1995, Nr 7, s. 22-24 i 30-33 i M. Hochwald, Zawarcie małżeństwa i przysposobienie dziecka w prawie niemieckim i prawie cywilnym międzynarodowym, w: P. Kasprzyk (red.), Prawo rodzinne w Polsce i w Europie. Zagadnienia wybrane, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2005, s. 354-359. Informacje dotyczące przemian w niemieckim prawie adopcyjnym zob.: J. Ciszewski, Nowe prawo adopcyjne w Republice Federalnej Niemiec, „Palestra” 1978, nr 2, s. 32-41.

- 4) przysposabiający powinien mieć ukończone 25 lat (jeśli adoptuje dziecko współmałżonka – 21 lat), jeśli adoptują małżonkowie wspólnie, wówczas jeden z nich powinien mieć ukończone 25 lat, a drugi – 21 lat;⁶³
- 5) możliwe jest przysposobienie dziecka przez jednego ze współmałżonków, jeśli drugi nie może przysposabiać, ponieważ nie ma zdolności do czynności prawnych lub nie ukończył 21 lat;
- 6) przysposobienie powinno być z reguły orzeczone dopiero wtedy, gdy przysposabiający opiekował się dzieckiem przez odpowiedni okres czasu, który zwany jest okresem próbnym;
- 7) nie można orzec o przysposobieniu, jeśli stoją temu na przeszkodzie przeważające interesy dzieci przysposabiającego lub przysposobianego lub gdy istnieje obawa, że interesy przysposobianego będą zagrożone przez dzieci przysposabiającego (interesy prawno-majątkowe nie powinny mieć rozstrzygającego znaczenia);
- 8) dopuszczalne jest przysposobienie osób pełnoletnich, o ile jest ono uzasadnione obyczajowo i jeśli między jego stronami nawiązany został stosunek rodzic – dziecko;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

a nawet: kto uczestniczył w sprzecznym z ustawą lub z dobrymi obyczajami pośrednictwem adopcyjnym lub przemieszczeniu dziecka w celu jego przysposobienia lub zlecił to osobie trzeciej albo zapłacił za to, może przysposobić dziecko, tylko wówczas, gdy jest to niezbędne dla dobra dziecka;

Norwegia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Adoption Act z 1986 r., Act no. 40 of 30 April 1993 relating to registered partnership*⁶⁴

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

decyzja administracyjna wydana przez Ministerstwo Sprawiedliwości

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą osoby, które ukończyły 25 lat, jednak z ważnych przyczyn Minister może zdecydować o adopcji przez osobę, która ukończyła 20 lat (różnica wieku między przysposabiającym a przysposobianym nie powinna przekroczyć 45 lat⁶⁵);
- 2) adopcja biologicznego dziecka może mieć miejsce tylko wtedy, gdy wpłynie ona na prawny status dziecka lub w przypadku nowej adopcji dziecka, które było już wcześniej adoptowane;
- 3) osoba niezdolna do czynności prawnych może adoptować tylko za zgodą swego opiekuna;
- 4) osoba pozostająca w związku małżeńskim może adoptować dziecko tylko wspólnie ze swoim współmałżonkiem, chyba że jest on psychicznie chory lub opóźniony w rozwoju, albo zginął, ewentualnie w przypadku adopcji dziecka swojego współmałżonka;
- 5) osoby inne niż małżonkowie nie mogą przysposabiać wspólnie;

63 Dane również za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_386.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_386.html) (19/07/07).

64 [HTTP://WWW.UB.UIO.NO/CGI-BIN/UJUR/ULOV/SOK.CGI?TYPE=LOV](http://www.ub.uio.no/cgi-bin/ujur/ulov/sok.cgi?type=lov) (06.07.07).

65 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_3083.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_3083.html) (24/07/07).

6) partnerzy związków rejestrowanych nie mogą wspólnie przysposabiać, jednak jeden partner może przysposobić dziecko drugiego partnera;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Portugalia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1966 r., zmieniony w 1977 r.,⁶⁶ w 1993 r.⁶⁷ (art. 1973-2002-D)

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptować mogą: małżeństwa oraz osoby żyjące w zwyczajowych związkach (*common law relationship*) od co najmniej 4 lat, jeśli oboje ukończyli 25 lat i osoby stanu wolnego, które ukończyły 30 lat;
- 2) maksymalną granicą wieku dla przysposabiającego jest 60 lat, nie powinien on być ponadto starszy od przysposobianego o więcej niż 50 lat;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

pierwszeństwo w adopcji mają Portugalczycy;

ponadto aby adoptować dziecko w Portugalii należy mieć tam ustanowione miejsce swego pobytu (*legal residence*), aczkolwiek możliwe jest uzyskanie zgody portugalskiego sądu na transfer dziecka, które ma być przysposobione do innego państwa i przeprowadzenie tam postępowania adopcyjnego – wówczas nie ma wymogu dotyczącego pobytu w Portugalii;

– *simple adoption*

(*adoption minus plena*)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

przysposabiający uzyskują władzę rodzicielską

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

(orzeczenie sądu)

– *full adoption*

(*adoption plena*)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

66 Informacje za U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_439.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_439.html) (24/07/07) oraz *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 109, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 390.

67 *Decree-Law No. 185/93 of 22 May 1993*, *Diário da República, Series 1 – A, No. 119, 22/05/1993*, s. 2792-2801. Por. *Filiation and Adoption*, 21 *Ann. Rev. Population L.* 1994-1995, s. 119.

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

(unieważnienie)

Rosja

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Semejnnyj Kodeks Rosijskiej Federacji z 1995 z późniejszymi zmianami*⁶⁸

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale osobiste prawa niemajątkowe i majątkowe oraz obowiązki mogą zostać zachowane, gdy:

- a) przy adopcji przez jedną osobę, na życzenie matki, jeśli przysposabiający jest mężczyzną lub na życzenie ojca – jeśli przysposabiający jest kobietą,
- b) jeśli jedno z rodziców dziecka zmarło – na prośbę rodziców zmarłego rodzica – w stosunku do krewnych zmarłego rodzica, jeśli wymaga tego dobro dziecka;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

(orzeczenie sądu)

- 1) gdy przysposabiający uchylają się od wykonywania nałożonych na nich obowiązków rodziców, nadużywają swych praw rodzicielskich, okrutnie obchodzą się z dzieckiem, są przewlekle chorzy na alkoholizm lub narkomanię, jak również na innej podstawie – biorąc pod uwagę dobro dziecka i jego opinię;
- 2) przysposobienie nie może zostać rozwiązane, gdy w momencie wystąpienia z wnioskiem o jego rozwiązanie przysposobiony jest pełnoletni – wówczas jest ono możliwe tylko za wzajemnym porozumieniem stron i za zgodą rodziców przysposobionego, jeśli oni żyją, nie zostali pozbawieni praw rodzicielskich lub zdolności do czynności prawnych;
- 3) wnioskować o rozwiązanie przysposobienia mogą: rodzice przysposobionego, przysposabiający, przysposobiony, o ile ukończył 14 lat, organy opieki oraz prokurator;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) dopuszczalne jest tylko przysposobienie osoby niepełnoletniej i tylko w jej interesie, uwzględniając jej etniczne pochodzenie, religię, przynależność kulturową, język, możliwość zagwarantowania zgodnego z tym jej dziedzictwem wychowania i wykształcenia, a także w celu zagwarantowania jej pełnego fizycznego, psychicznego, duchowego i moralnego rozwoju;
- 2) niedopuszczalne jest, z wyjątkiem przypadków uzasadnionych interesem dzieci, rozdzielanie rodzin i przysposabianie ich przez różne osoby;
- 3) do ustanowienia przysposobienia dziecka konieczne jest uzyskanie opinii organu opiekuńczego o tym, że jest ono zgodne z interesami przysposobianego dziecka wraz z informacją o osobistym kontakcie przysposabiającego z przysposabianym dzieckiem;

⁶⁸ *Sobranije zakonodatelstwa Rosijskiej Federacji, 1996, No 1, cm. 16, Semejnnyj Kodeks Rosijskiej Federacji, Biblioteka Kodeksow, Moskwa 2002, s. 61-62, tekst kodeksu również w: [HTTP://BASE.CONSULTANT.RU/MBU/CGI/ONLINE.CGI?REQ=DOC;BASE=NBUN;N=51018\(24/07/07\)](http://base.consultant.ru/mbu/cgi/online.cgi?req=doc;base=nbu;n=51018(24/07/07)).*

- 4) przysposobić dziecka nie mogą osoby:
- a) sądownie pozbawione lub ograniczone w zdolności do czynności prawnych,
 - b) małżonkowie, z których jeden jest sądownie pozbawiony lub ograniczony w zdolności do czynności prawnych,
 - c) osoby sądownie ograniczone lub pozbawione władzy rodzicielskiej (praw rodzicielskich),
 - d) osoby zwolnione z funkcji opiekuna, w związku z nienależytym wypełnianiem swoich obowiązków,
 - e) byli przysposabiający, jeśli przysposobienie zostało sądownie rozwiązane z ich winy,
 - f) osoby, które ze względu na stan zdrowia nie mogą wykonywać władzy rodzicielskiej (praw rodzicielskich), gdy cierpią na chorobę określoną w odpowiednim spisie sporządzonym przez organy Federacji,
 - g) osoby, które w momencie orzekania o przysposobieniu nie mają dochodów pozwalających na zabezpieczenie dziecka minimalnego poziomu życia,
 - h) osoby, które nie mają stałego miejsca zamieszkania;
 - i) osoby skazane za umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu,
 - j) osoby mieszkające w pomieszczeniach, których warunki sanitarne i techniczne nie odpowiadają normom;
- 5) sąd może zdecydować o przysposobieniu w odniesieniu do ostatniej kategorii osób, jeśli przemawia za tym interes dziecka;
- 6) ostatnia okoliczność nie jest brana pod uwagę w przypadku adopcji przez ojczyma lub macochę;
- 7) przysposobić wspólnie mogą tylko małżonkowie;
- 8) jeśli jest kilka osób chętnych do przysposobienia tego samego dziecka, wówczas pierwszeństwo mają jego krewni, jeżeli tak dyktuje interes dziecka;
- 9) różnica wieku między przysposabiającym nie pozostającym w związku małżeńskim a dzieckiem nie może być mniejsza niż szesnaście lat, jednak sąd może, z przyczyn uznanych przez siebie za ważne, różnicę tę zmniejszyć (przesłanka różnicy wieku nie jest brana pod uwagę w przypadku przysposobienia przez ojczyma lub macochę);
- 10) przysposabiający powinni przejść badania lekarskie, z których wyniknie, że nie cierpią oni na choroby dyskwalifikujące ich (gruźlica, choroby narządów wewnętrznych i systemu nerwowego, dysfunkcje kończyn, choroby zakaźne, alkoholizm i narkomania, schorzenia psychiatryczne i wszystkie upośledzenia, które uniemożliwiają pracę)⁶⁹;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) aby dziecko, zostało skierowane do adopcji międzynarodowej, jego dane powinny zostać umieszczone w lokalnym rejestrze (na okres 1 miesiąca), następnie w regionalnym rejestrze (1 miesiąc) i w federalnym rejestrze (6 miesięcy);
- 2) warunkiem adopcji jest, aby w tym czasie (8 miesięcy) nie znalazł się potencjalny przysposabiający w kraju; przysposobienie międzynarodowe dzieci, obywateli rosyjskich, dopuszczalne jest tylko wówczas, jeśli niemożliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinie obywateli rosyjskich, mających miejsce zamieszkania na terytorium Federacji;
- 3) nie odnosi się to do przysposobienia przez krewnych dziecka;
- 4) dzieci mogą być oddane do adopcji obywatelom rosyjskim mającym miejsce zamieszkania poza terytorium Federacji, cudzoziemcom, a w tym osobom nie posiadającym obywatelstwa żadnego

69 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_441.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_441.html) (24/07/07).

państwa, które nie są krewnymi dziecka, po upływie 6 miesięcy od umieszczenia danych dziecka w specjalnym federalnym rejestrze (banku danych);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Rumunia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Codul Familie z 1953 r.⁷⁰, który został zmieniony przez *Urgency Ordinance No. 25/1997 on the juridical regime of adoption*⁷¹, *Urgency Ordinance No. 12/2001 on the setting up of the National Authority for Child Protection and Adoption*⁷², *Decision No. 216/2001 on organizing and functioning of the National Authority for Child Protection and Adoption*⁷³

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

ale może być unieważnione, na wniosek przysposobionego dziecka, które ukończyło 10 lat lub organu opiekuńczego (*commission for child protection*) miejsca zamieszkania dziecka, jeśli jest to w interesie dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić można osobę do momentu osiągnięcia przez nią pełnej zdolności do czynności prawnych, po osiągnięciu pełnej zdolności do czynności prawnych możliwe jest przysposobienie takiej osoby przez osobę z rodziny, która ją wychowywała;
- 2) zabroniona jest adopcja przez rodzeństwo;
- 3) jednoczesna adopcja przez dwie osoby jest możliwa tylko wtedy, gdy przysposabia małżeństwo;
- 4) przysposabiającym może być osoba o pełnej zdolności do czynności prawnych, która jest o co najmniej 18 lat starsza od przysposobianego (warunek ten może zostać przez sąd uchylony, z ważnych przyczyn);
- 5) osoba taka powinna dawać materialne i moralne gwarancje harmonijnego rozwoju adoptowanego dziecka;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

adopcja międzynarodowa jest możliwa tylko w przypadku krewnych dziecka;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

⁷⁰ *Adoptat prin Legea nr. 4 din 4 ianuarie 1954, Buletinul Oficial nr. 1 din 4 ianuarie 1954*. Polski tekst (stan prawny na 1 stycznia 1965 r.): E. Wierzbowski (opr.), *op. cit.*, s. 234-238, uaktualniony tekst na: *Legislație Românească*, [HTTP://LEGAL.DNTIS.RO/FAMILIE/INDEX-FAM.HTML](http://LEGAL.DNTIS.RO/FAMILIE/INDEX-FAM.HTML) (05.07.07).

⁷¹ *Official Gazette of Romania, Part I, No. 120 of June 12, 1997*, zmieniony przez *Law no. 87/1998, Official Gazette of Romania, Part I, No. 168 of April 29, 1998*.

⁷² *Official Gazette of Romania, Part I, No. 63 of February 6, 2001*, zmieniony przez *Law no. 252/2001, Official Gazette of Romania, Part I, No. 266 of May 23, 2001*.

⁷³ *Official Gazette of Romania, Part I, No. 63 of February 6, 2001*.

Serbia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Serbian Family Act z 2005 r.⁷⁴

– *full adoption*
(*adoption plena*)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE
decyzja administracyjna *Center for Social Work*;

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK
nie zostają zerwane więzy między rodzicem dziecka, którego małżonek lub heteroseksualny partner je adoptował;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ NIE

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) adoptowane mogą być dzieci w wieku od 2 miesięcy do 18 lat;
- 2) różnica wieku między przysposabiającym a przysposobianym powinna wynosić nie mniej niż 18 lat i nie więcej niż 45 lat (można uzyskać zwolnienie z tego wymogu, jeśli adopcja jest dla dobra dziecka, wystawione przez Ministra zajmującego się ochroną rodziny);
- 3) przysposabiać mogą małżeństwa (również związki zawarte na podstawie prawa zwyczajowego) oraz osoby stanu wolnego (za specjalnym zezwoleniem Ministra);
- 4) przeszkodą w adopcji jest bliskie pokrewieństwo (jest niedopuszczalna między wstępnymi i zstępnymi, rodzeństwem i przyrodnim rodzeństwem) oraz nierozwiązany stosunek opieki;
- 5) nie mogą adoptować osoby ograniczone lub pozbawione władzy rodzicielskiej lub zdolności do czynności prawnych, cierpiące na choroby, które mogą mieć szkodliwy wpływ na dziecko oraz osoby skazane za niektóre przestępstwa;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

pierwszeństwo mają rodziny o serbskim pochodzeniu;⁷⁵

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Słowacja

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Zákon o rodine a o zmene a doplneni niektorých zákonov z 19 stycznia 2005, §§ 97 do 109⁷⁶

74 *Official Journal of the Republic of Serbia*, no 18/2005. Por. M. Draškić, G. Kovaček Stanić, *The New Family Act of Serbia*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2006 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol* 2006, s. 358-360 i 367-368, O. Cvejić Jančić, *Reform of adoption according to the new Serbian Family Act*, w: L. Wardle, C. S. Williams (ed.), *Family Law: Balancing Interests and Pursuing Priorities, William S. Hein & Co., Inc., Buffalo, New York* 2007, s. 252-259.

75 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_2846.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_2846.html) (24/07/07).

76 36/2005 Z.z., zmena: 36/2005 Z.z., zmena: 297/2005 Z.z., zmena: 615/2006 Z.z.

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem (i jego krewnymi) a dzieckiem, które zostało adoptowane przez małżonka rodzica;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobienie może być rozwiązane przez sąd z ważnych powodów dotyczących dobra dziecka, do 6 miesięcy po uprawomocnieniu się orzeczenia o adopcji, na wniosek przysposobionego lub przysposabiającego – albo bez wniosku;
- 2) na skutek rozwiązania przysposobienia między dzieckiem a jego biologiczną rodziną powstają więzy rodzinne;
- 3) dziecko wraca do swego poprzedniego nazwiska;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić może osoba fizyczna o pełnej zdolności do czynności prawnych, która ma odpowiednie kwalifikacje osobiste, zdrowotne (nie mogą przysposabiać osoby cierpiące na choroby, które mogłyby mieć szkodliwy wpływ na stosunki powstałe w wyniku adopcji – sąd ma obowiązek bardzo starannie zbadać kwestie związane ze zdrowiem przysposabiającego)⁷⁷ i moralne, która swoim sposobem życia (oraz osób, które z nią mieszkają) zagwarantuje realizację dobra dziecka;
- 2) między przysposabiającym a przysposobionym powinna być odpowiednia różnica wieku;
- 3) przysposobić można tylko dziecko, dla jego dobra;
- 4) adoptować wspólnie mogą małżonkowie;
- 5) jeden z małżonków może adoptować dziecko za zgodą drugiego, zgoda nie jest wymagana, gdy małżonek ten utracił zdolność do czynności prawnych lub, gdy uzyskanie zgody wiązałoby się z poważnymi trudnościami;
- 6) dziecko przed orzeczeniem o adopcji powinno spędzić co najmniej 9 miesięcy pod opieką przysposabiającego;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposobić może tylko osoba, która ma ustanowione miejsce pobytu w Słowacji, ewentualnie osoba, która ma miejsce pobytu w państwie-stronie konwencji haskiej z 1993 r.⁷⁸

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

⁷⁷ Por.: Z. Kralickova, *Adoption and Implementation of the U.N. Convention on the Rights of the Child in the Czech Republic and Slovakia*, East European Law Center, Columbia University, „The Journal of East European Law” 2003/Vol. 10, No. 1, s. 110-126. Wcześniejsza regulacja, w postaci ustawy o rodzinie z 1963 r. (nr 94) odnosiła się do dwóch rodzajów adopcji: zwykłej, która była rozwiązywalna oraz nierozwiązywalnej, która mogła być dokonana tylko w odniesieniu do dzieci w wieku powyżej 1 roku. Wyznaczenie takiej granicy wieku zostało podyktowane wnioskami z praktyki medycznej dotyczącymi niemożności rozpoznania niektórych wad zdrowotnych dziecka przed ukończeniem przez nie 1 roku. Por. Z. Kredátusova, *Zawarcie małżeństwa, pochodzenie dziecka oraz przysposobienie w Republice Słowackiej*, w: P. Kasprzyk (red.), *op. cit.*, s. 374-375.

⁷⁸ Za: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_446.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_446.html) (24/07/07).

Słowenia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Marriage and Family Relations Act z 1976 r.⁷⁹

– *full adoption*
(*adoption plena*)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

– decyzja administracyjna centrum spraw socjalnych (*centre for social work*)

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

ale możliwe jest unieważnienie decyzji, na wniosek przysposobionego, jego rodzica lub rodziców i przysposabiającego, jak również w wyniku *ex officio* działania centrum spraw socjalnych, gdy:

- a) przysposobiony nie był dzieckiem,
- b) doszło do adopcji wspólnej przez parę, która nie była małżeństwem,
- c) strony były bliskimi krewnymi, w tym braćmi lub siostrami,
- d) istnieje cały czas między stronami relacja opiekun – podopieczny,
- e) przysposabiający nie jest o 18 lat starszy od przysposobionego i odpowiedni organ nie zniósł tej przesłanki przysposobienia w tym konkretnym przypadku,
- f) przysposobiony, który ma więcej niż 10 lat, nie wyraził zgody na adopcję,
- g) przysposabiającym jest osoba pozbawiona praw rodzicielskich, co do której istnieje prawnie uzasadnione przekonanie, że będzie wykorzystywał i krzywdził dziecko, osoba, która nie gwarantuje zapewnienia stałego osobistego rozwoju dziecka i przygotowania go do niezależnego życia i pracy, osoba, która została pozbawiona zdolności do czynności prawnych lub jest psychicznie niepełnosprawna lub chora albo może stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia dziecka;
- h) przepisy określające przesłanki adopcji międzynarodowej zostały naruszone,
- i) przepisy dotyczące sposobu skierowania dziecka do adopcji i terminu, kiedy może być ona dokonana zostały naruszone;

unieważnienie decyzji ma skutek *ex nunc*;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą osoby dorosłe;
- 2) różnica wieku między przysposabiającym a przysposabianym powinna wynosić co najmniej 18 lat (w wyjątkowych przypadkach, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka, centrum spraw socjalnych może wyrazić zgodę na adopcję bez spełnienia tego warunku);

⁷⁹ *Ur 1 SRS, no 15/76, 30/86, 1/89, 14/89; Ur 1 RS, no 13/94, 82/94, 29/95, 26/99, 70/00, 64/01, 110/02, 42/03, 16/04*. Por. S. Kraljić, *Legal Regulation of Adoption in Slovenia – Do We Need Changes?*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2006 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2006*, s. 395-406. Na temat regulacji w poszczególnych częściach Jugosławii, w aspekcie historycznym, patrz: M. H. Vasilev, *Przysposobienie w SFRJ*, „*Studia Iuridica Silesiana*”, Katowice 1990, Nr 14, s. 67-79, a tekst jugosłowiańskiej ustawy o przysposobieniu z 1947 r., według stanu prawnego na 1 stycznia 1965 r., w: E. Wierzbowski (opr.), *op. cit.*, s. 153-158.

- 3) dziecko powinno być adoptowane przez obojga małżonków, z wyjątkiem przypadków adopcji przez małżonka rodzica dziecka;
- 4) przysposabiającym nie może być osoba pozbawiona praw rodzicielskich, osoba, co do której istnieje prawnie uzasadnione przekonanie, że będzie wykorzystywać i krzywdzić dziecko, osoba, która nie gwarantuje zapewnienia stałego osobistego rozwoju dziecka i przygotowania go do niezależnego życia i pracy, osoba, która została pozbawiona zdolności do czynności prawnych lub jest psychicznie niepełnosprawna lub chora albo może stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia dziecka;
- 5) przysposabiającym nie może być bliski krewny dziecka, jego brat lub siostra, nie może też nim być jego opiekun/kurator lub podopieczny;
- 6) przysposabiane mogą być tylko dzieci;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ **TAK**

- 1) zasadą jest, że słoweńskie dziecko jest adoptowane przez obywatela Słowenii;
- 2) dopiero w braku takich potencjalnych przysposabiających, dziecko może być adoptowane przez cudzoziemca (nie dotyczy to sytuacji, gdy dziecko jest adoptowane przez małżonka swego rodzica);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Szwajcaria

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1907 r. zmieniony w 1976 r. (art. 264-269c) oraz Ustawą Federalną z dnia 22 czerwca 2001 r. o Haskiej Konwencji o Przystosowaniu oraz o działaniach służących ochronie dziecka w przystosowaniu międzynarodowym⁸⁰

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

w niektórych kantonach, w pozostałych: decyzje administracyjne

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **TAK**

ale istnieje możliwość zaskarżenia orzeczenia o przystosowaniu, jeśli

- 1) nie uzyskano odpowiedniej zgody (uprawnieni do wyrażenia zgody), o ile nie zostanie przez to naruszone w sposób istotny dobro dziecka,
- 2) lub w przypadku innych poważnych niedociągnięć (każdy, kto ma do tego tytuł);

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposobić dziecko mogą osoby, które opiekowały się nim i wychowywały je przez co najmniej 1 rok;
- 2) wspólnie przysposabiać mogą tylko małżonkowie;
- 3) małżonkowie mogą przysposabiać po pięciu latach od zawarcia małżeństwa lub po ukończeniu 35 lat;
- 4) osoba pozostająca w związku małżeńskim może sama przysposobić o ile skończyła 35 lat i jeśli wspólne przystosowanie jest niemożliwe, ponieważ:
 - a) współmałżonek jest trwale niezdolny do wydawania samodzielnych sądów,

⁸⁰ Obowiązująca od 1 stycznia 2003 r., RS 211. 221. 31

- b) od więcej niż 2 lat jest nieobecny a adres jego zamieszkania jest nieznan lub
 - c) gdy od daty orzeczenia przez sąd rozvodu upłynęło co najmniej 3 lata;
- 5) przysposobiany powinien być młodszy od przysposabiającego o co najmniej 16 lat;
- 6) osoby nie mające zstępnych mogą przysposobić osobę pełnoletnią lub ubezwłasnowolnioną
- a) o ile wymaga ona trwałej pomocy z powodu kalectwa fizycznego lub psychicznego a przysposabiający pielęgnowali ją przez co najmniej 5 lat,
 - b) o ile przysposabiający pielęgnowali ją i wychowywali przez co najmniej 5 lat podczas jej ubezwłasnowolnienia,
 - c) o ile zachodzą inne ważne okoliczności i przysposobiany mieszkał z przysposabiającymi w jednym gospodarstwie domowym przez co najmniej 5 lat;
- 7) osoba pozostająca w związku małżeńskim może być przysposobiona tylko za zgodą współmałżonka;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien mieć miejsce swojego zwykłego pobytu w Szwajcarii i powinien być z tym państwem związany (np. przez zainteresowania i przyjaciół);⁸¹

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

przysposobienie nie powinno spowodować nieuzasadnionego uszczerbku dobra innych dzieci przysposabiających;

Szwecja

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Children and Parents Code z 1949 r.⁸² (*Föräldrabalken 1949:381*),

*Government Bill 2001/02:123, Swedish Code of Statutes – SFS 2002:769*⁸³, *Intercountry Adoption Affairs Bill 2003/04:131*⁸⁴,

Ordinance containing Instructions for the Swedish Intercountry Adoptions Authority – 2004:1145⁸⁵, Intercountry Adoption Intermediation Act – 1997:192⁸⁶, Act consequent upon Sweden's accession to The Haag Convention on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption

81 Za: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_332.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_332.html) (24/07/07).

82 Por. K. Potrzebowski, *Adopcja w ustawodawstwie szwedzkim*, „Nowe Prawo” 1980, nr 5, s. 94-97.

83 Obowiązuje od 1 lutego 2003 r. Za: Å. Saldeen, *The Children's Ombudsman, Adoption by Homosexual Partners and Assisted Reproduction*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2004 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2004*, s. 439-444 oraz Å. Saldeen, *Minor Amendments and Statutory Proposals: Brussels II, Same-Sex Adoption and Other Matters*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2003 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2003*, s. 413-416.

84 Å. Saldeen, *Legislation on Forced Marriage and Intercountry Adoption*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2006 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2006*, s. 441-444.

85 SFS 2004:1145 *Förordning med instruktion för Myndigheten för internationella adoptionsfrågor*, w: *Legal provisions concerning adoption (excerpts)*, MIA Swedish Intercountry Adoptions Authority, Stockholm, October 2006, s. 13-14.

86 SFS 1997:192 *Lag om internationell adoptionsförmedling*, w: *Legal provisions concerning adoption (excerpts)*, MIA Swedish Intercountry Adoptions Authority, Stockholm, October 2006, s. 8-10.

– 1997:191⁸⁷, Registered Partnership Act – 1994:1117⁸⁸, Foreign Adoption Orders (Approval) Ordinance – 1976:834⁸⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIEZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą kobiety i mężczyźni – osoby, które ukończyły 25 lat;
- 2) osoba, która ukończyła 18 lat może przysposobić swoje własne dziecko lub dziecko swojego małżonka, ewentualnie taka adopcja może mieć miejsce z nadzwyczajnych przyczyn;
- 3) przysposabiać mogą pary homoseksualne, partnerzy rejestrowanych związków partnerskich (wspólnie)⁹⁰ oraz osoby o orientacji homoseksualnej (osobno lub dzieci biologiczne lub adoptowane swoich partnerów);
- 4) małżeństwa powinny przysposabiać wspólnie, chyba że współmałżonek mieszka w nieznanym miejscu lub cierpi na ciężkie zaburzenia psychiczne;
- 5) jeden ze współmałżonków może przysposobić dziecko biologiczne lub adoptowane swego współmałżonka;⁹¹

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Turcja

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1926 r., zmieniony w 1983 r. (art. 253-258), zrewidowany w 2001 r.⁹²

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt ale wymagane jest potwierdzenie przez sąd;

ZERWANIE WIEZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

przysposabiający uzyskują władzę rodzicielską;

87 SFS 1997:191 *Lag med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner*, w: *Legal provisions concerning adoption (excerpts)*, MIA Swedish Intercountry Adoptions Authority, Stockholm, October 2006, s. 7.

88 SFS 1994:1117 *Lag om registrerat partnerskap*, *The Office of the Ombudsman Against Discrimination on Grounds of Sexual Orientation*: [HTTP://WWW.HOMO.SE/O.O.I.S/1630](http://www.homo.se/o.o.i.s/1630) (6.07.07).

89 SFS 1976:834 *Förordning om prövning av utländskt beslut om adoption*, w: *Legal provisions concerning adoption (excerpts)*, MIA Swedish Intercountry Adoptions Authority, Stockholm, October 2006, s. 6.

90 Dotyczy to także adopcji zagranicznych. Możliwość taka istnieje od 2003 r., na podstawie ustawy nr 603 z 7 czerwca 2002 r. Por. M. Stus, *op. cit.*, s. 83.

91 *Family Law. Information on the rules*, *Regeringskanliet, Ministry of Justice, Sweden*, 2007, s. 44, K. Potrzebowski, Adopcja w ustawodawstwie szwedzkim, NP 1980, Nr 5, s. 94-97.

92 E. Örucü, *Family Law Enters the New Century*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law*, 2004 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2004, s. 476-477.

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

(orzeczenie sądu);

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą małżeństwa (również mające dzieci), osoby stanu wolnego;
- 2) warunkiem przysposobienia jest 1 rok opieki i kształcenia dziecka, o ile przysposobienie nie będzie miało negatywnego wpływu na realizację praw dzieci przysposabiającego;
- 3) przysposabiający powinien mieć co najmniej 30 lat (przy wspólnej adopcji – oboje małżonkowie powinni być w takim wieku);
- 4) małżonkowie mogą adoptować tylko wspólnie, pod warunkiem że są małżeństwem przez co najmniej 5 lat;
- 5) jeśli małżeństwo trwa 2 lata a małżonkowie mają 30 lub więcej lat, jeden z nich może adoptować dziecko drugiego;
- 6) przysposobiany powinien być o 18 lat młodszy od przysposabiającego;
- 7) dopuszczalna jest adopcja osób dorosłych;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

- 1) preferencje dla tureckich rodzin w przypadkach adopcji dzieci w wieku 0-6lat;
- 2) aby adoptować dziecko w wieku powyżej 3 lat, przynajmniej jeden z przysposabiających (z małżonków) powinien mieć tureckie obywatelstwo;
- 3) cudzoziemcy mogą adoptować te dzieci, którym nie znaleziono rodzin adopcyjnych w Turcji (dzieci starsze, z problemami zdrowotnymi);
- 4) ponadto aby sfinalizować adopcję cudzoziemiec powinien przebywać w Turcji z dzieckiem, które chce przysposobić przez okres 1 roku;⁹³

Ukraina

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks Rodzinny Ukrainy z 2002 r.⁹⁴

Ustawa no 2562 *On Legislative Amendments to Ukraine's Laws (regarding adoptions)* z 20 marca 2007 r.⁹⁵

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale

- 1) przy adopcji przez jedną osobę, na życzenie matki, jeśli przysposabiający jest mężczyzną lub na życzenie ojca – jeśli przysposabiający jest kobietą prawa i obowiązki w relacji dziecko – biologiczny rodzic, mogą dalej istnieć;

93 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_340.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_340.html) (24/07/07).

94 *Vidomosti Verhovnoi Rady Ukrainy*, 2002.#21-22. St 135, *Siemiejnyj kodeks Ukrainy, Informacjonno-prawow centr Ksilon*, Charków 2005. Na temat wcześniejszej regulacji adopcji na Ukrainie, na gruncie Kodeksu o małżeństwie i rodzinie, między innymi przewidującej ustanowienie adopcji w drodze decyzji organu administracyjnego por.: N. Sawina, *Przysposobienie dzieci według prawa ukraińskiego*, „Palestra” 1996, Nr ¼, s. 174-177.

95 Za: *U. S. Department of State* [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/INTERCOUNTRY/INTERCOUNTRY_3175.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/intercountry/intercountry_3175.html) (24/07/07).

- 2) jeśli jedno z rodziców dziecka zmarło lub zostało pozbawione zdolności do czynności prawnych – rodzice tego rodzica lub rodzeństwo dziecka, które ma być przysposobione przez małżonka drugiego z rodziców mogą wnioskować do sądu o utrzymanie istnienia między nimi a dzieckiem więzów rodzinnych, sąd zdecydowanie o utrzymaniu więzi rodzinnych kierując się dobrem dziecka;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobienie nie wywołuje skutków prawnych, jeśli
 - a) zostało dokonane bez zgody dziecka i jego rodziców,
 - b) jeśli przysposabiający nie miał zamiaru nabyć i realizować praw i obowiązków wobec dziecka (przysposobienie fikcyjne);
- 2) o braku skutków prawnych decyduje sąd;
- 3) przysposobienie może być uznane przez sąd za nie wywołujące skutku prawnego jeśli:
 - a) zostało orzeczone na podstawie fałszywych dokumentów,
 - b) wycofano zgodę na przysposobienie,
 - c) przy przysposobieniu przez ojczyma/macochę dziecka, gdy drugi z małżonków (rodzic dziecka) w momencie przysposobienia nie miał zamiaru dalszego pozostawania w związku małżeńskim z przysposabiającym;
- 4) rozwiązanie przysposobienia może nastąpić w wyniku orzeczenia sądu, jeśli:
 - a) godzi ono w dobro dziecka i nie jest środkiem zapewnienia mu odpowiedniego środowiska rodzinnego i wychowania;
 - b) przysposobiony jest opóźniony w rozwoju, cierpi na chorobę psychiczną lub inną nieuleczalną chorobę, o czym nie wiedział i nie mógł się dowiedzieć przysposabiający w momencie przysposobienia,
 - c) między stronami powstały relacje, które bez winy przysposabiającego, uniemożliwiają wypełnianie przez niego jego obowiązków wobec przysposobionego dziecka;
- 5) niemożliwe jest rozwiązanie przysposobienia po uzyskaniu przez przysposobionego pełnoletności, z wyjątkiem sytuacji, gdy bezprawne zachowanie którejś ze stron zagraża zdrowiu lub życiu drugiej strony lub komuś z jego rodziny;
- 6) przysposobienie może być również rozwiązane, gdy przysposobiany uzyskał pełnoletność, za porozumieniem stron lub na wniosek jednej ze stron, jeśli relacje rodzinne nie ułożyły się w należyty sposób;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić można dziecko w wieku od 2 miesięcy do 18 lat, a w wyjątkowych sytuacjach sąd może orzec o adopcji osoby pełnoletniej pozbawionej rodziców i opieki;
- 2) zakaz rozdzielania rodzeństw, jednak sąd, po zasięgnięciu opinii organu opiekuńczego, może orzec o takim rozdzielaniu;
- 3) jeśli przysposobienie nie jest tajemnicą dla przysposobianego, powinien on zostać poinformowany o miejscu zamieszkania swojego rodzeństwa;
- 4) przysposabiający powinien mieć ukończone 21 lat (jeżeli adoptują oboje małżonkowie, dotyczy to obojga);
- 5) różnica wieku między przysposabiającym a przysposobianym nie może przekroczyć 45 lat (powinna być większa niż 15 lat);
- 6) przysposabiać mogą osoby stanu wolnego lub małżonkowie, wspólnie;

- 7) osoby, które nie są małżonkami nie mogą wspólnie przysposabiać, jednak jeśli tworzą oni rodzinę (z wyjątkiem par tej samej płci), sąd może orzec o wspólnym przysposobieniu przez obojga partnerów;
- 8) jeśli dziecko ma tylko ojca lub matkę, nie może być przysposobione przez nikogo innego oprócz małżonka tego rodzica;
- 9) sąd może zdecydować o adopcji przez partnera (nie małżonka) rodzica, o ile tworzą oni rodzinę;
- 10) nie mogą przysposabiać osoby:
 - a) pozbawione lub ograniczone w zdolności do czynności prawnych,
 - b) pozbawione praw rodzicielskich,
 - c) które adoptowały wcześniej dziecko, a adopcja została zakończona z ich winy;
 - d) znajdując się w rejestrze lub na leczeniu w ośrodku leczenia schorzeń psychoneurologicznych lub narkomanii,
 - e) które nadużywają alkoholu lub środków narkotycznych,
 - f) które nie mają stałego miejsca zamieszkania i stałej pracy (dochodów),
 - g) które cierpią na chorobę określoną w odpowiednim spisie;
- 11) ponadto przysposabiać nie mogą osoby, których interesy są sprzeczne z interesami dziecka, które ma być adoptowane;
- 12) pozostający w stanie wolnym cudzoziemcy nie mogą przysposabiać ukraińskich dzieci;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ **TAK**

- 1) pierwszeństwo mają obywatele Ukrainy:
 - a) z rodziny w której wychowywane jest dziecko, które ma zostać przysposobione,
 - b) małżonkowie rodziców,
 - c) przysposabiający kilkoro dzieci – rodzeństwo,
 - d) krewni przysposobianego dziecka;
- 2) przede wszystkim pierwszeństwo mają małżeństwa;
- 3) przysposabiać można dzieci, których dane znajdują się w odpowiednich państwowych rejestrach;
- 4) przysposabiać mogą osoby, które znajdują się w analogicznych rejestrach państwowych;
- 5) we wrześniu 2005 r. na Ukrainie zaprzestano przyjmowania wniosków adopcyjnych z 6 państw (w tym USA), z których przysposabiający nie składali raportów o sytuacji dziecka po orzeczeniu adopcji;⁹⁶ do 1 stycznia 2007 r. nastąpiło tymczasowe zawieszenie przyjmowania jakichkolwiek wniosków adopcyjnych składanych przez cudzoziemców (w tym przez krewnych dzieci lub osób, które wcześniej adoptowały dziecko z Ukrainy) – w związku z reformą systemu adopcyjnego;⁹⁷

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

96 V. Crawley, U.S. Urges Parental Follow-up Reports for Intercountry Adoptions, State Department plans to implement Hague Convention in 2007, [HTTP://USINFO.STATE.GOV/GI/ARCHIVE/2006/APR/21-866860.HTML](http://usinfo.state.gov/gi/archive/2006/APR/21-866860.html) (24/07/07).
97 Informacja za: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption, Update on Ukraine Adoption, July 5, 2006*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/INTERCOUNTRY/INTERCOUNTRY_2973.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/intercountry/intercountry_2973.html) (24/07/07).

Węgry

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Family Code z 1986 r.⁹⁸ zmieniony w 1990 r.⁹⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

decyzja administracyjna

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

decyzja administracyjna, którą poprzedza porozumienie między przysposabiającym i przysposobionym;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą małżeństwa wspólnie (preferowane) oraz osoby stanu wolnego;
- 2) przysposabiający nie powinien mieć więcej niż 45 lat;
- 3) rodzice mogą wyrazić zgodę na adopcję dziecka przed jego urodzeniem (w świetle wcześniejszej regulacji – po upływie 6 miesięcy od urodzenia się dziecka);

Wielka Brytania

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Anglia i Walia: *Children Act* z 1975 r., *Adoption Act* z 1976 r. *Adoption and Children Act* z 2002 r. *Children and young persons, England and Wales, The Adoption (Amendment) Rules* 2003, 2003 No. 183 (L. 1) i *The Adoptions with a Foreign Element Regulations* 2005, 2005, No 392, *The Adoption of Children from Overseas and Intercountry Adoption (Hague Convention) (Amendment) Regulations (Northern Ireland)* 2006, No 336 i *Adoption Agencies Regulations* z 2005 r.

Szkocja: *Adoption (Scotland) Act* z 1978 r.

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

sąd może orzec o kontaktach biologicznych rodziców z dzieckiem po orzeczeniu o adopcji¹⁰⁰

98 Za: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_396.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_396.html) (19/07/07) oraz *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – cooperation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 107, J.H.A. van Loon, *International cooperation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 390.

99 *Act No. 15* z 6 marca 1990 r., *Magyar Közlöny*, No. 20, 6/03/1990, s. 403, oraz *Recht In Ost Und West*, No. 4, 15 July 1990, s. 213, *Filiation and Adoption*, 17 *Ann. Rev. Population L.* 1990, s. 99.

100 M. Welstead, *From Birth to Death, Family Life in 2002*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2004 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol* 2004, s. 149-151 oraz U. Kilkelly, *Annual Review of International Family Law*, D. Hrabar, *op. cit.*, s. 11-17.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK¹⁰¹

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) z wnioskami adopcyjnymi mogą występować mężczyźni lub kobiety oraz pary (małżeństwa, w związku faktycznym lub formalnym, płci przeciwnych lub tej samej płci);
- 2) możliwość adopcji jest ograniczona, jeśli występujący z wnioskiem o adopcję lub jakikolwiek dorosły członek tego gospodarstwa domowego został skazany w związku z naruszeniem przepisów *the Adoption Agencies Regulations 1983 as amended by The Children (Protection from Offenders) (Miscellaneous Amendments) Regulations 1997, The Children (Protection from Offenders) (Amendments) Regulations 1999* lub *the Foster Placement (Children) and Adoption (Agencies) Amendment regulations 2001*;
- 3) wniosek nie może być złożony przez osobę poniżej 21 roku życia¹⁰²;
- 4) małżonkowie powinni przysposabiać wspólnie, chyba że niemożliwym jest odnalezienie jednego z nich, jest on niezdolny do wystąpienia z wnioskiem lub gdy separacja między małżonkami ma charakter stały¹⁰³;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Włochy

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Ustawa nr 184 z dnia 4 maja 1983 r. w sprawie przysposobienia i powierzenia małoletnich, Ustawa nr 149 z dnia 28 marca 2001 r. – Zmiany w ustawie nr 184 z dnia 4 maja 1983 r. o przepisach w sprawie przysposobienia i powierzenia małoletnich oraz w Dziale VIII Księgi Pierwszej Kodeksu Cywilnego¹⁰⁴, Ustawa nr 476 z dnia 31 grudnia 1998 r. – Ratyfikacja i akt wykonawczy Konwencji w sprawie opieki nad małoletnimi i współpracy w zakresie adopcji zagranicznych podpisanej w Hadze 29 maja 1993 r. zmiany ustawy nr 184 z 4 maja 1983 r. w zakresie przysposobienia małoletnich obcokrajowców

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą małżonkowie pozostający w związku małżeńskim od co najmniej 3 lat, jeśli nie są w separacji (z wyjątkiem przypadków, gdy do separacji, śmierci jednego z małżonków lub utraty przez niego zdolności do czynności prawnych dojdzie w trakcie okresu preadopcyjnego);
- 2) wiek przysposabiającego nie powinien być niższy niż 18 lat i nie powinien przekraczać wieku przysposobianego o więcej niż 40 lat (ograniczenie to może zostać uchylone, gdy sąd dla nieletnich stwierdzi, że na skutek braku przysposobienia dziecko dozna poważnej, niemożliwej do uniknięcia w inny sposób, krzywdy);
- 3) możliwa jest adopcja, gdy jeden z małżonków przekracza górną granicę wieku o nie więcej niż 10 lat;

101 E. Crawford, *International Private Law in Scotland, Green Concise Scots Law, W. Green/Sweet&Maxwell, Edinburgh* 1998, s. 207-208, J. D. McClean, Morris: *The Conflict of Laws, Fourth Edition, Sweet&Maxwell Ltd, London* 1993, s. 250-251, J. G. Collier, *Conflict of Laws, Cambridge Studies in International and Comparative Law, Cambridge, University Press* 1996, s. 355, Dicey & Morris, *The Conflict of Laws, Sweet&Maxwell, London* 2000, s. 891-892, 900-901.

102 HMCS – *Her Majesty's Courts Service*, [HTTP://WWW.HMCOURTS-SERVICE.GOV.UK/INFOABOUT/ADOPTION/INDEX.HTM](http://www.hmcourts-service.gov.uk/info/about/adoption/index.htm), *UK Department of Education and Skills* [HTTP://WWW.DFES.GOV.UK/INTERCOUNTRYADOPTION/FAQ.SHTML#DLQ2](http://www.dfes.gov.uk/intercountryadoption/faq.shtml#dlq2) (15.05.2007).

103 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_353.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_353.html) (24/07/07) oraz J. Rosenblatt, *International Adoption, Sweet&Maxwell, London* 1995, s. 17-22, A. Bahl, *Color-Coordinated Families: Race Matching In Adoption In the States and Britain*, 28, „*Loyola University Chicago Law Journal*” 1996-1997, s. 79-94.

104 Dziennik Ustaw Republiki Włoskiej, 26.04.2001, Seria ogólna nr 96.

- 4) przysposabiać mogą również osoby nie pozostające w związkach małżeńskich – gdy przysposobiany jest sierotą bez ojca i matki, a przysposabiający jest z nim związany więzami pokrewieństwa do szóstego stopnia włącznie lub istnieniem stałych i długotrwałych kontaktów utrzymywanych od czasu utraty rodziców (co najmniej 18 lat różnicy między stronami), gdy stwierdzono niemożność powierzenia przysposobianego innym potencjalnym przysposabiającym na okres preadopcyjny (co najmniej 18 lat różnicy między stronami);
- 5) przysposobić może również małżonek, jeśli przysposobiany jest dzieckiem (w tym adoptowanym) jego współmałżonka;
- 6) jeśli przysposabiający pozostaje w związku małżeńskim i nie jest w separacji, dziecko powinno być adoptowane przez oboje małżonków;
- 7) przysposobiane mogą być dzieci, a na mocy postanowień kodeksu cywilnego (część VIII, tom I), również osoby pełnoletnie;¹⁰⁵

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ **TAK**

ponadto przysposabiający powinni legalnie przebywać we Włoszech;¹⁰⁶

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

– *simple adoption*

(*adoption minus plena*)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **NIE**

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

przysposabiający uzyskują władzę rodzicielską

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **TAK**

(orzeczenie sądu)

– *full adoption*

(*adoption plena*) – porzucone dzieci

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **NIE**

¹⁰⁵ S. Vecchio Verderame, *International adoption in the Italian legal system*, w: L. Wardle, C. S. Williams (ed.), *op. cit.*, s. 292-298.

¹⁰⁶ Za: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_403.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_403.html) (19/07/07) oraz *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – cooperation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 107, J. H. A. van Loon, *International cooperation and protection of children with regard to intercountry adoption*, “*Recueil des Cours*” 1993, VII(244), s. 390.

Afryka

We francuskojęzycznych państwach afrykańskich (Burundi, Gabon, Gwinea, Mali, Senegal, Wybrzeże Kości Słoniowej), adopcja, której podstawą prawną są prawa zwyczajowe, jest niepełna. Taki jej charakter genezą swą sięga rozwiązaniom przyjętym w Kodeksie Napoleona¹. Zwyczajową genezę ma także adopcja w Etiopii, jednak o ile według prawa zwyczajowego skutkowało ona zerwaniem więzów z rodziną biologiczną, to według przepisów kodeksu cywilnego wprowadzonego w 1960 r. – te więzy nie zostają zerwane. W okresie po wprowadzeniu tam wspomnianego kodeksu w Etiopii odnotowano bardzo małą liczbę adopcji krajowych, stąd też pojawiła się teza o względnej tam popularności adopcji międzynarodowych². Niechęć do dokonywania tam adopcji krajowych podyktowana była społecznymi stereotypami dotyczącymi kobiety i rodziny. Po pierwsze, kobieta powinna mieć własne dzieci – adoptowane dziecko stanowi chodzący dowód jej bezpłodności i hańby, po drugie – niewiadome pochodzenie adoptowanego dziecka i cechy, które mogło ono potencjalnie odziedziczyć po rodzicach biologicznych mogą godzić w rodzinę i ród. Choć jednak celem etiopskiej zwyczajowej adopcji było przedłużenie rodu, to tradycyjnie dalecy krewni sprawowali opiekę nad dzieckiem zmarłych rodziców. Stąd mimo niestosowania adopcji, we wcześniejszych czasach brak było w tym państwie sierot bez opieki.

W większości państw islamskich adopcja nie jest dozwolona, co wynika z interpretacji Koranu, według których zawarty jest w nim zakaz tworzenia sztucznych więzów rodzinnych. Podstawą tych interpretacji jest koraniczna przypowieść o małżeństwie proroka Mahometa z byłą żoną jego adoptowanego syna, związku tradycyjnie traktowanego jako nieczysty. Koncepcja braku wykreowania więzów rodzinnych w wyniku adopcji *de facto* stała się podstawą do akceptacji dopuszczalności zawarcia takiego małżeństwa³ – stąd też zakazy nadawania przysposobianym nazwiska przysposabiających, dzieciznienia, kreowania przeszkód małżeńskich między stronami oraz traktowania adoptowanego dziecka jak dziecka pochodzącego z węzła małżeńskiego przysposabiającego lub po prostu zakazy adopcji⁴. W niektórych państwach muzułmańskich (afrykańskich i azjatyckich) dopuszczalne jest dokonywanie adopcji przez osoby innego, niż mahometańskie, wyznania na podstawie ich praw personalnych/religijnych (Egipt, Iran, Liban, Maleszja, Syria). W niewielu państwach tego kręgu religijnego wprowadzono regulacje prawne dotyczące adopcji, tym samym dopuszczając jej dokonywanie również przez muzułmanów (Indonezja, Maleszja, Tunezja). W większości państw muzułmańskich elementów przysposobienia można poszukiwać w instytucjach raczej o charakterze opiekuńczym – *kafalah* lub *el dham* czy też *sarparasti*⁵, ponieważ adopcja jako taka w ogóle nie jest uregulowana prawem – ani zwyczajowym,

1 J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 209 oraz J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 25.

2 Ta popularność adopcji międzynarodowych i brak zainteresowania adopcjami krajowymi w latach 1963-70 oznaczała, że wówczas adoptowanych przez cudzoziemców zostało 40 dzieci (23 przez Szwedów, 4 przez Ghańczyków, 6 przez Amerykanów, 3 przez Duńczyków, 2 przez Brytyjczyków, po 1 przez Francuzów i Liberyjczyków), a przez etiopskie rodziny tylko 10 dzieci. Por. J. H. Beckstrom, *Adoption in Ethiopia Ten Years After the Civil Code*, 16 *J. Afr. L.* 1972, s. 160-168.

3 N. Anderson, *Islamic Family Law*, w: A. Chloros, M. Rheinstein, M. A. Glendon (ed.), *International Encyclopedia of Comparative Law*, Vol. IV. *Persons and Family*, Mohr Siebeck, Tübingen, Leiden, Boston, s. 74.

4 Na przykład w Pakistanie, por.: *UK Department of Education and Skills* [HTTP://WWW.DFES.GOV.UK/INTERCOUNTRY-ADOPTION/INDEX.SHTML](http://www.dfes.gov.uk/intercountry-adoption/index.shtml) (15.05.2007).

5 Por. J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 209-211 oraz J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption*.

ani pozytywnym (Afganistan, Algieria, Irak)⁶. Skutkiem zastosowania tych instytucji opiekuńczych nie jest powstanie stosunku pokrewieństwa, nie mają one wpływu na zmianę stanu cywilnego stron. Natomiast skutkują one powstaniem osobistej powinności – zobowiązany (gdyby odnieść to do adopcji, to byłby to przysposabiający) zajmuje się dzieckiem („przysposabianym”), ma obowiązek zaspokajać jego potrzeby i dbać o jego utrzymanie.⁷

Preliminary Document No 1 of April 1990, w: Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 25-27, S. N. Ebrahimi, Protective Institutions for Children under Iranian Family Law, w: A. Bainham (ed.), The International Survey of Family Law, 2004 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2004, s. 229-232 oraz przepisy prawa irańskiego i algierskiego.

- 6 D. Rachford, *Statistically Speaking: Intercountry Adoption, Political Sensitivity, and the United States*, 25 *Child. Legal Rts. J.* 2005, s. 66.
- 7 J. L. Iriarte Ángel, *Adopción internacional*, w: A. L. Calvo Caravaca, J. Carrascosa González, P. Blanco Morales Limones, J. L. Iriarte Ángel, M. Eslava Rodríguez, M. Angeles Sánchez Jiménez, *Derecho Internacional Privado, Volumen II*, Granada 2000, s. 154.

Afryka Płd.

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Child Care Act (Act 74 z 1983 r.)*¹, *Child Care Amendment Act No. 96 z 1996 r.*, (*No. 1895. 22 November 1996*)², *Adoption Matters Amendment Act No. 56 z 1998 r.*³, *Child Care Amendment Act z 1999 r.*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ TAK

(orzeczenie sądu), na wniosek przysposabiającego, rodziców biologicznych lub opiekunów dziecka, ze względu na:

- 1) to, że adopcja szkodzi dziecku,
- 2) brak zgody osób uprawnionych do jej wyrażenia, 3) brak podstaw do orzeczeniu o adopcji z racji braku spełnienia przesłanek przez przysposabiającego;

ponadto rozwiązanie jest możliwe na wniosek przysposabiającego, 1) jeśli dziecko jest upośledzone umysłowo i było już upośledzone w momencie orzekania o adopcji, 2) cierpi na wrodzone schorzenie lub wadę, które istniało już w momencie adopcji, 3) przysposabiający został skłoniony do adopcji oszustwem, kłamstwem lub fałszerstwem;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) możliwa jest adopcja wspólna – przez małżeństwa lub przez osoby stanu wolnego (wdowców, wdowy, osoby nie pozostające w związkach małżeńskich, rozwiedzione oraz pozostające w związkach małżeńskich i chcące adoptować dziecko współmałżonka), jak również adopcja przez ojca biologicznego dziecka urodzonego poza węzłem małżeńskim;
- 2) osoby te powinny dysponować odpowiednimi środkami, aby zapewnić dziecku utrzymanie i wykształcenie oraz dobrą reputację;
- 3) od 2002 r. pary homoseksualne mogą adoptować dzieci (Orzeczenie w sprawie *Du Toit and Another v. The Minister of Welfare and Population Development and Others* (2201 (12) BCLR 1225 (T))⁴;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) do wydania orzeczenia w sprawie *Minister for Welfare and Population Development v. Fitzpatrick and others* adopcje międzynarodowe były niemożliwe – adoptować dzieci mogli tylko obywatele RPA lub osoby, które nie będąc obywatelami tego państwa spełniały wszystkie warunki, aby wystąpić o naturalizację w nim⁵;

1 M. Do Carmo Medina, *Challenges for the Angolan Family Code*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2003 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2003*, s. 25 i 29-31, tekst aktu w: [HTTP://WWW.ACTS.CO.ZA/CHILD_CARE/INDEX.HTM](http://www.acts.co.za/CHILD_CARE/INDEX.HTM) (12.07.07).

2 *Za South African Government Information*: [HTTP://WWW.INFO.GOV.ZA/ACTS/1996/A96-96.HTM](http://www.info.gov.za/acts/1996/a96-96.htm) (12.07.07).

3 *Republic of South Africa Government Gazette/Staatskoerant Van die Republiek Van Suid-Afrika, Cape Town/Kaapstad*, 28 September 1998, No. 19286.

4 *Court rules gays, lesbians can adopt children*, „Legalbrief Today”, *Wed.*, 11 September 2002 oraz C. Himonga, *Transforming the Family Law Landscape: The Role of the Courts*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2004 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2004*, s. 430.

5 *South Africa: Constitutional Court*, (CCT08/00) [2000] ZACC 6; 2000 (7) BCLR 713 (31 May 2000).

- 2) adopcje międzynarodowe mogą być dokonywane na podstawie dwustronnych umów międzynarodowych zawartych przez RPA (wówczas cudzoziemiec może adoptować dziecko w państwie, z którego pochodzi) oraz wówczas, gdy cudzoziemiec ma miejsce pobytu w RPA od 5 lat;
- 3) krewni przysposobianego dziecka mają pierwszeństwo przed osobami niespokrewnionymi⁶;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Algieria

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Ustawa nr 84-11 z 9 czerwca 1984 r. – Kodeks rodzinny⁷

kafala (legalne przyjęcie – zobowiązanie do dobrowolnego wzięcia na utrzymanie, wykształcenie i opiekę małoletniego dziecka, w ten sam sposób jak ojciec swojego syna);

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU:

jest ustanawiane przez sędziego lub notariusza aktem prawnym, za zgodą dziecka, jeżeli ma ono ojca i matkę;

STATUS PRZYSPOSOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA:

- 1) powoduje ustanowienie ustawowej opieki i skutkuje powstaniem prawa dziecka do takich samych świadczeń rodzinnych i szkolnych, jak ma dziecko pochodzące z małżeństwa;
- 2) zapewnia zarządzanie dobrami dziecka pochodzącymi ze spadku, zapisu lub darowizny w najlepszym interesie dziecka;
- 3) uprawniony do legalnego przyjęcia może zapisać w testamencie lub darować 1/3 swego majątku przyjętemu dziecku (rozporządzenie testamentowe przekraczające ten limit jest nieważne i nie wywiera skutku prawnego, chyba że zgodzą się na to spadkobiercy);
- 4) w przypadku śmierci uprawnionego do legalnego przyjęcia przechodzi ono na spadkobierców, jeżeli zobowiążą się oni do jego zagwarantowania (jeśli nie, sędzia powierza opiekę nad dzieckiem odpowiedniej instytucji opiekuńczej);

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) jeżeli ojciec lub matka żąda przywrócenia pod ich/jego opiekę dziecka, to dziecko, o ile jest w wieku pozwalającym na rozpoznanie znaczenia swoich czynów, decyduje o powrocie do swoich rodziców; gdy dziecko nie jest w wieku pozwalającym na rozpoznanie znaczenia swoich czynów, powrót jest możliwy wyłącznie za zgodą sędziego, mając na uwadze dobro dziecka;
- 2) wniosek o odstąpienie od legalnego przyjęcia powinien być złożony w sądzie, który je ustanowił, po zawiadomieniu prokuratury;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) uprawniony do legalnego przyjęcia (*kafil*) powinien być muzułmaninem, rozsądnym, nieskazitelnym; powinien być w stanie utrzymać przyjęte dziecko (*makfoul*) i być zdolnym do jego ochrony;
- 2) dziecko może mieć pochodzenie znane lub nieznanie; jeśli znani są jego rodzice – powinno zachować swoje oryginalne pochodzenie;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

6 Informacje za: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_443.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_443.html) (16.07.07).

7 Rozdział VII, art. 116-125, *Loi no 84-11 du 9 juin 1984 portant Code de la famille, modifiée et Complétée, Por l'Ordonnance no 05-02 du 27 février 2005*, ONTE 2005, s. 25 bis.

Angola

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Family Code (Law no 1/88) z 1988 r.⁸

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ:

- 1) tak – przy *double adoption*,
- 2) przy *single adoption* przez partnera rodzica dziecka – więzy między tym rodzicem, a dzieckiem nie zostają naruszone,
- 3) przy *single adoption* przez osobę nie pozostającą w związku małżeńskim więzy z drugim (biologicznym, innej płci niż adoptujący) rodzicem nie zostają zerwane, jedynie poddane ograniczeniom, z racji uzyskania przez przysposabiającego pełni władzy rodzicielskiej nad dzieckiem;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) adoptowana może być każda osoba w wieku poniżej 18 lat;
- 2) przysposabiający powinien mieć co najmniej 25 lat i powinien być o więcej niż 16 lat starszy od przysposobianego, powinien mieć pełną zdolność do czynności prawnych i finansową zdolność do zapewnienia dziecku wychowania i wykształcenia oraz wykazywać się odpowiednią postawą w życiu rodzinnym i społecznym;
- 3) adopcja może być dokonana przez parę małżeńską (podwójna – *double adoption*) mieszkającą razem lub przez parę żyjącą w związku *de facto*, spełniającym warunki uznania go w świetle angolskiego prawa;
- 4) pojedyncza adopcja (*single adoption*) może być dokonana przez jedną osobę z pary, w odniesieniu do dziecka drugiego partnera lub przez osobę nie pozostającą w związku małżeńskim;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

zezwolenie na adopcję międzynarodową powinien wydać parlament⁹

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

celem adopcji jest prawna, socjalna, moralna i uczuciowa ochrona dziecka;

– *prawo zwyczajowe*:

pojęcie dziecka określonych rodziców jest rozumiane szerzej, dziecko brata lub siostry jest traktowane jak własne dziecko – stąd, gdy zabraknie biologicznych rodziców, dziecko przyjmowane jest do szeroko rozumianej rodziny i wychowywane jak własne;

adopcje *de facto*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ:

brak skutków prawnych takiej adopcji;

8 I. Sumner, C. Forder, *Bumper Issue: All You Ever Wanted to Know About Dutch Family Law (And Were Afraid to Ask)*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law. 2003 Edition, Published on Behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol* 2003, s. 288-289.

9 Informacje za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/CO-COUNTRY/COUNTRY_3208.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/co-country/country_3208.html) (16/07/07).

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA:

adopcja taka nie powoduje powstania żadnych formalnych więzów między przysposabiającym a przysposobionym;

Botswana

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

The Children's Act z 1981 r.¹⁰

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiającymi mogą być osoby stanu wolnego, jak i małżonkowie;
- 2) przysposabiający powinien mieć ukończone 25 lat, a jeśli przysposobiany ma więcej niż 16 lat, wówczas przysposabiający powinien być o 25 lat od niego starszy;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) przysposabiający powinni przebywać w Botswanie w czasie prowadzenia postępowania adopcyjnego;
- 2) zanim adopcja zostanie orzeczona, sąd orzeka o umieszczeniu przysposobianego w rodzinie zastępczej – u przysposabiającego, w której powinien przebywać (w zależności od decyzji sądu w konkretnej sprawie) od kilku miesięcy do 2 lat;
- 3) po orzeczeniu o adopcji dziecko razem z przysposabiającym/cymi powinno przebywać w Botswanie przez okres 1 roku;¹¹

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

Nigeria

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

prawa adopcyjne w czterech stanach, prawa zwyczajowe w pozostałych stanach:

Nigeria – Oyo: *Adoption of Children Edict* z 1984 r. (No 4 of 1985)¹², Nigeria – Kwara State: *Adoption Rules* z 1989 r.¹³, Nigeria – Lagos State: *Adoption (Amendment) Edict* z 1990 r. i *Adoption Law* z 2003 r.¹⁴, *Federal Capital Territory: Child's Rights Rights* z 2003 r.¹⁵

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

10 S. Morolong, *Implementing the Convention on the Rights of the Child: Developments in Botswana*, w: A. Bingham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2004 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol* 2004, s. 68-69 i 80-82.

11 Informacje za: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_2942.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_2942.html) (18.07.07).

12 "Nigerian Current Law Review" 1988, p. 113.

13 *Justice, Vol. 1, No. 4, 1990*, s. 125-127. Por. *Filiation and Adoption*, 17 *Ann. Rev. Population L.* 1990, s. 99.

14 *Justice, Vol. 2, No. 8, 1991*, s. 162. Por. *Filiation and Adoption*, 17 *Ann. Rev. Population L.* 1990, s. 100.

15 L. O. C. Chukwu, *Adoption of children in Nigeria under the Child's Rights Act 2003: Problems, pitfalls and prospects*, w: L. Wardle, C. S. Williams (ed.), *Family Law: Balancing Interests and Pursuing Priorities, William S. Hein & Co., Inc., Buffalo, New York* 2007, s. 225-231.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiający przed wydaniem orzeczenia o adopcji powinni uzyskać prawo do tymczasowej opieki nad dzieckiem;
- 2) orzeczenie o adopcji nie zostanie wydane, jeśli przysposabiający nie mieszka razem z przysposobianym przez okres 3 miesięcy;
- 3) w niektórych stanach (Abia, Akwa – Ibom, Anambra, Bayelsa, Cross River, Ebonyi, Enugu, Imo and Rivers) przysposabiający powinien ukończyć 25 lat i być o 21 lat starszy od przysposobianego (jeśli jest to przysposobienie wspólne – wówczas warunki te musi spełnić jeden z przysposabiających małżonków);
- 4) w większości stanów osoby pozostające w związkach małżeńskich powinny przysposabiać wspólnie z małżonkami;
- 5) dopuszczalne jest przysposobienie przez jedną osobę, jednak tylko w wyjątkowych okolicznościach – dziecka odmiennej płci;¹⁶
- 6) w Nigerii – Oyo przysposabiającym może być osoba, która ukończyła 25 lat, orzeczenie może nie zostać wydane wobec osoby (przysposabiającego), który nie jest mieszkańcem Oyo i wobec dziecka, które jest rdzennym mieszkańcem Oyo;
- 7) sąd może wyrazić zgodę na przyjęcie przez biologicznych rodziców dziecka lub jego opiekunów pieniędzy w związku z adopcją;¹⁷
- 8) Nigeria – Lagos State: każde dziecko, które ukończyło 1 rok może być oddane do adopcji; dzieci porzucone mogą być oddane pod opiekę osobom lub instytucjom pod warunkiem uzyskania przez te ostatnie upoważnienia *Police and Social Development Department*;
- 9) w *Federal Capital Territory* adoptowane mogą być osoby, które nie ukończyły 18 roku życia (jeśli rodzic biologiczny żyje, może wyrazić zgodę na adopcję po ukończeniu przez dziecko 1 roku); adoptować mogą małżonkowie wspólnie (oboje powinni mieć ukończone 25 lat), jeden z małżonków, za zgodą drugiego, osoby nie pozostające w związkach małżeńskich (powinny mieć ukończone 35 lat i mogą adoptować wyłącznie dzieci tej samej, co oni, płci);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

Federal Capital Territory: orzeczenie może być wydane tylko w odniesieniu do przysposabiającego, który jest obywatelem Nigerii (przy adopcji wspólnej – przesłanka obywatelstwa stosowana jest do obojga przysposabiających);

Zambia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Adoption Act (Chapter 54 of The Laws of Zambia)*¹⁸, zmieniony w 1997 r.¹⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

16 *U.S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_429.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_429.html) (16/07/07).

17 Za: *Filiation and Adoption*, 13 *Ann. Rev. Population L.* 1986, s. 142.

18 Tekst w: [HTTP://ANNUALREVIEW.LAW.HARVARD.EDU/POPULATION/COUNTRIES/ZAMBIA/THE%20ADOPTION%20ACT.HTM](http://annualreview.law.harvard.edu/population/countries/zambia/the%20adoption%20act.htm) (14.07.07).

19 *Act No. 24 of 1997*, “*The Comparative and International Journal of Southern Africa*”, Vol. 31, No. 2, July 1998, s. 250. Por. *Filiation and Adoption*, 23 *Ann. Rev. Population L.* 1996-1997, s. 70-71.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adopcja może być orzeczona w stosunku do kobiety lub mężczyzny lub obojga małżonków (przysposobienie wspólne);
- 2) może być orzeczona, jeśli:
 - a) przysposabiający lub jeden z przysposabiających ukończył 25 lat i jest o 21 lat starszy od przysposobianego,
 - b) przysposabiający ukończył 21 lat i jest krewnym przysposobianego,
 - c) przysposabiający jest biologiczną matką lub ojcem przysposobianego;
- 3) nie może być orzeczona w odniesieniu do przysposabiającego płci męskiej i przysposobianego płci żeńskiej, chyba że sąd uzna, że istnieją okoliczności usprawiedliwiające wydanie takiego orzeczenia;
- 4) przysposobienie nie zostanie orzeczone, jeśli przysposabiany nie przebywał i nie był pod opieką przysposabiającego przez 3 kolejne miesiące bezpośrednio poprzedzające wydanie orzeczenia;
- 5) przysposobić można dziecko do 21 roku życia, które nigdy nie wstąpiło w związek małżeński;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) przysposabiający i przysposabiany powinni mieć miejsce pobytu w Zambii przez okres co najmniej 1 roku;
- 2) cudzoziemskie dziecko (które nie ukończyło 18 lat, nie wstąpiło w związek małżeński i nie ma obywatelstwa Zambii) nie może być adoptowane w Zambii, chyba że przebywa tam a wnioskodawca jest rezydentem Zambii oraz znajduje się pod opieką wnioskodawcy przez okres co najmniej kolejnych 12 miesięcy bezpośrednio poprzedzających wystąpienie z wnioskiem adopcyjnym;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Azja, Australia i Oceania

W wyniku analizy azjatyckich regulacji dotyczących adopcji wyłania się obraz wielości rozwiązań i braku jednego modelu rozwiązań stosowanego w większej grupie państw. Przyczyny takiego stanu rzeczy należy poszukiwać w rozległości tego kontynentu i wielości państw tam położonych, ale również różnych innych okoliczności, które wpłynęły na ukształtowanie ich systemów prawnych. Biorąc pod uwagę właśnie te inne okoliczności, wyróżnić można przynajmniej trzy grupy państw. Do pierwszej z nich należą państwa, których przepisy prawne powstały pod wpływem już istniejących rozwiązań (państwa skupione w *British Commonwealth*, Japonia), w drugiej znajdują się państwa, w których zmiany ustrojowe spowodowały również przemiany w prawie rodzinnym (byłe republiki ZSRR) a trzecią tworzą państwa, w których czynnikiem kształtującym prawo była religia (państwa islamskie, Izrael). W niektórych państwach tego kontynentu oprócz prawa pozytywnego stosowane jest również prawo zwyczajowe (Chiny, Filipiny, Indonezja, Kirgizja, Sri Lanka). Ponadto przesłanką przyjęcia niektórych regulacji była polityka społeczna państwa. Przykładowo chińska regulacja adopcji jest w pewnym stopniu skorelowana z polityką demograficzną tego państwa. Przepisy adopcyjne są z przyczyn wynikających właśnie z polityki demograficznej częściej stosowane do adopcji międzynarodowych niż krajowych. Nakazują przy tym rygorystyczną selekcję potencjalnych przysposabiających, co świadczy o intencji stosowania rozwiązań w rzeczywistości chroniących dobro dziecko oraz gwarantujących stałość relacji, jako powstanie w wyniku adopcji. Z tej racji Chiny, z których adoptowanych jest wiele dzieci, nie były nigdy oskarżane o nieprawidłowości w procedurze adopcyjnej, korupcję lub handel dziećmi. Bardzo stare są tradycje hinduskich adopcji, sięgają one 5000 lat wstecz, a Krishna jest traktowany jako prekursor przysposobień. Będąc nowonarodzonym dzieckiem uwięzionej pary królewskiej został on oddany nowym rodzicom, którzy wychowywali go w miłości i w przeświadczeniu, że oprócz nich ma jeszcze biologicznych rodziców. Pierwotnie hinduskich, jeszcze nieregulowanych prawem adopcji dokonywali krewni. Ich celem było przedłużenie rodu i przekazanie spadku adoptowanemu krewniakowi. Pierwsza regulacja prawna powstała w Indiach jeszcze za czasów brytyjskich rządów w 1890 r. Jej celem było sformalizowanie adopcji, jednak na podstawie przepisów tego aktu osoby, które nie wyznają wiary *hindu* mogą jedynie uzyskać prawo do opieki nad dzieckiem, niemożliwe jest zatem ani uzyskanie praw rodzicielskich ani adoptowanie dziecka. Natomiast późniejszy o ponad 60 lat *The Hindu Adoption and Maintenance Act* umożliwił dokonywanie adopcji przez hindusów. W jego świetle adopcje międzynarodowe mogą być dokonywane tylko wówczas, gdy dziecko i przysposabiający są hindusami. Poza tym władze Indii prowadzą szeroko zakrojoną akcję zachęcającą do adopcji hinduskich dzieci przez mieszkające za granicą osoby hinduskiego pochodzenia. Stąd też adopcje międzynarodowe mogą być dokonywane przez nie-hindusów tylko wyjątkowo, choć w świetle danych *Central Adoption Resource Agency* (CARA) w 1991 r. dokonano 936 krajowych adopcji oraz 1190 międzynarodowych – przez osoby nie mające hinduskiego rodowodu (w następnym roku tych pierwszych adopcji było 1293, drugich – 1007).¹ Cudzoziemcy mogą starać się o uzyskanie prawa do opieki nad dzieckiem na podstawie przepisów wspomnianego już *Guardians and Wards Act* z 1890 r. (*Act* nr 8), a następnie po wywiezieniu dziecka z Indii – o orzeczenie adopcji na podstawie ich prawa personalnego.

Powodem traktowania państw azjatyckich jako źródeł pozyskiwania dzieci do adopcji międzynarodowych przez amerykańskie rodziny jest wprowadzenie w USA adopcyjnych programów rządowych do realizacji w państwach, w których toczyły się konflikty zbrojne, przy udziale amerykańskich sił zbrojnych. Pierwszy program dotyczył adopcji dzieci z Południowej Korei po 1953 r., a udział w nim

1 K. Lilani, *Adoption of children from India*, w: E. D. Jaffe (ed.), *Intercountry adoptions. Laws and Perspectives of "Sending" Countries*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London 1995, s. 35.

brały prywatne agencje adopcyjne, w tym *Holt International Children's Services*.² Drugi – został przyjęty w kwietniu 1975 r. przez amerykańską administrację rządową z prezydentem Geraldem Fordem na czele. Program ten nazwano „*Operation Babylift*” i miał on dotyczyć wywiezienia z Wietnamu 70 tysięcy sierot, kalek – ofiar wojny oraz takich, które straciły w niej rodziców (w tym dzieci wietnamskich kobiet i amerykańskich żołnierzy). Cały program nieomal nie zakończył się katastrofą. Podczas pierwszej próby lotniczego transportu dzieci zginęło 154 osoby – w większości były to oczywiście dzieci. W następstwie 30 lotów wojskowych i prywatnych samolotów około 2600 dzieci z sierocińców opuściło Wietnam i w efekcie trafiło do USA, Kanady, Australii i niektórych państw europejskich. Jednak koncepcja wwiezienia do USA takiej liczby dzieci na podstawie jednej, specjalnej wizej podpisanej przez prezydenta państwa, a w konsekwencji – konieczność uzyskania w terminie 90 dni od wjazdu dzieci na terytorium państwa indywidualnych wiz dla każdego z nich przez potencjalnych przysposabiających, stały się zarzewiem konfliktu między amerykańską administracją a prezydentem.³ Obecnie adopcje w Korei Płd., i w Wietnamie dokonywane są w formie kontraktu. W Korei adopcja jest niepełna i rozwiązywalna, w Wietnamie natomiast – pełna i rozwiązywalna.

W świetle przepisów obowiązujących w Nowej Zelandii, dobro dziecka kieruje przysposobieniem. Adopcja jest pełna i rozwiązywalna w drodze orzeczenia sądu. Adopcje krajowe mają pierwszeństwo przed międzynarodowymi, a przysposabiający powinien przebywać na terytorium Nowej Zelandii przez 2 lata, zanim wystąpi z wnioskiem adopcyjnym.⁴ Również w Australii istnieją przepisy ograniczające jurysdykcję w sprawach adopcyjnych – ze względu na brak pobytu, domicylu lub obywatelstwa przysposabiającego lub obecności dziecka w państwie⁵ – z wyjątkiem adopcji orzekanych w trybie konwencji haskiej z 1993 r., tym samym określające przeszkody adopcyjne po stronie obu stron oraz ograniczające możliwość dokonywania adopcji międzynarodowych. W świetle przepisów poszczególnych terytoriów Australii: przysposabiający powinien przebywać⁶ lub mieć miejsce zamieszkania na terytorium, a przysposabiany powinien być tam obecny (Australian Capital Territory, Northern Territory, Queensland), przysposabiający lub oboje przysposabiający powinni przebywać lub mieć miejsce zamieszkania w państwie, a przysposabiany powinien być tam obecny (New South Wales, South Australia), przysposabiający lub oboje przysposabiający powinni przebywać lub mieć miejsce zamieszkania na terytorium, a przysposabiany powinien być tam obecny lub urodzić się tam i być tam pod opieką organu opiekuńczego (Tasmania, Victoria), przysposabiający/oboje przysposabiający powinni być obywatelami Australii lub jeden z przysposabiających powinien być obywatelem Australii, a drugi – państwa, w którym status dzieci przysposobionych nie różni się od statusu dzieci biologicznych, ponadto przysposabiający powinien mieć pobyt lub miejsce zamieszkania w państwie (w trybie konwencji haskiej z 1993 r. – pobyt zwykły w państwie konwencyjnym) oraz być obecny w państwie i być uprawnionym do pobytu tam lub powinien tam się urodzić i być tam obecny (Western Australia).

- 2 J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, „*Recueil des Cours*” 1993, VII(244), s. 229 oraz J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 39 i Por. O. A. Djużewa, *Problemy zakonodielstwa o miedzunarodnom usynowlieni*, „*Gosudarstwo i Prawo*” 1995, nr 6, s. 41.
- 3 C. N. Le, *Asian Adoptions on the Rise*, „*Asian Nation*”, 18 stycznia 2006 oraz informacje ze strony internetowej poświęconej programowi i osobom w nim uczestniczącym: [HTTP://WWW.VIETNAMBABYLIFT.ORG/](http://www.vietnambabylift.org/).
- 4 Za: U. S. Department of State, *Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_3070.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_3070.html) (18/07/07). Mimo braku doprecyzowania o jaki pobyt chodzi (prosty czy zwykły), wydaje się, że przyjęcie dość długiego jego okresu, a co za tym idzie uniknięcie sytuacji, gdy osoba znajduje się przypadkowo na terytorium państwa i nic jej z nim nie wiąże (w tym umiejscowienie tam jej życiowych interesów) świadczyć może o intencji nadania mu znaczenia właściwego dla pobytu zwykłego.
- 5 *State or territory* (na złożoną strukturę Australii składa się 6 stanów i 2 terytoria. Por. K. Bagan-Kurluta, *Prawo prywatne międzynarodowe*, Warszawa 2006, s. 16).
- 6 Wydaje się, że w australijskich regulacjach chodzi o pobyt zwykły, obok którego występuje określenie – być obecny, które, jak się wydaje, można zinterpretować jako pobyt prosty.

Armenia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Family Code z 9 listopada 2004 r.¹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale osobiste prawa niemajątkowe i majątkowe oraz obowiązki mogą zostać zachowane, gdy:

- 1) przy adopcji przez jedną osobę, na życzenie matki, jeśli przysposabiający jest mężczyzną lub na życzenie ojca – jeśli przysposabiający jest kobietą,
- 2) jeśli jedno z rodziców dziecka zmarło – na prośbę rodziców zmarłego rodzica – w stosunku do krewnych zmarłego rodzica, jeśli wymaga tego dobro dziecka;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ TAK

- 1) orzeczenie sądu (gdy przysposabiający uchylają się od wykonywania nałożonych na nich obowiązków rodziców, nadużywają swych praw rodzicielskich, okrutnie obchodzą się z dzieckiem, są przewlekłe chorzy na alkoholizm lub narkomanię, jak również w przypadku odnalezienia rodzica uznawanego przez sąd za zmarłego lub zaginionego, ponownego wydania orzeczenia w sprawie adopcyjnej albo odzyskania przez rodziców zdolności do czynności prawnych);
- 2) wnioskować o rozwiązanie przysposobienia mogą: rodzice przysposobionego, przysposabiający, przysposobiony, o ile ukończył 18 lat, i organy opieki;
- 3) przysposobienie nie może zostać rozwiązane, gdy w momencie wystąpienia z wnioskiem o jego rozwiązanie przysposobiony jest pełnoletni – wówczas jest ono możliwe tylko za wzajemnym porozumieniem stron i rodziców przysposobionego, jeśli rodzice żyją, nie zostali pozbawieni praw rodzicielskich lub zdolności do czynności prawnych;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiane mogą być tylko dzieci;
- 2) przysposobienie powinno być dla ich dobra;
- 3) zakaz rozdzielania rodzeństwa – jest ono możliwe tylko ze względu na dobro dziecka/dzieci;
- 4) przysposabiać mogą osoby pełnoletnie, z wyjątkiem:
 - a) osób pozbawionych lub ograniczonych w zdolności do czynności prawnych,
 - b) małżonków, z których jeden jest pozbawiony lub ograniczony w zdolności do czynności prawnych,
 - c) osób ograniczonych lub pozbawionych przez sąd władzy rodzicielskiej (praw rodzicielskich),
 - d) osób zwolnionych z funkcji opiekuna, w związku z nienależytym wypełnianiem obowiązków,
 - e) osób, które były przysposabiającymi, jeśli przysposobienie zostało rozwiązane z ich winy,
 - f) osób, które ze względu na stan zdrowia nie mogą wykonywać władzy rodzicielskiej (praw rodzicielskich), gdy cierpią na chorobę wskazaną w odpowiednim państwowym spisie (wystąpienie choroby ze spisu powoduje również niemożność zostania opiekunem dziecka lub wzięcia go na wychowanie),
 - g) osób, które w momencie orzekania o przysposobieniu nie mają dochodów pozwalających na zabezpieczenie dziecka minimalnego poziomu życia,

¹ Tekst dostępny w: *National Assembly of the Republic of Armenia* [HTTP://WWW.PARLIAMENT.AM/LEGISLATION.PHP?SEL=SHOW&ID=2124&LANG=ENG](http://www.parliament.am/legislation.php?seL=SHOW&ID=2124&LANG=ENG) (1/08/07) oraz archiwach Ministerstwa Sprawiedliwości RP.

- h) osób, które nie mają stałego miejsca zamieszkania lub których mieszkania nie odpowiadają ustalonym normom sanitarnym i technicznym;
 - i) osób skazanych za hańbiące lub ciężkie przestępstwo przeciwko osobom, porządkowi publicznemu i moralności;
- 5) dwie osoby nie będące małżeństwem nie mogą przysposobić wspólnie tego samego dziecka;
- 6) różnica wieku między przysposabiającym stanu wolnego a przysposobianym powinna wynosić nie mniej niż 18 lat (oprócz adopcji przez rodziców zastępczych);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

- 1) pierwszeństwo mają obywatele Armenii mieszkający w tym państwie oraz krewni (jeśli jest więcej osób chętnych do adopcji jednego dziecka – wówczas pierwszeństwo mają jego krewni oraz rodzice zastępczy);
- 2) dzieci kierowane są do adopcji przez cudzoziemców po 3 miesiącach od wpisania ich danych do krajowego rejestru;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Azerbejdżan

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks rodzinny z 28 grudnia 1999 r.²

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale osobiste prawa niemajątkowe i majątkowe oraz obowiązki mogą zostać zachowane, gdy:

- 1) przy adopcji przez jedną osobę, na życzenie matki, jeśli przysposabiający jest mężczyzną lub na życzenie ojca – jeśli przysposabiający jest kobietą,
- 2) jeśli jedno z rodziców dziecka zmarło – na prośbę rodziców zmarłego rodzica – w stosunku do krewnych zmarłego rodzica, jeśli wymaga tego dobro dziecka;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ TAK

- 1) orzeczenie sądu (gdy przysposabiający uchylają się od wykonywania nałożonych na nich obowiązków rodziców, nadużywają swych praw rodzicielskich, okrutnie obchodzą się z dzieckiem, są przewlekłe chorzy na alkoholizm lub narkomanię, jak również na innej podstawie – biorąc pod uwagę dobro dziecka i jego opinię);
- 2) przysposobienie nie może zostać rozwiązane, gdy w momencie wystąpienia z wnioskiem o jego rozwiązanie przysposobiony jest pełnoletni – wówczas jest ono możliwe tylko za wzajemnym porozumieniem stron i za zgodą rodziców przysposobionego, jeśli oni żyją, nie zostali pozbawieni praw rodzicielskich lub zdolności do czynności prawnych;
- 3) wnioskować o rozwiązanie przysposobienia mogą: rodzice przysposobionego, przysposabiający, przysposobiony, o ile ukończył 14 lat oraz organy opieki;

2 *Siemiejnym Kodeks Azierbajdżanskoj Respubliki utwierdzien Zakonom Azierbajdżanskoj Respubliki ot 28 diekabria 1999 goda (wstupił w silu s 1 ijunia 2000 goda), Izdatelstwo „Juridiczeskaja literatura”, Baku 2001, s. 68-78.*

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposobić można tylko dziecko, w jego interesie;
- 2) dwie osoby nie będące małżeństwem nie mogą przysposobić wspólnie tego samego dziecka;
- 3) małżonek może przysposobić swoje dziecko pozamałżeńskie lub dziecko swojego małżonka;
- 4) zakaz rozdzielania rodzeństwa – jest ono możliwe tylko ze względu na dobro dzieci;
- 5) przysposabiać mogą osoby pełnoletnie, z wyjątkiem:
 - a) osób przez sąd pozbawionych zdolności do czynności prawnych lub ograniczonych w zdolności do czynności prawnych,
 - b) osób ograniczonych lub pozbawionych przez sąd władzy rodzicielskiej (praw rodzicielskich),
 - c) osób zwolnionych z funkcji opiekuna, w związku z nienależytym wypełnianiem obowiązków,
 - d) osób, które w wyniku wcześniejszego orzeczenia sądu zostały pozbawione tego prawa,
 - e) osób, które ze względu na stan zdrowia nie mogą wykonywać władzy rodzicielskiej (praw rodzicielskich), gdy cierpią na chorobę wskazaną w odpowiednim państwowym spisie (wystąpienie choroby ze spisu powoduje również niemożność zostania opiekunem dziecka);
- 6) różnica wieku między przysposabiającym stanu wolnego a przysposobianym powinna wynosić nie mniej niż 16 lat (oprócz adopcji przez ojczyzna/macochę dziecka i przypadków, zdaniem sądu, uzasadnionych);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ **TAK**

- 1) pierwszeństwo mają rodziny składające się z obywateli Azerbejdżanu mające miejsce zamieszkania w tym państwie oraz krewni dziecka, które ma być przysposobione, bez względu na ich obywatelstwo i miejsce zamieszkania;
- 2) dzieci kierowane są do adopcji przez cudzoziemców po 3 miesiącach od wpisania ich danych do krajowego rejestru;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Australia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Family Law Act (Commonwealth) z 1975 r. z późniejszymi zmianami – między innymi wynikającymi z Family Law (Hague Convention on Intercountry Adoption) Regulations z 1998 r.*³

Adoption Acts/Ordinances każdego ze stanów i terytoriów (zawierające również odrębne przepisy dotyczące adopcji dzieci Aborygenów na podstawie aborygeńskiego prawa zwyczajowego):

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

z wyjątkiem pewnych praw wynikających z prawa spadkowego

STATUS PRZYSPOSOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

z wyjątkiem pewnych praw wynikających z prawa spadkowego

3 *Australasian Legal Information Institute, A joint facility of University of Technology, Sidney and University of New South Wales Faculties of Law:* [HTTP://WWW.AUSTLII.EDU.AU/AU/LEGIS/CTH/CONSOL_ACT/FLA1975114/](http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/fla1975114/) (14.07.07).

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPSOBIENIA: _____ TAK

orzeczenie sądu

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przepisy ograniczające jurysdykcję w sprawach adopcyjnych – ze względu na brak pobytu lub domicylu przysposabiającego lub obecności dziecka na terytorium lub w państwie – z wyjątkiem adopcji orzekanych w trybie konwencji haskiej o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego z 1993 r.

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPSOBIENIU: _____ TAK

Australia: Australian Capital Territory

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Australian Capital Territory Consolidated Acts, Adoption Act z 1993 r.*⁴

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPSOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

z wyjątkiem przypadków adopcji przez partnera (małżonka) rodzica dziecka po śmierci drugiego z rodziców, kiedy dziecko ma prawo do dziedziczenia po nim;

STATUS PRZYSPSOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPSOBIENIA: _____ TAK

poprzez *discharging order* sądu, w związku z tym, że adopcja została dokonana w wyniku oszustwa, pod przymusem lub z zastosowaniem innych niewłaściwych środków lub, gdy sąd uzna, że są inne okoliczności uzasadniające rozwiązanie;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPSOBIENIA:

- 1) sąd jest władny orzec o adopcji w stosunku do przysposabianego, który w chwili złożenia wniosku adopcyjnego nie ukończył 18 lat oraz w odniesieniu do przysposabianego, który był wychowywany i znajdował się pod opieką wnioskodawcy (przysposabiającego, przysposabiających lub przysposabiającego i jego zmarłego partnera) w wyniku adopcji *de facto*;
- 2) wyjątkowo możliwa jest adopcja osób, które ukończyły 18 lat;
- 3) przysposabianym nie może być osoba, która kiedykolwiek wstąpiła w związek małżeński;
- 4) adopcja wspólna możliwa jest w odniesieniu do par pozostających w stałych, stabilnych, co najmniej o 3-letnim stażu związkach (małżeńskich lub partnerskich), o ile żaden z partnerów nie jest biologicznym rodzicem przysposabianego dziecka;
- 5) możliwa jest również adopcja przez partnera rodzica biologicznego dziecka (również znajduje do niej zastosowanie warunek pozostawania w stałym, stabilnym związku z partnerem lub małżonkiem);
- 6) poza tym adopcja przez jednego z małżonków (chyba, że małżonkowie żyją oddzielnie) lub partnerów nie jest możliwa;
- 7) możliwa jest również adopcja przez krewnego dziecka, o ile sąd dojdzie do wniosku, że potrzebna jest zmiana stosunków w rodzinie i nie ma potrzeby zastosowania instytucji opieki;

4 *Australasian Legal Information Institute, A joint facility of University of Technology, Sidney and University of New South Wales Faculties of Law: [HTTP://WWW.AUSTLII.EDU.AU/AU/LEGIS/ACT/CONSOL_ACT/AA1993107/](http://www.austlii.edu.au/au/legis/act/consol_act/aa1993107/) (14.07.07).*

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien przebywać lub mieć miejsce zamieszkania na Terytorium, a przysposabiający powinien być tam obecny;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

**Australia:
New South Wales**

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*New South Wales Consolidated Acts, Adoption Act z 2000 r.*⁵

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) z wyjątkiem przypadków adopcji przez partnera (małżonka) rodzica dziecka po śmierci drugiego z rodziców, kiedy nie zostają zerwane więzy między przysposobionym dzieckiem a rodziną zmarłego rodzica;
- 2) nie ulegają też zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem biologicznym, w wyniku przysposobienia przez partnera tego rodzica;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem biologicznym, w wyniku przysposobienia przez partnera tego rodzica;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ TAK

- 1) w wyniku orzeczenia sądu, w związku z tym, że adopcja została dokonana w wyniku oszustwa, pod przymusem lub z zastosowaniem innych niewłaściwych środków lub, gdy sąd uzna, że są inne okoliczności uzasadniające rozwiązanie;
- 2) rozwiązanie adopcji jest niemożliwe, jeśli jest ono niezgodne z interesem dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) sąd jest władny orzec o adopcji w stosunku do przysposabianego, który w chwili złożenia wniosku adopcyjnego nie ukończył 18 lat oraz w odniesieniu do starszego niż 18 lat przysposabianego, który był wychowywany i znajdował się pod opieką wnioskodawcy (przysposabiającego, przysposabiających lub przysposabiającego i jego zmarłego partnera) przez okres 5 lat, zanim ukończył 18 lat lub był na podstawie przepisów *Children (Care and Protection) Act z 1987 r.* i *Children and Young Persons (Care and Protection) Act z 1998 r.* podopiecznym wnioskodawcy (przysposabiającego, przysposabiających lub przysposabiającego i jego zmarłego partnera);
- 2) poza wskazanymi okolicznościami adopcja osób, które ukończyły 18 lat jest możliwa w wyjątkowych przypadkach;
- 3) przysposabianym może być każda osoba, bez względu na jej stan cywilny;
- 4) adopcja wspólna możliwa jest w odniesieniu do par pozostających w stałych, stabilnych, co najmniej o 3-letnim stażu związkach (małżeńskich lub partnerskich), nawet jeśli jeden z partnerów lub oboje są biologicznymi rodzicami przysposabianego dziecka;

5 *Australasian Legal Information Institute, A joint facility of University of Technology, Sidney and University of New South Wales Faculties of Law: [HTTP://WWW.AUSTLII.EDU.AU/AU/LEGIS/NSW/CONSOL_ACT/AA2000107/](http://www.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/aa2000107/) (14.07.07).*

- 5) każdy z przysposabiających partnerów powinien mieć ukończone 21 lat i być o 18 lat starszy od przysposabianego (możliwe są wyjątki);
- 6) adopcja przez krewnego dopuszczalna jest wówczas, jeżeli jest w interesie dziecka, w przeciwieństwie do innych środków, jakie mogą być podjęte, i że przysposabiany jest związany ze swoim krewnym związkiem istniejącym od 5 lat;
- 7) możliwa jest również adopcja przez partnera rodzica biologicznego dziecka (również znajduje do niej zastosowanie warunek pozostawania w stałym, stabilnym związku z partnerem lub małżonkiem), o ile jest ona w interesie dziecka i o ile dziecko ukończyło 5 lat;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający lub oboje przysposabiający powinni przebywać lub mieć miejsce zamieszkania w państwie, a przysposabiany powinien być tam obecny;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Australia: Northern Territory

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Northern Territory Consolidated Acts, Adoption of Children Act⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem biologicznym, w wyniku przysposobienia przez partnera tego rodzica;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem biologicznym, w wyniku przysposobienia przez partnera tego rodzica;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **TAK**

poprzez *discharging order* sądu, w związku z tym, że adopcja została dokonana w wyniku oszustwa, pod przymusem lub z zastosowaniem innych niewłaściwych środków lub, gdy zgoda na adopcję została uzyskana w wyniku oszustwa, pod przymusem lub z zastosowaniem innych niewłaściwych środków – o ile jest to zgodne z interesem dziecka i o ile dziecko nie ukończyło 18 lat;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) sąd jest władny orzec o adopcji w stosunku do przysposabianego, który w chwili złożenia wniosku adopcyjnego nie ukończył 18 lat oraz w odniesieniu do przysposabianego, który był wychowywany i znajdował się pod opieką wnioskodawcy (przysposabiającego, przysposabiających lub przysposabiającego i jego zmarłego partnera lub partnera, z którym jest w separacji) w wyniku adopcji *de facto*;
- 2) przysposabianym nie może być osoba, która kiedykolwiek wstąpiła w związek małżeński, jest lub była w związku faktycznym lub zawarła małżeństwo na podstawie aborygeńskiego prawa zwyczajowego;

⁶ *Australasian Legal Information Institute, A joint facility of University of Technology, Sidney and University of New South Wales Faculties of Law*: [HTTP://WWW.AUSTLII.EDU.AU/AU/LEGIS/NT/CONSOL_ACT/OCA191/](http://www.austlii.edu.au/au/legis/nt/consol_act/oca191/) (14.07.07).

- 3) adopcja wspólna możliwa jest w odniesieniu do małżonków pozostających w związkach małżeńskich o co najmniej o 2-letnim stażu (również zawartych na podstawie aborygeńskiego prawa zwyczajowego), o ile żaden z małżonków nie jest biologicznym rodzicem przysposobianego dziecka;
- 4) adopcja przez jedną osobę orzekana jest tylko w wyjątkowych okolicznościach, jednak możliwa jest adopcja przez małżonka rodzica (biologicznego, adopcyjnego, żyjącego lub zmarłego) dziecka oraz adopcja przez krewnego dziecka (małżonka krewnego, krewnego wraz ze współmałżonkiem – wspólna), jeśli organy prowadzące postępowanie adopcyjne uznają, że istnieją okoliczności uzasadniające wydanie orzeczenia oraz, jeśli będzie ona w interesie dziecka;
- 5) przysposabiający (lub każdy z przysposabiających małżonków) powinien mieć ukończone 25 lat i być o 25 lat starszy od przysposobianego;
- 6) jeśli przysposobiane dziecko będzie pierwszym dzieckiem przysposabiającego lub przysposabiających, bez względu na to, czy biologicznym, czy adoptowanym, wówczas przysposabiający lub starszy z nich nie powinien być starszy od przysposobianego o więcej niż 40 lat;
- 7) jeśli nie będzie to pierwsze jego/ich dziecko – wówczas różnica wieku między przysposabiającym lub starszym z przysposabiających a przysposobianym dzieckiem nie powinna przekroczyć 45 lat (możliwe są wyjątki);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien przebywać lub mieć miejsce zamieszkania na Terytorium, a przysposobiany powinien być tam obecny;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

**Australia:
Queensland**

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Queensland Consolidated Acts
Adoption of Children Act z 1964 r.⁷

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem, w wyniku przysposobienia przez partnera tego rodzica lub wspólnego przysposobienia przez małżeństwo, w którym jeden z małżonków jest rodzicem dziecka;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem, w wyniku przysposobienia przez partnera tego rodzica lub wspólnego przysposobienia przez małżeństwo, w którym jeden z małżonków jest rodzicem dziecka;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **TAK**

poprzez *discharging order* sądu, w związku z tym, że adopcja została dokonana w wyniku oszustwa, pod przymusem lub z zastosowaniem innych niewłaściwych środków lub, gdy sąd uzna, że są inne

⁷ *Australasian Legal Information Institute, A joint facility of University of Technology, Sidney and University of New South Wales Faculties of Law: [HTTP://WWW.AUSTLII.EDU.AU/AU/LEGIS/QLD/CONSOL_ACT/AOCA1964191/](http://www.austlii.edu.au/au/legis/QLD/consol_act/aoca1964191/) (14.07.07).*

okoliczności uzasadniające rozwiązanie – o ile orzeczenie takie jest w interesie dziecka i jeśli dziecko nie ukończyło 18 lat;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) sąd jest władny orzec o adopcji w stosunku do przysposobianego, który w chwili złożenia wniosku adopcyjnego nie ukończył 18 lat i nie wstąpił w związek małżeński;
- 2) adopcja wspólna możliwa jest w odniesieniu do małżonków, nawet jeśli przysposobiany jest dzieckiem (biologicznym lub adoptowanym) jednego z nich;
- 3) adopcja przez jedną osobę orzekana jest tylko: w przypadku małżonka rodzica (biologicznego, lub adopcyjnego) dziecka, w przypadku dziecka specjalnej troski, jeśli jest to w jego interesie oraz w wyjątkowych okolicznościach;
- 4) adopcja taka nie może być orzeczona o ile przysposabiający pozostaje w związku małżeńskim i mieszka wspólnie ze współmałżonkiem (oprócz adopcji przez małżonka rodzica dziecka);
- 5) adopcja przez krewnego dziecka (lub krewnego wraz ze współmałżonkiem – wspólna) jest dopuszczalna, jeśli organy prowadzące postępowanie adopcyjne uznają, że istnieją okoliczności sprawy uzasadniające wydanie orzeczenia adopcyjnego zamiast orzeczenia o ustanowieniu opieki nad dzieckiem;
- 6) przysposabiający powinien mieć ukończone 21 lat, a różnica wieku między przysposobianym a nim powinna wynosić 18 lat (jeśli przysposabia mężczyzna) lub 16 lat (jeśli przysposabia kobieta);
- 7) wymóg ten nie jest stosowany w przypadku adopcji wspólnej, gdy jedno z małżonków jest rodzicem dziecka lub w przypadku adopcji przez małżonka rodzica dziecka;
- 8) możliwe jest orzeczenie bez względu na wymogi dotyczące wieku w przypadku dzieci szczególnej troski oraz w innych uzasadnionych przypadkach;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający lub oboje przysposabiający powinni przebywać lub mieć miejsce zamieszkania w Queensland, a przysposobiany powinien być tam obecny;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Australia: South Australia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

South Australian Consolidated Acts,

Adoption Act z 1988 r.⁸

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

- 1) z wyjątkiem przypadków adopcji przez partnera (małżonka) rodzica dziecka po śmierci drugiego z rodziców, kiedy dziecko ma prawo do dziedziczenia po nim;
- 2) nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem biologicznym lub adopcyjnym, w wyniku przysposobienia przez małżonka lub partnera w związku *de facto* tego rodzica;

8 *Australasian Legal Information Institute, A joint facility of University of Technology, Sidney and University of New South Wales Faculties of Law:* [HTTP://WWW.AUSTLII.EDU.AU/AU/LEGIS/SA/CONSOL_ACT/AA1988107/](http://www.austlii.edu.au/au/legis/sa/consol_act/aa1988107/) (14.07.07).

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ale nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem biologicznym lub adopcyjnym, w wyniku przysposobienia przez małżonka lub partnera w związku *de facto* tego rodzica;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

poprzez *discharging order* sądu, w związku z tym, że adopcja została dokonana w wyniku oszustwa, pod przymusem lub z zastosowaniem innych niewłaściwych środków;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiającymi mogą być osoby będące w związkach małżeńskich lub w związkach *de facto* od 5 lat (przysposobienie wspólne), o ile jedno z nich nie jest rodzicem (biologicznym lub adopcyjnym) przysposobianego dziecka;
- 2) przysposabiającym może być małżonek (partner) rodzica biologicznego lub adopcyjnego przysposobianego dziecka, o ile związek między rodzicem a partnerem (małżonkiem) trwa od 5 lat;
- 3) przysposobienie przez jednego z małżonków legalnie zawartego związku małżeńskiego, w sytuacji, gdy małżonkowie nie mieszkają ze sobą, możliwe jest tylko za zgodą współmałżonka;
- 4) przysposobiane mogą być osoby, które nie ukończyły 18 lat;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający lub oboje przysposabiający powinni przebywać lub mieć miejsce zamieszkania w państwie, a przysposobiany powinien być tam obecny;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Australia: Tasmania

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Tasmanian Consolidated Acts, Adoption Act z 1988 r.*⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem biologicznym lub adopcyjnym, w wyniku przysposobienia przez małżonka lub partnera w związku rejestrowanym tego rodzica;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ale nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem biologicznym lub adopcyjnym, w wyniku przysposobienia przez małżonka lub partnera w związku rejestrowanym tego rodzica;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

poprzez *discharging order* sądu, w związku z tym, że adopcja została dokonana w wyniku oszustwa, pod przymusem lub z zastosowaniem innych niewłaściwych środków lub, gdy sąd uzna, że są szczególne okoliczności uzasadniające rozwiązanie, które świadczą o nieodwracalnym rozstroju stosunków między przysposabiającym a przysposobianym – o ile orzeczenie takie jest w interesie dziecka;

⁹ *Australasian Legal Information Institute, A joint facility of University of Technology, Sidney and University of New South Wales Faculties of Law*: [HTTP://WWW.AUSTLII.EDU.AU/AU/LEGIS/TAS/CONSOL_ACT/AA1988107/](http://www.austlii.edu.au/au/legis/tas/consol_act/aa1988107/) (14.07.07).
Por. *Filiation and Adoption*, 15 *Ann. Rev. Population L.* 1988, s. 136.

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) organ opiekuńczy lub agencja adopcyjna może wystąpić z wnioskiem adopcyjnym w imieniu małżonka rodzica biologicznego lub adopcyjnego dziecka, które ma być przysposobione oraz w imieniu krewnego lub małżonka krewnego dziecka, które ma być przysposobione;
- 2) sąd jest władny orzec o adopcji w stosunku do przysposobianego, który w chwili złożenia wniosku adopcyjnego nie ukończył 18 lat lub w odniesieniu do przysposobianego, który był wychowywany i znajdował się pod opieką wnioskodawcy (przysposabiającego, przysposabiających lub przysposabiającego i jego zmarłego małżonka lub partnera w zarejestrowanym związku);
- 3) przysposobianym nie może być osoba, która kiedykolwiek wstąpiła w związek małżeński;
- 4) przysposabiać wspólnie mogą małżonkowie oraz partnerzy w rejestrowanych związkach – pozostający w stałych związkach małżeńskich i rejestrowanych od co najmniej 3 lat (z uwzględnieniem okresów wspólnego życia przed zawarciem związku);
- 5) orzeczenie o przysposobieniu przez partnera w stałym rejestrowanym związku nie zostanie wydane, chyba że jego partner jest biologicznym lub adopcyjnym rodzicem dziecka, które ma być przysposobione lub, gdy któreś z nich jest krewnym dziecka, które ma być przysposobione;
- 6) adopcje przez jedną osobę powinny być orzekane wyjątkowo;
- 7) są one możliwe w odniesieniu do osób, które pozostają w związkach małżeńskich lub rejestrowanych związkach, jeśli małżonkowie/partnerzy nie mieszkają razem i pozostają w rozdzielaniu, ewentualnie, gdy mieszkają razem – za zgodą współmałżonka/partnera;
- 8) przysposobienie może być orzeczone w odniesieniu do przysposabiających, którzy są starsi o 18 lat od przysposobianego, o ile przysposobiany nie ukończył 18 lat;
- 9) wymóg wieku nie odnosi się do sytuacji, gdy przysposabiającym jest małżonek rodzica przysposobianego dziecka, krewny lub małżonek krewnego dziecka albo są to dwie osoby spokrewnione z przysposobianym dzieckiem;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający lub oboje przysposabiający powinni przebywać lub mieć miejsce zamieszkania w Tasmanii, a przysposobiany powinien być tam obecny lub urodzić się tam i być tam pod opieką organu opiekuńczego;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

**Australia:
Victoria**

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Victorian Consolidated Legislation, Adoption Act z 1984 r.*¹⁰

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

ale nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem, w wyniku przysposobienia przez małżonka lub partnera w związku *de facto* tego rodzica;

¹⁰ *Australasian Legal Information Institute, A joint facility of University of Technology, Sidney and University of New South Wales Faculties of Law: [HTTP://WWW.AUSTLIIL.EDU.AU/AU/LEGIS/VIC/CONSOL_ACT/AA1984107/](http://www.austlii.edu.au/au/legis/vic/consol_act/aa1984107/) (14.07.07).*

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ale nie ulegają zerwaniu więzi między dzieckiem a jego rodzicem, w wyniku przysposobienia przez małżonka lub partnera w związku *de facto* tego rodzica;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

poprzez *discharging order* sądu, w związku z tym, że adopcja została dokonana lub zgoda na adopcję została uzyskana w wyniku oszustwa, pod przymusem lub z zastosowaniem innych niewłaściwych środków lub, gdy sąd uzna, że są szczególnie okoliczności uzasadniające rozwiązanie, które świadczą o nieodwracalnym rozstroju stosunków między przysposabiającym a przysposabianym – o ile orzeczenie takie jest w interesie dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) sąd jest władny orzec o adopcji w stosunku do przysposobianego, który w chwili złożenia wniosku adopcyjnego nie ukończył 18 lat lub w odniesieniu do przysposobianego, który był wychowywany jak własne dziecko i znajdował się pod opieką wnioskodawcy (przysposabiającego, przysposabiających lub przysposabiającego i jego zmarłego małżonka lub partnera w związku *de facto*);
- 2) adopcji wspólnej dokonać mogą małżonkowie (również małżeństwa zawarte na podstawie aborygeńskiego prawa zwyczajowego) oraz partnerzy w związkach *de facto* – pozostający w stałych związkach małżeńskich i *de facto* od co najmniej 2 lat (tak również w odniesieniu do adopcji przez krewnego dziecka ze współmałżonkiem);
- 3) warunkiem przysposobienia dziecka małżonka lub partnera w związku *de facto* jest również trwanie małżonków/partnerów w tym związku od 2 lat;
- 4) sąd nie może orzec o adopcji w odniesieniu do matki lub ojca (domniemanego ojca) dziecka, które ma być przysposobione, mężczyzny, który był zobowiązany do łożenia na utrzymanie dziecka, które ma być przysposobione lub mężczyzny, który był lub jest opiekunem dziecka;
- 5) adopcje przez jedną osobę powinny być orzekane ze względu na szczególne okoliczności;
- 6) są one możliwe w odniesieniu do osób, które pozostają w związkach małżeńskich lub związkach *de facto*, jeśli małżonkowie nie mieszkają razem i pozostają w rozdzielaniu, a gdy mieszkają razem – za zgodą współmałżonka oraz jeśli związek *de facto* trwa krócej niż 2 lata – za zgodą partnera, ewentualnie w przypadku krewnego dziecka, o ile jest to w interesie dziecka i o ile jest to najlepszy środek realizacji tego interesu;
- 7) niemożliwa jest adopcja wspólna przez partnerów w związku *de facto*, jeżeli któryś z nich pozostaje w tym samym czasie w związku małżeńskim z kimś innym;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający lub oboje przysposabiający powinni przebywać lub mieć miejsce zamieszkania w Victorii, a przysposabiany powinien być tam obecny lub urodzić się tam i być tam pod opieką organu opiekuńczego;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Australia: Western Australia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Western Australian Consolidated Acts, Adoption Act z 1994 r.*¹¹

¹¹ *Australasian Legal Information Institute, A joint facility of University of Technology, Sidney and University of New South Wales Faculties of Law*: [HTTP://WWW.AUSTLII.EDU.AU/AU/LEGIS/WA/CONSOL_ACT/AA1994107/](http://www.austlii.edu.au/au/legis/wa/consol_act/aa1994107/) (14.07.07).

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem, w wyniku przysposobienia przez małżonka lub partnera w związku *de facto* tego rodzica;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

tak, ale nie ulegają zerwaniu więzy między dzieckiem a jego rodzicem, w wyniku przysposobienia przez małżonka lub partnera w związku *de facto* tego rodzica;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

poprzez *discharging order* sądu, w związku z tym, że adopcja została dokonana lub zgoda na adopcję została uzyskana w wyniku oszustwa, pod przymusem lub z zastosowaniem innych niewłaściwych środków lub, gdy sąd uzna, że są szczególne okoliczności, które uzasadniają rozwiązanie, biorąc pod uwagę dobro dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą osoby, które ukończyły 18 lat;
- 2) przysposobić wspólnie mogą małżonkowie lub partnerzy w związkach *de facto*, o ile związki te trwają od co najmniej 3 lat i o ile w tym samym czasie nie pozostają oni w innych związkach (*de facto* lub małżeńskich);
- 3) przysposobić może również małżonek/partner rodzica dziecka, o ile związek między nimi trwa 3 lata, osoba, która opiekowała się i wychowywała dziecko przez okres 3 lat (sama lub z małżonkiem/partnerem) albo osoba, u której dziecko, które ma być przysposobione zostało umieszczone w związku z przyszłą adopcją;
- 4) przysposobić można dziecko, o ile nie wstąpiło ono w związek małżeński lub nie jest partnerem w związku *de facto*; możliwa jest adopcja osoby, która ukończyła 18 lat, pod warunkiem, że bezpośrednio przed uzyskaniem przez nią pełnoletniości przysposabiający wychowywał ją i opiekował się nią przez okres 3 lat;
- 5) jedynie ojczym/macocha może przysposobić dziecko, jako osoba spokrewniona (a raczej spowinowacona);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) przysposabiający/oboje przysposabiający powinni być obywatelami Australii lub jeden z przysposabiających powinien być obywatelem Australii, a drugi – państwa, w którym status dzieci przysposobionych nie różni się od statusu dzieci biologicznych;
- 2) ponadto przysposabiający powinien mieć pobyt lub miejsce zamieszkania w państwie (w trybie konwencji haskiej z 1993 r. – pobyt zwykły w państwie konwencyjnym);
- 3) przysposobiany powinien być obecny w państwie i powinien być uprawniony do pobytu tam lub powinien tam się urodzić i być tam obecny;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Brytyjskie Wyspy Dziewicze

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Adoption of Children Act (Cap 269 of the Laws of the Virgin Islands*¹²

¹² H. Thompson-Ahye, *Exploring Virgin Territory: Family Law in the British Virgin Islands*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2006 Edition, Published on behalf of the International Society of Fa-*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

jednak orzeczenie nie pozbawia przysposobionego dziecka prawa do dziedziczenia po biologicznych rodzicach zmarłych bez pozostawienia testamentu;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

jednak przysposobiony nie dziedziczy po przysposabiającym;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobione może być dziecko przebywające na terytorium wysp;
- 2) przysposabiającym może być osoba niepozostająca w związku małżeńskim, w wieku powyżej 25 lat (chyba że jest matką przysposobianego dziecka) lub o co najmniej 21 lat starsza od dziecka, z wyjątkiem przypadków, gdy strony są blisko spokrewnione ze sobą, włączając w to pokrewieństwo z matką lub domniemanym ojcem dziecka;
- 3) oprócz wyjątkowych okoliczności orzeczenie o adopcji nie zostanie wydane w odniesieniu do wnioskodawcy płci męskiej chcącego adoptować dziecko płci żeńskiej;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Chiny

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Marriage Act z 1980 r., zmienione w 1998 r.¹³ oraz *Measure Registering Adoption of Children by Foreigners in the People's Republic of China* z 1999 r.¹⁴

– prawo zwyczajowe

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYwalność PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

- 1) jego rozwiązanie jest możliwe w drodze porozumienia stron, które zawarły umowę adopcyjną (jeśli adoptowane dziecko ma 10 lat potrzebna jest jego zgoda);
- 2) w przypadku porzucenia, złego traktowania lub innego naruszenia praw dziecka przez przysposabiającego osoba, która zawarła z przysposabiającym umowę adopcyjną jest uprawniona do jej rozwiązania;

mily Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2006, s. 112-114.

- 13 *Adopted at the 5th Meeting of the Standing Committee of the 9th National People's Congress on November 4, 1998 and promulgated by Order No. 10 of the President of the People's Republic of China on November 4, 1998*, [HTTP://WWW.GOLDENLAWYER.COM/ENG/LAW/ADOPTION_LAW.HTM](http://www.GOLDENLAWYER.COM/ENG/LAW/ADOPTION_LAW.HTM) (3.07.07). Ponadto zmiany dotycząca warunków stawianych przysposabiającym zostały wprowadzone od 1 maja 2007 r. Informacje za: *UK Department of Education and Skills*, [HTTP://WWW.DFES.GOV.UK/INTERCOUNTRYADOPTION/INDEX.SHTML](http://www.DFES.GOV.UK/INTERCOUNTRYADOPTION/INDEX.SHTML), i *US State Department* [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/INTERCOUNTRY/INTERCOUNTRY_3110.HTML](http://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/INTERCOUNTRY/INTERCOUNTRY_3110.HTML) (15.05.2007).
- 14 *Approved by the State Council on May 12, 1999, promulgated by Decree No.15 of the Ministry of Civil Affairs on May 25, 1999*, [HTTP://WWW.GOLDENLAWYER.COM/ENG/LAW/ADOPTION_REG.HTM](http://WWW.GOLDENLAWYER.COM/ENG/LAW/ADOPTION_REG.HTM) (03.07.07).

- 3) jeżeli w tej kwestii dojdzie do sporu między stronami, sprawa jest rozstrzygana przez sąd;
- 4) możliwe jest rozwiązanie przysposobienia w drodze porozumienia między przysposabiającym a przysposobionym, który stał się osobą dorosłą, w sytuacji, gdy ich dalsze wspólne życie jest niemożliwe – w przypadku braku porozumienia w tej kwestii, właściwy do rozstrzygnięcia sprawy jest sąd;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą małżeństwa (choć również pojedyncze osoby – w obu przypadkach wykluczone są osoby homoseksualne a jeśli osoba płci męskiej adoptuje dziewczynkę, wtedy różnica wieku między nimi powinna być nie mniejsza niż 40 lat);
- 2) oboje przysposabiający małżonkowie powinni być w wieku między 30 a 50 lat (55, jeśli mają zamiar adoptować dziecko szczególnej troski);
- 3) para powinna być małżeństwem od co najmniej 2 lat, jeśli jednak któreś z małżonków było w wcześniejszym związku małżeńskim (nie więcej niż w dwóch) – para powinna być małżeństwem od 5 lat;
- 4) jeden z przysposabiających powinien mieć stałe zatrudnienie (roczny dochód rodziny powinien wynosić przynajmniej 10 tys. \$, a wartość majątku rodziny powinna być nie mniejsza niż 80 tys. \$);
- 5) oboje przysposabiający powinni być zdrowi fizycznie i psychicznie, wykluczone są osoby, które cierpią na: AIDS, niedorozwój umysłowy, choroby zakaźne w fazie zakaźnej, ślepotę, utratę słuchu i mowy (z wyjątkiem adopcji dzieci chorych na analogiczne schorzenia), dysfunkcje ciała i kończyn, poważne deformacje twarzy, poważne schorzenia wymagające długiego leczenia i nie rokujące pozytywnie na przyszłość (nowotwór, rumień guzowaty, zapalenie nerek, epilepsja), schizofrenię, otyłość, miały poważne transplantacje organów przeprowadzone w okresie 10 lat przed złożeniem wniosku adopcyjnego lub przeszły w okresie 2 lat przed złożeniem takiego wniosku leczenie poważnych zaburzeń psychicznych, jak depresja, mania, nerwica natręctw;
- 6) przysposabiający powinni mieć co najmniej średnie wykształcenie;
- 7) powinni być osobami honorowymi, o dobrym charakterze, nie mogą to być osoby, które mają kryminalną przeszłość związaną z aktami domowej przemocy, seksualnego wykorzystywania, opuściły lub wykorzystywały dzieci (nawet, jeśli nie zostały aresztowane lub skazane za te czyny), używaniem narkotyków i leków uzależniających oraz nadużywaniem alkoholu (wnioskodawca powinien porzucić nałóg co najmniej 10 lat przed złożeniem wniosku adopcyjnego);
- 8) w rodzinie przysposabiających powinno być nie więcej niż 5 dzieci do 18-tego roku życia, z czego najmłodsze nie powinno mieć mniej niż 1 rok (wyjątki w przypadku chęci adopcji dzieci szczególnej troski);
- 9) przysposobić można dziecko do 13-tego roku życia;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Filipiny

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1987 r. (art. 183-193)¹⁵, zmieniający Kodeks cywilny z 1949 r.¹⁶ oraz *The Child and Youth Welfare Code* z 1974 r.,¹⁷ *Intercountry Adoptions Act* z 1995 r. (*Republic Act No. 8043*)¹⁸

– prawa zwyczajowe

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ale z ograniczeniami dotyczącymi dziedziczenia:

- 1) przysposabiany jest ustawowym spadkobiercą swoich rodziców biologicznych,
- 2) po przysposabiającym dziedziczą jego zstępni (ślubni i nieślubni) oraz współmałżonek,
- 3) jeśli po przysposobionym dziedziczy mają wstępni – wówczas w połowie dziedziczą rodzice biologiczni, w połowie przysposabiający,
- 4) w przypadku, gdy przysposobiony pozostawił po sobie współmałżonka lub nie pochodzące z prawego łoża dzieci oraz przysposabiających, wówczas spadek w połowie dziedziczą współmałżonek lub dzieci, w połowie – przysposabiający,
- 5) jeśli pozostawił po sobie zarówno współmałżonka jak i nie pochodzące z prawego łoża dzieci oraz przysposabiających – będą oni dziedziczyli po 1/3 części spadku,
- 6) jeśli przysposobiony pozostawił po sobie tylko przysposabiających – wówczas będą oni dziedziczyli spadek w całości;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ TAK

(orzeczenie sądu), z wnioskiem może wystąpić każda osoba upoważniona przez sąd lub działająca w imieniu organu państwowego (jeśli przysposobiony jest niepełnoletni lub brak mu zdolności do czynności prawnych, z powodów ustawowo określonych dla utraty lub zawieszenia praw rodzicielskich), przysposobiony (gdy ma co najmniej 18 lat, z powodów przewidzianych prawem dla wydziedziczenia) oraz przysposabiający (gdy przysposobiony popełnił czyn, który może się stać powodem do wydziedziczenia lub gdy opuścił dom przysposabiających na okres co najmniej 1 roku, zanim osiągnął pełnoletniość lub popełnił czyn, poprzez który całkowicie odrzucił adopcję;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) adoptować mogą osoby dorosłe, o pełnej zdolności do czynności prawnych, jeśli są one zdolne do utrzymywania i opieki nad swoimi ślubnymi lub nieślubnymi dziećmi;
- 2) przysposabiający powinien być o co najmniej 16 lat starszy od przysposobianego, chyba że jest jego biologicznym rodzicem lub małżonkiem biologicznego rodzica;

15 *Executive Order No. 209, July 6, 1987, as amended by Executive Order No. 227, July 17, 1987*, http://www.weddingsatwork.com/culture_laws_familycode01.shtml, <http://www.abogadomo.com/main.html> (03.07.07).

16 REPUBLIC ACT NO. 386, *June 18, 1949, An Act to Ordain and Institute The Civil Code of The Philippines*, <http://www.chanrobles.com/civilcodeofthephilippines1.htm> (03.07.07).

17 *Presidential Decree No. 603, December 10, 1974*, <http://www.chanrobles.com/childandyouthwelfarecodeofthephilippines.htm> (03.07.07).

18 Tekst aktu w: *Official Gazette, Vol. 91, No. 32, 7/08/1995*, s. 5006-5011, www.gov.ph/laws/ra8043.doc (18/07/07). Por. *Filiation and Adoption, 21 Ann. Rev. Population L. 1994-1995*, s. 118.

3) przysposabiać nie mogą:

- a) opiekun/kurator przysposobianego dziecka aż do momentu rozliczenia kończącego relację między nim a podopiecznym,
- b) osoba, która została skazana za popełnienie czynu moralnie nagannego,
- c) cudzoziemiec, z wyjątkiem przypadków, gdy jest to były obywatel Filipin, który chce adoptować dziecko, z którym łączy go więzy pokrewieństwa/krwi, gdy jest to współmałżonek filipińskiego rodzica dziecka (z prawego łoża), które ma być adoptowane, gdy jest to małżonek obywatela Filipin, który chce z nim wspólnie adoptować dziecko spokrewnione ze współmałżonkiem więzami krwi;

4) małżonkowie powinni adoptować wspólnie, z wyjątkiem przypadków adopcji przez jednego z nich swojego nieślubnego dziecka oraz adopcji przez jednego z nich dziecka z prawego łoża drugiego z nich;

5) nie może być adoptowana:

- a) osoba dorosła, chyba że jest biologicznym dzieckiem przysposabiającego lub jego współmałżonka lub, że gdy dziecko było uważane za własne i traktowane jak własne przez przysposabiającego – w okresie przed uzyskaniem przez dziecko pełnoletniości,
- b) cudzoziemiec z państwa, z którym Filipiny nie utrzymują stosunków dyplomatycznych,
- c) osoba wcześniej już adoptowana, chyba że adopcja została unieważniona lub rozwiązana;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____

TAK

- 1) w stosunku do adopcji krajowych (dokonywanych na Filipinach przez obywateli tego państwa i cudzoziemców, bez zamiaru wywiezienia dziecka za granicę);
- 2) w *Intercountry Adoption Act* z 1995 r. przewidziano, że w pierwszych 5 latach obowiązywania aktu, nie może być więcej niż 600 adopcji zagranicznych rocznie;
- 3) przysposobić można dziecko (do 15 roku życia);
- 4) przysposabiający powinien mieć ukończone 27 lat i być o 16 lat starszy od przysposobianego (chyba, że jest jego rodzicem lub małżonkiem rodzica), mieć zdolność do wykonywania władzy rodzicielskiej w świetle praw ojczystych stron, uczestniczyć w szkoleniu (doradztwie) adopcyjnym prowadzonym przez akredytowanego doradcę w jego państwie, spełnia przesłanki bycia przysposabiającym wynikające z jego prawa ojczystego oraz z prawa filipińskiego, być zdolnym zapewnić wszystkim swoim dzieciom, w tym przysposobianemu dziecku, należyte wychowanie i opiekę oraz dobry przykład, zgadzać się zapewnić przysposobianemu podstawowe prawa dziecka wynikające z ustawodawstwa Filipin i z Konwencji praw dziecka;
- 5) nie może być to osoba, która popełniła przestępstwo moralnie haniebne, nie może być to również osoba, która pochodzi z państwa nie utrzymującego z Filipinami stosunków dyplomatycznych, w którym brak jest analogicznych jak na Filipinach akredytowanych agencji adopcyjnych;
- 6) jeżeli osoba taka pozostaje w związku małżeńskim – adoptować dziecko powinni oboje małżonkowie (przysposobienie wspólne);
- 7) adopcja może zostać orzeczona po 6-miesięcznym okresie próbnym (preadopcyjnym);¹⁹

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____

TAK

¹⁹ Por. Art. 3, 9 i 14 *Intercountry Adoption Act*, w: WWW.GOV.PH/LAWS/RA8043.DOC (18/07/07). Analogiczne informacje na stronie: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption* [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_437.HTML](http://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_437.HTML) (18/07/07).

Hong Kong

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Hong Kong Ordinances, Chapter 290, Adoption Ordinance z 1956 r., z późniejszymi zmianami*²⁰

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić można dziecko do ukończenia przez nie 18 lat, o ile nie wstąpiło ono w związek małżeński;
- 2) przysposobić może:
 - a) matka lub ojciec dziecka,
 - b) krewny dziecka, który ukończył 21 lat,
 - c) wnioskodawca, który ukończył 25 lat;
- 3) wspólnie przysposobić mogą małżonkowie, z których jeden jest rodzicem biologicznym dziecka lub wnioskodawcy, z których jeden jest krewnym dziecka, który ukończył 21 lat albo nie będąc jego krewnym, ukończył 25 lat, a drugi – ukończył 21 lat;
- 4) przysposobienie dziewczynki przez mężczyznę będzie miało miejsce wówczas, gdy sąd uzna, że istnieją szczególne względy uzasadniające wydanie orzeczenia;
- 5) orzeczenie może nie zostać wydane jeżeli przysposabiany nie przebywał pod opieką przysposabiającego przez 6 kolejnych miesięcy bezpośrednio poprzedzających wydanie orzeczenia (13 tygodni – w przypadku adopcji przez rodzica lub małżonka rodzica dziecka);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) sądy mogą orzekać w sprawach adopcyjnych, jeśli zarówno przysposabiający, jak i przysposabiany mają miejsce pobytu w Hong-Kongu, a w trybie konwencji haskiej z 1993 r. – gdy przysposabiający lub przysposabiany mają miejsce zwykłego pobytu w Hong Kongu, natomiast druga ze stron – w innym państwie konwencyjnym;
- 2) preferencje dla przysposabiających Chińczyków, cudzoziemcy lub osoby, które nie mają chińskiego etnicznego pochodzenia mogą adoptować dzieci starsze lub dzieci, które wymagają szczególnej troski²¹;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

20 Tekst w: *Bilingual Laws Information System (BLIS) of the Department of Justice of the Hong Kong Special Administrative Region (HKSAR) of the People's Republic of China Government*: [HTTP://WWW.HKLI.I.ORG/HK/LEGIS/EN/ORD/290/](http://www.hklii.org/hk/legis/en/ord/290/) (15/07/07).

21 Informacje za *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_395.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_395.html) (18/07/07).

Indie

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Hindu Adoptions and Maintenance Act z 1956 r., zmieniony w 1962 r. i w 1976 r. (tylko dla hindusów, sikhów i jainistów, buddystów, bramho/arya/prarthana samajistów)²²; *The Juvenile Act* z 1986 r.²³

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt, ale sąd musi wyrazić zgodę na oddanie dziecka do adopcji przez opiekuna (nie przez rodziców);

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

ponadto ważne dokonanej adopcji (zgodnie z przepisami dotyczącymi zdolności do bycia przysposabiającym, przysposabianym oraz oddania dziecka do adopcji) nie można unieważnić;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adopcja dziecka jest możliwa w przypadku hindusów, dorosłych i dojrzałych umysłowo mężczyzn, za zgodą żony (chyba, że żona porzuciła świat, została uznana za umysłowo chorą lub przestała wyznawać wiarę *hindu*), kobiet dorosłych i dojrzałych umysłowo, niezamężnych lub których mężowie zmarli albo gdy ich małżeństwa zostały rozwiązane, ewentualnie mężatek, których mężowie porzucili świat, przestali wyznawać wiarę *hindu* lub zostali uznani przez sąd za psychicznie chorych;
- 2) adoptowane mogą być osoby, które wyznają wiarę *hindu*, nie zostały wcześniej adoptowane, nie pozostają w związku małżeńskim (chyba że istnieje zwyczaj, na podstawie którego jest to możliwe), poniżej 15-go roku życia (chyba że istnieje zwyczaj, na podstawie którego jest możliwa adopcja osób starszych);
- 3) w momencie adopcji przysposabiający dziecko płci męskiej nie może mieć syna, wnuka (syna syna), prawnuka (syna syna syna), a płci żeńskiej – córki lub wnuczki (córki syna);
- 4) jeśli przysposabia kobieta, a przysposabiana jest osoba płci męskiej, wówczas różnica wieku między nimi powinna wynosić co najmniej 21 lat;
- 5) ta sama osoba nie może być równocześnie przysposobiona przez więcej niż jedną osobę;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) cudzoziemcy mogą starać się o uzyskanie prawa do opieki nad dzieckiem na podstawie przepisów *Guardians and Wards Act* z 1890 r. (*Act* nr 8), a następnie po wywiezieniu dziecka z Indii – o rozalenie adopcji na podstawie ich prawa personalnego;
- 2) na podstawie przepisów *Guardians and Wards Act* niemożliwe jest uzyskanie praw rodzicielskich ani adoptowanie dziecka;²⁴
- 3) osoby starające się o uzyskanie opieki nad dzieckiem, w celu późniejszego adoptowania go powinny mieć nie więcej niż 90 lat (łącznie – para/małżeństwo), 45 (pojedyncza osoba), w żadnym wypadku

22 *Act* nr 78 z 1956 r., *India Code, Legislative Department*, [HTTP://INDIACODE.NIC.IN/](http://indiacode.nic.in/) (03.07.07) i [HTTP://WWW.VAKIL-NO1.COM/BAREACTS/HINDUADOPTIONSACT/HINDUADOPTIONSACT.HTM](http://www.vakil-no1.com/bareacts/hinduadoptionsact/hinduadoptionsact.htm) (08.07.07).

23 K. Lilani, *Adoption of children from India*, w: E. D. Jaffé (ed.), *Intercountry adoptions. Laws and Perspectives of "Sending" Countries*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London 1995, s. 25-26.

24 *Delhi Newslite*, CITIES.EXPRESSINDIA.COM/FULLSTORY.PHP?NEWSID=119919, (4.03.2005), *India News, news.newkerala.com*, (16. 03.2005), *The Adoption Council of Canada* [HTTP://ADOPTION.CA/](http://ADOPTION.CA/) 8.05.07. oraz *UK Department of Education and Skills* [HTTP://WWW.DFES.GOV.UK/INTERCOUNTRYADOPTION/INDEX.SHTML](http://www.dfes.gov.uk/intercountryadoption/index.shtml) (15.05.2007).

wiek opiekuna nie powinien być niższy niż 30 lat i nie wyższy niż 55 lat, a różnica wieku między opiekunem a podopiecznym powinna wynosić 21 lat;²⁵

- 4) ponadto Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 6 lutego 1984 r. w sprawie *Laxmi Kant Pandey v. Union of India* wypowiedział się w kwestii pierwszeństwa adopcji krajowych przed międzynarodowymi;²⁶

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Iran

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Prawo Shariatu: *Holy Quran*, rozdział 33, wersy 4 i 5 – nie reguluje adopcji i nie traktuje jej jak instytucji prawnej, w kodeksie cywilnym brak jest jej regulacji – zawiera on przepisy dotyczące sprawowania opieki nad dzieckiem przez członków jego rodziny²⁷, jednak: w świetle art. 13 Konstytucji Iranu (w związku z wolnością religii i wyznania dla irańskich chrześcijan, żydów i zoroastrian²⁸), *Act on Settlement of Claims Regarding the Personal Status and Religious Teachings of Zoroastrian, Jews and Christian Iranians* z 1993 r. oraz *Observance of Non-Shia 'h Iranians' Personal Status (Regulations) in Court Act* z 1933 r. adopcja przez nie-muzułmanów, nie-muzułmańskich dzieci została uznana;

Unattended Children Protection Act z 1975 r. (1353 r.)²⁹;

– *sarparasti* (opieka/adopcja)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

- 1) skutkiem orzeczenia jest wejście dziecka do rodziny wnioskodawców, jednak orzeczenie nie rodzi skutków w zakresie prawa do dziedziczenia;
- 2) jednak w przypadku śmierci dziecka rząd powinien przenieść prawo własności do wszystkich funduszy i dóbr, które opiekunowie/przysposabiający przekazali dziecku w czasie jego życia na opiekunów/przysposabiających;
- 3) obowiązki i prawa stron dotyczące zakresu opieki, zapewnienia wykształcenia, alimentacji są takie, jak prawa i obowiązki istniejące między rodzicami a dzieckiem;

25 Informacje za *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_398.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_398.html) (18/07/07).

26 J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 225-226 oraz J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 37-38 i *Filiation and Adoption*, 13 *Ann. Rev. Population L.* 1986, s. 140-141.

27 Tekst kodeksu w: [HTTP://WWW.IRANWD.COM/LAWS/LTR-R226.HTM](http://www.iranwd.com/laws/ltr-r226.htm) (14.07.07).

28 „Zoroastrian, Jewish, and Christian Iranians are the only recognized religious minorities, who, within the limits of the law, are free to perform their religious rites and ceremonies, and to act according to their own canon in matters of personal affairs and religious education.” *Public Laws and Regulations, Constitution of the Islamic Republic of Iran, Official Gazette of the Islamic Republic of Iran No. 10, 170, 1st Bahman 1358 (January 1980)*, [HTTP://WWW.AGHAYAN.COM/IRANCONST.HTM](http://www.aghayan.com/iranconst.htm) (03.07.07).

29 S. N. Ebrahimi, *Protective Institutions for Children under Iranian Family Law*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2004 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2004*, s. 229-232. Tekst polski ustawy (Ustawa o opiece nad dziećmi pozbawionymi opieki rodzicielskiej) udośćniony przez Ministerstwo Sprawiedliwości RP.

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) poczęcie lub urodzenie dziecka przez opiekuna/przysposabiającego w okresie próbnym lub po orzeczeniu nie ma skutku rozwiązującego sarparasti;
- 2) rozwiązanie może nastąpić w przypadku:
 - a) niewłaściwego zachowania, niekompetencji lub bezwartościowości któregoś z opiekunów/przysposabiających, na wniosek prokuratora skierowany do sądu,
 - b) gdy złe zachowanie dziecka jest nie do zaakceptowania przez któregoś z opiekunów/ przysposabiających lub gdy para opiekunów/przysposabiających straci finansową zdolność utrzymywania i wychowywania dziecka, na wniosek pary skierowany do sądu,
 - c) gdy dziecko po upełnoletnieniu się porozumie się z opiekunami/ przysposabiającymi co do rozwiązania lub gdy opiekunowie/ przysposabiający zawrą takie porozumienie z biologicznymi rodzicami dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) wystąpić ze zgodnym wnioskiem mogą tylko wspólnie pary małżeńskie, które mają domicyl w Iranie;
- 2) osoby nie pozostające w związkach małżeńskich – nie mogą;
- 3) wnioskodawcy powinni być małżeństwem od 5 lat i nie mieć dzieci a jedno z nich musi mieć co najmniej 30 lat (warunki te mogą być uchylone przez sąd na ich wniosek, jeśli nie mogą oni mieć dzieci ze względów zdrowotnych);
- 4) żadne z nich nie powinno być karane za popełnienie przestępstwa umyślnego, być nosicielem choroby zakaźnej, być uzależnione od alkoholu lub narkotyków, każde z nich powinno mieć pełną zdolność do czynności prawnych;
- 5) oboje powinni mieć odpowiednią postawę moralną, a co najmniej jedno z nich powinno dysponować odpowiednimi środkami finansowymi;
- 6) wniosek dotyczyć może dziecka poniżej 12 lat, którego, ojciec, dziadek ze strony ojca lub matka są nieznanymi albo zmarli lub takiego, które przebywa od 3 lat w instytucji opiekuńczej (*public charitable organization*), a jego ojciec, dziadek ze strony ojca lub matka nie interesują się nim;
- 7) sąd przed wydaniem finalnego orzeczenia kieruje dziecko pod opiekę wnioskodawców na okres próbny, który trwa 6 miesięcy;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) wnioskodawcy powinni mieć obywatelstwo Iranu lub domicyl w Iranie;
- 2) muzułmanie mogą wyłącznie być poddani opiece (być adoptowani przez) muzułmanów;
- 3) pierwszeństwo mają krewni dzieci;³⁰
- 4) wywóz z kraju dziecka podczas okresu próbnego uzależniony jest od zgody prokuratora okręgowego;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

celem jest zabezpieczenie duchowego i materialnego dobra dziecka;

³⁰ Informacje za *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_400.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_400.html) (18/07/07).

Izrael

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Ustawa o przysposobieniu dzieci (*Adoption of Children Act*) z 1981 r. (5741)³¹,

Ustawa – przepisy wykonawcze do Ustawy o przysposobieniu dzieci (sprawdzanie zdolności wnioskodawcy z 1998 r. (5758)³²

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale: 1) sąd może ograniczyć skutki adopcji, 2) utrzymane zostają prawa dziecka do dziedziczenia po biologicznej rodzinie;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ale: 1) sąd może ograniczyć skutki adopcji, 2) utrzymane zostają prawa dziecka do dziedziczenia po biologicznej rodzinie;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ TAK

orzeczenie sądu dotyczące unieważnienia przysposobienia, z powodu okoliczności, które nie były znane lub nie zachodziły w momencie orzekania, może być wydane tylko w interesie dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposobić można jedynie osobę, która nie ukończyła 18 lat;
- 2) przysposobienia mogą dokonać tylko kobieta i mężczyzna łącznie, ale sąd może orzec o przysposobieniu przez jedną osobę, jeśli jej małżonek (partner) jest rodzicem dziecka lub przysposobił je wcześniej lub, gdy rodzice przysposobianego zmarli, a przysposabiający jest z nim spokrewniony i nie pozostaje w związku małżeńskim;
- 3) różnica wieku między przysposabiającym a przysposobianym powinna wynosić co najmniej 18 lat, ale sąd może orzec o przysposobieniu mimo braku zachowania tej różnicy, w przypadku adopcji dziecka partnera (małżonka);
- 4) przysposabiający powinien być tego samego wyznania co przysposobiany;
- 5) sąd orzeknie o przysposobieniu tylko, gdy przysposobiany zamieszkiwał w domu przysposabiającego i był na jego utrzymaniu przez okres co najmniej 6 miesięcy poprzedzających orzeczenie;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

wniosek o przysposobienie dziecka może złożyć mieszkaniec Izraela, to znaczy obywatel tego państwa lub osoba, która otrzymała wizę imigracyjną, legitymację imigranta lub zezwolenie na pobyt stały i mieszka w Izraelu co najmniej trzy lata spośród 5 lat poprzedzających złożenie wniosku lub co najmniej 12 miesięcy spośród 18 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

- 31 Księga ustaw z roku 5741 (1981), 293, z roku 5755 (1995), 399, z roku 5756 (1996), 354, z roku 5758 (1998), 20, 295, 296, z roku 5764 (2004), 445, 476 oraz *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 103, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 382.
- 32 Zbiór ustaw z roku 5758 (1998), 304 oraz E. D. Jaffe, *Introduction. Cooperative global adoptions: a new east-west partnership*, w: E. D. Jaffe (ed.), *op. cit.*, s. 1-6, 12-14.

Japonia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Civil Code (Part W, Part X) z 1896 r. (*Act No. 89 of 1896*) z późniejszymi zmianami, art. 792-817-11³³

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

– adopcja

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt, ale wymagana zgoda sądu (chyba, że przysposabiane dziecko jest zstępnym przysposabiającego, wówczas adopcja jest tylko rejestrowana przez *City Office*, bez zgody sądu³⁴);

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

przysposabiane dziecko może dziedziczyć po swoich rodzicach biologicznych;

STATUS PRZYSPOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

ale przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiającego;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) adopcja jest nieważna w związku z brakiem porozumienia stron wynikającego z błędu co do tożsamości lub z brakiem notyfikacji adopcji przez strony;
- 2) adopcja może zostać anulowana na wniosek przysposabiającego lub jego przedstawiciela prawnego, jeśli przysposabiający w chwili adopcji nie był pełnoletni – o ile nie minęło 6 miesięcy od uzyskania przez niego pełnoletniości lub nie zatwierdził on (*ratified*) adopcji;
- 3) może być również anulowana w związku z pogwałceniem zakazu adopcji wstępnych oraz osób w starszym wieku, nakazu uzyskania zgody sądu rodzinnego na adopcję przez opiekuna oraz w związku z brakiem zgody lub uzyskaniem zgody na adopcję w wyniku podstępny lub przymusu – we wszystkich przypadkach, oprócz 2 pierwszych, nie będzie ona anulowana po upływie 6 miesięcy (od złożenia rozliczenia z administracji majątkiem podopiecznego, potwierdzenia adopcji przez stronę, osiągnięcia pełnoletniości (lub 15 lat albo potwierdzenia adopcji) przez przysposabianego lub uzyskania przez niego pełnej zdolności do czynności prawnych);
- 4) adopcja może być rozwiązana w drodze porozumienia stron;
- 5) każda ze stron może również wystąpić do sądu o rozwiązanie adopcji, jeśli:
 - a) jeśli została opuszczona przez drugą stronę (przysposabiającego lub przysposobionego),
 - b) nie jest jasne czy strona żyje, czy zmarła, od co najmniej 3 lat,
 - c) są inne poważne podstawy, z racji których trudno jest kontynuować stosunek między stronami;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą osoby, które osiągnęły pełnoletność (20 lat);
- 2) zakaz adopcji osób w starszym wieku i wstępnych;

33 Tekst kodeksu w: *Australasian Legal Information Institute, A joint facility of University of Technology, Sidney and University of New South Wales Faculties of Law* [HTTP://WWW.ASIANLII.ORG/JP/LEGIS/LAWS/CCWP-X1896AN89O1896287/](http://www.asianlii.org/au/legis/laws/ccwp-x1896an89o1896287/) (15/07/07) oraz S. Kiyose, M. Mitsuki, S. Ogiso, R. W. Rabinowitz (*adv.*), F. Nakane (*ed., trans.*), *The Civil Code of Japan*, 2001, *EHS Law Bulletin Series, Japanese Laws in English Version*, No. 2100-2101, *EHS Vol. II, FA-FAA 133-136-5*. Por. także Y. Terado, *Intercountry Adoption and Child Welfare In Japan*, w: N. Lowe, G. Douglas (*ed.*), *Families Across Frontiers, The International Society of Family Law, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague/Boston/London* 1996, s. 625-635.

34 Informacje za *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_406.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_406.html) (18/07/07).

- 3) adopcja podopiecznych przez opiekunów dozwolona jest tylko za zgodą sądu rodzinnego;
- 4) adopcja przez osobę pozostającą w związku małżeńskim będzie miała miejsce wówczas, gdy oboje małżonkowie wystąpią z wnioskiem adopcyjnym (adopcja wspólna), chyba że współmałżonek przysposabiającego jest niezdolny do wyrażenia woli;
- 5) na adopcję przez osoby pozostające w związkach małżeńskich lub osób pozostających w związkach małżeńskich powinien wyrazić zgodę współmałżonek przysposabiającego/przysposobianego, chyba, że jest to adopcja wspólna lub małżonek nie ma zdolności do wyrażenia woli;

– specjalna adopcja (*special adoption*) – możliwa tylko w interesie dziecka, tylko wówczas, jeśli jego biologiczni rodzice są niezdolni do sprawowania nad nim pieczy lub z innych szczególnych względów – wprowadzona w wyniku zmiany do kodeksu cywilnego z 1988 r. (art. 817-2 do 817-11)³⁵

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ TAK

orzeczenie sądu – tylko w interesie dziecka, jeśli:

- 1) przysposabiający wykorzystywali lub opuścili przysposobionego, albo istnieje inny poważny powód rozwiązania adopcji związany z godzeniem w dobro dziecka oraz
- 2) biologiczni rodzice dziecka są zdolni do sprawowania nad nim opieki;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiający powinien być osobą pozostającą w związku małżeńskim, a adopcja powinna być wspólna, z wyjątkiem przypadków adopcji dziecka biologicznego lub adoptowanego w trybie adopcji specjalnej współmałżonka;
- 2) przysposabiający powinien mieć ukończone 25 lat, ewentualnie drugi z małżonków wspólnie adoptujących może być w wieku między 20 a 25 lat;
- 3) możliwa jest adopcja dzieci, które nie ukończyły 6 lat, chyba, że przysposabiający stale opiekował się dzieckiem, zanim ukończyło ono 6 lat – wówczas możliwa jest adopcja dziecka do ukończenia przez nie 8 roku życia;
- 4) adopcja nie zostanie orzeczona, jeśli przysposabiający nie sprawowali opieki nad dzieckiem przez co najmniej 6 miesięcy;

35 Adopcja ta, została wprowadzona do japońskiego prawa rodzinnego ze względu na przysposabiających – cudzoziemców, których prawa personalne nie regulują lub nie uznają adopcji, która dokonywana jest w drodze umowy. Adopcja specjalna podobna jest do francuskiej *adoption plénière*. W porównaniu z adopcją dokonywaną w drodze kontraktu zatwierdzanego przez sąd jest ona jednak rzadko stosowana. Ilość spraw z zakresu międzynarodowego prawa rodzinnego (czyli z elementem zagranicznym) dotyczących adopcji w japońskich sądach w latach 1991-2001 wyniosła: 477(1991), 409(1992), 461(1993), 419(1994), 434(1995), 382(1996), 403(1997), 450(1998), 446(1999), 500(2000), 460(2001), natomiast spraw dotyczących adopcji specjalnych w tych samych latach: 35(1991), 28(1992), 23(1993), 32(1994), 18(1995), 30(1996), 23(1997), 29(1998), 26(1999), 34(2000), 31(2001), J. Akiba, *International Family Law Practice in Japan*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2004 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2004*, s. 274-276. Tekst w: *Waseda Bulletin of Comparative Law, Vol. 8, 1987*, s. 17-20. Por. *Filiation and Adoption, 15 Ann. Rev. Population L. 1988*, s. 139.

Kazachstan

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Закон Республики Казахстан от 17.12.1998 N 321-1, о Браке и Семье, Постановление Правительств от 24.06.1999 n 842 Об Утверждении Перечня Заболеваний, При Наличии Которых Лицо Не Может Усыновить (Удочерить) Ребенка, Принять Его Под Опекунство (Попечительство), Патронат, Приказ Министерства иностранных дел от 17.06.1999 n 655 Об Утверждении Правил Об Учете Иностранных Граждан, Желających Усыновить (Удочерить) Детей, Являющихся Гражданами Республики Казахстан³⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale w przypadku adopcji przez jedną osobę, na wniosek matki dziecka (jeśli adoptuje mężczyzna) lub ojca dziecka (jeśli adoptuje kobieta) więzi między tym wnioskującym rodzicem a dzieckiem mogą pozostać nienaruszone;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) sąd może orzec o nieważności przysposobienia, jeśli zostało ono orzeczone na podstawie sfałszowanych dokumentów, nie uzyskano zgody rodziców dziecka lub współmałżonka przysposabiającego na adopcję, orzeczono przysposobienie w odniesieniu do osoby, która nie może być przysposabiającym – wbrew przeszkodom adopcyjnym;
- 2) z wnioskiem wystąpić mogą: rodzice przysposobionego dziecka, małżonek przysposabiającego, osoby, których prawa zostały naruszone w wyniku przysposobienia, prokurator oraz organ opiekuńczy;
- 3) przysposobienie może być rozwiązane w przypadku, gdy przysposabiający uchylają się od wykonywania obowiązków rodzicielskich wobec przysposobionego, nadużywają wobec niego swych praw, brutalnie go traktują, używając przemocy fizycznej lub psychicznej, godzą w jego nienaruszalność płciową, są alkoholikami, narkomanami lub lekomanami;
- 4) żądać rozwiązania mogą: rodzice przysposobionego dziecka, przysposabiający, przysposobione dziecko po ukończeniu 14 lat, organ opieki oraz prokurator występujący w interesie dziecka;
- 5) rozwiązanie przysposobienia po uzyskaniu przez przysposobionego pełnoletności jest możliwe, jeśli wyrażą na to zgodę przysposobiony, przysposabiający oraz rodzice przysposobionego, o ile żyją, nie zostali pozbawieni praw rodzicielskich lub zdolności do czynności prawnych;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą osoby dorosłe, kobiety i mężczyźni;
- 2) adoptować wspólnie mogą małżeństwa;
- 3) brak ograniczeń dotyczących wieku przysposabiającego, poza tym, że powinien być on co najmniej 16 lat starszy niż przysposabiany (wymóg ten może być zniesiony przez sąd z ważnego powodu, nie ma on zastosowania do adopcji przez współmałżonka rodzica dziecka);
- 4) przeszkodami adopcyjnymi po stronie przysposabiającego są: brak lub ograniczona zdolność do czynności prawnych oraz niemożność wykonywania praw rodzicielskich z przyczyn zdrowotnych (na liście chorób uniemożliwiających przysposobienie dziecka znajdują się AIDS/HIV, choroby psychiczne, alkoholizm, narkomania, lekomania, gruźlica, choroby przenoszone drogą płciową, trąd,

36 Teksty aktów prawnych dostępne na: [HTTP://WWW.PAVLODAR.COM/ZAKON/?DOK=03556&OGL=ALL](http://www.pavlodar.com/zakon/?DOK=03556&OGL=ALL), [HTTP://WWW.ZAKON.KZ/](http://www.zakon.kz/) (04.07.07), informacje dotyczące procedury adopcyjnej por.: [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_408.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_408.html) (15.05.2007).

ciężkie zaburzenia tkanki łącznej, ciężkie dermatozy, inwalidztwo I i II grupy), jak również – pozbawienie lub ograniczenie w prawach rodzicielskich, zwolnienie z obowiązków opiekuna oraz bycie byłym przysposabiającym, wobec którego poprzedni stosunek adopcyjny został rozwiązany przez sąd z jego winy;

- 5) przysposabiający powinni mieć pisemny dowód na to, że poddali się badaniu na obecność wirusa HIV w ciągu miesiąca przed przyjazdem do Kazachstanu;
- 6) adopcja nie będzie orzeczona jeśli przysposabiający nie będą mieli bezpośredniego kontaktu z dzieckiem przez okres 2 tygodni;
- 7) możliwe jest jednoczesne przysposobienie kilkorga dzieci, nawet wówczas gdy nie są rodzeństwem, natomiast rozdzielanie rodzeństw w związku z adopcją dzieci przez różnych przysposabiających możliwa jest wówczas, jeśli jest w interesie dzieci;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ **TAK**

- 1) dzieci pozostają wpisane do rejestru Ministerstwa Edukacji przez 6 miesięcy, zanim zostaną skierowane do adopcji zagranicznej;
- 2) w pierwszej kolejności dzieci mogą zostać oddane pod opiekę (na wychowanie) obywateli Kazachstanu, zamieszkujących w tym państwie, w drugiej – do adopcji krewnym, bez względu na obywatelstwo i miejsce zamieszkania;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

Korea Płd.

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1958 r., zmieniony w 1990 r.,³⁷ w 1995 r.³⁸ i w 2005 r.³⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **NIE**

kontrakt (skuteczność adopcji zależy od jej rejestracji)

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **NIE**

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **TAK**

(orzeczenie sądu)

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiający powinni spełniać wymagania wynikające z prawa obowiązującego w miejscu ich pobytu;
- 2) możliwa jest tylko adopcja przez małżeństwa (wspólna), przysposabiający powinni być małżeństwem od 3 lat i być w wieku między 25 a 44 lata;

37 *Current Laws of the Republic of Korea, Release No. 14, 1990, s. 499-556. Por. Filiation and Adoption, 17 Ann. Rev. Population L. 1990, s. 100.*

38 *Law No. 4913 of 5 January 1995, Current Laws of the Republic of Korea, Release 32, 1995, s. 556[11]-[18]. Por. Filiation and Adoption, 21 Ann. Rev. Population L. 1994-1995, s. 119.*

39 Zmiany dotyczące adopcji wprowadzone *Korean Family Law Reform Bill* z marca 2005 r. (*Act No. 7427*) miały wejść w życie 1 stycznia 2008 r. (nie zostały uwzględnione w tekście) Por. Mi-Kyong Cho, *Recent reform of Korean family law*, w: L. Wardle, C. S. Williams (ed.), *Family Law: Balancing Interests and Pursuing Priorities*, William S. Hein & Co., Inc., Buffalo, New York 2007, s. 37-38.

- 3) przysposabiający powinni mieć mniej niż 45 lat, ale możliwe są wyjątki, o ile
 - a) jeden z przysposabiających ma mniej niż 45 lat,
 - b) przysposabiający już wcześniej adoptowali koreańską sierotę,
 - c) przysposabiający mają zamiar adoptować sierotę z poważnymi problemami zdrowotnymi;
- 4) przysposabiający nie powinni mieć więcej niż pięcioro dzieci (włączając dzieci adoptowane);
- 5) różnica wieku między przysposabiającymi nie powinna wynosić więcej niż 15 lat;
- 6) ich dochód powinien być wyższy od średnich dochodów w ich państwie i wystarczyć aby utrzymać i wychować przysposobianego;⁴⁰

- *Special Adoption Act z 1976 r. Special adoption law No. 2977, Section 9 (A)*,

adopcja dzieci poniżej 18 lat przebywających w instytucjach opiekuńczych (*children institutes*)⁴¹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt (skuteczność adopcji zależy od jej rejestracji)

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

ale ograniczona po upływie 1 roku (art. 5);

Liban

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Islamskie prawo *Shari'a* nie przewiduje adopcji; brak jednolitego prawa krajowego – prawa religijne: kodeksy dotyczące statusu personalnego katolików, ortodoksów i protestantów⁴²

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

- 1) orzekają sądy religijne (w kościele prawosławnym – sądy właściwe ze względu na wyznanie przysposabiających, w katolickim – ze względu na wyznanie przysposobianego dziecka);
- 2) orzeczenie jest zatwierdzane przez biskupa oraz przez *Civil Courts Enforcement Bureau*;

40 Informacje za *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_410.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_410.html) (18/07/07).

41 Por. *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 103, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 384.

42 C. Mallat, *The Lebanese Legal System, The Lebanon Report No. 2, Summer 1997*, s. 1-3. Informacje podane również za: *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 103, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 384 oraz *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_412.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_412.html) (18/07/07).

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **NIE**

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

ale status prawowitego (legitymacja) dziecka przysposabiających;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **TAK**

(na podstawie katolickiego kodeksu);

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą zarówno osoby stanu wolnego, jak i małżeństwa;
- 2) przysposabiający powinien mieć nie mniej niż 40 lat i być o 18 (15 – w świetle przepisów armeńskiego kościoła ortodoksyjnego) lat starszy od przysposabianego;
- 3) przysposabiający i przysposabiany powinni należeć do tej samej wspólnoty religijnej, ale niekoniecznie do tego samego obrządku;
- 4) przysposabiający nie powinni mieć własnych dzieci, może być wymagane zaświadczenie o bezpłodności;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

Nowa Zelandia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Adoption Act z 1955 r., z późniejszymi zmianami, *Adoption (Intercountry) Act* 1997⁴³

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

ale nie ulegają zerwaniu więzy między przysposobionym a jego biologiczną matką, jeśli przysposabia go ona sama lub ze współmałżonkiem;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

(orzeczenie sądu),

- 1) w związku z błędem lub rozmyślnym wprowadzeniem w błąd sądu, który orzekł w sprawie lub osoby zainteresowanej;
- 2) orzeczenie może być wydane w odniesieniu do osób (przysposobiony oraz przysposabiający lub oboje przysposabiający), które żyją i mają miejsce zamieszkania w Nowej Zelandii, nawet gdyby orzeczenie o adopcji było wydane w innym państwie;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić dziecko (tj. osobę do 20 roku życia) może każda osoba, bez względu na to, czy ma miejsce zamieszkania w Nowej Zelandii;
- 2) przysposobić mogą małżonkowie wspólnie;
- 3) przysposobić dziecko może jego biologiczna matka lub ojciec, osobno lub razem ze współmałżonkiem;

43 Tekst w: *New Zealand's Research Archive*, [HTTP://RANGL.KNOWLEDGE-BASKET.CO.NZ/GPACTS/REPRINT/TEXT/2006/AN/009.HTML](http://RANGL.KNOWLEDGE-BASKET.CO.NZ/GPACTS/REPRINT/TEXT/2006/AN/009.HTML) (15.07.07).

- 4) tylko w przypadku wyjątkowych okoliczności adopcja może być orzeczona w odniesieniu do osoby, która:
- a) nie ukończyła 25 lat i nie jest o 20 lat starsza od przysposobianego,
 - b) nie ukończyła 20 lat i nie jest krewnym dziecka,
 - c) nie jest matką lub ojcem dziecka;
- 5) adopcja dziecka płci żeńskiej przez mężczyznę może zostać orzeczona tylko, jeśli jest on ojcem dziecka lub gdy istnieją szczególne okoliczności uzasadniające wydanie orzeczenia;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

ponadto przysposabiający powinni przebywać na terytorium Nowej Zelandii przez 2 lata, zanim wystąpią z wnioskiem adopcyjnym;⁴⁴

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Papua, Nowa Gwinea

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Adoption of Children Act z 1968 r. (No 8 of 1969)⁴⁵, *Adoption of Children Regulation* z 1969 r.⁴⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ TAK

- 1) w wyniku orzeczenia sądu, w związku z tym, że adopcja została dokonana lub zgoda na adopcję została uzyskana w wyniku oszustwa lub podstępny, pod przymusem lub z zastosowaniem innych niewłaściwych środków lub, gdy sąd uzna, że są inne okoliczności uzasadniające rozwiązanie;
- 2) rozwiązanie adopcji jest niemożliwe, jeśli jest ono niezgodne z interesem dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposobienie może być orzeczone w stosunku do osoby, która nie ukończyła 21 lat lub była wychowywane jak własne dziecko przez przysposabiającego (przysposabiających lub przysposabiającego i jego zmarłego współmałżonka);
- 2) nie jest możliwa adopcja osoby, która jest lub była w związku małżeńskim;
- 3) przysposabiać mogą wspólnie małżeństwa, natomiast adopcja przez osobę stanu wolnego powinna być orzekana w wyjątkowych okolicznościach;
- 4) nie można orzec o adopcji w stosunku do jednej osoby, o ile pozostaje ona w związku małżeńskim, mieszka razem z małżonkiem i nie pozostaje z nim w rozłączeniu;

44 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_3070.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_3070.html) (18/07/07).

45 Tekst w: *Pacific Islands Legal Information Institute, An initiative of the University of the South Pacific School of Law, Papua New Guinea Consolidated Legislation 2006*, [HTTP://WWW.PACLII.ORG/PG/LEGIS/CONSOL_ACT/AO-CAL1968191/](http://www.paclii.org/pg/legis/consol_act/ao-cal1968191/) (15/07/07). Por. J. Y. Luluaki, *Incest and Marriage Prohibitions: Implications of Recent Changes to the Law Against Incest Under Papua New Guinea's Criminal Code*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2003 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law*, Jordan Publishing Limited, Bristol 2003, s. 372.

46 Tekst w: *Papua New Guinea Consolidated Legislation 2006*, [HTTP://WWW.PACLII.ORG/PG/LEGIS/CONSOL_ACT/AOCR1969282/](http://www.paclii.org/pg/legis/consol_act/aocr1969282/) (15/07/07).

- 5) sąd może orzec o adopcji przez małżonków, bez względu na to, że jedno z nich jest biologicznym rodzicem dziecka;
- 6) przysposabiający powinien mieć ukończone 21 lat i być o 18 lat (mężczyzna) lub 16 lat (kobieta) starszy od przysposobianego dziecka, jednak sąd może orzec o adopcji, mimo braku spełnienia tych przesłanek;
- 7) nie bierze się ich pod uwagę w przypadku adopcji przez biologicznego rodzica dziecka lub przez małżeństwo, w którym jeden współmałżonek jest biologicznym rodzicem dziecka, które ma być przysposobione;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający lub oboje przysposabiający powinni przebywać lub mieć miejsce zamieszkania w państwie, a przysposobiany powinien być tam obecny;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Singapur

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Singapore Statutes, Chapter 4. Adoption of Children Act z 1959 r., Adoption of Children (Amendment) Act z 1972 r.⁴⁷, Adoption of Children (Amendment) Act z 1985 r.⁴⁸

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposobić można dziecko do ukończenia przez nie 21 lat (o ile nie wstąpiło ono w związek małżeński);
- 2) przysposabiać mogą kobiety i mężczyźni;
- 3) możliwa jest adopcja wspólna przez współmałżonków;
- 4) możliwa jest adopcja własnego biologicznego dziecka;
- 5) przysposabiający powinien mieć co najmniej 25 lat, a różnica wieku między nim a przysposobianym powinna wynosić co najmniej 21 lat (możliwe są jednak wyjątki);
- 6) przysposobienie dziewczynki przez mężczyznę stanu wolnego jest możliwe w wyjątkowych, usprawiedliwionych przez sąd, okolicznościach;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) możliwa jest adopcja przez osobę mającą miejsce pobytu w Singapurze osoby, która również ma miejsce pobytu w Singapurze;
- 2) preferencje dla obywateli Singapuru⁴⁹;

47 [HTTP://STATUTES.AGC.GOV.SG/ \(08/07/07\) oraz HTTP://STATUTES.AGC.GOV.SG/NON_VERSION/CGI-BIN/CGI_RETRIEVE.PL?ACTNO=REVED-4&DOCTITLE=ADOPTION%20OF%20CHILDREN%20ACT%0A&DATE=LATEST&METHOD=PART \(14/07/07\).](http://statutes.agc.gov.sg/ (08/07/07) oraz http://statutes.agc.gov.sg/non_version/cgi-bin/cgi_retrieve.pl?actno=reved-4&doctitle=adoption%20of%20children%20act%0a&date=latest&method=part (14/07/07).)

48 *No. 3 of 1985, Government Gazette, Acts Supplement, No. 3, 10 May 1985, s. 5-6, Filiation and Adoption, 14 Ann. Rev. Population L. 1987, s. 122-123.*

49 *Za: U.S. Department of State, Intercountry Adoption, HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY_COUNTRY_3157.HTML (18/07/07).*

3) dzieci – nie rezydenci Singapuru nie mogą być przysposabiane;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Sri Lanka

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Sri Lanka Legislation, Chapter 76, Adoption of Children Ordinance z 1944 r. zmieniony przez Adoption of Children (Amendment) Act z 1977 r., zmieniony w 1979 r.*⁵⁰

prawa zwyczajowe (Tesawalamai, Kandyan);

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale utrzymane są pewne prawa spadkowe dziecka;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

z wyjątkiem pewnych praw spadkowych;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiający powinien mieć co najmniej 25 lat, a różnica wieku między nim a przysposabianym powinna wynosić co najmniej 21 lat (sąd może orzec o przysposobieniu mimo braku wskazanej różnicy wieku między stronami, jeśli przysposabiany jest bezpośrednim zstępnym przysposabiającego, jego bratem, siostrą (przyrodnim rodzeństwem również) lub dzieckiem współmałżonka;
- 2) przysposobienie dziewczynki przez mężczyznę stanu wolnego jest możliwe w wyjątkowych, usprawiedliwionych przez sąd okolicznościach;
- 3) możliwe jest wydanie orzeczenia w sprawie adopcji *de facto*, gdy osoba stanu wolnego lub małżeństwo zajmowało się dzieckiem przez co najmniej 2 lata;
- 4) przysposobienie dziecka oznacza przysposobienie osoby do 14-go roku życia;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) możliwa jest adopcja przez osobę mającą miejsce pobytu i domicyl w Sri Lance osoby, która również ma tam miejsce pobytu;
- 2) zakaz adopcji dzieci ze Sri Lanki przez obywateli obcych państw mieszkających w Sri Lance;
- 3) zakaz adopcji dzieci w wieku niższym niż 3 miesiące przez obywateli obcych państw;⁵¹

⁵⁰ *An ordinance to provide for the adoption of children, for the registration as custodians of persons having a care, custody or control of children of whom they are not the natural parents and for matters connected with the matters aforesaid, 1 February 1944 (Ordinances Nos. 24 of 1941, 54 of 1943, Act No. 1 of 1964, Law No. 6 of 1977, Act No. 38 of 1979. Za: [HTTP://WWW.COMMONLI.ORG/LK/LEGIS/CONSOL_ACT/AOC76234.PDF](http://www.commonlii.org/lk/legis/consol_act/aoc76234.pdf) (08/07/07).*

⁵¹ *Za: U.S. Department of State, Intercountry Adoption, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY_COUNTRY_325.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country_country_325.html) (18/07/07).*

Tajlandia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeksy cywilny i handlowy z 1925 r. (art. 1598/19-1598/37) uzupełniony przez *Adoption Act* z 1979 r., *Ministerial Regulation No. 5 (Ministry of Interior)* z 2 kwietnia 1986 r.⁵², *Ministerial Regulation No. 8 (Ministry of Interior)* z 23 września 1993 r.⁵³

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **NIE**

decyzja administracyjna wydana przez *Child Adoption Board*;

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **NIE**

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

ale przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiających;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **TAK**

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiający powinien mieć ukończone 25 lat i być o 15 lat starszy od przysposobianego;
- 2) powinien mieć zdolność do bycia przysposabiającym w świetle prawa państwa, w którym ma miejsce zamieszkania;
- 3) dopuszczalna jest adopcja przez osoby stanu wolnego (w przypadku obywateli Tajlandii, choć możliwe są wyjątki) i przez małżonków, wspólnie;
- 4) możliwe jest jednoczesne przysposobienie rodzeństwa lub dzieci współmałżonka;⁵⁴
- 5) warunkiem adopcji jest wcześniejsze ustanowienie okresu preadopcyjnego, za wyjątkiem przypadków adopcji przez:
 - a) bliskich krewnych ze strony ojca,
 - b) małżonka rodzica biologicznego, o ile małżeństwo trwa nie krócej niż 6 miesięcy, a dziecko mieszka z tą parą nie krócej niż od 1 roku,
 - c) rodzica zastępczego, z którym dziecko mieszkało nie krócej niż rok;

Trynidad i Tobago

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Adoption of Children Act, Chapter 46:03 zmieniony przez *Adoption of Children Act No. 67* z 2000 r.⁵⁵ oraz *Adoption of Children (Amendment) Act* z 2003 r.⁵⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

52 *Royal Thai Government Gazette, Vol. 40, No. 16, 10 June 1986*, s. 182.

53 *Royal Thai Government Gazette, Special Issue, Vol. 47, Nos. 7-9, 30 March 1993*, s. 161. Por. *Filiation and Adoption, 20 Ann. Rev. Population L.* 1993, s. 52.

54 Za: *U.S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY_COUNTRY_337.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country_country_337.html) (18/07/07), *Filiation and Adoption, 13 Ann. Rev. Population L.* 1986, s. 143-144.

55 B. A. Lambert Peterson, *An Overview of Trinidad and Tobago Family Law*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2004 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2004*, s. 462-463. Tekst w: "*Trinidad and Tobago Gazette*", *Vol. 39, No. 203, 20 October 2000*, [HTTP://WWW.COMMONLII.ORG/TT/LEGIS/NUM_ACT/AOCA2000191.PDF](http://www.commonlii.org/TT/LEGIS/NUM_ACT/AOCA2000191.PDF) (08/07/07).

56 Tekst w: "*Trinidad and Tobago Gazette*", *Vol. 42, No. 50, 27 March 2003*, [HTTP://WWW.COMMONLII.ORG/TT/LEGIS/NUM_ACT/AOCA2003271.PDF](http://www.commonlii.org/TT/LEGIS/NUM_ACT/AOCA2003271.PDF) (08/07/07).

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiający powinien mieć co najmniej 25 lat (chyba że jest matką przysposobianego dziecka), różnica wieku między nim a przysposobianym powinna wynosić co najmniej 21 lat (chyba że są blisko spokrewnieni lub jest to przysposobienie dziecka małżonka);
- 2) wspólna adopcja jest możliwa tylko w przypadku małżeństw;
- 3) osoba pozostająca w związku małżeńskim potrzebuje zgody współmałżonka na adopcję, chyba że sąd zwolni ją z obowiązku jej uzyskania;
- 4) adopcja przez osobę stanu wolnego powinna być orzekana wyjątkowo;
- 5) adopcje przez mężczyzn stanu wolnego są niedopuszczalne;
- 6) orzeczenie adopcji jest możliwe, jeśli dziecko mieszka z potencjalnym przysposabiającym przez okres 6 miesięcy;
- 7) możliwe jest wydanie orzeczenia w sprawie adopcji *de facto*, gdy osoba stanu wolnego lub małżeństwo zajmowało się dzieckiem przez co najmniej 2 lata;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

- 1) wnioskodawcy powinni przebywać na terytorium państwa (*residents*);
- 2) cudzoziemcy mogą wnioskować o adopcję dzieci urodzonych w Trynidadzie i Tobago;
- 3) możliwe jest również wnioskowanie o orzeczenie o ustanowieniu opieki nad dzieckiem w celu późniejszego adoptowania go w państwie pochodzenia opiekuna (odpada wówczas zakaz adopcji przez mężczyzn stanu wolnego oraz wymóg różnicy wieku między stronami – opiekun powinien mieć ukończone 25 lat);⁵⁷

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Wietnam

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*The Marriage and Family Law (No. 22/2000/QH10 of June 9, 2000)*⁵⁸, *Decree of the Government Stipulating the Procedure of Marriage, Adoption of Illegitimate Children, Adoption of Children and Tutorship of Children Between Vietnamese Citizens and Foreigners No. 184/CP*⁵⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

jednakże wymagane jest zatwierdzenie przez prowincjonalny organ administracyjny (*people's committee*), a dokumenty dotyczące sprawy są również rozpatrywane przez *judicial service*;

57 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY_COUNTRY_338.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country_country_338.html) (18/07/07).

58 [HTTP://VBQPPL.MOJ.GOV.VN/LAW/EN/1991_TO_2000/2000/200006/200006090007_EN](http://vbqppl.moj.gov.vn/law/en/1991_to_2000/2000/200006/200006090007_en) (08/07/07).

59 *Promulgated by Decree of the Central Government of the Socialist Republic of Vietnam on November 30, 1994*, tekst w: [HTTP://WWW.NOVEXCN.COM/VIET_ADOPTION_LAW.HTML](http://www.novexc.com/viet_adoption_law.html) (08/07/07). Informacje również za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY_COUNTRY_349.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country_country_349.html) (15/05/07).

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

specjalne przepisy dla dzieci bohaterów wojennych, ofiar wojny i zasłużonych uczestników rewolucji – mimo adopcji dzieci takie mają prawo do korzyści wynikających ze szczególnego statusu ich biologicznych rodziców;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

specjalne przepisy dla dzieci bohaterów wojennych, ofiar wojny i zasłużonych uczestników rewolucji – mimo adopcji dzieci takie mają prawo do korzyści wynikających ze szczególnego statusu ich biologicznych rodziców;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **TAK**

1) sąd może zdecydować o rozwiązaniu w związku z:

- a) dobrowolnym porozumieniem między przysposabiającym i pełnoletnim przysposobionym w kwestii rozwiązania stosunku istniejącego między nimi,
- b) skazaniem przysposobionego za przestępstwo godzenia w życie, zdrowie, godność lub honor przysposabiającego, złe traktowanie lub prześladowanie przysposabiającego albo za trwonienie majątku przysposabiającego,
- c) popełnionymi przez przysposabiającego czynami (wykorzystywanie dziecka do pracy, wykorzystywanie seksualne lub handel dziećmi, przestępstwa godzenia w życie, zdrowie, godność lub honor innej osoby, złe traktowanie lub prześladowanie któregoś z członków swojej rodziny, zmuszanie młodych osób do popełniania przestępstw lub udzielanie młodym przestępcom schronienia, oszukańcza wymiana dzieci lub ich uprowadzanie, przestępstwa seksualne względem dzieci, namawianie lub zmuszanie swoich dzieci do popełniania czynów niezgodnych z prawem lub moralnością);

2) wnioskować o rozwiązanie mogą: przysposobiony, gdy stanie się pełnoletni, jego biologiczni rodzice lub opiekunowie, przysposabiający, prokurator, organizacje społeczne (oraz właściwie wszyscy, w przypadkach wymienionych w pkt. b i c);

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiający (osoby heteroseksualne: samotne lub małżeństwa, o pełnej zdolności do czynności prawnych) musi być co najmniej 20 lat starszy od przysposobianego;
- 2) dzieci powyżej 9-tego roku życia muszą wyrazić zgodę na adopcję na piśmie;
- 3) przysposobić można dziecko do 15-tego roku życia;
- 4) adopcja dziecka starszego niż 15-letnie jest możliwa, jeśli jest ono inwalidą wojennym, osobą niepełnosprawną, osobą, która utraciła zdolność do czynności prawnych lub jeśli przysposabiają osoby stare i samotne;
- 5) przysposabiający powinni mieć etyczne kwalifikacje i zdolność do opieki, wspierania i kształcenia dziecka, nie mogą mieć ograniczonych praw rodzicielskich;
- 6) nie mogą być to osoby, które zostały skazane za przestępstwa godzenia w życie, zdrowie, godność lub honor innej osoby, złe traktowanie lub prześladowanie któregoś z członków swojej rodziny, zmuszanie młodych osób do popełniania przestępstw lub udzielanie młodym przestępcom schronienia, oszukańczą wymianę dzieci lub ich uprowadzanie, przestępstwa seksualne względem dzieci, namawianie lub zmuszanie swoich dzieci do popełniania czynów niezgodnych z prawem lub moralnością;
- 7) zakaz adopcji dzieci przez homoseksualistów;
- 8) przysposabiający powinien zobowiązać się, że będzie przedkładał informacje na temat warunków zdrowotnych adoptowanego dziecka odpowiedniemu urzędowi państwowemu, aż do ukończenia przez nie 18 lat;

Ameryka

W Brazylii¹, Argentynie², Chile³, Peru⁴ i Ekwadorze⁵ bieda rodziców, brak możliwości dostarczenia dzieciom podstawowych środków do życia przez rodziców biologicznych i duża liczba dzieci nieślubnych, traktowanych jako hańbiące matkę, spowodowały powstanie sytuacji, w której jedynie adopcja (w szczególności międzynarodowa) mogła być sposobem na poprawę sytuacji bezdomnych dzieci i pensjonariuszy domów dziecka. Łatwość dokonywania adopcji w państwach Ameryki Łacińskiej była więc podyktowana biedą ich mieszkańców oraz sytuacją ekonomiczną samych państw. W raporcie UNICEF-u z 1986 r. dotyczącym kostarykańskich porzuconych dzieci, to właśnie bieda została uznana za najczęstszy powód porzucania dziecka przez rodziców, obok śmierci, uzależnienia od alkoholu i narkotyków, prostytucji, choroby i braku odpowiedzialności lub niezdolności matki.⁶ Skalę biedy ilustrują też dane dotyczące sytuacji brazylijskich dzieci w 1990 r. W Brazylii mieszkało wówczas około 65 milionów dzieci i młodzieży do 19 roku życia, z czego jedna czwarta dzieci cierpiała na nieodwracalny niedorozwój umysłowy spowodowany niedożywieniem. 61%, a na północnym wschodzie – 85%, dzieci w wieku od roku do czterech lat mieszkało w domach bez podstawowych urządzeń sanitarnych, a ponad 4 miliony dzieci w wieku od 7 do 14 lat nie chodziło do szkoły. W dużych miastach około 4% dzieci nie mieszkało ze swoimi matkami – w San Paulo takich dzieci było ponad 200 tysięcy.⁷ Adopcja była niestety nie tylko narzędziem poprawy losu dziecka, stała się również metodą zarabiania pieniędzy przez pośredników oraz rodziców dzieci. Ponieważ jednak prawa tych państw nie zabraniały przyjmowania korzyści majątkowych w związku z adopcją, działania pośredników i samych rodziców nie były traktowane jako przestępstwa. Stopniowa poprawa sytuacji nastąpiła w latach 90-tych XX w., kiedy to w związku z wiązaniem się przez te państwa umowami międzynarodowymi, jak Konwencja praw dziecka, czy konwencja haska z 1993 r., wprowadzano do praw materialnych zasadę dobra dziecka. Przyjęto ponadto odrębne przepisy ograniczające adopcje międzynarodowe lub ich zakazujące albo ustanawiające zasadę ich subsydiarności względem adopcji krajowych. Stąd też adopcja międzynarodowa jest ograniczona w Boliwii, Kostaryce (tylko do państw, które ratyfikowały konwencję haską z 1993 r.), Nikaragui (przysposabiający powinien być obywatelem tego państwa lub mieć tam miejsce swojego zwykłego pobytu oraz zamiar pozostania tam do momentu ukończenia przez przysposobione dziecko 21 lat) i Wenezueli (stosowana tylko w odniesieniu do obywateli państw, które ratyfikowały konwencję haską z 1993 r. lub osób mających miejsce zwykłego pobytu w państwach, z którymi Wenezuela zawarła umowy dotyczące adopcji). Adopcja międzynarodowa jest zakazana w Argentynie i na Kubie oraz w Paragwaju (jednak stosowane są wyjątki od tego zakazu na rzecz przysposobień do państw, które ratyfikowały konwencję haską z 1993 r. oraz zawarły z Paragwajem umowę dwustronną dotyczącą adopcji). Subsydiarność adopcji międzynarodowej przyjęto w Brazylii, Chile, Peru, Meksyku, El Salvadorze (pierwszeństwo krewnych dziecka, przysposabiający, jeśli nie jest spokrewniony z dzieckiem, powinien mieszkać z nim przez okres 1 roku poprzedzający orzeczenie adopcji, jako

1 Por. Informacje zawarte w: D. Carvalho da Silva, *The legal procedures for adopting children in Brazil by citizens and foreign nationals*, w: E. D. Jaffe (ed.), *Intercountry adoptions. Laws and Perspectives of "Sending" Countries*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London 1995, s. 121-134.

2 Por. C. P. Grosman, D. B. Inigo, *Adoption of children in Argentina by local citizens and foreign nationals*, w: E. D. Jaffe (ed.), *Intercountry adoptions. Laws and Perspectives of "Sending" Countries*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London 1995, s. 156-158.

3 Por. C. Reyes Duenas, *Legal and social aspects of the adoption of Chilean children*, w: E. D. Jaffe (ed.), *op. cit.*, s. 177-182.

4 E.W. de Sztrancman, I. Sztrancman Waisblack, *Peruvian foreign adoptions*, w: E. D. Jaffe (ed.), *op. cit.*, s. 185 i n.

5 C. Maldonado, A. Marques, L. Hayes Vertulfo, B. Cordero, C. Valdez, *Adoption in Ecuador*, w: E. D. Jaffe (ed.), *op. cit.*, s. 199-200.

6 Za: M. Bennett, *Latest Developments In Intercountry Adoption*, 17 „International Legal Practitioner” 1992, s. 11.

7 Za: D. Carvalho da Silva, *op. cit.*, s. 123-124.

rodzic zastępczy)⁸ i Urugwaju. Nie zawsze związanie się postanowieniami konwencji przez państwo skutkuje wprowadzeniem regulacji chroniących dobro dziecka, czego przykładem, w świetle raportu dotyczącego realizacji międzynarodowych standardów wynikających z konwencji haskiej z 1993 r., jest Gwatemala.

Podstawowym rodzajem adopcji w państwach Ameryki Łacińskiej jest tradycyjnie adopcja niepełna. Genezy jej popularności upatrywać należy w częstych, podyktowanych biedą, przypadków brania na wychowanie dzieci przez obcych im ludzi – z zachowaniem więzów łączących dzieci z biologicznymi rodzinami. Ponadto pierwsze regulacje adopcji były w tych państwach wzorowane na Kodeksie Napoleona oraz hiszpańskim kodeksie cywilnym, do którego w 1889 r. wprowadzono przysposobienie⁹. Obecnie w większości państw obok adopcji niepełnej istnieje także przysposobienie pełne, w Chile obok *adopción ordinaria* i *adopción plena* występuje jeszcze *adopción simple*, traktowana jako tymczasowy środek zapewnienia opieki i ochrony dziecku. O adopcji orzeka sąd albo jest ona dokonywana w formie kontraktu zatwierdzanego przez sąd (Brazylia – *adoção simples*, Chile, Dominikana – *adopción ordinaria*, Kostaryka, Gwatemala, Honduras, Meksyk, Urugwaj). Czynna legitymacja adopcyjna przysługuje zarówno kobietom, jak i mężczyznom – mogą oni przysposabiać wspólnie, o ile są małżeństwem (w Brazylii, Kolumbii, w Paragwaju także, gdy żyją w konkubinacie) lub oddzielnie. Zdarza się jednak, że mężczyźni nie mogą oddzielnie adoptować dzieci (Kolumbia, Gwatemala i Paragwaj). Co ciekawe, prawo Argentyny nie zabrania adopcji przez homoseksualistów (w tym mężczyzn), a państwo prowadzi politykę zachęcającą homoseksualistów do adopcji opuszczonych dzieci, pozostających w instytucjach opiekuńczych. Przesłankami, które powinni spełnić przysposabiający są wiek¹⁰, bezdzietność¹¹, różnica wieku między przysposabiającym a przysposabianym¹², pełna zdolność do czynności prawnych (Chile, Kuba – ponadto pełnia praw politycznych, właściwy poziom moralny), fizyczna, psychiczna oraz finansowa zdolność do adopcji (Kolumbia, Kostaryka – ponadto dobra opinia oraz pełnia praw obywatelskich, Kuba), dobry charakter (Meksyk), pomyślnie przebyty okres preadopcyjny¹³. Przeszkodą adopcyjną może być pokrewieństwo (Argentyna – wstęp-

8 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_378.HTML](http://travel.state.gov/family/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_378.html) (27/07/07).

9 Por. J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 209, 213 oraz J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law. Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 25, 27.

10 Argentyna – 30 lat lub 3 lata stażu małżeńskiego, przy przysposobieniu wspólnym, bez względu na wiek małżonków, Boliwia – wiek między 25 a 50 lat lub 15 lat różnicy wieku między przysposabiającym a przysposabianym, Brazylia – 21 lat, a w przypadku adopcji wspólnej 21 lat powinien mieć ukończone ten przysposabiający, który jest głową rodziny, Chile – pełnoletność, Kolumbia – 25 lat, ale nie więcej niż 38, a wyjątkowo 50 lat, Kostaryka – nie mniej niż 25 lat i nie więcej niż 60 lat, a przy adopcji wspólnej – dodatkowo 5-cioletni staż małżeński, Kuba, Ekwador, Urugwaj – 25 lat, El Salvador – 25 lat i 5-cioletni staż małżeński, przy przysposobieniu wspólnym, jeśli dziecko nie ukończyło 1 roku – nie więcej niż 45 lat, Gwatemala, Peru – 18 lat, Meksyk – 25 lat, Nikaragua – między 25 a 40 lat, Paragwaj – między 25 a 50 lat, Urugwaj – 25 lat i 4-letni staż małżeński, przy przysposobieniu wspólnym, Wenezuela – mężczyzna 30 lat, kobieta 28 lat, przy adopcji dziecka współmałżonka – 21 lat, przy adopcji wspólnej – mężczyzna 30 lat, kobieta 21 lat i co najmniej 3-letni staż małżeński, przy wspólnej adopcji nieślubnego dziecka jednego z małżonków – 21 lat.

11 Argentyna – przy adopcjach wspólnych, jeśli małżonkowie udowodnią, że niemożność posiadania potomstwa wynika z przyczyn medycznych, wówczas sąd może orzec o przysposobieniu, mimo że małżeństwo ma staż krótszy niż 3 lata, Wenezuela – ślubne lub nieślubne dzieci, chyba że adopcja dotyczy nieślubnego dziecka.

12 Argentyna – 18 lat, Brazylia – 16 lat, Kolumbia, Kostaryka, Kuba, El Salvador, Urugwaj – 15 lat, Ekwador – 40 lat przy adopcji przez jedną osobę, 14 lat między dzieckiem a młodszym małżonkiem, przy adopcji wspólnej, Meksyk – 17 lat, Peru – tyle lat, ile ma przysposabiany, pod warunkiem, że przysposabiający jest pełnoletni, tj. 18 plus wiek dziecka, Wenezuela – 17 lat między mężczyzną przysposabiającym a dzieckiem, 15 lat – między kobietą przysposabiającą a dzieckiem.

13 Brazylia – minimum 15 dni w przypadku adopcji dzieci do drugiego roku życia i minimum 30 dni w odniesieniu do dzieci starszych, Urugwaj – 1 rok a przy adopcji międzynarodowej możliwe skrócenie tego okresu do 6

ni nie mogą adoptować zstępnych, Brazylia – zakaz adopcji rodzeństwa, Wenezuela – zakaz adopcji ślubnych dzieci), wcześniejsze pozbawienie praw rodzicielskich (Kostaryka) lub status opiekuna lub kuratora przysposobianego dziecka (Brazylia, Kostaryka, Wenezuela), ta sama płeć (Ekwador), choroba zakaźna lub psychiczna (Paragwaj). Chilijskie prawo różnicuje przesłanki dokonania *adopción ordinaria* i *adopción plena*. O ile pierwszą mogą dokonywać osoby dorosłe o pełnej zdolności prawnej, to drugą – tylko małżeństwa (ewentualnie małżonek biologicznego rodzica dziecka). Przynosiący małżonkowie powinni być w wieku 25-60 lat i być oboje starsi o 20 lat od przysposobianego dziecka, a adopcja może dotyczyć tylko dzieci opuszczonych lub sierot. Kostarykańska i wenezuelska *adopción plena*, w przeciwieństwie do *adopción simple* może być dokonana tylko wspólnie przez małżonków w odniesieniu do dziecka, które nie ukończyło 14 (w Kostaryce) lub 15 lat (w Wenezeli). Przepisy Kostaryki pozwalają na adopcję dziecka starszego, o ile w momencie ukończenia 14 lat mieszkało ono u przyszłych przysposabiających i utrzymywało z nimi związki o charakterze rodzinnym lub emocjonalnym. Poza tym, prawo Gwatemali i Kuby określa wiek maksymalny do jakiego dziecko może zostać adoptowane – 21 lat (Gwatemala), 16 lat (Kuba).

miesiące, Wenezuela – co najmniej 3 miesiące, jeśli przysposobiany nie ukończył 21 lat.

Antigua i Barbuda

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO

Adoption of Children Act z 13.12.1944 r.¹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) adoptować może jedna osoba lub małżeństwo, przysposabiający powinien mieć więcej niż 25 lat, a różnica wieku między nim a przysposabianym dzieckiem powinna wynosić co najmniej 21 lat (z wyjątkiem adopcji przez biologiczną matkę i adopcji wspólnych, w których przysposabiającym jest domniemany ojciec dziecka);
- 2) za wyjątkiem przypadków, które zdaniem sądu uzasadniają taką adopcję – niedopuszczalna jest adopcja przez mężczyznę dziecka płci żeńskiej (z wyjątkiem adopcji *de facto*, kiedy dziecko jest pod opieką takiej osoby przez co najmniej 2 lata);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Argentyna

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Código Civil de la República Argentina, Actualizado al 20-9-05², Ley 24.779 Adopcion z 1997 r.³

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą zarówno kobiety jak i mężczyźni, wspólnie lub oddzielnie;
- 2) osoby stanu wolnego powinny mieć ukończone 30 lat, do małżonków adoptujących wspólnie nie odnosi się tego warunku, jednak ich małżeństwo powinno trwać co najmniej 3 lata i małżonkowie nie powinni mieć potomstwa;
- 3) jeśli udowodnią, że niemożność posiadania potomstwa wynika z przyczyn medycznych, wówczas sąd może orzec o przysposobieniu, mimo to, że małżeństwo ma krótszy niż 3 lata staż;
- 4) małżonkowie mogą przysposabiać jedynie wspólnie, oprócz przypadków, gdy sąd orzekł o: separacji, braku zdolności małżonka ze względu na jego psychikę, uznaniu małżonka za zaginionego;
- 5) różnica wieku między przysposabiającym (przynajmniej jednym z nich) a przysposabianym powinna wynosić 18 lat;⁴
- 6) wstępni nie mogą adoptować zstępnych;
- 7) prawo nie zabrania adopcji przez homoseksualistów (państwo prowadzi kampanię zachęcającą homoseksualistów do adopcji opuszczonych dzieci, pozostających w instytucjach opiekuńczych)⁵;

1 Źródło: [HTTP://WWW.LAWS.GOV.AG/ACTS/CHAPTERS/CAP-9.PDF](http://www.laws.gov.ag/acts/chapters/cap-9.pdf) (9.05.07).

2 *Biblioteca del Tribunal Superior de Justicia*, [HTTP://WWW.JUSNEUQUEN.GOV.AR/SHARE/LEGISLACION/LEYES/CODIGOS/CODIGO_CIVIL/CC_ART0311A0340.HTM](http://www.jusneuquen.gov.ar/share/legislacion/leyes/codigos/codigo_civil/cc_art0311a0340.htm) (9.05.07).

3 *Legislación Argentina*, No. 626, April 1997, s. 3-8. Por. *Filiation and Adoption*, 23 *Ann. Rev. Population L.* 1996-1997, s. 69.

4 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_383.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_383.html) (25/07/07).

5 M. B. Dias, *Same-Sex Couples*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law. 2003 Edition, Published on Behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2003*, s. 75-77.

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) zakaz adopcji międzynarodowych;
- 2) adopcje dopuszczalne tylko w stosunku do obywateli Argentyny i osób, które ustanowiły w tym państwie miejsce swego pobytu (rezydentów) i mieszkają tam przez 5 lat poprzedzających złożenie wniosku o ustanowienie opieki nad dzieckiem, które chcą adoptować (okres opieki trwa od 6 do 12 miesięcy);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

– *adopción simple*
(*adoptio minus plena*)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **NIE**

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **TAK**
(orzeczenie sądu)

– *adopción plena*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **NIE**

Belize

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Families and Children Act z 1988 r.⁶

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić dziecko może kobieta lub mężczyzna, małżonkowie – wspólnie;
- 2) przysposabiający powinien mieć 25 lat (przy adopcji wspólnej – jeden z małżonków);
- 3) różnica wieku między stronami powinna wynosić 12 lat, o ile nie jest to adopcja przez najbliższych krewnych dziecka;
- 4) przysposobić można tylko dziecko, które nigdy nie wstąpiło w związek małżeński;
- 5) orzeczenie o adopcji nie zapadnie w odniesieniu do przysposabiającego mężczyzny oraz przysposabianej osoby płci żeńskiej, o ile sąd nie uzna, że istnieją uzasadnione okoliczności do wydania takiego orzeczenia (jak poważne upośledzenie lub bliskie pokrewieństwo);

6 *Revised Edition 2000, Chapter 173, Substantial Laws of Belize, Revised Edition 2000*, [HTTP://WWW.BELIZELAW.ORG/LAWADMIN/PDF%20FILES/CAP173.PDF](http://www.belize.gov.bz/LAWADMIN/PDF%20FILES/CAP173.PDF) (14.07.07).

6) jeśli dziecko było wychowywane przez co najmniej 2 lata przez osobę lub małżeństwo (adopcja *de facto*), wówczas adopcja może być orzeczona bez względu na różnicę płci stron oraz bez uzyskania zgody rodziców lub opiekunów dziecka;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) adopcje są orzekane tylko wobec dzieci – obywateli Belize;
- 2) orzeczenie finalne w sprawie o adopcję nie zapadne, jeśli przysposabiający nie spędzi z dzieckiem, które ma zamiar przysposobić 12 miesięcy;
- 3) możliwe jest uzyskanie tymczasowego orzeczenia, które umożliwi wywiezienie dziecka z Belize i sfinalizowanie adopcji w innym państwie;⁷

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

– *full adoption*

(*adoptio plena*)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

– *interim adoption*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

przysposabiający uzyskuje opiekę nad dzieckiem na okres 1 roku i jest zobowiązany do składania sądowni, który wydał tymczasowe orzeczenie kwartalne raporty dotyczące sytuacji dziecka w jego rodzinie;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **TAK**

Boliwia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks rodzinny z 1972 r., *Ley No. 996* z 4 kwietnia 1988 r. (*Codigo de Familia*)⁸

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

wnioskodawcy (pojedyncze osoby lub małżeństwa) powinni być w wieku między 25 a 50 lat lub 15 lat starsi od dziecka, które chcą adoptować;⁹

7 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_355.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_355.html) (25/07/07).

8 *Titulo III. De la adopción de menores y de la arrogación de hijos*, art. 215-243, Tekst w: *Red de Información Jurídica LEGISLACION ANDINA*, [HTTP://WWW.CAJPE.ORG.PE/RIJ/BASES/LEGISLA/BOLIVIA/CODFAMILIA.HTML](http://www.cajpe.org.pe/rij/bases/legisla/bolivia/codfamilia.html) (22.12.2007).

9 Za: *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_356.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_356.html) (15.05.2007).

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

możliwa jest tylko adopcja do państw, które ratyfikowały konwencję haską z 1993 r.; oznacza to, że mogą adoptować obywatele tych państw (oraz Boliwii) oraz osoby, które mają tam status rezydentów (oraz w Boliwii);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

– *adopción*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **NIE**

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **TAK**

(orzeczenie sądu)

– *arogación (adoptio plena)*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **NIE**

Brazylia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1916 r., zmieniony w 1985 r. (art. 336, 368-378, 1005, 1616), Ustawa o dziecku i młodzieży dorastającej z 16.07 1990 r.¹⁰

Código de Menores z 1979 r. (art. 17-20, 27-37, 107-109)

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptowana może być osoba poniżej 18-go roku życia, starsza również, gdy jest już pod opieką przysposabiającego;
- 2) do dokonania adopcji uprawnione są osoby w wieku powyżej 21 lat, a jeśli adoptuje małżeństwo 21 lat powinien mieć ukończone ten małżonek, który jest głową rodziny;
- 3) zakaz adopcji rodzeństwa;
- 4) dopuszczalna jest adopcja wspólna przez małżeństwo, a nawet przez małżonków pozostających w separacji lub osoby, których małżeństwo zostało rozwiązane w drodze rozwodu (o ile okres prób-

¹⁰ Teksty ustaw z udostępnione przez Ministerstwo Sprawiedliwości RP, ponadto informacje za: *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 111, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 393.

ny rozpoczął się w okresie ich wspólnego życia i o ile uzgodnią oni kwestie opieki i kontaktów z dzieckiem) oraz przez konkubentów;

- 5) adopcja może być również orzeczona w sytuacji gdy przysposabiający po ujawnieniu gotowości, lecz przed orzeczeniem adopcji, zmarł;
- 6) przysposabiający powinien być o szesnaście lat starszy od przysposabianego;
- 7) dozwolona jest adopcja przez mężczyzn stanu wolnego, która w wielu krajach jest zabroniona lub ograniczona¹¹;
- 8) okres próbny powinien wynosić minimum 15 dni w przypadku adopcji dzieci do drugiego roku życia i minimum 30 dni w odniesieniu do dzieci w wieku powyżej 2 lat;¹²

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

przeważają nad interesami państwa przyjmującego, jeżeli obywateli państwa przyjmującego i państw, które ratyfikowały konwencję haską z 1993 r.¹³;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

– *adoção simples (nie dozwolona dla zagranicznych przysposabiających)*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

ale przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiających;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

– *adoção simples (dzieci porzucone)*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

ale przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiających;

11 *RainbowKids.com, an Adoption Advocacy Website*: [HTTP://WWW.RAINBOWKIDS.COM/COUNTRIES/COUNTRYGUIDELINES.ASPX?ID=59](http://www.rainbowkids.com/countries/countryguidelines.aspx?id=59) (29/07/07) oraz *UK Department of Education and Skills* [HTTP://WWW.DFES.GOV.UK/INTERCOUNTRY-ADOPTION/INDEX.SHTML](http://www.dfes.gov.uk/intercountry-adoption/index.shtml) (15.05.2007).

12 D. Carvalho da Silva, *The legal procedures for adopting children in Brazil by citizens and foreign nationals*, w: E. D. Jaffe (ed.), *Intercountry adoptions. Laws and Perspectives of "Sending" Countries*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London 1995, s. 121-134.

13 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_358.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_358.html) (25/07/07).

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

– *adoção plena* (dzieci <7lat nie mogą być adoptowane przez zagranicznych przysposabiających)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

Chile

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Ley sobre Adopción de Menores z 1988 r. – *Ley No 18.703*¹⁴

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptować mogą tylko osoby pełnoletnie, mające pełną zdolność do czynności prawnych – osoby nie pozostające w związkach małżeńskich, pozostające w związkach małżeńskich (za zgodą współmałżonka), małżeństwa;
- 2) *classical/ordinary adoption* jest możliwa w odniesieniu do dzieci i osób dorosłych; przysposabiać mogą także osoby nie pozostające w związkach małżeńskich;
- 3) *adopción plena* przeznaczona jest tylko dla dzieci, do ukończenia przez nie 18 roku życia – sierot lub dzieci opuszczonych, stosowana jest także w sytuacjach, gdy dziecko jest adoptowane przez małżonka jego rodzica; przysposabiać mogą tylko małżonkowie – powinni być w wieku 25-60 lat i każde z nich powinno być starsze o 20 lat od dziecka, które chcą przysposobić; warunkiem przysposobienia jest sprawowanie przez nich opieki nad dzieckiem przez co najmniej rok;
- 4) *adopción simple* traktowana jest jako tymczasowy środek zapewnienia opieki i ochrony dziecku;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

- 1) pierwszeństwo mają krewni dziecka, które ma być adoptowane, potem obywatele Chile a w ostatniej kolejności – osoby, które nie są obywatelami Chile;
- 2) adoptować można tylko te dzieci, których dane zostały umieszczone w specjalnym krajowym rejestrze;¹⁵

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

– *adopcja* (*classical/ordinary adoption*)

(na mocy *Ley No 7613* z 1943 r.)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt wymagający sądowego zatwierdzenia

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

¹⁴ *Diario Oficial*, No. 33.067, 10/05/1988. Por. *Filiation and Adoption*, 15 *Ann. Rev. Population L.* 1988, s. 137.

¹⁵ Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_364.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_364.html) (27/07/07).

- *adopción simple*

(na mocy *Ley No 7613* z 1943 r.)

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

przysposabiający mają obowiązek troszczenia się o dzieci;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

(orzeczenie sądu), *ex lege* kiedy dziecko osiągnie pełnoletność;

- *adopción plena*¹⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

Ekwador

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1869 r., zmieniony w 1984 r. i w 1990 r.¹⁷ (art. 332-348), *Código de Menores* z 1976 r., (art. 74-89), zmieniony przez Decree No. 1177 z 8 stycznia 1990 r.¹⁸; Dekret 267 z 1981 r. dla cudzoziemców;¹⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

16 Por.: *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 111, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, “*Recueil des Cours*” 1993, VII(244), s. 394 oraz C. Reyes Duenas, *Legal and social aspects of the adoption of Chilean children*, w: E. D. Jaffe (ed.), *op. cit.*, s. 173-183.

17 Act No. 83 z 19 lipca 1990 r., *Registro Oficial*, No. 486, 25/07/1990, s. 3. Por. *Filiation and Adoption*, 17 *Ann. Rev. Population L.* 1990, s. 99.

18 *Registro Oficial*, No. 354, 12/01/1990, s. 2-5. Por. *Filiation and Adoption*, 17 *Ann. Rev. Population L.* 1990, s. 98.

19 Por.: *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 111, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, “*Recueil des Cours*” 1993, VII(244), s. 395 oraz C. Maldonado, A. Marques, L. Hayes Vertulfo, B. Cordero, C. Valdez, *Adoption in Ecuador*, w: E. D. Jaffe (ed.), *op. cit.*, s. 199-214.

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić może osoba stanu wolnego (w tym wdowy/wdowcy i osoby rozwiedzione):
 - a) o ile dziecko jest tej samej płci, co przysposabiający,
 - b) jeśli dziecko jest odmiennej od niego płci, wówczas przyszła adopcja uwarunkowana jest od pozytywnego raportu *Technical Adoptions Unit* oraz od różnicy wieku między przysposabiającym a przysposabianym, która powinna wynosić 40 lat;
- 2) przysposabiać mogą również małżonkowie, którzy są w separacji oraz małżonkowie wspólnie, o ile każdy z nich ma ukończone 25 lat, a różnica między przysposabianym a młodszym z nich wynosi 14 lat;²⁰

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Gwatemala

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1963 r., art. 228-251, 435

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt zawarty przed notariuszem, pod nadzorem *Procuradoría General de la Nación*;

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

ale przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiających;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) każda osoba, która ukończyła 18 lat może wystąpić z wnioskiem adopcyjnym;²¹
- 2) jednakże w praktyce adoptować mogą małżeństwa lub pozostające w stanie wolnym kobiety;
- 3) przysposabiający powinien być starszy od przysposabianego;²²

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ NIE

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ NIE

w odniesieniu do międzynarodowych standardów wynikających z konwencji haskiej z 1993 r., Gwatemala nie ma:

- 1) ustanowionej władzy centralnej odpowiedzialnej za kontrolę nad postępowaniami w sprawach adopcyjnych,
- 2) ustawodawstwa niesprzecznego z postanowieniami konwencji,
- 3) systemu pozwalającego na poszukiwanie rodziców dla dziecka w kręgu rodzinnym, w kraju, a dopiero później subsydiarnie – za granicą,

20 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_376.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_376.html) (27/07/07).

21 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_389.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_389.html) (27/07/07).

22 *UK Department of Education and Skills* [HTTP://WWW.DFES.GOV.UK/INTERCOUNTRYADOPTION/INDEX.SHTML](http://www.dfes.gov.uk/intercountryadoption/index.shtml) (15.05.2007).

- 4) odpowiednich instytucji doradzających przysposabiającym,
- 5) zakazu uiszczania opłat za adopcję, przepisów dotyczących odróżnienia opłat uzasadnionych i nieuzasadnionych,
- 6) systemu akredytacji pośredników w adopcjach;²³

Haiti²⁴

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Decret-loi z 1966 r.

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **NIE**

kontrakt, ale wymagane jest potwierdzenie przez sąd

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **NIE**

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

ale przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiających;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **TAK**

(orzeczenie sądu)

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić mogą osoby stanu wolnego, o ile mają więcej niż 35 lat, małżeństwa – jeśli jedno z małżonków ma co najmniej 35 lat, są małżeństwem od co najmniej 10 lat i nie mają wspólnych dzieci;
- 2) w praktyce *Institut du Bien Etre Social et de Recherches*, który kieruje dziećmi do adopcji międzynarodowych może wyrazić zgodę na adopcję dzieci przez małżeństwa w wieku powyżej 28 lat i z pięcioletnim stażem, bezdzietne (choć możliwa jest adopcja, jeśli małżeństwo nie ma więcej niż 3 dzieci);

Honduras

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Ley de Adopción z 1965 r., zmieniony w 1984 r., Kodeks cywilny, art. 120-184

Decree No. 61-89 z 15 maja 1989 r.,²⁵

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

zгода na adopcję powinna być wyrażona osobiście przed sądem;

– *adopción simple*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **NIE**

kontrakt, ale wymagane jest potwierdzenie przez sąd

²³ U. S. Law, the Hague Adoption Convention, and Guatemala (5/16/07), U. S. Department of State: [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/PDF/T0440HAGUEADOPTIONSChart051607.PDF](http://travel.state.gov/pdf/t0440HAGUEADOPTIONSChart051607.pdf) (27/07/07).

²⁴ Informacje za: [WWW.CHILD.GOV.AB.CA/WHATWEDO/ADOPTION/PAGE.CFM](http://www.child.gov.ab.ca/whatwedo/adoption/page.cfm), (lipiec 2005), oraz *Adoption Council of Canada* [HTTP://ADOPTION.CA/](http://adoption.ca/) (8.05.07).

²⁵ *La Gaceta*, No. 25.839, 24/05/1989, s. 5-6. Por. *Filiation and Adoption*, 16 *Ann. Rev. Population L.* 1989, s. 115.

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

ale przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiających;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

– *adopción plena*²⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt, ale wymagane jest potwierdzenie przez sąd

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

Kanada

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Akty: *Child Welfare and Adoption* w poszczególnych prowincjach, Kodeks cywilny (Québec):

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Kanada: Alberta

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Consolidated Statutes of Alberta, Child, Youth and Family Enhancement Act, R.S.A. 2000, c. C-12²⁷, *Adoption Regulation, Alta. Reg. 187/2004*²⁸

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

26 Por.: *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 113, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, “*Recueil des Cours*” 1993, VII(244), s. 396, *Filiation and Adoption*, 15 *Ann. Rev. Population L.* 1988, s. 137.

27 Teksty aktów dostępne w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/AB/LAWS/STA/C-12/20070515/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/ab/laws/sta/c-12/20070515/whole.html) (27/07/07).

28 Tekstw *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/AB/LAWS/REGU/2004R.187/20070515/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/ab/laws/regu/2004r.187/20070515/whole.html) (27/07/07).

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyzna/macochę dziecka;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIAZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

orzeczenie nie może być uchylone po upływie 1 roku od jego wydania, z wyjątkiem przypadków, gdy do adopcji doszło w wyniku oszustwa, a uchylenie orzeczenia jest zgodne z dobrem dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić może każda osoba dorosła;
- 2) możliwa jest wspólna adopcja przez małżeństwo lub partnerów (*interdependent partners*²⁹);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien mieć miejsce pobytu w Albercie a przysposobiane dziecko powinno być obywatelem Kanady lub mieć w tym państwie status stałego rezydenta;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Kanada: British Columbia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Adoption Act

[RSBC 1996] *Chapter 530, Adoption Agency Regulation* B.C. Reg. 292/96 O.C. 1227/96³¹, *Adoption Fees Regulation* B.C. Reg. 293/96 O.C. 1228/96³², *Adoption Regulation*, B.C. Reg. 291/96, O.C. 1226/96³³;

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, jeśli inna osoba chce przysposobić to dziecko i sprawować władzę rodzicielską nad nim wspólnie z tym rodzicem biologicznym;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

29 „*Adult interdependent partner. 3(1) Subject to subsection (2), a person is the adult interdependent partner of another person if (a) the person has lived with the other person in a relationship of interdependence: (i) for a continuous period of not less than 3 years, or (ii) of some permanence, if there is a child of the relationship by birth or adoption, or (b) the person has entered into an adult interdependent partner agreement with the other person under section 7. (2) Persons who are related to each other by blood or adoption may only become adult interdependent partners of each other by entering into an adult interdependent partner agreement under section 7.*” *Por: Adult Interdependent Relationships Act, S.A. 2002, c. A-4.5, [HTTP://WWW.CANLII.ORG/AB/LAWS/STA/A-4.5/20070515/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/ab/laws/sta/a-4.5/20070515/whole.html) (27/07/07).*

30 Tekst aktu w: [HTTP://WWW.QP.GOV.BC.CA/STATREG/STAT/A/96005_01.HTM](http://www.qp.gov.bc.ca/statreg/stat/a/96005_01.htm) (25/07/07).

31 Tekst w: [HTTP://WWW.QP.GOV.BC.CA/STATREG/REG/A/ADOPTION/292_96.HTM](http://www.qp.gov.bc.ca/statreg/reg/a/adoption/292_96.htm) (25/07/07).

32 Tekst w: [HTTP://WWW.QP.GOV.BC.CA/STATREG/REG/A/ADOPTION/293_96.HTM](http://www.qp.gov.bc.ca/statreg/reg/a/adoption/293_96.htm) (25/07/07).

33 Tekst w: [HTTP://WWW.QP.GOV.BC.CA/STATREG/REG/A/ADOPTION/ADOPTION291_96/291_96.HTM#SECTION1](http://www.qp.gov.bc.ca/statreg/reg/a/adoption/adoption291_96/291_96.htm#SECTION1) (25/07/07).

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

orzeczenie może być uchylone, jeśli do adopcji doszło w wyniku oszustwa, o ile będzie to zgodne z dobrem dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić może jedna osoba dorosła lub dwie osoby dorosłe wspólnie;
- 2) osoba dorosła może wystąpić z wnioskiem o adopcję biologicznego dziecka drugiej osoby i wspólnie sprawować nad dzieckiem władzę rodzicielską;
- 3) adopcja nie będzie orzeczona, jeśli przysposabiający nie spędzi z przysposobianym dzieckiem 6 miesięcy przed rozpoczęciem postępowania w sprawie;
- 4) przysposobić można dziecko (osoba, która nie wstąpiła w związek małżeński i która nie ukończyła 19 lat) oraz osobę dorosłą;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien mieć miejsce pobytu³⁴ w British Columbia;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

**Kanada:
Manitoba**

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Continuing Consolidation of the Statutes of Manitoba, Adoption Act, C.C.S.M. c. A2³⁵, Adoption Agencies Licensing Regulation, Man. Reg. 20/99³⁶, Adoption Regulation, Man. Reg. 19/99³⁷, Financial Assistance for Adoption of Permanent Wards Regulation, Man. Reg. 21/99³⁸, Post-Adoption Registry Regulation, Man. Reg. 22/99³⁹;

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

- 1) utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę dziecka lub partnera rodzica;
- 2) możliwe jest zawarcie porozumienia (zatwierdzonego przez sąd) dotyczącego kontaktów z dzieckiem po orzeczeniu adopcji między przysposabiającym a:
 - a) rodzicem biologicznym przysposobianego dziecka,
 - b) krewnym dziecka,
 - c) każdą osobą, która utrzymuje kontakty z dzieckiem, które są dla niego ważne,

34 W znaczeniu: "to have a place that is a permanent place of abode to which, whenever absent, the person intends to return". Por. Art. 2, *ADOPTION REGULATION, B.C. Reg. 291/96, O.C. 1226/96*, tekst dostępny w: [HTTP://WWW.QP.GOV.BC.CA/STATREG/REG/A/ADOPTION/ADOPTION291_96/291_96.htm#SECTION1](http://www.qp.gov.bc.ca/statreg/reg/a/ADOPTION/ADOPTION291_96/291_96.htm#SECTION1) (25/07/07).

35 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/MB/LAWS/STA/A-2/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/mb/laws/sta/a-2/20070614/whole.html) (25/07/07).

36 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/MB/LAWS/REGU/1999R.20/INDEX.HTML](http://www.canlii.org/mb/laws/regu/1999r.20/index.html) (25/07/07).

37 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/MB/LAWS/REGU/1999R.19/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/mb/laws/regu/1999r.19/20070614/whole.html) (25/07/07).

38 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/MB/LAWS/REGU/1999R.21/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/mb/laws/regu/1999r.21/20070614/whole.html) (25/07/07).

39 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/MB/LAWS/REGU/1999R.22/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/mb/laws/regu/1999r.22/20070614/whole.html) (25/07/07).

- d) osobą przysposabiającą rodzeństwo dziecka lub
- e) członkiem plemienia indiańskiego (o ile dziecko jest Indianinem);

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić może osoba dorosła;
- 2) dopuszczalne jest przysposobienie wspólne przez małżeństwo lub partnerów w związku (*common-law relationship*⁴⁰);
- 3) dopuszczalne jest przysposobienie dziecka małżonka lub partnera;
- 4) możliwe są adopcje sierot będących pod opieką państwa, adopcje przez rodziny zastępcze, adopcje przez osoby pochodzące z szeroko pojmowanej rodziny⁴¹, adopcje, które są następstwem adopcji *de facto*;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) przysposabiający powinien mieć miejsce pobytu w Manitobie, przysposabiane dziecko powinno mieć miejsce pobytu w Manitobie przed złożeniem wniosku adopcyjnego;
- 2) przysposabiający i przysposabiany powinny mieć wspólne miejsce pobytu w Manitobie, zanim wystąpią z wnioskiem adopcyjnym;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Kanada: New Brunswick

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Consolidated Statutes of New Brunswick, Family Services Act, S.N.B. 1980, c. F-2.2⁴², *Adoptive Applicant Regulation – Family Services Act*, N.B. Reg. 85-14⁴³, *General Administration Regulation – Family Services Act*, N.B. Reg. 81-132⁴⁴;

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposabianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę dziecka;
- 2) na życzenie biologicznego rodzica orzeczenie może utrzymać prawo przysposobionego do dziedziczenia po biologicznym rodzicu i po jego krewnych;

40 *Common-law partner of a person* oznacza “a person who, not being married to the other person, is cohabiting with him or her in a conjugal relationship of some permanence; (« conjoint de fait »)”. Określenie to odnosi się również do związków rejestrowanych. Por. Art 1(1) *Adoption Act*. Por.: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/MB/LAWS/STA/A-2/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/mb/laws/sta/a-2/20070614/whole.html) (25/07/07).

41 “*Extended family includes, in addition to the persons in the definition of „family”, aunts, uncles and cousins of a birth parent and a spouse or common-law partner of any of those persons*”. Art. 1(1) *Adoption Act*. Por.: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/MB/LAWS/STA/A-2/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/mb/laws/sta/a-2/20070614/whole.html) (25/07/07).

42 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NB/LAWS/STA/F-2.2/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/nb/laws/sta/f-2.2/20070614/whole.html) (25/07/07).

43 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NB/LAWS/REGU/1985R.14/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/nb/laws/regu/1985r.14/20070614/whole.html) (25/07/07).

44 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NB/LAWS/REGU/1981R.132/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/nb/laws/regu/1981r.132/20070614/whole.html) (25/07/07).

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę dziecka;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

orzeczenie może być uchylone, jeśli do adopcji doszło w wyniku oszustwa, o ile będzie to zgodne z dobrem dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

przysposobić może każda osoba dorosła, sama, jeśli jest stanu wolnego, lub wspólnie z małżonkiem, jeśli pozostaje w związku małżeńskim; jednakże możliwe jest przysposobienie dziecka współmałżonka;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) zarówno przysposabiający, jak i przysposobiony powinni mieć miejsce zamieszkania lub pobytu w prowincji;
- 2) jeśli przysposobiany jest niepełnoletni, miejsce zamieszkania lub pobytu tam powinien mieć jego rodzic;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Kanada: Newfoundland i Labrador

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Consolidated Statutes of Newfoundland and Labrador, Adoption Act, *S.N.L. 1999, c. A-2.145*, Adoption Agency Fees Regulations, *N.L.R. 86/0546*, Adoption Regulations, *N.L.R. 85/0547*;

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym lub adopcyjnym rodzicem, w przypadku adopcji dziecka przez inną osobę, w celu uzyskania statusu rodzica dziecka, łącznie z jego biologicznym (adopcyjnym) rodzicem;
- 2) sąd może utrzymać w mocy postanowienie dotyczące kontaktu z dzieckiem⁴⁸ lub zatwierdzić umowę⁴⁹ dotyczącą kontaktów z przysposobianym dzieckiem, po adopcji;

45 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NL/LAWS/STA/A-2.1/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/nl/laws/sta/a-2.1/20070614/whole.html) (27/07/07).

46 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NL/LAWS/REGU/C2005R.86/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/nl/laws/regu/c2005r.86/20070614/whole.html) (27/07/07).

47 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NL/LAWS/REGU/C2005R.85/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/nl/laws/regu/c2005r.85/20070614/whole.html) (27/07/07).

48 Na podstawie *Children's Law Act, R.S.N.L. 1990, c. C-13* :” *Merits of application for custody or access, 31. (1) The merits of an application under this Part in respect of custody of or access to a child shall be determined on the basis of the best interests of the child. (2) In determining the best interests of a child for the purposes of an application under this Part in respect of custody of or access to a child, a court shall consider all the needs and circumstances of the child including (a) the love, affection and emotional ties between the child and, (i) each person entitled to or claiming custody of or access to the child, (ii) other members of the child's family who live with the child, and (iii) persons involved in the care and upbringing of the child;*” Za *CanLII Canadian Legal Information Institute*:: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NL/LAWS/STA/C-13/20070614/WHOLE.HTML#31_](http://www.canlii.org/nl/laws/sta/c-13/20070614/whole.html#31_) (27/07/07).

49 Na podstawie art. 66 (1) – *Contracts subject to best interests of child, Family Law Act, R.S.N.L. 1990, c. F-2*. Tekst w: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NL/LAWS/STA/F-2/20070614/WHOLE.HTML#66_](http://www.canlii.org/nl/laws/sta/f-2/20070614/whole.html#66_) (27/07/07).

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposabianym dzieckiem i jego biologicznym lub adopcyjnym rodzicem, w przypadku adopcji dziecka przez inną osobę, w celu uzyskania statusu rodzica dziecka, łącznie z jego biologicznym (adopcyjnym) rodzicem;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić dziecko (to znaczy osobę do 19 roku życia) może jedna osoba dorosła lub 2 osoby dorosłe wspólnie;
- 2) osoba dorosła może wystąpić z wnioskiem o adopcję biologicznego lub adoptowanego dziecka innej osoby dorosłej, aby stać się razem z nim rodzicem tego dziecka;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien mieć miejsce pobytu w prowincji przez okres 6 miesięcy i przez okres 6 miesięcy przed złożeniem wniosku adopcyjnego powinien przebywać i mieszkać w swoim domu z dzieckiem, które chce przysposobić (mogą być wyjątki, jeśli wymaga tego dobro dziecka);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Kanada: Northwest Territories

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Consolidated Statutes of the Northwest Territories, Adoption Act, S.N.W.T. 1998, c. 9⁵⁰, Adoption Regulations, N.W.T. Reg. 141-98⁵¹, Boards of Management Authorization Order, N.W.T. Reg. 067-98⁵²;

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposabianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę dziecka;
- 2) sąd może postanowić o ustanowieniu kontaktów rodziców (przy tzw. *private adoption*, gdy dziecko jest kierowane do adopcji przez swoich rodziców), osób, które miały kontakt z dzieckiem, gdy przebywało ono w instytucji opiekuńczej (tzw. *department adoption*, gdy dziecko zostało skierowane do adopcji przez instytucję opiekuńczą), członków rodziny dziecka (gdy do adopcji dojść ma w konsekwencji śmierci rodziców dziecka, które ma zostać przysposobione) z przysposabianym dzieckiem po adopcji;

50 *Text made available by the Legislation Division of the Northwest Territories Government on the Northwest Territories Department of Justice Web site at* [HTTP://WWW.JUSTICE.GOV.NT.CA/LEGISLATION/SEARCHLEG®.HTM](http://www.justice.gov.nt.ca/legislation/searchleg®.htm), za: *CanLII Canadian Legal Information Institute:* <http://www.canlii.org/nt/laws/sta/1998c.9/20070614/whole.html> (27/07/07).

51 *Text made available by the Legislation Division of the Northwest Territories Government on the Northwest Territories Department of Justice Web site at* [HTTP://WWW.JUSTICE.GOV.NT.CA/LEGISLATION/SEARCHLEG®.HTM](http://www.justice.gov.nt.ca/legislation/searchleg®.htm), za: *CanLII Canadian Legal Information Institute:* [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NT/LAWS/REGU/1998R.141/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/nt/laws/regu/1998r.141/20070614/whole.html) (27/07/07).

52 *Text made available by the Legislation Division of the Northwest Territories Government on the Northwest Territories Department of Justice Web site at* [HTTP://WWW.JUSTICE.GOV.NT.CA/LEGISLATION/SEARCHLEG®.HTM](http://www.justice.gov.nt.ca/legislation/searchleg®.htm), za: *CanLII Canadian Legal Information Institute:* [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NT/LAWS/REGU/1998R.067/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/nt/laws/regu/1998r.067/20070614/whole.html) (27/07/07).

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyzna/macochę dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptować mogą osoby dorosłe, które nie są małżonkami (w rozumieniu art. 1 *Adoption Act* pojęcie małżonków oznacza również osoby, które żyją w związku pozamałżeńskim od 2 lat lub w stałym związku, z którego to związku urodziło się ich wspólne dziecko, ewentualnie w związku tym oboje adoptowali dziecko) innych osób, małżonkowie wspólnie, o ile przynajmniej 1 z nich osiągnęło pełnoletność i żadne z nich nie jest małżonkiem innej osoby, małżonek rodzica dziecka, o ile żaden z małżonków nie jest równocześnie małżonkiem innej osoby;
- 2) adopcja może nie zostać orzeczona, jeśli przysposabiający nie mieszkał/sprawował opieki nad przysposobianym przez okres 6 miesięcy;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien mieć zwykły pobyt na terytorium prowincji;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Kanada: Nova Scotia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Consolidated Statutes of Nova Scotia, Children and Family Services Act, S.N.S. 1990, c. 5⁵³ *Adoption Information Act*, S.N.S. 1996, c. 3⁵⁴, *Adoption Information Regulations*, N.S. Reg. 1/97⁵⁵, *Maintenance and Custody Act in respect of that child*, 1990, c. 5, s. 78; 2005, c. 15, s. 6⁵⁶;

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyzna/macochę dziecka;
- 2) możliwe jest zawarcie porozumienia (zatwierdzonego przez sąd) dotyczącego kontaktów z dzieckiem po orzeczeniu adopcji między przysposabiającym a:
 - a) krewnym przysposobianego dziecka,
 - b) przysposabiającym rodzeństwo dziecka,
 - c) osobą, z którą dziecko utrzymuje kontakty;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyzna/macochę dziecka;

53 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NS/LAWS/STA/1990c.5/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/ns/laws/sta/1990c.5/20070614/whole.html) (25/07/07).

54 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NS/LAWS/STA/1996c.3/INDEX.HTML](http://www.canlii.org/ns/laws/sta/1996c.3/index.html) (25/07/07).

55 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NS/LAWS/REGU/1997r.1/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/ns/laws/regu/1997r.1/20070614/whole.html) (25/07/07).

56 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NS/LAWS/STA/1989c.160/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/ns/laws/sta/1989c.160/20070614/whole.html) (25/07/07).

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

osoba pokrzywdzona orzeczeniem o adopcji może w czasie 1 roku po jego wydaniu zwrócić się do sądu o jego uchylenie, jeśli pisemna zgoda tej osoby na adopcję, została udzielona w wyniku oszustwa, przymusu albo użycia innych nieuczciwych środków lub środków nacisku, osoba ta powinna udzielić zgody na adopcję, a jej nie udzieliła, osoba ta jest rodzicem dziecka, który powinien zawrzeć z instytucją opiekuńczą porozumienie dotyczące umieszczenia w niej dziecka w celu późniejszej adopcji;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) osoby pełnoletnie mogą przysposabiać osoby młodsze od siebie;
- 2) jeśli wnioskodawca pozostaje w związku małżeńskim, wówczas jego małżonek, o ile jest pełnoletni i w pełni władz umysłowych, powinien przyłączyć się do wniosku (adopcja wspólna);
- 3) w przypadku adopcji wspólnej dziecka jednego z małżonków, małżonek ten nie musi być pełnoletni;
- 4) możliwe jest również przysposobienie dziecka małżonka przez drugiego z małżonków;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) przysposabiający powinien mieć miejsce pobytu lub zamieszkania w prowincji;
- 2) przysposabiane dziecko powinno się w niej urodzić, mieć w niej miejsce pobytu, zamieszkania lub być w niej pod opieką;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Kanada: Nunavut

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Consolidated Statutes of Nunavut, Adoption Act, S.N.W.T. 1998, c. 9⁵⁷, *Adoption Regulations*, N.W.T. Reg. 141-98⁵⁸;

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

- 1) utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposabianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę dziecka;
- 2) sąd może postanowić o ustanowieniu kontaktów rodziców (przy tzw. *private adoption*, gdy dziecko jest kierowane do adopcji przez swoich rodziców), osób, które miały kontakt z dzieckiem, gdy przebywało ono w instytucji opiekuńczej (tzw. *department adoption*, gdy dziecko zostało skierowane do adopcji przez instytucję opiekuńczą), członków rodziny dziecka (gdy do adopcji dojdzie ma w konsekwencji śmierci rodziców dziecka, które ma zostać przysposobione) z przysposabianym dzieckiem po adopcji;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposabianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę dziecka;

57 *Text made available on the Legislative Division of the Justice Department of the Government of Nunavut Web page at* [HTTP://WWW.JUSTICE.GOV.NU.CA/ENGLISH/LEG/STATREG.HTML](http://www.justice.gov.nu.ca/english/leg/statreg.html), za: *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NU/LAWS/STA/1998C.9/20061207/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/nu/laws/sta/1998c.9/20061207/whole.html) (27/07/07).

58 *Text made available on the Legislative Division of the Justice Department of the Government of Nunavut Web page at* [HTTP://WWW.JUSTICE.GOV.NU.CA/ENGLISH/LEG/STATREG.HTML](http://www.justice.gov.nu.ca/english/leg/statreg.html), za: *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NU/LAWS/REGU/1998R.141/20061207/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/nu/laws/regu/1998r.141/20061207/whole.html) (27/07/07).

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptować mogą
 - a) osoby dorosłe, które nie są małżonkami innych osób,
 - b) małżonkowie wspólnie, o ile przynajmniej 1 z nich osiągnął pełnoletność i żadne z nich nie jest małżonkiem (pojęcie małżonka jest rozumiane także jako partnera w związku pozamałżeńskim od co najmniej 2 lat lub partnera w stałym związku i rodzica wspólnego z partnerem dziecka⁵⁹) innej osoby,
 - c) małżonek rodzica dziecka, o ile żaden z małżonków nie jest równocześnie małżonkiem innej osoby;
- 2) adopcja może nie zostać orzeczona, jeśli przysposabiający nie mieszkał/sprawował opieki nad przysposobianym przez okres 6 miesięcy;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

każdy przysposabiający powinien mieć zwykły pobyt na terytorium prowincji;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

Kanada: Ontario

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Statutes and Regulations of Ontario, Consolidated Statutes of Ontario, Child and Family Services Act, R.S.O. 1990, c. C.11⁶⁰,

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

możliwe jest zawarcie porozumienia (zatwierdzonego przez sąd) dotyczącego kontaktów z dzieckiem po orzeczeniu adopcji między przysposabiającym a:

- a) rodzicem biologicznym przysposobianego dziecka,
- b) krewnym lub rodzeństwem dziecka,
- c) każdą osobą, która utrzymuje kontakty z dzieckiem, które są dla dziecka ważne (wliczając w to rodziców zastępczych lub członków szeroko rozumianej rodziny dziecka), lub
- d) członkiem plemienia indiańskiego (o ile dziecko jest Indianinem i kontakty z nim są ważne dla utrzymania spuścizny, tradycji i tożsamości kulturowej dziecka);

STATUS PRZYSPOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **NIE**

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą osoby dorosłe, wspólnie – małżeństwa;
- 2) możliwa jest adopcja przez krewnego dziecka, jego biologicznego rodzica, małżonka jego biologicznego rodzica;
- 3) możliwa jest adopcja dzieci (do 18 roku życia) i osób dorosłych;

59 Wynika to z art. 1(1) *Adoption Act*, por: *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/NU/LAWS/STA/1998c.9/20061207/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/NU/LAWS/STA/1998c.9/20061207/WHOLE.HTML) (27/07/07).

60 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/ON/LAWS/STA/C-11/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/ON/LAWS/STA/C-11/20070614/WHOLE.HTML) (25/07/07).

4) adopcja nie zostanie orzeczona jeśli przysposabiający nie spędził z przysposabianym dzieckiem 6 miesięcy (2 lat, jeśli w adopcji nie pośredniczyła licencjonowana agencja – *private adoption*);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien mieć miejsce pobytu w Ontario;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

**Kanada:
Prince Edward Island**

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Consolidated Statutes of Prince Edward Island, Adoption Act, R.S.P.E.I. 1988, c. A-4.1⁶¹, General Regulations, P.E.I. Reg. EC526/93⁶², Supported Adoption Regulations, P.E.I. Reg. EC124/02⁶³

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposabianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę dziecka;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposabianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

1) adopcja nie zostanie orzeczona, jeśli:

- a) dziecko, które ma być przysposobione nie przebywało z przysposabiającym przez okres 3 miesięcy (mogą być wyjątki),
- b) przysposabiający nie osiągnął pełnoletności i nie jest starszy od przysposobianego dziecka,
- c) jeśli wspólnie przysposabiają 2 osoby, które nie są małżeństwem;

2) możliwa jest adopcja przez małżonka rodzica dziecka;

3) małżonkowie mogą adoptować wspólnie;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien mieć miejsce swego pobytu w prowincji lub miejsce pobytu tam powinien mieć opiekun przysposobianego dziecka; dziecko powinno mieć tam miejsce swego pobytu lub tam się urodzić;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

61 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/PE/LAWS/STA/A-4.1/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/pe/laws/sta/a-4.1/20070614/whole.html) (27/07/07).

62 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/PE/LAWS/REGU/1993R.526/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/pe/laws/regu/1993r.526/20070614/whole.html) (25/07/07).

63 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/PE/LAWS/REGU/2002R.124/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/pe/laws/regu/2002r.124/20070614/whole.html) (25/07/07).

Kanada: Quebec

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Civil Code of Québec, R.S.Q. c. C-1991, Chapter 2, §543-584⁶⁴, Financial assistance to an adopter, Regulation respecting, R.Q. c. A-7, r.1⁶⁵

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

- 1) jeśli w wyniku adopcji rodzicami dziecka są osoby tej samej płci, z których jedna jest biologicznym rodzicem dziecka, a prawo przypisuje odmienne prawa i obowiązki rodzicom z racji ich płci, wówczas funkcje ojca spełnia biologiczny ojciec dziecka (jeśli jest to para osób płci męskiej), a matki dziecka – jego biologiczna matka (jeśli jest to para osób płci żeńskiej);
- 2) jeśli przysposobiony nie jest dzieckiem żadnej osoby z pary – wówczas o realizacji funkcji ojca i matki decyduje sąd;
- 3) utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyzna/macochę dziecka;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić może każda osoba dorosła – oddzielnie lub wspólnie z drugą;
- 2) między przysposabiającym a przysposobianym powinna być różnica wieku – 18 lat, chyba, że przysposabiający jest ojczymem/macochą przysposobianego dziecka (przesłanka różnicy wieku może przez sąd zostać uchylona, jeśli adopcja jest zgodna z dobrem dziecka);
- 3) adopcja nie zostanie orzeczona, jeśli przysposabiający nie mieszkał z przysposobianym dzieckiem przez okres 6 miesięcy przed orzeczeniem (okres ten może być skrócony do 3 miesięcy);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien mieć miejsce zamieszkania w Quebec;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

Kanada: Saskatchewan

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Consolidated Statutes of Saskatchewan, Adoption Act, 1998, S.S. 1998, c. A-5.2⁶⁶, Adoption Regulations, 2003, R.R.S. c. A-5.2 Reg. 1⁶⁷;

64 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/QC/LAWS/STA/C-1991/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/QC/LAWS/STA/C-1991/20070614/WHOLE.HTML) (25/07/07).

65 *Gazette officielle of 30 May 2007*, ponadto: dane z *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/QC/LAWS/REGU/A-7R.1/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/QC/LAWS/REGU/A-7R.1/20070614/WHOLE.HTML) (25/07/07).

66 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/SK/LAWS/STA/A-5.2/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/SK/LAWS/STA/A-5.2/20070614/WHOLE.HTML) (25/07/07).

67 Tekst aktu dostępny w *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/SK/LAWS/REGU/A-5.2R.1/20070614/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/SK/LAWS/REGU/A-5.2R.1/20070614/WHOLE.HTML) (25/07/07).

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę dziecka;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą: małżonkowie wspólnie, dorosłe osoby stanu wolnego oraz wszystkie inne osoby, o ile sąd uzna, że adopcja taka jest zgodna z dobrem dziecka;
- 2) małżonek (również partner w związku) rodzica dziecka może, za jego zgodą, wystąpić o adopcję tego dziecka, o ile mieszka razem z nim i sprawuje nad nim opiekę;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien mieć miejsce pobytu w Saskatchewan;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Kanada: Yukon

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Revised Statutes of Yukon, 2002, Children's Act, R.S.Y. 2002, c. 31⁶⁸, Adoption Information Disclosure Regulations, Y.O.I.C. 1985/149⁶⁹;

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę dziecka;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

utrzymane pozostają więzy rodzinne między przysposobianym dzieckiem i jego biologicznym rodzicem, w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę dziecka;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

osoba pokrzywdzona orzeczeniem o adopcji może w czasie 1 roku po jego wydaniu zwrócić się do sądu o jego uchylenie, jeśli pisemna zgoda tej osoby na adopcję, została udzielona w wyniku oszustwa, przymusu albo użycia innych nieuczciwych środków lub środków nacisku;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) każda osoba, która osiągnęła pełnoletność może wystąpić z wnioskiem o adopcję osoby młodszej od siebie;

68 Text made available by the Minister responsible for Justice of Yukon on the Government of Yukon Web site at [HTTP://WWW.JUSTICE.GOV.YK.CA/LEGISLATION/INDEX.HTML](http://www.justice.gov.yk.ca/legislation/index.html), za: *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/YK/LAWS/STA/31/20060728/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/yk/laws/sta/31/20060728/whole.html) (27/07/07).

69 Text made available by the Minister responsible for Justice of Yukon on the Government of Yukon Web site at [HTTP://WWW.JUSTICE.GOV.YK.CA/LEGISLATION/INDEX.HTML](http://www.justice.gov.yk.ca/legislation/index.html), za: *CanLII Canadian Legal Information Institute*: [HTTP://WWW.CANLII.ORG/YK/LAWS/REGU/1985R.149/20060728/WHOLE.HTML](http://www.canlii.org/yk/laws/regu/1985r.149/20060728/whole.html) (27/07/07).

- 2) jeżeli wnioskodawca jest w związku małżeńskim, wówczas wniosek powinien być złożony wspólnie przez małżonków (adopcja wspólna), chyba, że małżonek jest rodzicem dziecka, które ma być przysposobione – wówczas nie ma takiego wymogu, chociaż adopcja wspólna w takiej sytuacji jest możliwa;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) wnioskodawca powinien mieć miejsce pobytu w prowincji;
- 2) przysposabiane dziecko powinno przebywać z przysposabiającym przez okres przynajmniej 6 miesięcy bezpośrednio poprzedzających wystąpienie z wnioskiem adopcyjnym;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Kolumbia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Código de Menores z 1989 r.⁷⁰ (wszedł w życie 1 marca 1990 r., art. 88-128)

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą małżeństwa oraz partnerzy w związkach pozamałżeńskich o co najmniej trzyletnim stażu;
- 2) możliwe jest przysposobienie przez osobę nie pozostającą w związku (kobietę), ale dotyczy ono dzieci starszych (powyżej 7 lat) lub dzieci szczególnej troski;
- 3) przysposabiający powinien mieć ukończone 25 lat (ale nie więcej niż 38, a wyjątkowo 50 lat), być fizycznie, psychicznie oraz finansowo (jeden z przysposabiających) zdolny do adopcji;⁷¹
- 4) przysposabiający powinien być o 15 lat starszy od przysposobianego⁷²;

– *adopción*

wcześniej: Kodeks cywilny z 1887 r., zmieniony w 1985 r., art. 269-287

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ **NIE**

– *adopción simple*⁷³

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

70 Decree No. 2737, 27 November 1989, *Diario Oficial*, 27/11/1989, s. 5-23. Por. *Filiation and Adoption*, 16 *Ann. Rev. Population L.* 1989, s. 113.

71 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State*, Intercountry Adoption, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_366.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_366.html) (27/07/07) oraz *Bethany Christian Services*: [HTTP://WWW.BETHANY.ORG/A55798/BETHANYWWW.NSF/0/A47670c237A7E69285256cf2000b04cc](http://www.bethany.org/A55798/BETHANYWWW.NSF/0/A47670c237A7E69285256cf2000b04cc) (29/07/07).

72 Za: *UK Department of Education and Skills* [HTTP://WWW.DFES.GOV.UK/INTERCOUNTRYADOPTION/INDEX.SHTML](http://www.dfes.gov.uk/intercountryadoption/index.shtml) (15.05.2007).

73 Por.: *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, *SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C*, s. 111, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, “*Recueil des Cours*” 1993, VII(244), s. 394.

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

ale przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiających;

– *adopción plena*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

Kostaryka

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks rodzinny z 1973 r., z licznymi zmianami, art. 112-125⁷⁴

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) dopuszczalna jest adopcja dzieci i osób dorosłych;
- 2) możliwe jest przysposobienie więcej niż jednej osoby jednocześnie;
- 3) przysposabiać mogą osoby pozostające w związkach małżeńskich (od 5 lat) i w nich nie pozostające;
- 4) dopuszczalna jest również adopcja dziecka biologicznego współmałżonka;
- 5) przysposabiający powinien mieć nie mniej niż 25 lat i nie więcej niż 60, mieć prawa obywatelskie, cieszyć się dobrą opinią i być w stanie ponieść koszty adopcji dziecka;
- 6) przy wspólnej adopcji wystarczy, że jedno z małżonków osiągnęło wymagany wiek;
- 7) nie mogą przysposabiać opiekunowie lub kuratorzy dziecka oraz osoby, które zostały pozbawione władzy rodzicielskiej;
- 8) emeryci i renciści mogą przysposabiać za zgodą sądu;
- 9) różnica wieku między przysposabiającym a przysposabianym powinna wynosić przynajmniej 15 lat, przy adopcji przez współmałżonków ocenia się ją biorąc pod uwagę wiek młodszego małżonka;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) w październiku 2003 r. wprowadzono moratorium dotyczące braku akceptacji wniosków z państw, które w pełni nie ratyfikowały konwencji haskiej z 1993 r.⁷⁵
- 2) wcześniej cudzoziemcy mogli adoptować tylko dzieci w wieku powyżej 4 lat, a młodsze – tylko jeśli adoptowali rodzeństwo lub dziecko wymagające szczególnej troski;⁷⁶

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

celem adopcji jest organizacja i ochrona rodziny, porządku publicznego i dobra społecznego;

74 A. Bergmann, M. Ferid, D. Henrich, *Internationales Ehe und Kinderschaftsrecht mit Staatsangehörigkeitsrecht*, Frankfurt am Main/Berlin 1983, Costa Rica, s. 22-24.

75 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State*, Intercountry Adoption, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_367.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_367.html) (27/07/07).

76 Z. Martinez Moncada, C. Aguilar Sanabria, *Adoption In Costa Rica*, w: E. D. Jaffe (ed.), *op. cit.*, s. 147.

– *adopción simple*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt ale wymagane jest potwierdzenie przez sąd

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

skutkuje powstaniem między stronami takich relacji, jak między rodzicami a dziećmi, przysposobiony nie wchodzi do rodziny przysposabiającego;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

- 1) adopcja może być rozwiązana w wyniku wzajemnego porozumienia stron, jeśli przysposobiony jest pełnoletni, w wyniku zaskarżenia przez przysposobionego decyzji o adopcji dokonanego w ciągu dwóch lat po osiągnięciu pełnoletniości;
- 2) może być uchylona (cofnięta), gdy przysposobiony godzi w życie lub honor przysposabiającego, jego małżonka, wstępnych lub zstępnych, wyrządza mu ze złej woli znaczną szkodę majątkową, oskarża przysposabiającego o popełnienie przestępstwa lub, gdy pozostawi go, w szczególności w sytuacji, gdy przysposabiający jest chory, potrzebuje pomocy lub jest bez środków do życia;

– *adopción plena*

Organic Law of the National Child Welfare Agency z 1996 r.⁷⁷

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt ale wymagane jest potwierdzenie przez sąd

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

może być dokonana tylko w odniesieniu do dzieci, które nie ukończyły 14 lat⁷⁸, lub wobec dzieci starszych, o ile w momencie ukończenia 14 lat mieszkały one u przysposabiających i utrzymywały z nimi związki rodzinne lub emocjonalne;

może być dokonana tylko przez współmałżonków, którzy wspólnie żyją i wspólnie ponoszą konsekwencje adopcji;

77 D. Benavides Santos, *Understanding Family Law and the Family Court System in Costa Rica*, w: A. Bainham (ed.), *The International Survey of Family Law, 2006 Edition, Published on behalf of the International Society of Family Law, Jordan Publishing Limited, Bristol 2006*, s. 171.

78 Por.: *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C*, s. 111, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption, "Recueil des Cours"* 1993, VII(244), s. 395.

Kuba

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks rodzinny, Ustawa nr 1289 z 14 lutego 1975⁷⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

- 1) możliwe jest wniesienie przez rodziców przysposobionego, jego dziadków, a w ich braku – wujków lub przez pełnoletnie rodzeństwo w okresie 6 miesięcy wniosku o uchylenie sądowego orzeczenia o przysposobieniu;
- 2) może być ono również uchylone, gdy przysposobiony popełni przestępstwo na osobie przysposabiającego lub, jeśli zapadło orzeczenie sądu skazujące przysposabiającego za przestępstwo popełnione na osobie przysposobionego;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiający powinien mieć ukończone 25 lat, posiadać pełnię praw cywilnych i politycznych, gwarantować swoją sytuacją zaspokojenie potrzeb materialnych przysposabianego oraz reprezentować właściwy poziom moralny i cieszyć się opinią, która pozwoli przypuszczać, że spełni obowiązki wobec przysposobionego;
- 2) małżonkowie przysposabiają wspólnie, w każdym innym przypadku przysposobić może tylko jedna osoba;
- 3) przysposabiający powinien być o co najmniej 15 lat starszy od przysposabianego;
- 4) przysposobione może być dziecko do ukończenia przez nie 16 lat;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) prawo sprzeciwu wobec adopcji w trakcie postępowania przysługuje dziadkom, a w ich braku – wujkom oraz pełnoletniemu rodzeństwu przysposabianego;
- 2) kubańskie prawo nie zezwala na adopcje międzynarodowe, w tym przez osoby, które posiadają więcej niż jedno obywatelstwo – ponieważ nie dopuszcza możliwości posiadania więcej niż 1 obywatelstwa⁸⁰;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

przysposobienie ma na celu polepszenie warunków rozwoju i wychowania dziecka;

⁷⁹ *Gazeta Oficial* z 15 lutego 1975 r., Por. W. Skierkowska, Prawo rodzinne Republiki Kuby, „Nowe Prawo” 1983, nr 7-8, s. 146-147.

⁸⁰ Informacja za: U. S. Department of State, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_3092.HTML](http://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_3092.HTML) (12.10.07).

Meksyk

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1928 r., art. 390-410F⁸¹, kodeksy cywilne w 31 stanach Meksyku, w tym Kodeks cywilny Mexico City z 2002 r. (art. 4.178-4.200)⁸²

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

kontrakt, ale wymagane jest potwierdzenie przez sąd;

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

ale przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiających;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać może każda osoba, która ukończyła 25 lat, ma dobry charakter i posiada środki pozwalające na fizyczny i edukacyjny rozwój dziecka;
- 2) przysposabiający powinien być o 17 lat starszy od przysposobianego (jeśli adopcja jest wspólna – wymóg ten dotyczy tylko jednego z małżonków);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

pierwszeństwo mają krewni dziecka, które ma być przysposobione, następnie – obywatele Meksyku aby w końcu dziecko zostało skierowane do adopcji międzynarodowej;⁸³

Nikaragua

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Ley de Adopción z 1981 r.⁸⁴

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

81 *Código Civil Federal, Nuevo Código publicado en el Diario Oficial de la Federación en cuatro partes los días 26 de mayo, 14 de julio, 3 y 31 de agosto de 1928, TEXTO VIGENTE, Última reforma publicada DOF 13-04-2007, Cámara de Diputados del H. Congreso de la Unión, Secretaría General, Secretaría de Servicios Parlamentarios, Centro de Documentación y Análisis, Diario Oficial de la Federación 29/05/2000, [HTTP://WWW.DIPUTADOS.GOB.MX/LEYESBIBLIO/INDEX.HTM](http://www.diputados.gob.mx/LEYESBIBLIO/INDEX.HTM) (03.07.07).*

82 *Código civil del estado de Mexico, Toluca de Lerdo, México, a 29 de abril de 2002, [HTTP://WWW.DIPUTADOS.GOB.MX/LEYESBIBLIO/GOBIERNOS.HTM](http://www.diputados.gob.mx/LEYESBIBLIO/GOBIERNOS.HTM) (03.07.07).*

83 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_419.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_419.html) (27/07/07).*

84 Por.: *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C*, s. 113, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption, "Recueil des Cours" 1993, VII(244)*, s. 396.

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiający powinien być w wieku 25-40 lat (możliwe wyjątki);
- 2) mogą adoptować osoby stanu wolnego, jak i małżonkowie wspólnie;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

przysposabiający powinien być obywatelem Nikaragui lub mieć w niej miejsce swojego pobytu oraz zamiar pozostania tam do momentu ukończenia przez przysposabiane dziecko 21 lat (możliwe wyjątki),⁸⁵

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Panama

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) zakazy dotyczące przysposobień w rodzinie – dziadkowie nie mogą przysposabiać wnuków oraz rodzeństwo – niepełnoletniego rodzeństwa;
- 2) zakaz adopcji przez pary osób tej samej płci;
- 3) zakaz rozdzielania rodzeństw;
- 4) aby małżeństwo mogło przysposobić, powinno mieć co najmniej 2-letni staż;
- 5) różnica wieku między przysposabiającym a przysposabianym powinna wynosić 18 lat;

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ **TAK**

- 1) pierwszeństwo mają obywatele Panamy;
- 2) możliwe jest jednak wystąpienie przez potencjalnego przysposabiającego z wnioskiem o ustanowienie go opiekunem dziecka, które ma być przysposobione – na okres próbny;
- 3) jeśli sąd podejmie decyzję co do ustanowienia opieki i wyrazi zgodę na wywiezienie dziecka za granicę – postępowanie adopcyjne może być przeprowadzone za granicą.⁸⁶

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Paragwaj

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą:
 - a) małżeństwa z co najmniej 3-letnim stażem,
 - b) pary osób odmiennych płci będące ze sobą w związkach od co najmniej 4 lat;
 - c) kobiety stanu wolnego;
- 2) nie mogą przysposabiać:
 - a) mężczyźni stanu wolnego,
 - b) osoby cierpiące na choroby zakaźne oraz psychiczne;
- 3) przysposabiający powinni być w wieku 25-50 lat;

85 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_427.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_427.html) (29/07/07).

86 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_433.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_433.html) (29/07/07).

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

- 1) adopcje międzynarodowe są niedozwolone (ewentualnie do państw, które ratyfikowały konwencję haską z 1993 r. oraz zawarły z rządem Paragwaju umowę dwustronną dotyczącą adopcji);
- 2) adoptować mogą obywatele tego państwa oraz osoby, które są jego stałymi rezydentami i mają tam miejsce swojego pobytu;
- 3) pierwszeństwo mają małżeństwa;⁸⁷
- 4) przez cztery lata po dokonaniu adopcji przysposabiający zobowiązują się składać 3 razy w roku postadopcyjne raporty (na podstawie *Supreme Court Resolution No. 121* z 31 maja 1994 r.),⁸⁸

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

Peru

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1984 r., art. 377-385⁸⁹,

Supreme Decree No. 009-91-RE z 5 lipca 1991 r. *creating a special register for Peruvian minors who are adopted by persons who are not residents in the country*⁹⁰

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **NIE**

ale może zostać unieważniona na wniosek dorosłego przysposobionego;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiający powinien być pełnoletni i starszy od przysposobianego o tyle lat, ile on ma (18 plus wiek dziecka);
- 2) w przypadkach adopcji dzieci: powyżej 6 roku życia, rodzeństw oraz dzieci z upośledzeniami przysposabiający nie mogą mieć więcej niż 55 lat;
- 3) przysposabiać mogą małżeństwa (tylko wspólna adopcja przez obojga małżonków) lub osoby stanu wolnego;
- 4) partnerzy w związkach pozamałżeńskich nie mogą wspólnie przysposabiać;
- 5) lekarz i nauczyciel mogą adoptować swego pacjenta/wychowanka, tylko jeśli otrzymają wcześniej zadawalającą ich opłatę za ich usługi;

87 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_434.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_434.html) (29/07/07).

88 *La Ley, Revista Juridica Paraguaya, Vol. 17, No. 2, 1994*, s. 384-387. Por. *Filiation and Adoption*, 21 *Ann. Rev. Population L.* 1994-1995, s. 117.

89 Por.: *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C*, s. 113, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 397 oraz E. W. de Sztrancman, I. Sztrancman Waisblack, *Peruvian foreign adoptions*, w: E. D. Jaffe (ed.), *op. cit.*, s. 185-198.

90 *El Peruano*, 12/07/1991, *Normas Legales, Revista de Legislación y Jurisprudencia*, No. 181, July 1991, s. 106-107. Por. *Filiation and Adoption*, 19 *Ann. Rev. Population L.* 1992, s. 64.

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

- 1) w przysposobieniach międzynarodowych mogą pośredniczyć tylko akredytowane agencje adopcyjne – procedura jest inna w odniesieniu do przysposabiających obywateli Peru, krewnych przysposobianego dziecka oraz osób, które mieszkają w Peru od co najmniej 2 lat;⁹¹
- 2) istnieje specjalny rejestr dzieci, które zostały adoptowane za granicę – wpisywane są tam zanim wyjadą;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Urugwaj

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Kodeks cywilny z 1869 r., zmieniony w 1990 r.⁹², *Código de Menores* z 1934 r., *Ley de Legitimación adoptiva* z 1945 r., zmienione w 1978 r.

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposabiać (*adopción*) może każda osoba, która ukończyła 25 lat, jest o 15 lat starsza od przysposobianego dziecka i sprawowała nad nim opiekę przez okres 1 roku;
- 2) jeśli osoba taka pozostaje w związku małżeńskim – do adopcji konieczna jest zgoda jej współmałżonka;
- 3) przysposabiać (*legitimación adoptiva*) mogą małżonkowie wspólnie, o ile mają ukończone 25 lat, są o 15 lat starsi od przysposobianego dziecka, ich małżeństwo trwa od co najmniej 4 lat i opiekują się dzieckiem od 1 roku (przy adopcji międzynarodowej okres ten może być skrócony do 6 miesięcy);

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ: _____ TAK

ponadto warunkiem adopcji jest mieszkanie przysposobianego dziecka z przysposabiającym przez 6 miesięcy (mogą być wyjątki podyktowane dobrem dziecka) oraz pobyt przysposabiającego w Urugwaju przez 6 miesięcy;⁹³

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

– *adopción*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ NIE

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIENEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ NIE

STATUS PRZYSPOSOBIENEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ NIE

ale przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiających;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ TAK

(orzeczenie sądu)

91 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_435.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_435.html) (29/07/07).

92 *Act No. 16.108* z 4 kwietnia 1990 r., *Diario Oficial*, No. 23087, 20/04/1990, s. 106A. Por. *Filiation and Adoption*, 17 *Ann. Rev. Population L.* 1990, s. 101.

93 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_346.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_346.html) (29/07/07).

– *legitimación adoptiva*⁹⁴

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

Wenezuela

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Codigo Civil de Venezuela*⁹⁵ art. 246-260, *Ley de Adopción* z 1983 r.,

The Organic Act for the Protection of the Child and the Adolescent z 2 października 1988 r.;⁹⁶

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) możliwa jest adopcja wspólna przez małżonków wspólnie żyjących oraz przez osoby stanu wolnego;
- 2) adoptować nie mogą osoby niezdolne do czynności prawnych;
- 3) przysposabiający mężczyzna powinien mieć ukończone 30 lat, kobieta – 28 lat, jednak wystarczy mieć ukończone 21 lat, aby adoptować dziecko (ślubne, prawne, nieślubne lub adoptowane) współmałżonka, a wymóg wieku nie jest brany pod uwagę w przypadku adopcji własnego dziecka nieślubnego;
- 4) w przypadku wspólnej adopcji wystarczy, by małżonek miał ukończone 30 lat, a żona 21 lat, pod warunkiem, że małżeństwo trwa od co najmniej 3 lat – przy wspólnej adopcji nieślubnego dziecka jednego z małżonków wystarczy aby oboje małżonkowie mieli ukończone 21 lat;
- 5) różnica wieku między przysposabiającym mężczyzną a dzieckiem powinna wynosić co najmniej 17 lat, a między przysposabiającą kobietą a dzieckiem – 15 lat (nie dotyczy adopcji własnego nieślubnego dziecka oraz adopcji ślubnego, prawnego, nieślubnego lub adoptowanego dziecka współmałżonka);
- 6) nie można przysposobić własnego ślubnego lub prawnego dziecka;
- 7) nie może być przysposabiającym osoba, która w chwili złożenia wniosku ma własne ślubne lub nieślubne potomstwo, chyba że wniosek dotyczy adopcji własnego nieślubnego dziecka, nieślubnego dziecka małżonka lub dziecka wcześniej adoptowanego przez małżonka albo pod warunkiem uzyskania zezwolenia sądu;
- 8) opiekun nie może adoptować swego wychowanka lub byłego wychowanka, jeśli ten nie ukończył 22 lat lub jeśli został ubezwłasnowolniony, o ile rozliczenie wynikające ze sprawowania funkcji nie zostało ostatecznie zaakceptowane;
- 9) adopcja osoby, która nie ukończyła 21 lat może nie zostać orzeczona, jeśli osoba ta nie przebywała w gospodarstwie domowym przysposabiającego/cych przez co najmniej 3 miesiące (okres próbny);

94 Por.: *Overview of substantive laws relating to the adoption of children*, w: J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 113, J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, "Recueil des Cours" 1993, VII(244), s. 397-398.

95 *Copia de la Gaceta Oficial No. 2.990 extraordinario de 26 de Julio de 1982*.

96 *Gaceta Oficial de la República de Venezuela, Extraordinary* Nr. 5266, 2/10/1988.

SUBSYDIARNOŚĆ ADOPCJI MIĘDZYNARODOWEJ:

adopcja możliwa jest tylko w odniesieniu do obywateli państw, które ratyfikowały konwencję haską z 1993 r.⁹⁷ lub osób mających miejsce zwyczajnego pobytu w państwach, z którymi Wenezuela zawarła umowy dotyczące adopcji⁹⁸;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ **TAK**

– *adopcióń simple*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **NIE**

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **NIE**

ale

- 1) przysposobione dziecko ma status prawowitego dziecka (legitymację) przysposabiających;
- 2) przysposobiony powinien mieć takie samo prawo do spadku po przysposabiającym, jak jego dziecko nieślubne, jednak nie jest jego ustawowym spadkobiercą, tak jak przysposabiający nie jest ustawowym spadkobiercą dziecka;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **TAK**

tak, w wyniku orzeczenie sądu dotyczącego nieważności (gdy została orzeczona z naruszeniem przepisów dotyczących zdolności do czynności prawnych, przeszkód, zgód, okresu próbnego lub interesu publicznego) albo uchylecia/odwołania (z winy przysposabiającego, gdy są podstawy dla odebrania władzy rodzicielskiej lub zawieszenia w czynnościach kuratora lub opiekuna lub z każdej innej, wystarczająco ważnej przyczyny lub z winy przysposobionego w przypadku jego niewdzięczności, czyli takiego postępowania względem przysposabiającego, jego małżonka, potomków, bliskich krewnych lub rodzeństwa, które, w myśl przepisów prawa spadkowego, uzasadnia wydziedziczenie (brak zdolności do dziedziczenia);

adopcióń plena

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

oprócz więzów z rodzicem, który jest małżonkiem przysposabiającego;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ **TAK**

w wyniku orzeczenie sądu dotyczącego nieważności (gdy została orzeczona z naruszeniem przepisów dotyczących zdolności do czynności prawnych, przeszkód, zgód, okresu próbnego lub interesu publicznego) albo uchylecia/odwołania (z winy przysposabiającego, gdy są podstawy dla odebrania władzy rodzicielskiej lub zawieszenia w czynnościach kuratora lub opiekuna lub z każdej innej, wystarczająco ważnej przyczyny lub z winy przysposobionego w przypadku jego niewdzięczności, czyli takiego

97 Informacje dostępne na stronie *U. S. Department of State, Intercountry Adoption*, [HTTP://TRAVEL.STATE.GOV/FAMILY/ADOPTION/COUNTRY/COUNTRY_348.HTML](http://travel.state.gov/family/adoption/country/country_348.html) (29/07/07).

98 Wynika to z art. 444 *The Organic Act for the Protection of the Child and the Adolescent* z 1988 r. Por. G. Parra-Aranguren, *General Provisions and Family Law Matters in the Venezuelan 1998 Act on Private International Law*, w: P. J. Borchers, J. Zekoll (ed.), *International Conflict of Laws for the Third Millennium, Essays in Honor of Friedrich K. Juenger*, New York 2001, s. 107.

postępowania względem przysposabiającego, jego małżonka, potomków, bliskich krewnych lub rodzeństwa, które, w myśl przepisów prawa spadkowego, uzasadnia wydziedziczenie (brak zdolności do dziedziczenia);

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) w ramach pełnej adopcji nie może być adoptowana osoba, która w momencie złożenia wniosku adopcyjnego ma więcej niż 15 lat (oprócz adopcji własnego dziecka nieślubnego, adopcji nieślubnego dziecka współmałżonka oraz adopcji dziecka już adoptowanego w trybie adopcji pełnej przez współmałżonka);
- 2) nie może być adoptowany w trybie adopcji pełnej ten, kto ma ślubne lub nieślubne potomstwo, dziecko adoptowane lub potomstwo adoptowanego dziecka;
- 3) przysposobić w trybie adopcji pełnej mogą tylko wspólnie – wspólnie żyjący małżonkowie;

USA

Skutkiem ewolucji amerykańskiego prawa adopcja stała się środkiem realizacji prawa dzieci do rodziny i ich potrzeb w tym zakresie a nie sposobem zagwarantowania realizacji uczuć macierzyńskich bezdzietnych par. Nastąpiła zatem zmiana w postrzeganiu adopcji, czego dowodem jest ustawowe przyjęcie standardu dobra dziecka w przepisach statutów stanowych. Ponadto istotną zmianą było wprowadzenie subsydiowania adopcji, w jego wyniku rodziny, których nie byłoby stać na adopcję dziecka mogą skorzystać z możliwości uzyskania pomocy państwowej.¹ Być może w związku z tą ostatnią okolicznością ilość adopcji w USA jest bardzo duża, z czego część stanowią adopcje międzynarodowe. Ich ilość nie maleje (około 5% wszystkich adopcji w 1992 r.²), a USA jest określane mianem państwa, do którego trafia więcej dzieci niż do wszystkich innych państw razem wziętych. Swoistą amerykańską karierę adopcje międzynarodowe zawdzięczają uczestnictwu USA w konflikcie w Korei na początku lat 50-tych XX w. i powojennemu amerykańskiemu programowi adopcyjnemu.³ Poza adopcjami międzynarodowymi (które zresztą nie są przedmiotem osobnej regulacji w statutach stanowych) wewnątrz kraju są stosowane: adopcje bezpośrednie (po zrzeczeniu się przez rodziców biologicznych władzy rodzicielskiej lub po pozbawieniu ich opieki nad dzieckiem), niezależne (w wyniku umieszczenia dziecka przez rodziców biologicznych w wybranej przez siebie rodzinie adopcyjnej), przez rodziny zastępcze oraz przez ojczyma/macochę. Ostatnie z nich są stosowane najczęściej – w 1992 r. stanowiły 42% wszystkich dokonanych w USA adopcji (na przełomie lat 1975-1976 w stanie Kalifornia było ich 56%), na drugim miejscu pod względem ilości adopcji znajdują się adopcje niezależne (37% wszystkich dokonanych w USA adopcji w 1992 r.).⁴ Amerykańskie adopcje są uregulowane statutami poszczególnych stanów, dotyczy ich również precedensowe orzecznictwo sądów. Próba wyciągnięcia ogólnych wniosków z analizy często różniących się rozwiązań prowadzi do stwierdzenia o istnieniu w amerykańskim prawie priorytetów: adopcji wspólnych przez małżonków przed adopcjami przez osoby samotne oraz adopcji przez osoby młodsze przed adopcjami przez osoby starsze (np. według statutu Utah, dziecko może być adoptowane przez osobę nie pozostającą w związku małżeńskim, jeśli nie ma odpowiednich par małżeńskich, które wystąpiły z wnioskiem adopcyjnym, dziecko zostało umieszczone u swojego krewnego, który ma zamiar je adoptować, między dzieckiem a osobą, u której zostało ono umieszczone powstały więzy emocjonalne, osoba taka została wybrana przez rodzica dziecka, który wyraził zgodę na adopcję albo jest to w najlepszym interesie dziecka). Nie można natomiast twierdzić o priorytecie adopcji przez krewnych dziecka przed adopcjami przez osoby niespokrewnione, choć w dwóch statutach stanowych (Kalifornia i Minnesota) ów priorytet został określony. Jednak przepisy statutu Massachusetts warunkują możliwość adopcji brakiem istnienia bliskiego pokrewieństwa, stąd niedopuszczalna jest adopcja brata, siostry, wuja i ciotki (obok nich, co wydaje się oczywiste, choćby z racji natury łączących strony więzów, również małżonka), natomiast w świetle przepisów statutu Południowej Dakoty dopuszczalna jest adopcja nieślubnych dzieci przez ojców. Dość szczególną rolę, szczególnie w stanach południowych odgrywała kwestia rasy stron adopcji – jej odmiennosc jeszcze w latach 70-tych XXw. w tych stanach traktowana były jak przeszkoda adopcyjna.

1 Por. H. D. Krause, *Family Law In a Nutshell*, West Publishing Co., St. Paul, Minn. 1977, s. 155.

2 K. Mannino, *Statistically Speaking*, 22 „*Children's Legal Rights Journal*”, Spring 2002-2003, s. 27.

3 N. B. Graff, *Intercountry Adoption and the Convention of the Rights of a Child: Can the Free Market in Children Be Controlled?*, 27 *Syracuse J. Int'l L. & Com.*, 2000, s. 405. Między 1953 r. a 1981 r. 38 tysięcy koreańskich dzieci zostało adoptowanych przez amerykańskie rodziny. Por. S. Thompson, *The 1998 Russian Federation Family Code Provisions on Intercountry Adoption Break the Hague Convention Ratification Gridlock: What Next? An Analysis of Post-Ratification Ramifications on Securing an Uniform Process of International Adoption*, 9 „*Transnational Law & Contemporary Problems*” 1999, s. 707.

4 Dane za: M. Berry, Współczesne problemy adopcji, w: Z. W. Stelmaszuk, *Współczesne kierunki w opiece nad dzieckiem*, Warszawa 1999, s. 234-235. Autorka używa określeń: administracyjne rodzaje adopcji lub kategorie.

Obecnie przyjmuje się, że zarówno rasa jak i religia są czynnikami, które należy oceniać z punktu widzenia dobra przysposobianego dziecka. Jednak szczegółowe rozwiązania stanowe mogą być różne, na przykład w niektórych statutach stanowych przyjęto, że wyznanie, rasa, kolor skóry lub pochodzenie, obok ślepoty, głuchoty lub innego fizycznego upośledzenia (Wisconsin, Floryda – inwalidztwa lub niepełnosprawności) nie mogą być przeszkodami w adopcji, w innych natomiast, że sąd może na wniosek rodziców umieścić dziecko u rodziców adopcyjnych tego samego co ono wyznania (Arkansas, Delaware). Agencje adopcyjne z reguły poszukują dla dzieci rodzin adopcyjnych tej samej rasy oraz pochodzenia etnicznego, kulturowego i religijnego, czego powodem są również protesty Afroamerykanów wobec tzw. adopcji transrasowych oraz opinie niektórych ekspertów dotyczących zaburzeń osobowości czarnego dziecka wychowanego w białej rodzinie⁵. W USA w 1987 r. było 8% transrasowych adopcji – 1% stanowiły adopcje czarnych dzieci przez białe kobiety, 5% – dzieci innych ras przez białe kobiety i 2% – dzieci białych przez kobiety innych ras.⁶ Dalsza analiza statutów stanowych prowadzi do przyjęcia kolejnych ogólnych wniosków: 1) brak jest przepisów odrębnie regulujących adopcje międzynarodowe, w większości statutów stanowych została uregulowana kwestia uznania adopcji dokonanej za granicą lub z jej walidacji (jednak w statutach 18 stanów oraz Dystryktu Kolumbia brak jest takich regulacji), 2) ze względu na przesłanki adopcyjne ten model adopcji nazwać można „wolną amerykanką”, 3) zasadą kierującą adopcjami w każdym stanie jest dobro dziecka, 3) adopcje są w większości stanów nierozwiązywalne, 4) są to adopcje pełne. Użycie określenia „wolna amerykanka” uzasadnione jest znikomością przeszkód adopcyjnych określonych w statutach stanowych oraz tym, że w większości stanów prawo dozwala na adopcję każdej osoby przez każdą osobę dorosłą. Oznacza to, że jedyną przesłanką adopcji jest wiek przysposabiającego. Nieco inne rozwiązania dotyczące jego wieku polegają na przyjęciu (w Oregonie), że każda osoba może adoptować inną osobę lub dozwoleniu na adopcję przez osoby niepełnoletnie (adopcja własnych biologicznych lub biologicznych dzieci współmałżonka w Massachusetts, Ohio i w Nowym Jorku). Dozwoleniu na adopcję przez osoby dorosłe może towarzyszyć określenie ich wieku minimalnego, tzn. 18 lat (Kentucky, Louisiana), 21 lat (Oklahoma) czy 25 lat (Georgia, Idaho). W kilku stanach przyjęta została przesłanka różnicy wieku między przysposabiającym a przysposobianym: 10 lat (Kalifornia – sąd może nie brać tej przesłanki pod uwagę w przypadku adopcji przez ojczyma/macochę, siostrę, brata, ciotkę, wujka lub rodzeństwo cioteczne/stryjeczne – jeśli adopcja jest w interesie stron i w interesie publicznym, Georgia, Nevada, Południowa Dakota, Utah), 15 lat (Idaho), przysposobiany powinien być młodszy od adoptującego

5 Por. H. D. Krause, *op. cit.*, s. 155, A. Bahl, *Color-Coordinated Families: Race Matching In Adoption In the States and Britain*, 28, „Loyola University Chicago Law Journal” 1996-1997, s. 45 i n., E. Bartholet, *Race Separatism in the Family: More on the Transracial Adoption Debate*, 2 „Duke Journal of Gender Law & Policy” 1995, s. 99-105, S. Maldonado, *Racial hierarchy and international adoptions*, w: L. Wardle, C. S. Williams (ed.), *Family Law: Balancing Interests and Pursuing Priorities*, William S. Hein & Co., Inc., Buffalo, New York 2007, s. 263-264, D. S. Rosettenstein, *Trans-Racial Adoption in the United States and the Impact of Considerations Relating to Minority Population Groups on International Adoptions into the United States*, w: N. Lowe, G. Douglas (ed.), *Families Across Frontiers, The International Society of Family Law*, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague, Boston, London 1996, s. 605-623. Kontrowersje dotyczą także dzieci pochodzących z indiańskich rodzin, tak w USA jak i w Kanadzie, również Aborygenów – w Australii, por. J. H. A. van Loon, *International co-operation and protection of children with regard to intercountry adoption*, „Recueil des Cours” 1993, VII(244), s. 219-221 oraz J. H. A. van Loon, *Report on intercountry adoption. Preliminary Document No 1 of April 1990*, w: *Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session 10 to 29 May 1993, Tome II. Adoption – co-operation*, SDU Publishers/The Hague, Netherlands/1994, Annex C, s. 31-33.

6 Por. K. Mannino, *op. cit.*, s. 26-27.

7 Stanami tymi są: Alabama, Arizona, Kentucky, Louisiana, Michigan, Mississippi, Nebraska, Nevada, New Jersey, Nowy Jork, Rhode Island, Południowa Dakota, Teksas, Utah, Virginia, Washington, Zachodnia Virginia i Wyoming. Ponadto nie zostało to uregulowane w prawie statutowym czterech spośród pięciu terytoriów USA: American Samoa, Guam, Puerto Rico i U. S. Virgin Islands. Por. *Summary of Laws Regarding International Adoptions Finalized Abroad: 50 States and 5 U. S. Territories*, National Clearinghouse on Child Abuse and Neglect Information, National Adoption Information Clearinghouse, July 2003, [HTTP://NAIC.ACF.HHS.GOV/GENERAL/LEGAL/STATUTES/INTERNATIONAL.PDF](http://naic.acf.hhs.gov/GENERAL/LEGAL/STATUTES/INTERNATIONAL.PDF).

(Massachusetts, Rhode Island). W świetle statutu New Jersey sąd może odstąpić od traktowania wieku przysposabiającego (18 lat) i różnicy wieku między stronami jako przesłanki przysposobienia. Na mocy kilku statutów ocenę, czy wnioskodawca spełnił przesłanki przysposobienia pozostawiono sądowi, stąd według statutu Georgii przysposabiającym powinna być osoba finansowo, fizycznie i psychicznie zdolna do opieki nad dzieckiem, Hawajów – każda odpowiednia osoba. Natomiast w Illinois i Washingtonie przyjęto dodatkową przesłankę, którą powinni spełnić przysposabiający – posiadanie pełnej zdolności do czynności prawnych, a gdzie indziej posłużono się wskazaniem okoliczności wyłączonej czynną legitymacją adopcyjną (Illinois, Indiana, Virginia). Mała ilość przeszkód adopcyjnych nie oznacza jednak, że dziecko może być adoptowane przez kogokolwiek. Elementem postępowania adopcyjnego jest szczegółowy wywiad dotyczący przysposabiającego, a postępowanie z reguły jest dwuetapowe. Pierwszy etap rozpoczyna się w momencie złożenia wniosku adopcyjnego a kończy się orzeczeniem sądu o tymczasowym skierowaniu dziecka do rodziny (osoby) wnioskującej o jego adopcję w celu zamieszkania z nią/nim podczas minimum sześciomiesięcznego okresu preadopcyjnego. Drugi etap natomiast kończy finalne orzeczenie adopcji. Warunkiem uzyskania takiego orzeczenia jest pozytywna ocena stosunków między dzieckiem a przysposabiającym wykształconych w okresie preadopcyjnym, dokonana przez kompetentne służby socjalne. Natomiast długość tego okresu uzależniona jest od regulacji zawartych w prawach stanowych. Odstąpienie od orzeczenia o nim jest możliwe jedynie w przypadkach, gdy dziecko już mieszka z wnioskodawcą (krewnym lub rodzicem zastępczym), przez określoną przepisami liczbę miesięcy. Te dość restrykcyjne przepisy umożliwiają stworzenie stabilnych podstaw adopcji, opartych na wykształconych między jej stronami więzach emocjonalnych oraz na ich wzajemnym poznaniu się zanim dojdzie do przysposobienia, przy okazji spowolniają postępowania, stąd być może zainteresowanie Amerykanów przeprowadzaniem postępowań adopcyjnych w państwach, w których nie ma takich przepisów. We wszystkich stanach o adopcji orzeka sąd, a efektem orzeczenia jest zerwanie więzów pokrewieństwa między przysposobionym a jego naturalną rodziną i uzyskanie przez niego statusu takiego jak biologiczne dziecko przysposobione. W ramach tak ogólnie określonych następstw adopcji występują zróżnicowania dotyczące: 1) możliwości ustanowienia kontaktów z członkami rodziny biologicznej, w tym tzw. *open adoptions*⁸, w których sąd orzekając o adopcji decyduje o zatwierdzeniu zawartej między przysposabiającym a rodzicem biologicznym dziecka umowy dotyczącej przyszłych kontaktów dziecka lub przysposabiającego z członkami rodziny biologicznej dziecka (Arizona, Kalifornia, Connecticut, Floryda, Indiana, Maryland, Massachusetts, Minnesota, Montana, Nebraska, Nevada, New Hampshire, Nowy Meksyk, Nowy Jork, Oklahoma, Oregon, Rhode Island, Południowa Karolina, Południowa Dakota, Tennessee, Vermont, Waszyngton, Zachodnia Virginia, Wisconsin), ustanowienia kontaktów z biologicznymi dziadkami dziecka (Alabama, Arkansas, Maine, Minnesota, Nevada, Północna Karolina, Oklahoma, Oregon, Teksas), rodzeństwem (Arkansas), 2) braku zerwania więzów między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka tego rodzica (Arizona, Kolorado, Connecticut, Delaware, Floryda, Indiana, Kansas, Kentucky, Minnesota, Mississippi, Missouri, Montana, Nevada, New Hampshire, New Jersey, Nowy Jork, Północna Karolina, Północna Dakota, Ohio, Rhode Island, Tennessee, Vermont, Zachodnia Virginia, Wisconsin) lub nawet jego partnera w tzw. *second parent adoptions* (Vermont), 3) możliwości dziedziczenia przysposobionego po biologicznych rodzicach (Alaska, Connecticut, Floryda, Georgia, Hawaje, Maine, Massachusetts, Minnesota, Montana, Nebraska, New Jersey, Nowy Jork, Północna Dakota, Ohio, Rhode Island, Tennessee, Vermont). Poza tym, interesującym i nieznanym w innych państwach rozwiązaniem są tzw. *standby adoptions*, (Illinois, Iowa), w których zgoda biologicznego rodzica dziecka na adopcję (opiekę nad dzieckiem, zrzeczenie się praw rodzicielskich) uwarunkowane jest wystąpieniem przyszłych okoliczności, jak śmierć tego rodzica.

8 Por. A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children's Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 36-37. Adopcje takie są definiowane w doktrynie jako: “*the sharing of information and/or contacts between the adoptive and biological parents of an adopted child, before and/or after the placement of the child, and perhaps continuing for the life of the child*”. Por. T. M. Somogye, *Opening Minds to Open Adoption*, 45 “*Kansas Law Review*” 1996-1997, s. 619, za M. Berry.

Szczególnie w związku z uprawnieniem przysposobionego dziecka do dziedziczenia po biologicznych rodzicach w stosunkowo dużej ilości stanów powstaje pytanie, czy amerykańskie adopcje rzeczywiście są pełne? Potwierdzeniem tezy o takim ich charakterze może być to, że w większości stanów, w których dziecko może dziedziczyć po swym biologicznym rodzicu przesłanką dziedziczenia jest śmierć tego rodzica poprzedzająca adopcję. Jednak wątpliwości mogą powstać w szczególności w odniesieniu do przepisów czterech stanów: Alaski i Arkansas (w odniesieniu do adopcji przez jednego z małżonków, której skutkiem jest powstanie relacji między przysposobionym i przysposabiającym, z wyłączeniem jego współmałżonka i rodziny), Południowej Karoliny (adopcja nie powoduje zerwania więzi między dzieckiem a biologicznym rodzicem, który sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem) oraz New Hampshire (w przypadku adopcji przez jednego z małżonków więzy dziecka z rodzicem biologicznym odmiennej niż przysposabiający płci mogą zostać nienaruszone, o ile wyrazi na to zgodę dziecko i ten biologiczny rodzic). Stąd też twierdzić można o pewnej hybrydalności amerykańskich systemów adopcyjnych, której przejawem jest przyjęcie rozwiązań właściwych dla systemu adopcji pełnej (wyjście przysposabiającego z rodziny biologicznej i wejście do rodziny przysposabiającego) i niepełnej (dziedziczenie przysposabiającego po biologicznych rodzicach). Poza tym możliwość zapewnienia przysposobionemu dziecku kontaktów z członkami jego biologicznej rodziny po orzeczeniu adopcji wydaje się bliższa idei adopcji niepełnej. Na stosowanie tego rozwiązania (tak jak na całość postępowania adopcyjnego) ma wpływ zasada dobra dziecka, więc sądowe zezwolenie lub ustanowienie kontaktów warunkowane jest dobrem dziecka, którego postępowanie dotyczy. Zasada dobra dziecka stała się zatem uzasadnieniem wprowadzenia nowego rozwiązania, zgodnego, jak się wydaje, z zapotrzebowaniem społecznym. A zapotrzebowanie to wynika z amerykańskich realiów, a mianowicie: stosunkowo niewielkich możliwości adopcji małych dzieci, które są nieświadome swego pochodzenia oraz częstego warunkowania udzielenia zgody rodziców biologicznych na adopcję ich dziecka od zapewnienia przyszłych kontaktów z nim lub informacji o nim⁹. Zwolennicy tego rozwiązania twierdzą, że zapewnienie ono większe powodzenie i stabilność adopcji, włącznie z uniknięciem poczucia odrzucenia dziecka przez rodziców biologicznych, co ważne z racji przyjętej w większości stanów nierozwiązywalności adopcji. Rozwiązania w tej kwestii przyjęte w USA najlepiej odzwierciedla zresztą przepis statutu Waszyngtonu – intencją ustawodawcy jest zapewnienie dzieciom stabilnego środowiska rodzinnego, stąd orzeczenia adopcyjne mają charakter ostateczny. I w tej pozornej jednolitości znalazły się jednak odmienne regulacje. Przysposabiający może wystąpić do sądu, który orzekł adopcję o jej rozwiązanie, gdy przysposobione dziecko nie nadawało się do adopcji, czego przysposabiający nie był świadomy – w konsekwencji warunków istniejących przed adopcją jest niedorozwinięte umysłowo lub chore psychiczne (Kalifornia), przysposobienie może zostać rozwiązane za porozumieniem przysposobianego i przysposabiającego, jeśli ten ostatni był małżonkiem biologicznego rodzica przysposobionego a ich małżeństwo zostało rozwiązane (Idaho).

9 Por. A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children's Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 36-37, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *A Primer on Adoption Law*, 52 „*Juvenile and Family Court Journal*”, Summer 2001, s. 23-43.

Stany Zjednoczone

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Interstate Compact on the Adoption of Children (przyjęty we wszystkich stanach i w Dystrykcie Columbia), *Uniform Adoption Act* z 1969 r., przyjęty w stanach: Alaska, Arkansas, Montana, North Dakota i Ohio, zmieniony w 1994 r., ale zmiana nie została dotąd przyjęta w żadnym stanie¹;

Adoption and Safe Families Act z 1997 r.,² *Intercountry Adoption Act (IAA)* z 2000 r.,³ odrębne prawa adopcyjne w każdym stanie⁴

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

w niektórych stanach prawa spadkowe pozostają niezmienione

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

w niektórych stanach restrykcje dotyczą praw spadkowych

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ TAK

orzeczenie sądu, w niektórych stanach na wniosek przysposabiających w przypadku niedorozwoju dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

postępowanie dotyczące skierowania dziecka do adopcji, a więc takie, w którym zapada orzeczenie, czy dziecko znajdujące się pod opieką zastępczą ma trafić do adopcji, czy do rodziny biologicznej nie może rozpocząć się później niż 12 miesięcy od skierowania dziecka pod opiekę rodziny zastępczej;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Alabama

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

The Code of Alabama z 1975 r., *Title 26. Infants and Incompetents, Chapter 10. Adoption of children, Section 26-10-4.1 do Section 26-10C-2, Chapter 10A Alabama Adoption Code, Section 26-10A-1 do 26-10A-38 Chapter 10B Interstate Adoption Assistance Compacts, Section 26-10B-1 DO 26-10B-10⁵*

- 1 Projektowany po raz pierwszy w 1953 r. i rekomendowany do przyjęcia we wszystkich stanach przez *National Conference of Commissioners on Uniform State Laws*, por. *Uniform Adoption Act*, 40 „*Iowa Law Review*” 1954-1955, s. 329-335. Por. M. Robbins Arnt, *In the Best Interests of the Child: The Uniform Adoption Act*, 25 „*Stetson Law Review*” 1995-1996, s. 839-888, A. R. Appell, *The Move Toward Legally Sanctioned Cooperative Adoption: Can It Survive the Uniform Adoption Act?*, 30 „*Family Law Quarterly*”, No. 2, Summer 1996-1997, s. 507-509.
- 2 L. S. Adler, *The Meanings of Permanence: A Critical Analysis of the Adoption and Safe Families Act of 1997*, 38 „*Harvard Journal of Legislation*” 2001, s. 1-36, R. P. Barth, F. Wulczyn, T. Crea, *From Anticipation to Evidence: Research on the Adoption and Safe Families Act*, 12 „*Virginia Journal of Social Policy & the Law*” 2004-2005, s. 371-399.
- 3 Jest to akt przyjęty w związku z ratyfikacją przez USA konwencji haskiej o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego z 1993 r. Por. [HTTP://ADOPTION.STATE.GOV/PDF/OUTGOINGCASE-SFAQS.PDF](http://ADOPTION.STATE.GOV/PDF/OUTGOINGCASE-SFAQS.PDF) (18/02/09).
- 4 Por. Informacje zawarte w następnej tabeli dotyczącej poszczególnych stanów USA. Krótka charakterystyka amerykańskiego systemu prawnego i wybranych rozwiązań stanowych z zakresu prawa adopcyjnego w: K. Potrzebowski, *Adopcja w ustawodawstwie USA*, „*Nowe Prawo*” 1981, nr 5, s. 79-85.
- 5 [HTTP://WWW.LEGISLATURE.STATE.AL.US/CODEOFALABAMA/1975/COATOC.HTM](http://www.LEGISLATURE.STATE.AL.US/CODEOFALABAMA/1975/COATOC.HTM), (20.05.07). Por. *Joint Adoption: A Queer Option?*, *Note*, 15 „*Vermont Law Review*” 1990-1991, s. 197-226, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *A Primer on*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale możliwe jest ustanowienie osobistych kontaktów dziecka z biologicznymi dziadkami (jeśli adopcja ma charakter rodzinny);

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

po roku od orzeczenia może być ono wzruszone tylko w przypadku oszustwa lub gdy przysposobiony został porwany;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić może każda dorosła osoba, lub wspólnie – małżeństwo;
- 2) przysposobione może być dziecko lub osoba dorosła

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Alaska

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Alaska Statutes (2006). *Title 25. Marital and Domestic Relations Chapter 23. Adoption, Section 25.23.005 do 25.23.240*⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

jednak sąd może orzec o pozostawieniu praw spadkowych w relacji dziecko – biologiczni rodzice;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

jednak w przypadku adopcji przez jednego z małżonków skutkiem adopcji jest powstanie relacji między przysposabiającym i przysposabianym, z wyłączeniem współmałżonka przysposabiającego i jego rodziny;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

po roku od orzeczenia może być ono wzruszone tylko wtedy, gdy przysposabiający nie podjął się sprawowania opieki nad dzieckiem lub gdy przysposobiony dorosły nie wiedział o orzeczeniu;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobiony może być każdy;
- 2) przysposabiać mogą:
 - a) małżonkowie wspólnie,

Adoption Law, 52 „*Juvenile and Family Court Journal*”, Summer 2001, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *Parens Patri[archy]: Adoption, Eugenics, and Same-Sex Couples*, 40 „*California Western Law Review*”, No. 1, Fall 2003-2004, s. 1-77, K. Bennison, *No Deposit No Return: The Adoption Dilemma*, 16 „*Nova Law Review*” 1991, s. 909-935.

6 [HTTP://WWW.LEGIS.STATE.AK.US/CGI-BIN/FOLIOISA.DLL/STATIX06/QUERY=*/DOC/%7B@11556%7D?](http://www.legis.state.ak.us/cgi-bin/folioisa.dll/statix06/query=*/doc/%7B@11556%7D?) (20.05.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

- b) niepozostające w związkach małżeńskich dorosłe osoby,
- c) niepozostający w związkach małżeńskich matka lub ojciec przysposobianego,
- d) osoby pozostające w związkach małżeńskich, jeśli współmałżonek jest rodzicem przysposobianego i wyraża zgodę na adopcję, małżonkowie są w separacji lub gdy sąd zezwoli na taką adopcję z przyczyny długiej, nieusprawiedliwionej obecności współmałżonka, niemożności wyrażenia przez niego zgody, braku zdolności do czynności prawnych lub bezzasadnego wycofania zgody na adopcję;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Arizona

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Arizona Revised Statutes, Title 8, Chapter 1 – Adoption, art.1-4 (General Provisions, Adoption Subsidies, Nonrecurring Adoption Expenses, Interstate Adoption Assistance Compacts) (8-101 do 8-173)*⁷

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale:

- 1) sąd może zatwierdzić pisemną umowę między przysposabiającym a biologicznymi rodzicami dziecka dotyczącą kontaktów między nimi – o ile jest to w interesie dziecka;
- 2) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

po upływie roku nie jest możliwe unieważnienie adopcji z przyczyn błędów w postępowaniu;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposobione może być dziecko lub cudzoziemiec, który ma 21 lat lub mniej, przebywający legalnie w USA, obecny w stanie w chwili złożenia wniosku adopcyjnego;
- 2) przysposobić może każda osoba dorosła mająca miejsce pobytu w stanie (*resident*), bez względu na to, czy pozostaje w związku małżeńskim, czy też nie, czy też jest w separacji;
- 3) przysposobić wspólnie może małżeństwo;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Arkansas

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Arkansas Code, Title 9, Family Law. Chapter 9. Adoption, 9-9-101-9-9-701*⁸

7 [HTTP://WWW.AZLEG.STATE.AZ.US/ARS/8/TITLE8.HTM](http://www.azleg.state.az.us/ars/8/title8.htm) , (11.03.03) i [HTTP://WWW.AZLEG.STATE.AZ.US/ARIZONAREVISEDSTATUTES.ASP?TITLE=8](http://www.azleg.state.az.us/arizonarevisedstatutes.asp?title=8) (20.05.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

8 [HTTP://WWW.ARKLEG.STATE.AR.US/NXT/GATEWAY.DLL?F=TEMPLATES&FN=DEFAULT.HTM&VID=BLR:CODE](http://www.arkleg.state.ar.us/nxt/gateway.dll?f=templates&fn=default.htm&vid=blr:code), (11.03.03). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, J. Patterson Auld, *Racial Matching vs. Transracial Adop-*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

jednak

- 1) w przypadku, gdy biologiczny lub adopcyjny rodzic dziecka zmarł przed złożeniem wniosku o adopcję, sąd może zdecydować o kontaktach dziecka z rodzicami zmarłego rodzica, o ile były one utrzymywane i o ile jest to w interesie dziecka;
- 2) mogą również nie ustać kontakty z rodzeństwem, o ile nie zostało ono adoptowane przez tę samą rodzinę i o ile zdecydował o tym sąd;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

jednak w przypadku adopcji przez jednego z małżonków skutkiem adopcji jest powstanie relacji między przysposabiającym i przysposabianym, z wyłączeniem współmałżonka przysposabiającego i jego rodziny;

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

po roku od orzeczenia może być ono wzruszone tylko wtedy, gdy przysposabiający nie podjął się sprawowania opieki nad dzieckiem lub gdy przysposobiony dorosły nie wiedział o orzeczeniu;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobiona może być każda osoba;
- 2) przysposobić mogą:
 - a) małżonkowie wspólnie, nawet jeżeli jedno z nich lub oboje są małoletni,
 - b) nie pozostająca w związku małżeńskim osoba dorosła,
 - c) nie pozostający w związku małżeńskim ojciec lub matka przysposobianego,
 - d) pozostający w związku małżeńskim dorosły, jeśli za zgodą swego małżonka adoptuje jego dziecko, małżonkowie są w separacji lub gdy sąd zezwoli na taką adopcję z przyczyny długiej, nieusprawiedliwionej nieobecności współmałżonka, niemożności wyrażenia przez niego zgody, braku zdolności do czynności prawnych lub bezzasadnego wycofania zgody na adopcję;
- 3) sąd może na wniosek rodziców lub opiekunów dziecka umieścić go w rodzinie takiego samego jak dziecko wyznania;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

California

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

California Family Code, §§ 8500-9340⁹

tion: Proposing a Compromise In the Best Interests of Minority Children, 27 „*Family Law Quarterly*”, Vol. 27, No 3, Fall 1993, s. 447-460, B. L. Atwell, *Surrogacy and Adoption: A Case of Incompatibility*, 20 „*Columbia Human Rights Law Review*” 1988-1989, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

- 9 [HTTP://WWW.LEGINFO.CA.GOV/CGI-BIN/CALAWQUERY?CODESECTION=FAM&CODEBODY=&HITS=20](http://www.LEGINFO.CA.GOV/CGI-BIN/CALAWQUERY?CODESECTION=FAM&CODEBODY=&HITS=20) (20.05.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, J. Patterson Auld, *op. cit.*, s. 447-460, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59; A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, S. Parveen Ali, *Homosexual Parenting: Child Custody and Adoption*, 22 „*University of California Davis Law Review*” 1988-1989, s. 1009-1038, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale sąd może zatwierdzić pisemną umowę między przysposabiającym a biologicznymi rodzicami lub krewnymi dziecka dotyczącą kontaktów między nimi – o ile były one wcześniej utrzymywane i o ile jest to w interesie dziecka (*open adoption*)¹⁰;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) po roku od orzeczenia może być ono wzruszone lub unieważnione tylko w przypadku oszustwa (ale nie później niż po 3 latach po orzeczeniu adopcji);
- 2) w przypadku, gdy dziecko wykazuje się niedorozwojem umysłowym lub chorobą psychiczną, jako konsekwencją warunków istniejących przed adopcją, które powodowałyby, że nie nadawałoby się ono do adopcji, a przysposabiający był tego nieświadomy – może on wystąpić do sądu, który orzekł o adopcji z wnioskiem o jej rozwiązanie (nie później niż 5 lat po orzeczeniu adopcji);

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposobiony może być niepozostający w związku małżeńskim małoletni;
- 2) różnica wieku między nim a przysposabiającym wynosić powinna co najmniej 10 lat (w przypadku adopcji dziecka przez ojczyma/macoche, siostrę, brata, ciotkę, wujka lub rodzeństwo cioteczne/stryjeczne sąd może nie brać pod uwagę różnicy wieku, jeśli adopcja jest w interesie stron i w interesie publicznym);
- 3) osoba pozostająca w związku małżeńskim, nie w separacji, nie może adoptować dziecka bez zgody współmałżonka;
- 4) pierwszeństwo mają krewni przed osobami niespokrewnionymi; dopuszczalna jest adopcja dzieci homoseksualnego partnera, z którym przysposabiający pozostaje w tzw. *domestic partnership*;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Colorado

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Colorado Revised Statutes, Title 19. Children's Code, Article 5. Relinquishment and Adoption, Part 2. Adoption (art. 19-5-200 do 19-5-216), *Part 3. Access to Adoption Information* (art. 19-5-301 do 19-5-307), *Part 4. Access to Nonidentifying Adoption Information* (art. 19-5-401 do 19-5-403)¹¹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

- 10 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children's Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 36-37. Adopcje takie są definiowane w doktrynie jako: “*the sharing of information and/or contacts between the adoptive and biological parents of an adopted child, before and/or after the placement of the child, and perhaps continuing for the life of the child*”. Por. T. M. Somogye, *Opening Minds to Open Adoption*, 45 “*Kansas Law Review*” 1996-1997, s. 619, za M. Berry.
- 11 [HTTP://198.187.128.12/COLORADO/LPEXT.DLL?F=TEMPLATES&FN=FS-MAIN.HTM&2.0](http://198.187.128.12/COLORADO/LPEXT.DLL?F=TEMPLATES&FN=FS-MAIN.HTM&2.0) (20.05.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, L. Hall Armstrong, *In the Courts: Gay Couples and Adoption*, 22 „*Children's Legal Rights Journal*”, Vol. 22, No 1, Spring 2002-2003, s. 27-29, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) po upływie 90 dni od uprawomocnienia się orzeczenia nie jest możliwe jego unieważnienie z przyczyn proceduralnych lub jurysdykcyjnych, chyba że w przypadkach adopcji przez ojczyzna/macochę, gdy powodem unieważnienia może być oszustwo – wówczas z wnioskiem o unieważnienie orzeczenia wystąpić można do 1 roku po wejściu orzeczenia w życie;
- 2) sąd decydując o unieważnieniu orzeczenia kieruje się standardem dobra dziecka (*best interest standard*);

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptowana może być osoba poniżej 18 roku życia, obecna na terytorium stanu w chwili wystąpienia z wnioskiem adopcyjnym;
- 2) za zgodą sądu również może być adoptowana osoba będąca w wieku między 18 a 21 lat;
- 3) przysposobić może każda osoba (w tym rodzic zastępczy), która ma więcej niż 21 lat, a za zgodą sądu – również osoba małoletnia;
- 4) osoba, która ma żyjącego współmałżonka powinna wystąpić wspólnie z nim z wnioskiem adopcyjnym, chyba, że przysposobiany jest biologicznym dzieckiem współmałżonka lub, że współmałżonek wcześniej go przysposobił;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Connecticut

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

General Statutes of Connecticut Revised to January 1, 2007, Chapter 803, Termination of Parental Rights and Adoption, Sec. 45a-724 do Sec. 45a-765, HB05345 An act establishing a pilot program for special needs adoption z 2004 r., HB05626 An act concerning acceleration of the adoption process z 2004 r., SB00129 An act concerning regional probate court services for children's matters z 2004 r., SB00298 An act concerning health insurance for adoptive parents z 2004 r., SB00336 An act concerning family and medical leave z 2004 r., SB00404 An act concerning maximization of federal funds z 2004 r., SB00495 An act concerning permanency plans for children z 2004 r.¹²

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) przysposobiony ma prawo do dziedziczenia po zmarłym rodzicu, gdy po jego śmierci został przysposobiony przez małżonka drugiego z rodziców;
- 3) *open adoptions*;

12 [HTTP://WWW.CGA.STATE.CT.US/ASP/CGASUBJECTSEARCH/SUBBILLS.ASP?SUBJ_CODE=100041](http://www.cga.state.ct.us/asp/cgasubjectsearch/subbills.asp?subj_code=100041) (24.08.04) i [HTTP://WWW.CGA.STATE.CT.GOV/LCO/STATUTE_WEB_SITE_LCO.HTM](http://www.cga.state.ct.gov/lco/statute_web_site_lco.htm) (14/11.2007). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, J. Patterson Auld, *op. cit.*, s. 447-460, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, L. Hall Armstrong, *op. cit.*, s. 27-29, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiającym może być każda osoba dorosła, przysposobić można dziecko (jeśli ukończyło 12 lat powinno wyrazić zgodę na adopcję);
- 2) małżeństwa powinny przysposabiać wspólnie, chyba że sąd uzna, że istnieją powody uzasadniające adopcję przez jednego z małżonków;
- 3) przyszły przysposabiający ma prawo do wizyt w szpitalu podczas porodu dziecka, które ma zamiar przysposobić;
- 4) przed orzeczeniem konieczny jest okres preadopcyjny;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Delaware

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Delaware Code, Title 13. Domestic Relations, Chapter 9. Adoption (§§ 901-965)*¹³

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

po 6 miesiącach od uprawomocnienia się orzeczenia nie jest możliwe jego unieważnienie;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić może każda osoba w wieku powyżej 21 lat lub małżeństwo wspólnie, o ile małżonkowie nie są w separacji, nie żyją osobno i nie są rozwiedzeni;
- 2) przysposabiający powinien mieć miejsce pobytu na terytorium stanu w chwili wystąpienia z wnioskiem adopcyjnym;
- 3) dziecko może być skierowane do adopcji przez osobę tego samego wyznania, jeżeli rodzice biologiczni dziecka złożą oświadczenie z żądaniem tej treści – agencja adopcyjna powinna wybrać przysposabiającego zgodnie z tym oświadczeniem, jednak sąd może nie brać pod uwagę tej okoliczności, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- 4) możliwa jest adopcja osób dorosłych;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

13 [HTTP://DEL.CODE.DELAWARE.GOV/TITLE13/C009/INDEX.SHTML#P-1_0](http://delcode.delaware.gov/title13/c009/index.shtml#p-1_0) (20.05.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

Florida

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*The 2007 Florida Statutes, Chapter 63 012-63 235*¹⁴

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) przysposobiony ma prawo do dziedziczenia po zmarłym rodzicu, gdy po jego śmierci został przysposobiony przez małżonka drugiego z rodziców;
- 3) sąd może orzec o postadopcyjnych kontaktach dziecka z rodzeństwem i innymi członkami jego rodziny biologicznej, o są one zgodne z dobrem dziecka;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

jednak

- 1) wszelkie powództwa dotyczące anulowania lub uchylecia orzeczenia mogą mieć miejsce przed upływem 1 roku od wydania orzeczenia;
- 2) cofnięcie zgody osoby uprawnionej na adopcję może być podstawą uchylecia orzeczenia, o ile zgoda została uzyskana w drodze podstępny lub przymusu;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptowane może być dziecko (do ukończenia 18 lat) oraz osoba dorosła;
- 2) przysposabiać mogą: małżeństwa wspólnie, osoby dorosłe nie pozostające w związkach małżeńskich, małżonkowie – dzieci swoich współmałżonków, za ich zgodą lub wówczas, gdy sąd uzna za uzasadnione względy dla których przysposabia tylko jeden z małżonków, o ile będzie to w interesie dziecka;
- 3) inwalidztwo lub niepełnosprawność nie stanowi przeszkody dla bycia przysposabiającym, homoseksualizm – tak – jednak przepis zakazujący adopcji przez homoseksualistów został w 1991 r. uznany za niezgodny z konstytucją stanową¹⁵;
- 4) obowiązkowy okres preadopcyjny (nieco odmienne traktowanie przysposabiających dziadków, którzy mieszkali z wnukami przez okres 6 miesięcy w ciągu 24 miesięcy poprzedzających rozpoczęcie postępowania o pozbawienie praw rodzicielskich rodziców dziecka);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

¹⁴ [HTTP://WWW.LEG.STATE.FL.US/STATUTES/INDEX.CFM?APP_MODE=DISPLAY_STATUTE&SEARCH_STRING=&URL=CH0063/SEC2325.HTM&TITLE=->2007->CH0063->SECTION%202325#0063.2325](http://www.leg.state.fl.us/statutes/index.cfm?app_mode=display_statute&search_string=&url=ch0063/sec2325.htm&title=->2007->ch0063->section%202325#0063.2325) (14.11.07). Por. *Joint Adoption: A Queer Option?*, Note, 15 „*Vermont Law Review*” 1990-1991, s. 197-226, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, J. Patterson Auld, *op. cit.*, s. 447-460, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, S. Parveen Ali, *op. cit.*, s. 1009-1038, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935, C. L. Worsnop, *The Florida Statute Prohibiting Adoption by Homosexuals in View of Seebol v. Farie: Expressly Unconstitutional*, 16 „*Nova Law Review*” 1991-1992, s. 983-1007.

¹⁵ Orzeczenie w sprawie Seebol: 16 *Fla. L. Weekly* at C53 i Seebol v. Farie, 16 *Fla. L. Weekly* C52 (16th Cir. Ct. 1991).

Georgia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Georgia Code, Title 19. Domestic Relations, Chapter 8 (§§ 19-8-1 do 19-8-26)*¹⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

jeśli jednak biologiczny rodzic dziecka, przed śmiercią nie został pozbawiony praw rodzicielskich i nie zrzekł się władzy rodzicielskiej, dziecko może po nim dziedziczyć;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

nie jest możliwe wzruszenie orzeczenia po 6 miesiącach od jego uprawomocnienia się;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobione może być dziecko, jak również osoba dorosła;
- 2) przysposobić może każdy dorosły, który ma co najmniej 25 lat, jest co najmniej o 10 lat starszy od przysposobianego dziecka, ma miejsce pobytu na terytorium stanu od 6 miesięcy (do momentu złożenia wniosku adopcyjnego), jest finansowo, fizycznie i psychicznie zdolny do opieki nad dzieckiem;
- 3) jeśli przysposabiający pozostaje w związku małżeńskim wniosek adopcyjny powinien być złożony przez oboje małżonków (oprócz adopcji przez ojczyma/macochę);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Hawaii

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Hawaii Revised Statutes z 2003 r., Chapter 578, § 578-1 do 578-17*¹⁷

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

jednak przysposabiający może dziedziczyć po swoich biologicznych krewnych jeśli został przysposobiony przez współmałżonka rodzica lub przez dziadka/babkę, ciotkę, wuja lub rodzeństwo, ewentualnie przez małżonka którejś z wymienionych osób – jednak jeśli jest uprawniony zarówno z tytułu pokrewieństwa, jak i adopcji, dziedziczy tylko z jednego tytułu – tego, z którego wynika większy udział;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

- 16 [HTTP://WWW.LEGIS.STATE.GA.US/LEGIS/GACODE/TITLE19.PDF](http://www.legis.state.ga.us/legis/gacode/title19.pdf) (24.08.04) i [HTTP://WWW.LEXIS-NEXIS.COM/HOTTOPICS/GA-CODE/DEFAULT.ASP](http://www.lexis-nexis.com/hottopics/ga-code/default.asp) (20.05.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.
- 17 [HTTP://WWW.CAPITOL.HAWAII.GOV/HRSCURRENT/VOL12_CH0501-0588/HRS0578/HRS_0578-.HTM](http://www.capitol.hawaii.gov/hrscurrent/vol12_ch0501-0588/hrs0578/hrs_0578-.htm) (24.08.04 i 20.05.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPSOBIENIA:

po upływie roku od uprawomocnienia się orzeczenia możliwe jest jego wzruszenie tylko gdy wnioskujący powołuje się na oszustwo;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPSOBIENIA:

- 1) przysposobić może każda odpowiednia (*proper*) dorosła osoba, która nie pozostaje w związku małżeńskim lub pozostająca w nim (adopcja pasierba lub adopcja wspólna przez małżonków);
- 2) przysposobiona może być każda osoba;

Idaho

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Idaho Statutes, Title 16. Juvenile Proceedings, Chapter 15. Adoption of Children, §§ 16-1501 do 16-1515*¹⁸

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPSOBIENIEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

ale sąd może orzec inaczej;

STATUS PRZYSPSOBIENIEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPSOBIENIA: _____ **TAK**

- 1) przysposobienie może zostać rozwiązane za porozumieniem przysposabiającego i przysposobionego, jeśli przysposabiający był małżonkiem biologicznego rodzica przysposobionego i małżeństwo ich zostało rozwiązane;
- 2) jeśli wniosek o rozwiązanie został złożony po śmierci przysposabiającego sąd powinien orzec w kwestii praw spadkowych;
- 3) rozwiązanie przysposobienia nie powinno nastąpić z powodu chęci uchylecia się od opieki nad przysposobionym;
- 4) postępowanie dotyczące rozwiązania przysposobienia może być wszczęte w każdym czasie, jeśli przysposobiony ukończył 21 lat;
- 5) sąd nie będzie orzekał co do ważności adopcji po upływie 6 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia;
- 6) orzeczenie o adopcji może być również uchylone w przypadku odwołania zgody przez biologicznego rodzica dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPSOBIENIA:

- 1) adoptowana może być każda osoba, bez względu na to, czy jest to dziecko, czy osoba dorosła;
- 2) adoptować może każda osoba dorosła, która ma miejsce stałego pobytu i przebywa w Idaho;
- 3) osoba adoptująca dziecko powinna być od niego starsza o co najmniej 15 lat lub mieć co najmniej 25 lat (nie odnosi się to do adopcji przez małżonka biologicznego rodzica dziecka);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPSOBIENIU: _____ **TAK**

¹⁸ [HTTP://WWW3.STATE.ID.US/IDSTAT/TOC/16015KT0C.HTML](http://www3.state.id.us/IDSTAT/TOC/16015KT0C.HTML) (1.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

Illinois

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Illinois Compiled Statutes, 750 ILCS 50/Adoption Act. – Families (750 ILCS 50/) Adoption Act., Chapter 40, §§ 1500-1529*¹⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale możliwa jest tzw. *standby adoption*, gdy zgoda biologicznego rodzica na opiekę nad dzieckiem przez przysposabiającego i zrzeczenie się praw rodzicielskich uzależnione jest od wystąpienia przyszłych okoliczności, jak śmierć tego rodzica lub jego wniosek o orzeczenie finalne o adopcji;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

1) adoptować nie mogą osoby, które:

- a) porzuciły dziecko,
- b) nie wykazywały należytego zainteresowania, troski i odpowiedzialności za dobro dziecka,
- c) opuściły dziecko na co najmniej 3 miesiące,
- d) stale lub powtarzająco się zaniedbywały dziecko – również, gdy wynikiem tego była śmierć dziecka;
- e) dokonywały powtarzających się aktów szczególnego okrucieństwa wobec dziecka,
- f) nie zapewniły mu odpowiedniej ochrony przed czynnikami szkodliwymi z punktu widzenia jego dobra,
- g) w inny sposób źle zachowywały się wobec dziecka,
- h) są zdeprawowane, o czym świadczy skazanie za poważne przestępstwa, jak morderstwo, akty seksualne wobec dziecka, pobicie dziecka,
- i) otwarcie i notorycznie cudzołożą,
- j) są nałogowymi pijakami lub narkomanami,
- k) zaniechały podjęcia należytych wysiłków w celu poprawy warunków dziecka,
- l) które spowodowały odebranie go jego partnerowi oraz nie dołożyły należytych wysiłków w celu powrotu dziecka do rodzica,
- ł) których dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej lub czasowo pod opieką instytucji opiekuńczej (*Department of Children and Family Services*) – w związku z kryminalną działalnością rodzica,
- m) co do których są dowody, że miały chęć zrzec się praw rodzicielskich lub nie utrzymywały kontaktów z dzieckiem,
- n) które notorycznie nie zapewniały dziecku, pomimo swych finansowych i psychicznych możliwości, środków utrzymania i mieszkania,
- o) psychicznie niezdolne do wykonywania obowiązków rodzicielskich,

19 [HTTP://WWW.ILGA.GOV/LEGISLATION/ILCS/ILCS3.ASP?ACTID=2098&CHAPACT=750%26nbsp%3bilcs%26nbsp%3b50%2f&CHAPTERID=59&CHAPTERNAME=FAMILIES&ACTNAME=ADOPTION+ACT%2E](http://www.ilga.gov/legislation/ilcs/ilcs3.asp?actid=2098&chaptact=750%26nbsp%3bilcs%26nbsp%3b50%2f&chapterid=59&chaptername=families&actname=adoption+act%2e) (1.06.07). Por. *Religious Factors In Adoption, Notes*, 28 „*Indiana Law Journal*” 1952-1953, s. 401-409, *Religion as a Factor In Adoption, Guardianship and Custody, Notes*, 54 „*Columbia Law Review*” 1954, s. 376-403, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, L. Hall Armstrong, *op. cit.*, s. 27-29, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, C. Benson, C. Godsil Cooper, J. Handler, R. Walters, *The Best Interests of the Child – The Illinois Adoption Act In Perspective*, 16 „*DePaul Law Review*” 1974-1975, s. 100-126, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

- p) matka biologiczna dziecka, w którego krwi, moczu lub śmółce wykryte zostały substancje określone w art. 102(f) *Illinois Controlled Substances Act*, z wyjątkiem przypadków zaleconego przez lekarza podawania matce takich środków, jeśli ma ona jeszcze przynajmniej jedno dziecko, które uznano za zaniedbane, a nie poddała się ona odpowiedniemu leczeniu, doradztwu lub udziałowi w programie rehabilitacyjnym;
- 2) podstawą do domniemania, że osoba nie nadaje się na przysposabiającego są:
- a) co najmniej dwukrotne incydenty fizycznej przemocy wobec dziecka,
 - b) oskarżenia o stosowanie fizycznej przemocy oraz uniewinnienie z powodu niepoczytalności,
 - c) ustalenia dotyczące stosowania fizycznej przemocy związane ze śmiercią dziecka;
- 3) adoptować może:
- a) każda osoba o pełnej zdolności prawnej,
 - b) rezydent Illinois przez okres 6 miesięcy poprzedzający wszczęcie postępowania adopcyjnego lub członek sił zbrojnych USA posiadający domicyl w Illinois przez co najmniej 90 dni (nie odnosi się do adopcji przez osoby spokrewnione i adopcji w wyniku działania agencji adopcyjnych),
 - c) ciesząca się szacunkiem osoba pełnoletnia dowolnej płci pozostająca w związku małżeńskim, nie w separacji i mieszkająca razem ze współmałżonkiem (rozłąka nie może wynosić więcej niż 12 miesięcy) – adopcja wspólna, nawet wówczas, gdy współmałżonek adoptuje dziecko biologiczne swego małżonka,
 - d) osoba niepełnoletnia za zezwoleniem sądu z uzasadnionego powodu;
- 4) adoptowane może być dziecko dowolnej płci lub osoba dorosła;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Indiana

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Indiana Code, Title 31, Art. 19. Family law: Adoption IC 31-19 do IC 31-19-29-6²⁰

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) *open adoptions*²¹ (jeśli dziecko ma więcej niż 2 lata i jest związane emocjonalnie z biologicznym rodzicem, w przypadku kontaktów z rodzeństwem dziecka – sąd zdecydował, gdy jest to w interesie dziecka ponad 2-letniego i gdy przysposabiający wyraża zgodę);

20 [HTTP://WWW.IN.GOV/LEGISLATIVE/IC/CODE/TITLE31/AR19/](http://www.in.gov/legislative/ic/code/title31/ar19/) (12.11.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

21 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children’s Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 37-38.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) osoba, która została pozbawiona praw rodzicielskich może wystąpić o uchylenie orzeczenia nie później niż 6 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku lub nie później niż 1 rok po objęciu opieki przez przysposabiającego nad przysposobionym dzieckiem;
- 2) sąd uwzględni wniosek, o ile będzie on zgodny z interesem dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić może każda osoba dorosła, o ile sąd uzna ją za odpowiednią i o ile nie była karana za przestępstwa wskazane w ustawie;
- 2) przysposabiać mogą małżonkowie wspólnie lub jeden z nich, jeśli za zgodą drugiego przysposabia jego dziecko biologiczne lub adoptowane;
- 3) przysposabiane mogą być dzieci i osoby dorosłe;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Iowa

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Iowa Code 2007 and Merged Supplement, Chapter 600. Adoption, art. 600.1 do 600.25²²

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) ale możliwa jest tzw. *standby adoption*, gdy zgoda terminalnie chorego biologicznego rodzica na opiekę nad dzieckiem przez przysposabiającego i zrzeczenie się praw rodzicielskich uzależnione jest od wystąpienia przyszłych okoliczności, jak śmierć tego rodzica lub jego wniosek o orzeczenie finalne o adopcji;
- 2) taka adopcja możliwa jest wówczas, gdy drugi z rodziców nie żyje lub wcześniej zrzekł się (pozbawiono go) praw rodzicielskich;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptować może:
 - a) osoba dorosła nie pozostająca w związku małżeńskim,
 - b) małżonkowie wspólnie,
 - c) jeden z małżonków, jeśli przysposabiany nie jest jego małżonkiem i jeśli:
 - i) adoptujący jest ojczymem/macochą przysposabianego,
 - ii) jest w separacji z małżonkiem, z racji porzucenia przez niego,

22 [HTTP://WWW.LEGIS.STATE.IA.US/iacode/current/](http://www.legis.state.ia.us/iacode/current/) (23.08.04) i [HTTP://NXTSEARCH.LEGIS.STATE.IA.US/NXT/GATEWAY.DLL/2007%20iowa%20code/2007code/1/27534?f=templates&fn=defaulturlquerylink.htm](http://nxtsearch.legis.state.ia.us/nxt/gateway.dll/2007%20iowa%20code/2007code/1/27534?f=templates&fn=defaulturlquerylink.htm) (12.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, J. Bamberger, *Adoption In Indiana*, 17 „*Indiana Law Journal*” 1941-1942, s. 225-236, K. Ben- nison, *op. cit.*, s. 909-935.

iii) złożenie wspólnego wniosku jest niemożliwe z powodu długotrwałej i nieusprawiedliwionej nieobecności współmałżonka, jego braku zdolności lub nieusprawiedliwionego wycofania się z adopcji;

2) adopcja dziecka nie będzie orzeczona jeśli dziecko nie mieszkało z przysposabiającym przez okres co najmniej 180 dni (okres ten może być skrócony przez sąd w przypadku adopcji przez ojczyzna/macochę lub w przypadku adopcji przez osoby spokrewnione);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Kansas

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Kansas Statutes, Chapter 59. Probate Code, Article 21. Adoption, §§ 59-2101 do 59-2144*²³

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

1) adoptować może każda dorosła osoba, wspólnie – małżonkowie;

2) adoptowane mogą być dzieci oraz osoby dorosłe;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Kentucky

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Kentucky Revised Statutes, Title XVII, Chapter 199.00, Adoption (§ 199.470 do 199.590) i Interstate Compacts on Subsidized Adoptions (§ 199.595 do 199.630)*²⁴

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;

23 [HTTP://WWW.KSLEGISLATURE.ORG/LEGSRV-STATUTES/GETSTATUTE.DO?NUMBER=23013](http://www.kslegislature.org/legsrv-statutes/getstatute.do?number=23013) (12.06.07). Por. T. M. Somogye, *op. cit.*, s. 619-645, *Joint Adoption: A Queer Option?*, Note, 15 „*Vermont Law Review*” 1990-1991, s. 197-226, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, R. R. Crawford, *Symposium on the Child and the Law. Adoption*, 10 „*Kansas Law Review*” 1961-1962, s. 541-554, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

24 [HTTP://WWW.LRC.STATE.KY.US/KRS/199-00/CHAPTER.HTM](http://www.lrc.state.ky.us/krs/199-00/CHAPTER.HTM) (24.08.04 i 12.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) jeśli w ciągu 5 lat po orzeczeniu wyjdą na jaw fakty świadczące o innym pochodzeniu dziecka możliwe jest anulowanie orzeczenie – na wniosek pierwotnego wnioskodawcy lub organu, który pośredniczył w adopcji (*Cabinet for Health and Family Services*);
- 2) sąd nie będzie orzekał co do ważności adopcji po upływie 1 roku od uprawomocnienia się orzeczenia;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptować może każda osoba powyżej 18-tego roku życia, małżonkowie – wspólnie;
- 2) z wyjątkiem przypadków adopcji, w których pośredniczyły agencje adopcyjne (lub *Cabinet for Health and Family Services*), koniecznym warunkiem adopcji jest nieprzerwane przebywanie dziecka w domu przyszłych przysposabiających przez okres 90 dni przed wniesieniem wniosku o adopcję;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Maine

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Maine Revised Statutes z 2003 r., *Title 18-A: Probate Code*, Art. IX. *Adoption*²⁵

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale

- 1) sąd może orzec o pozostawieniu adoptowanemu prawa do dziedziczenia po biologicznych rodzicach;
- 2) możliwe jest ustanowienie osobistych kontaktów dziecka z biologicznymi dziadkami;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

sąd na wniosek 2 osób może przeprowadzić postępowanie, którego wynikiem będzie anulowanie orzeczenia o adopcji, jeśli: adopcja jest wynikiem oszustwa, przymusu lub nielegalnego postępowania, z innego powodu, uzasadnionego dobrem dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

adoptować mogą małżonkowie wspólnie oraz każda osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, bez względu na to czy jest/są rezydentami stanu;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

25 [HTTP://JANUS.STATE.ME.US/LEGIS/STATUTES/18-A/TITLE18-ACH9SEC0.HTML](http://janus.state.me.us/legis/statutes/18-a/title18-ach9sec0.html) (12.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, R. A. Jones, *Adoption Law Reform*, 19 „*Main Law Review*” 1967, s. 290-331, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennisson, *op. cit.*, s. 909-935.

Maryland

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Maryland Revised Statutes, Maryland Code, Family law, Title 5. Children, § 5-301 do 5-4C-07*²⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

potencjalny przysposabiający (lub przysposabiający) może zawrzeć umowę z biologicznym rodzicem dziecka dotyczącą kontaktów dziecka (lub przysposabiającego) z rodzicem biologicznym lub innymi krewnym (*open adoption*)²⁷;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

sąd nie będzie orzekał co do ważności adopcji po upływie 1 roku od uprawomocnienia się orzeczenia;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptować może każda osoba dorosła, jeśli pozostaje w związku małżeńskim, wniosek adopcyjny powinien dotyczyć obojga małżonków jako przysposabiających, chyba, że pozostają oni w separacji, która daje podstawy do unieważnienia małżeństwa lub rozwodu lub jeden z małżonków nie jest zdolny do wystąpienia z wnioskiem;
- 2) jeśli w adopcji pośredniczyła agencja adopcyjna (*private agency adoption*), wówczas dziecko może być adoptowane tylko wówczas, jeśli przebywało z potencjalnym przysposabiającym przez okres 180 dni przed wystąpieniem przez niego z wnioskiem adopcyjnym;
- 3) adoptowane mogą być dzieci i osoby dorosłe;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Massachusetts

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

General Laws of Massachusetts, Chapter 210. Adoption of children and change of names. Adoption of children, Section 1-11A28

26 [HTTP://MLIS.STATE.MD.US/CGI-WIN/WEB_STATUTES.EXE](http://mlis.state.md.us/cgi-win/web_statutes.exe) (24.08.04) [HTTP://MICHIE.LEXISNEXIS.COM/MARYLAND/LPEXT.DLL?F=TEMPLATES&FN=MAIN-H.HTM&CP=\(12.06.07\)](http://michie.lexisnexis.com/maryland/lpext.dll?f=templates&fn=main-h.htm&cp=(12.06.07)). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, J. Patterson Auld, *op. cit.*, s. 447-460, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

27 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children's Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 41.

28 [HTTP://WWW.MASS.GOV/LEGIS/LAWS/MGL/GL-210-TOC.HTM](http://www.mass.gov/legis/laws/mgl/gl-210-toc.htm) (24.08.04 i 12.06.07). Por. *Religious Matching Statutes and Adoption*, 51, „*New York University Law Review*”, 1976, s. 262-284, *Religious Factors In Adoption, Notes*, 28 „*Indiana Law Journal*” 1952-1953, s. 401-409, *Religion as a Factor In Adoption, Guardianship and Custody, Notes*, 54 „*Columbia Law Review*” 1954, s. 376-403, *St. Thomas More Institute for Legal Research, Matching for Adoption: A Study of Current Trends*, 22 „*Catholic Lawyer*”, Winter 1976, s. 70-86, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, S. Parveen Ali, *op. cit.*, s. 1009-1038, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) oprócz uprawnienia do dziedziczenia po zmarłym biologicznym rodzicu i jego krewnych, jeśli pozostający przy życiu rodzic wstąpił w związek małżeński z osobą, która następnie przysposobiła jego dziecko;
- 2) przysposobiony oraz jego biologiczni rodzice (krewni) nie mogą zawierać ze sobą małżeństw, pozostawać w związkach nieformalnych i kazirodczych;
- 3) przysposabiający przed wejściem w życie orzeczenia dotyczącego adopcji może zawrzeć umowę z biologicznym rodzicem dziecka dotyczącą kontaktów dziecka i przysposabiającego z rodzicem biologicznym;
- 4) umowa taka jest zatwierdzona przez sąd, o ile ma służyć dobru dziecka, zawiera postanowienia uzasadnione i uczciwe oraz została zawarta świadomie, a nie została wymuszona;
- 5) umowa taka traci moc, gdy przysposobiony ukończy 18 lat;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

adopcja jest nierozwiązywalna;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) z wnioskiem adopcyjnym wystąpić mogą osoby pełnoletnie;
- 2) adoptowana może być osoba młodsza od przysposabiającego, nie będąca jego małżonkiem, bratem, siostrą, wujem, ciotką;
- 3) adoptować mogą również osoby niepełnoletnie – adopcja dotyczyć może ich dzieci biologicznych lub dzieci biologicznych współmałżonka (adopcja wspólna);
- 4) adoptować wspólnie mogą małżonkowie, a jeden z nich – jeśli brak wniosku ze strony drugiego współmałżonka lub zgody na adopcję jest usprawiedliwiony jego długą i nieusprawiedliwioną nieobecnością, prawną separacją, brakiem zdolności lub okolicznościami wskazującymi na nieuzasadnione cofnięcie zgody na adopcję, małżonkowie nie są w trakcie rozwodu i adopcja jest w najlepszym interesie przysposobianego dziecka;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Michigan

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Michigan Compiled Laws, Probate Code z 1939 r., Act 288 z 1939 r., Chapter X. Michigan Adoption Code, §§ 710.1 do 710.70*²⁹

29 [HTTP://WWW.LEGISLATURE.MI.GOV/\(S\(D4HZLVUEWfZSWJ45U2pYSB1\)\)/MILEG.ASPX?PAGE=GETOBJECT&OBJECTNAME=MCL-288-1939-X&QUERYID=18387043&HIGHLIGHT=MICHIGAN%20AND%20ADOPTION%20AND%20CODE](http://www.legislature.mi.gov/(s(d4hZLVUEWfZSWJ45U2pYSB1))/MILEG.ASPX?PAGE=GETOBJECT&OBJECTNAME=MCL-288-1939-X&QUERYID=18387043&HIGHLIGHT=MICHIGAN%20AND%20ADOPTION%20AND%20CODE) (12.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić może każda osoba, jeśli pozostaje w związku małżeńskim – wspólnie z małżonkiem;
- 2) adoptowane mogą być dzieci i osoby dorosłe;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Minnesota

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Minnesota Statutes z 2003 r. *Chapter 259, Change of name, adoption*³⁰

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale

- 1) przysposabiający przed wejściem w życie orzeczenia dotyczącego adopcji może zawrzeć umowę z biologicznym rodzicem dziecka, jego krewnym (z którym dziecko mieszkało przed adopcją albo, gdy przysposabiającym jest krewny dziecka) lub rodzicem zastępczym (z którym dziecko mieszkało przed adopcją) dotyczącą kontaktów z nimi dziecka i przysposabiającego (*open adoption*)³¹;
- 2) umowa taka jest zatwierdzona przez sąd, o ile ma służyć dobru dziecka i została rzeczywiście uzgodniona przez strony;
- 3) dziadek/babcia dziecka mogą wnieść wniosek do sądu o ustanowienie kontaktów z wnukiem/wnuczką, w przypadku gdy rodzic dziecka zmarł lub nie ma władzy rodzicielskiej i dziecko zostało przysposobione przez inną osobę;
- 4) przysposobiony jest ponadto uprawniony do dziedziczenia po zmarłym biologicznym rodzicu i jego krewnych, jeśli pozostający przy życiu rodzic wstąpił w związek małżeński z osobą, która następnie go przysposobiła;
- 5) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;

30 [HTTP://WWW.REVISOR.LEG.STATE.MN.US/STATS/259/](http://www.revisor.leg.state.mn.us/stats/259/) (24.08.04), [HTTP://ROS.LEG.MN/REVISOR/PAGES/STATUTE/STATUTE_CHAPTER.PHP?YEAR=2006&START=245&CLOSE=267&HISTORY=&BORDER=0](http://ros.leg.mn/revisor/pages/statute/statute_chapter.php?year=2006&start=245&close=267&history=&border=0) (12.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, J. Patterson Auld, *op. cit.*, s. 447-460, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, *Adoptions In Minnesota, Notes*, 36 „*Minnesota Law Review*” 1951-1952, s. 383-402, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

31 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children’s Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 38.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptować może każda osoba, wniosek adopcyjny może dotyczyć jednego, dwóch lub większej ilości osób przysposabianych;
- 2) przysposabiane mogą być dzieci i osoby dorosłe;
- 3) agencje adopcyjne są obowiązane do poszukiwania przysposabiających w kręgu rodziny dziecka;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Mississippi

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Mississippi Code z 1972, Title 93. Domestic Relations, Chapter 17. Adoption, Change of Name and Legitimation of Children, §§ 93-17-1 do 93-17-223*³²

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

orzeczenie może być unieważnione z przyczyn natury proceduralnej lub jurysdykcyjnej;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą osoby dorosłe nie pozostające w związkach małżeńskich lub małżonkowie – razem;
- 2) adopcja przez pary tej samej płci jest zabroniona;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Missouri

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Missouri Revised Statutes, Title XXX. Domestic Relations, Chapter 453, Adoption and Foster Care, Sections: 453.005.do 453.503.*³³

32 [HTTP://MICHIE.LEXISNEXIS.COM/MISSISSIPPI/LPEXT.DLL?F=TEMPLATES&FN=MAIN-H.HTM&CF=\(12.06.07\)](http://MICHIE.LEXISNEXIS.COM/MISSISSIPPI/LPEXT.DLL?F=TEMPLATES&FN=MAIN-H.HTM&CF=(12.06.07)). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennisson, *op. cit.*, s. 909-935.

33 [HTTP://WWW.MOGA.STATE.MO.US/STATUTES/c453.HTM](http://WWW.MOGA.STATE.MO.US/STATUTES/c453.HTM) (24.08.04 i 12.06.07). Por. *Joint Adoption: A Queer Option?*, Note, 15 „*Vermont Law Review*” 1990-1991, s. 197-226, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, M. M. Beck, *Juvenile & Adoption Law, Adoption of Children In Missouri*, 63 „*Missouri Law Review*” 1998, s. 423-458, K. Bennisson, *op. cit.*, s. 909-935.

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) sąd nie będzie orzekał co do ważności adopcji po upływie 1 roku od uprawomocnienia się orzeczenia;
- 2) wycofanie zgody na adopcję wyrażonej w wyniku oszustwa czy pod przymusem wywołać może skutek tylko w okresie 1 roku od daty wyrażenia zgody;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposobić może każda osoba, bez względu na to, czy pozostaje w związku małżeńskim, czy nie;
- 2) małżonkowie mogą przysposabiać wspólnie, a sąd w braku wniosku jednego ze współmałżonków może nakazać złożenie go, a w jego braku – sprawę oddalić;
- 3) pierwszeństwo jako przysposabiający mają osoby dorosłe, które przez okres dłuższy niż 9 miesięcy były rodzicami zastępczymi dziecka;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Montana

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Montana Code Annotated 2005, Title 42. Adoption, §§ 42-1-101 do 42-10-128*³⁴

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) przysposobiony jest uprawniony do dziedziczenia po zmarłym biologicznym rodzicu, jeśli pozostający przy życiu rodzic wstąpił w związek małżeński z osobą, która następnie go przysposobiła;
- 3) przy adopcji przez małżonka biologicznego rodzica (gdy drugi z biologicznych rodziców zmarł) nie tracą mocy wcześniejsze decyzje sądu w sprawie kontaktów dziecka z krewnymi ze strony któregoś z rodziców;
- 4) przysposabiający może zawrzeć umowę z biologicznym rodzicem dziecka, dotyczącą jego kontaktów z dzieckiem i przysposabiającym (*open adoption*)³⁵;

34 [HTTP://DATA.OPI.STATE.MT.US/BILLS/MCA_TOC/INDEX.HTM](http://data.opi.state.mt.us/bills/mca_toc/index.htm) (12.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

35 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children’s Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 38.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

przysposabiać mogą: mąż i żona wspólnie, chyba, że przysposabiany jest biologicznym dzieckiem jednego z małżonków, niepozostające w związkach małżeńskich osoby dorosłe (powyżej 18 lat) lub pozostające w związkach małżeńskich osoby dorosłe (powyżej 18 lat), jeśli są w prawnej separacji z małżonkiem lub jeśli współmałżonek został uznany za osobę niekompetentną do złożenia wniosku;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Nebraska

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Nebraska Revised Statutes, Chapter 43. Infants and Juveniles, §§ 43-100 do 43-165*³⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale

1) dziecko może dziedziczyć tak po przysposabiającym, jak po rodzicach biologicznych³⁷;

2) *open adoptions*³⁸;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK³⁹

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

sąd nie będzie orzekał co do ważności adopcji po upływie 2 lat od uprawomocnienia się orzeczenia⁴⁰;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

1) każda osoba dorosła może adoptować dziecko lub inną osobę dorosłą, jeśli przysposabiający pozostaje w związku małżeńskim adopcja powinna mieć charakter przysposobienia wspólnego, z wyjątkiem przypadków adopcji dziecka biologicznego małżonka;

2) orzeczenie dotyczące adopcji nie będzie wydane, jeśli dziecko nie przebywało z przyszłym przysposabiającym przez okres 6 miesięcy poprzedzający jego wydanie;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

36 [HTTP://UNIWEB.LEGISLATURE.NE.GOV/LEGALDOCS/VIEW.PHP?PAGE=S43INDEX](http://uniweb.legislature.ne.gov/legaldocs/view.php?page=s43index) (13.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „Boston University Law Review” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

37 *Wulf v. Ibsen*, 184 Neb. 314, 167 N.W.2d 181 (1969).

38 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „Children’s Legal Rights Journal” No. 4, Fall 1998, s. 39.

39 *Satterfield v. Bonyhady*, 233 Neb. 513, 446 N.W.2d 214 (1989), *In re Trust Estate of Darling*, 219 Neb. 705, 365 N.W.2d 821 (1985), *Syrovatka ex rel. Syrovatka v. Graham*, 190 Neb. 355, 208 N.W.2d 281 (1973), *Neil v. Masterson*, 187 Neb. 364, 191 N.W.2d 448 (1971).

40 *Syrovatka ex rel. Syrovatka v. Graham*, 190 Neb. 355, 208 N.W.2d 281 (1973), *Hiatt v. Menendez*, 157 Neb. 914, 62 N.W.2d 123 (1954), *Syrovatka v. Erlich*, 608 F.2d 307 (8th Cir. 1979).

Nevada

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Nevada Revised Statutes, Title 11. Domestic Relations, Chapter 127, §§ 127-003 do 127-420*⁴¹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

do adopcji osób dorosłych potrzebna jest pisemna umowa, zatwierdzona przez sąd;

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) przysposabiający może zawrzeć umowę z biologicznym rodzicem dziecka, dotyczącą jego kontaktów z dzieckiem i przysposabiającym;
- 3) dziadkowie i pradiadkowie dziecka mogą wnieść wniosek do sądu o ustanowienie kontaktów z dzieckiem, w przypadku gdy rodzic dziecka zmarł lub nie ma władzy rodzicielskiej i dziecko zostało przysposobione przez inną osobę, jeśli prawo do kontaktów było wcześniej ustanowione przez sąd;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) uchylene orzeczenia jest możliwe, gdy sąd w odrębnym postępowaniu unieważni wcześniej zgodę na adopcję lub zmieni orzeczenie dotyczące pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej;
- 2) domniemywa się, że po orzeczeniu o adopcji w najlepszym interesie dziecka jest pozostanie w domu przysposabiającego;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiać mogą osoby dorosłe, jeśli pozostają w związku małżeńskim – wspólnie ze współmałżonkiem;
- 2) przysposabiający powinien być starszy o co najmniej 10 lat od przysposobianego dziecka;
- 3) możliwa jest jednoczesna adopcja 2 lub więcej dzieci, jeśli są one rodzeństwem;
- 4) adoptowane mogą być dzieci oraz osoby dorosłe (młodsze od przysposabiających, nie będące ich współmałżonkami);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

New Hampshire

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*New Hampshire – Chapter 461 (Repealed), Title XII. Public Safety And Welfare, Chapter 170-B. Adoption, Section 170-B:1 do Section 170-B:31, Title 10, Chapter 126D – Compact – Hard to place children*⁴²

41 [HTTP://WWW.LEG.STATE.NV.US/NRS/NRS-127.HTML](http://www.LEG.STATE.NV.US/NRS/NRS-127.HTML) (13.06.07). Por. *Joint Adoption: A Queer Option?, Note*, 15 „*Vermont Law Review*” 1990-1991, s. 197-226, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

42 [HTTP://WWW.GENCOURT.STATE.NH.US/RSA/HTML/XII/170-B/170-B-MRG.HTM](http://www.GENCOURT.STATE.NH.US/RSA/HTML/XII/170-B/170-B-MRG.HTM) oraz [HTTP://WWW.GENCOURT.STATE.NH.US/RSA/HTML/NHTOC/NHTOC-X.HTM](http://www.GENCOURT.STATE.NH.US/RSA/HTML/NHTOC/NHTOC-X.HTM) (13/11/2007). Por. *Joint Adoption: A Queer Option?, Note*, 15 „*Vermont Law Review*” 1990-1991, s. 197-226, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) w przypadku adopcji tylko przez jednego z małżonków, więzy dziecka z rodzicem biologicznym dziecka odmiennej płci, niż przysposabiający mogą zostać nienaruszone, o ile wyrażą na to zgodę dziecko i ten biologiczny rodzic;
- 3) *open adoptions* (w zawarciu porozumienia między biologicznymi i adopcyjnymi rodzicami może pośredniczyć mediator; sąd zatwierdza je, o ile jest ono zgodne z dobrem dziecka; wygasa z chwilą ukończenia przez dziecko 18 lat);

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiane mogą być dzieci (do 18-tego roku życia);
- 2) jeśli ukończyły 14 lat wymagana jest ich zgoda na adopcję, chyba że sąd uzna, że nie jest to zgodne z ich dobrem;
- 3) przysposabiać mogą:
 - a) mąż i żona wspólnie,
 - b) osoba dorosła nie pozostająca w związku małżeńskim,
 - c) nie pozostający w związku małżeńskim rodzic dziecka,
 - d) jeden z małżonków, w przypadkach: adopcji dziecka drugiego małżonką (za zgodą drugiego małżonka), orzeczonej separacji między małżonkami, nieusprawiedliwionej nieobecności, niezdolności lub bezzasadnego wycofania zgody na adopcję przez drugiego małżonka, zgody małżonka na adopcję – ale tylko, jeśli przysposabiany ma więcej niż 18 lat;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

New Jersey

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*New Jersey Permanent Statutes, Title 9. Children – Juvenile and Domestic Relations Courts, §§ 9:2-11 do 9:3-56*⁴³

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;

Review” 1995, s. 997-1060, S. Parveen Ali, *op. cit.*, s. 1009-1038, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

43 [HTTP://LIS.NJLEG.STATE.NJ.US/CGI-BIN/OM_ISAPL.DLL?CLIENTID=23337616&DEPTH=2&DEPTH=2&EXPANDHEADINGS=ON&HEADINGSWITHHITS=ON&HITSUPERHEADING=ON&INFOBASE=STATUTES.NFO&RECORD={3349}&SOFTPAGE=DOC_FRAME_PG42](http://lis.njleg.state.nj.us/cgi-bin/om_isapl.dll?CLIENTID=23337616&DEPTH=2&DEPTH=2&EXPANDHEADINGS=ON&HEADINGSWITHHITS=ON&HITSUPERHEADING=ON&INFOBASE=STATUTES.NFO&RECORD={3349}&SOFTPAGE=DOC_FRAME_PG42) (13.06.07). Por. *Survey of New Jersey Adoption Law, Editorial Notes*, 16 “*Rutgers Law Review*” 1961-1962, s. 379-415, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

- 2) przysposobiony jest uprawniony do dziedziczenia po zmarłym biologicznym rodzicu lub innym krewnym, jeśli pozostający przy życiu rodzic wstąpił w związek małżeński z osobą, która następnie go przysposobiła;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) każda osoba dorosła (powyżej 18 lat) może wystąpić z wnioskiem o adopcję dziecka, jeśli pozostaje w związku małżeńskim, na adopcję powinien wyrazić zgodę współmałżonek;
- 2) małżonkowie mogą adoptować dziecko razem, nawet jeżeli są w separacji i nie mieszkają razem;
- 3) przysposabiający powinien być o co najmniej 10 lat starszy od przysposobianego dziecka;
- 4) sąd może odstąpić od traktowania wieku przysposabiającego oraz różnicy wieku między stronami jako przesłanki przysposobienia;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

New Mexico

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*New Mexico Statutes and Court Rules, Chapter 32A. Children's Code, Articles 5. Adoptions (32A-5-1 do 32A-5-45)*⁴⁴

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

open adoptions (porozumienie może dotyczyć kontaktów między rodzicami adopcyjnymi i biologicznymi, dzieckiem i rodzicami biologicznymi, dzieckiem i jego krewnymi biologicznymi; sąd włączy go do orzeczenia, jeśli będzie to zgodne z dobrem dziecka)⁴⁵;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

w przypadku adopcji przez współmałżonka rodzica dziecka, zmiana nazwiska dziecka na nazwisko przysposabiającego nastąpić może na wniosek przysposabiającego i za zgodą jego małżonka i przysposobianego dziecka, jeśli ukończyło 14 lat;

ROZWIĄZYwalność PRZYSPOBIENIA: _____ NIE

nie jest możliwe podważenie orzeczenia po upływie roku od jego wejścia w życie;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiane mogą być dzieci oraz osoby dorosłe;
- 2) przysposabiać mogą:
 - a) osoby dorosłe nie pozostające w związkach małżeńskim, o ile sąd uzna je za odpowiednie,

⁴⁴ [HTTP://WWW.CONWAYGREENE.COM/NMSU/LPEXT.DLL?F=TEMPLATES&FN=MAIN-HIT-H.HTM&2.0](http://www.conwaygreene.com/nmsu/lpext.dll?f=templates&fn=main-hit-h.htm&2.0) (13/11/07). Por. T. M. Somogye, *op. cit.*, s. 619-645, *Joint Adoption: A Queer Option?*, *Note*, 15 „*Vermont Law Review*” 1990-1991, s. 197-226, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

⁴⁵ A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children's Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 39.

- b) osoby pozostające w związkach małżeńskich, jeśli: adoptują dziecko drugiego małżonka, orzeczona została separacja między małżonkami, brak złożenia wniosku przez współmałżonka jest według sądu usprawiedliwiony okolicznościami,
 - c) małżonkowie wspólnie;
- 3) przysposobienie poprzedza okres preadopcynny: 90 dni w przypadku dziecka w wieku do 1 roku, 180 dni w odniesieniu do adopcji dzieci starszych (oprócz adopcji przez współmałżonka rodzica dziecka, krewnego dziecka do piątego stopnia pokrewieństwa oraz rodzica zastępczego, gdy dziecko mieszkało z którymś z nich co najmniej przez 1 rok);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

New York

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*New York State Consolidated Laws, Domestic Relations Laws z 1909 r., Chapter 14, Article 7, Adoption (Sections 109-117)*⁴⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem (również adopcyjnym) a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) przysposobiony jest uprawniony do dziedziczenia po zmarłym biologicznym rodzicu lub innym krewnym (dziadku, babce lub po ich zstępnych), jeśli pozostający przy życiu rodzic wstąpił w związek małżeński z osobą, która następnie go przysposobiła – dziedziczenie takie może wynikać tylko z jednego tytułu – pokrewieństwa lub adopcji (nawet jeśli przysposabiający był jednocześnie krewnym przysposobianego);
- 3) strony mogą zawrzeć umowę dotyczącą kontaktów dziecka/przysposobianego z rodzicami biologicznymi dziecka, jego rodzeństwem (bracia, siostry, przyrodnie rodzeństwo);
- 4) umowa taka zostanie zatwierdzona przez sąd, o ile będzie ona w interesie dziecka (*open adoption*)⁴⁷;

46 [HTTP://ASSEMBLY.STATE.NY.US/LEG/?CL=29&A=1](http://assembly.state.ny.us/leg/?cl=29&a=1) (24.08.04 i 18.06.07). Por. *Religious Matching Statutes and Adoption*, 51, „*New York University Law Review*”, 1976, s. 262-284, *Religious Factors In Adoption, Notes*, 28 „*Indiana Law Journal*” 1952-1953, s. 401-409, *Religion as a Factor In Adoption, Guardianship and Custody, Notes*, 54 „*Columbia Law Review*” 1954, s. 376-403, *St. Thomas More Institute for Legal Research, Matching for Adoption: A Study of Current Trends*, 22 „*Catholic Lawyer*”, Winter 1976, s. 70-86, *The Law of Adoption of Children*, 3 „*New York Law Review*” 1925, s. 345-349, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. Bahl, *Color-Coordinated Families: Race Matching In Adoption In the States and Britain*, 28, „*Loyola University Chicago Law Journal*” 1996-1997, s. 41-79, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, S. H. Ash, *A Critical Appraisal of Adoption In New York State*, 20 „*Brooklyn Law Review*” 1953-1954, s. 27-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, S. Parveen Ali, *op. cit.*, s. 1009-1038, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, L. A. Beerbower, *Religious Matching In Adoption: New York's Approach and the First Amendment*, 33 „*University of Pittsburgh Law Review*” 1971-1972, s. 601-610, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

47 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children's Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 39-40.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

sąd, który orzekł w sprawie może wznowić postępowanie w sprawie, zawiesić stosowanie orzeczenia lub je uchylić w związku z oszustwem, nowymi dowodami w sprawie lub z innego wystarczająco ważnego powodu;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) przysposabiającymi mogą być osoby dorosłe niepozostające w związkach małżeńskich lub w nich pozostające;
- 2) oprócz adopcji wspólnych przez obojga małżonków możliwe jest przysposobienie przez jednego z nich, w sytuacji, gdy są oni w separacji (orzeczonej przez sąd, przewidzianej w umowie przez nich zawartej lub faktycznej od co najmniej trzech lat przed złożeniem wniosku adopcyjnego);
- 3) taka adopcja jest niemożliwa w odniesieniu do biologicznego dziecka lub pasierba współmałżonka będącego w separacji, możliwa jest natomiast w odniesieniu do dziecka, dla którego będący w separacji przysposabiający był rodzicem zastępczym;
- 4) pełnoletni lub niepełnoletni mąż i żona mogą adoptować wspólnie dziecko jednego z nich urodzone w związku małżeńskim lub nie;
- 5) również pełnoletni lub niepełnoletni małżonek może adoptować biologiczne dziecko współmałżonka;
- 6) przeszkodą w adopcji nie może być ciężka choroba (nowotwór) przysposabiającego lub złe rokowania dotyczące długości jego dalszego życia;
- 7) przysposabiane mogą być dzieci oraz osoby powyżej 18 roku życia;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

North Carolina

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

North Carolina General Statutes z 2003 r., *Chapter 48. Adoptions*. § 48-1-100. do § 48-10-105.⁴⁸

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) dziadkowie dziecka mogą wnieść wniosek do sądu o ustanowienie kontaktów z dzieckiem, w szczególności w przypadku adopcji przez współmałżonka rodzica w sytuacji, gdy drugi z rodziców dziecka nie żyje lub nie ma praw rodzicielskich;

⁴⁸ [HTTP://WWW.NCGA.STATE.NC.US/STATUTES/GENERALSTATUTES/HTML/BYCHAPTER/CHAPTER_48.HTML](http://www.ncga.state.nc.us/statutes/generalstatutes/html/bychapter/chapter_48.html) (24.08.04) i [HTTP://WWW.NCGA.STATE.NC.US/GASCRIPTS/STATUTES/STATUTESTOC.PL?CHAPTER=0048](http://www.ncga.state.nc.us/gascripts/statutes/statutestoc.pl?chapter=0048) (18.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) sąd nie będzie orzekał co do ważności adopcji;
- 2) może jednak uchylić orzeczenie w przypadkach:
 - a) gdy zgoda rodzica lub opiekuna dziecka na adopcję była spowodowana oszustwem lub przymusem, a osoba ta w okresie 6 miesięcy od chwili ustania przymusu lub powzięcia informacji o oszustwie zwróciła się do sądu o unieważnienie zgody,
 - b) gdy nie uzyskano zgody rodzica lub opiekuna na adopcję – w terminie 6 miesięcy od czasu, gdy taka zgoda powinna być uzyskana;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) każda osoba dorosła może adoptować inną osobę, z wyjątkiem swego współmałżonka;
- 2) jeśli przysposabiający pozostaje w związku małżeńskim wniosek adopcyjny powinien być złożony przez obojga małżonków (adopcja wspólna), z wyjątkiem sytuacji, gdy współmałżonek został uznany za niekompetentnego do złożenia wniosku;
- 3) adoptować wspólnie może jedynie małżeństwo;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

North Dakota

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*North Dakota Century Code, Title 14, Domestic Relations and Persons, Chapter 14-11 (uchylony), nowy statut: Chapter 14-15, Revised Uniform Adoption Act (§ 14-15-01 do 14-15-23), Chapter 14-15.1, Child Relinquishment to Identified Adoptive Parents (§14-15.1-01 do 14-15.1-07)*⁴⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) dziecko dziedziczy po zmarłym rodzicu biologicznym, jeśli przed śmiercią przysługiwała mu władza rodzicielska, w sytuacji, gdy zostało adoptowane przez małżonka drugiego rodzica;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

sąd nie będzie orzekał co do ważności adopcji po upływie 1 roku od uprawomocnienia się orzeczenia, bez względu na przyczynę – chyba że przysposabiający nie wszedł w prawa rodzicielskie;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptowana może być każda osoba;
- 2) adoptować mogą:
 - a) małżonkowie razem, nawet jeżeli jeden z nich nie jest pełnoletni,

49 [HTTP://WWW.STATE.ND.US/LR/CENCODE/T14.HTML](http://www.state.nd.us/LR/CENCODE/T14.HTML) (25.08.04) i [HTTP://WWW.LEGIS.ND.GOV/CENCODE/T14C15.PDF](http://www.legis.nd.gov/CENCODE/T14C15.PDF) (18.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „Boston University Law Review” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

- b) osoby nie pozostające w związkach małżeńskich,
 - c) jeden z małżonków, o ile przysposabiany nie jest drugi małżonek, w sytuacjach, gdy: przysposabiający jest ojczymem/macochą dziecka a rodzic biologiczny wyraża zgodę na adopcję, małżonkowie są w separacji (*legal separation*), niemożność złożenia wspólnego wniosku lub wyrażenia zgody przez małżonka jest usprawiedliwiona przez sąd z racji jego długotrwałej, nieusprawiedliwionej nieobecności, niedostępności, braku zdolności do czynności prawnych lub przyczyn świadczących o nieusprawiedliwionym wycofaniu przez niego zgody;
- 3) adopcja nie może być orzeczona, jeśli dziecko nie mieszkało razem z przysposabiającym przez okres 6 miesięcy;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ **TAK**

Ohio

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Ohio Revised Code, Title [31] XXXI. Domestic Relations – Children, Chapter 3107: Adoption, §§ 3107.01 do 3107.9950

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ **TAK**

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ **TAK**

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) dziecko dziedziczy po zmarłym rodzicu biologicznym, jeśli przed śmiercią przysługiwała mu władza rodzicielska, w sytuacji, gdy zostało adoptowane przez małżonka drugiego rodzica;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ **TAK**

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

sąd nie będzie orzekał co do ważności adopcji po upływie 1 roku od uprawomocnienia się orzeczenia, bez względu na przyczynę – chyba że: 1) przysposabiający nie wszedł w prawa rodzicielskie nad dzieckiem, 2) w wyniku oszustwa wnioskodawcy lub jego małżonka orzeczono o adopcji (o której nie orzeczono, gdyby nie oszustwo) dziecka przez współmałżonka jego rodzica, 3) przysposobiony dorosły nie wiedział o zapadłym orzeczeniu przez okres 1 roku;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) przysposobione może być każde dziecko oraz dorosły, o ile jest upośledzony umysłowo, niepełnosprawny, znajduje się pod stałą opieką instytucji opiekuńczych lub, gdy postępowanie adopcyjne nie skończyło się do ukończenia przez niego 18 lat;
- 2) przysposabiać mogą:
 - a) małżonkowie razem, o ile jeden z nich jest dorosły,
 - b) osoby dorosłe nie pozostające w związkach małżeńskich,
 - c) nie pozostające w związkach małżeńskich niepełnoletni rodzice dzieci, które mają być adoptowane,

50 [HTTP://CODES.OHIO.GOV/ORC/3107](http://codes.ohio.gov/orc/3107) (18.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, F. Y. Ake, *Breaking the Seal: Ohio’s Revised Adoption Law*, 20 „*Akron Law Review*” 1986-1987, s. 769-781, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, S. J. Becker, *Second-Parent Adoption by Same-Sex Couples In Ohio: Unsettled and Unsettling Law*, 48 „*Cleveland State Law Review*” 2000, s. 101-130, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

d) jeden z małżonków, w sytuacjach, gdy: przysposabiający jest ojczymem/macochą dziecka a rodzic biologiczny wyraża zgodę na adopcję, małżonkowie są w separacji, zgodnie z przepisami *Revised Code*, niemożność złożenia wspólnego wniosku lub wyrażenia zgody przez małżonka jest usprawiedliwiona przez sąd z racji jego długotrwałej, nieusprawiedliwionej nieobecności, niedostępności, braku zdolności do czynności prawnych lub przyczyn, które powodują uzyskanie zgody lub jej braku niemożliwe lub bezzasadnie utrudnione;

3) adopcja nie może być orzeczona, jeśli dziecko nie mieszkało razem z przysposabiającym przez okres 6 miesięcy;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Oklahoma

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Oklahoma State Statutes z 1999 r., Chapter 10. Children, Oklahoma Adoption Code, § 10-7501, art. 1-5⁵¹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

1) *open adoptions* (skutek porozumienia zawartego między przysposabiającym a krewnym dziecka, z którym mieszkało ono przed adopcją; dotyczy ono kontaktów tego krewnego – rodzica, ojczyma/macochy, dziadka, pradziadka, brata, siostry, ciotki, wuja – z dzieckiem po orzeczeniu adopcji);

2) sąd może orzec w kwestii praw dziadków biologicznych przysposobionego dziecka do postadopcyjnych kontaktów z nim;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA: _____ NIE

1) jakiegokolwiek postępowanie mające na celu wzruszenie orzeczenia nie może mieć skutku prawnego, jeśli zostało podjęte po upływie 3 miesięcy od wejścia orzeczenia w życie;

2) niedopuszczalne jest, jeśli godzi w dobro dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

1) przysposabiać mogą:

- a) małżonkowie wspólnie, jeśli oboje ukończyli 21 lat,
- b) małżonkowie osobno, jeśli przysposabiają dzieci lub krewnych współmałżonków,
- c) małżonkowie osobno, jeśli orzeczono wobec nich separację i o ile ukończyli 21 lat,
- d) osoby nie pozostające w związkach małżeńskich, o ile ukończyły 21 lat;

2) sześciomiesięczny okres preadopcyjny (może nie zostać orzeczony w przypadku adopcji przez krewnych i przez małżonka rodzica dziecka);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

51 [HTTP://WWW.LSB.STATE.OK.US/](http://www.lsb.state.ok.us/) (14.11.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

Oregon

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Oregon Revised Statutes z 2005 r., *Title 11. Domestic Relations, Chapter 109, Parent and Child Rights and Relationships*, §§ 109.304 do 109.507⁵²

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) przysposabiający i rodzice biologiczni dziecka mogą zawrzeć pisemną umowę dotyczącą kontaktów dziecka/przysposabiającego z rodzicami biologicznymi dziecka, jego dziadkami, rodzeństwem oraz innymi członkami jego rodziny (*open adoptions*)⁵³;
- 2) w przypadku adopcji przez współmałżonka biologicznego rodzica dziecka dziadkowie dziecka mogą wnieść wniosek do sądu o ustanowienie kontaktów z dzieckiem;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

sąd nie będzie orzekał co do ważności adopcji po upływie 1 roku od uprawomocnienia się orzeczenia, bez względu na przyczynę;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

każda osoba może adoptować inną osobę;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Rhode Island

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

State of Rhode Island General Laws, Title 15, Domestic Relations, Chapter 15-7, Adoption of children (§ 15-7-1 do 15-7-26)⁵⁴

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale

- 1) dziecko nie traci prawa do dziedziczenia po biologicznych rodzicach;

52 [HTTP://LANDRU.LEG.STATE.OR.US/ORS/109.HTML](http://landru.leg.state.or.us/ors/109.html) (25.08.04), [HTTP://WWW.LEG.STATE.OR.US/ORS/109.HTML](http://www.leg.state.or.us/ors/109.html) (18.06.07). Por. *Religious Matching Statutes and Adoption*, 51, „*New York University Law Review*”, 1976, s. 262-284, *Religion as a Factor In Adoption, Guardianship and Custody, Notes*, 54 „*Columbia Law Review*” 1954, s. 376-403, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

53 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children’s Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 40.

54 [HTTP://WWW.RILIN.STATE.RI.US/STATUTES/TITLE15/15-7/INDEX.HTM](http://www.rilin.state.ri.us/statutes/title15/15-7/index.htm) (24.08.04 i 19.06.07). Por. *Religious Factors In Adoption, Notes*, 28 „*Indiana Law Journal*” 1952-1953, s. 401-409, *Religion as a Factor In Adoption, Guardianship and Custody, Notes*, 54 „*Columbia Law Review*” 1954, s. 376-403, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

- 2) jeśli dziecko jest spokrewnione węzłami krwi z przysposobianym, dziedziczyć po nim będzie z tytułu adopcji, a nie z tytułu pokrewieństwa;
- 3) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 4) sąd może orzec o tzw. *open adoption*, która polega na przyznaniu biologicznym rodzicom dziecka swojego rodzaju przywilejów poadopcyjnych – prawa do kontaktu z dzieckiem, wizytowania dziecka oraz ujawnienia im informacji dotyczących dziecka;
- 5) orzeczenie takie może mieć miejsce tylko wówczas, gdy jest ono w interesie dziecka, gdy rodzicom co prawda nie przysługuje władza rodzicielska, ale są oni silnie emocjonalnie z nim związani oraz, gdy zawrą oni z przysposabiającym pisemną umowę⁵⁵;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) orzeczenie nie może być wzruszone po upływie 180 dni od jego uprawomocnienia się;
- 2) jednakże, gdy osoba, która utraciła władzę rodzicielską nad adoptowanym dzieckiem lub osoba dochodząca praw rodzicielskich do niego wniesie o wzruszenie orzeczenia w tym terminie, sąd uczyni to tylko wówczas, jeśli będzie to w interesie adoptowanego dziecka;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) każdy może przysposobić osobę młodszą od siebie, mającą mniej niż 18 lat;
- 2) jeśli przysposabiający pozostaje w związku małżeńskim, oboje małżonkowie powinni wystąpić z wnioskiem adopcyjnym (przysposobienie wspólne), jednakże dla dobra dziecka możliwa jest adopcja przez tylko jednego z małżonków;
- 3) adopcja nie może być orzeczona, jeśli dziecko nie mieszkało razem z przysposabiającym przez okres 6 miesięcy (termin może być skrócony z ważnej przyczyny, jeśli dziecko dobrze znajduje się w tak stworzonych mu warunkach domowych);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

South Carolina

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*South Carolina Code of Laws, Title 20. Domestic Relations, Chapter 7. Children's Code, Article 11. Disposition of Cases before the Family Court, Subarticle 7. Adoption, Sec. 20-7-1646 do 20-7-2070*⁵⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) adopcja nie powoduje zerwania więzi między dzieckiem a biologicznym rodzicem, który sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem;

55 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children's Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 40.

56 [HTTP://WWW.SCSTATEHOUSE.NET/CODE/STATMAST.HTM](http://www.scstatehouse.net/code/statmast.htm) (19.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

- 2) adopcja nie wpływa też na wcześniej zawartą umowę między przysposabiającym a biologicznymi rodzicami dziecka, dotyczącą kontaktów z dzieckiem, wymiany informacji o nim lub innych relacji dziecka z inną osobą;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) sąd nie będzie orzekał co do ważności orzeczenia po jego wejściu w życie;
- 2) tylko strony mogą wystąpić o wzruszenie orzeczenia;
- 3) powodem jego wzruszenia może być wynikające z oszustwa błędne przekonanie o swoich prawach skutkujące brakiem zaprezentowania swojego stanowiska przed sądem (jednak tylko wówczas, gdy osoba taka dokładając należytej staranności nie mogła mieć wpływu na orzeczenie sądu);

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) każdy rezydent stanu może adoptować każde dziecko (w tym dziecko swojego małżonka lub dziecko, którego jest krewnym lub powinowatym);
- 2) adoptowane mogą być również osoby dorosłe;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

South Dakota

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*South Dakota Codified Laws, Title 25. Domestic Relations, Chapter 25-6. Adoption of Children, §§25-6-1 do 25-6-24*⁵⁷

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

przysposabiający i rodzice biologiczni dziecka mogą zawrzeć pisemną umowę dotyczącą kontaktów dziecka/przysposabiającego z rodzicami biologicznymi dziecka⁵⁸, w przypadku adopcji przez współmałżonka biologicznego rodzica dziecka;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) sąd nie będzie orzekał co do ważności orzeczenia po upływie 2 lat od jego wejścia w życie, z wyjątkiem przypadków oszustwa;
- 2) osoba, która chce dochodzić roszczeń lub praw wynikających z postępowania adopcyjnego, powinna wystąpić z roszczeniem w okresie nie przekraczającym 2 lat od zakończenia postępowania;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) możliwa jest adopcja nieślubnych dzieci przez ojców – poprzez publiczne uznanie ich, przyjęcie do rodziny (za zgodą żony, jeśli osoba taka jest żonata) i traktowanie ich jak dzieci pochodzących z węzła małżeńskiego – skutkuje legitymacją dziecka od jego urodzenia;

57 [HTTP://LEGIS.STATE.SD.US/STATUTES/DISPLAYSTATUTE.ASPX?TYPE=STATUTE&STATUTE=25-6](http://legis.state.sd.us/statutes/displaystatute.aspx?type=statute&statute=25-6) (19.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

58 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children’s Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 40.

- 2) każda osoba dorosła może adoptować dziecko, pod warunkiem, że jest ono młodsze od niej o 10 lat;
- 3) adopcja nie może być orzeczona, jeśli dziecko nie mieszkało razem z przysposabiającym przez okres co najmniej 6 miesięcy;
- 4) adoptowane mogą być również osoby dorosłe;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Tennessee

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Tennessee Code, Title 36. Domestic Relations, Chapter 1. Adoption, §§ 36-1-101 do⁵⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;

dziecko dziedziczy po zmarłym rodzicu biologicznym i jego krewnych, jeśli przed śmiercią rodzicowi temu przysługiwała władza rodzicielska, w sytuacji, gdy zostało adoptowane przez małżonka drugiego rodzica;

możliwe jest dokonanie *open adoption* polegającej na tym, że przysposabiający wyraża zgodę (nie jest to umowa) na wizyty lub kontakty z dzieckiem jego biologicznych rodziców, rodzeństwa lub innych krewnych albo opiekuna dziecka;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

sąd nie będzie orzekał co do ważności orzeczenia po jego wejściu w życie; orzeczenie nie może być uchylone, bez względu na powód, po upływie roku od jego wejścia w życie;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

adoptować może każda dorosła osoba, powyżej 18-tego roku życia; jeśli ma współmałżonka, adopcja powinna być wspólna; wystąpienie o wspólną adopcję przez małżonków, z których jeden jest biologicznym rodzicem dziecka powoduje, że niepotrzebna jest osobno wyrażona jego zgoda na adopcję;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Texas

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Texas Statutes, Family Code, Title 5. The Parent-Child Relationship and the Suit Affecting the Parent-Child Relationship, Chapter 162. Adoption, §§ 162.001 do 162.662⁶⁰

59 [HTTP://MICHIE.LEXISNEXIS.COM/TENNESSEE/LPEXT.DLL?F=TEMPLATES&FN=MAIN-H.HTM&CP=\(19.06.07\)](http://michie.lexisnexis.com/tennessee/lpext.dll?f=templates&fn=main-h.htm&cp=(19.06.07)). Por. T. M. Somogye, *op. cit.*, s. 619-645, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, B. L. Atwell, *op. cit.*, s. 1-59, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

60 [HTTP://TLO2.TLC.STATE.TX.US/STATUTES/FA.TOC.HTM](http://tlo2.tlc.state.tx.us/statutes/fa.toc.htm) (20.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, E. W. Bailey, *Adoption „By Estoppel”*, 36 „*Texas Law Review*” 1957-1958, s. 30-43, A. R. Appell, *Blending*

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

biologiczni (lub adopcyjni) dziadkowie dziecka mogą uzyskać prawo do utrzymywania z nim kontaktów;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) sąd nie będzie orzekał co do ważności orzeczenia po upływie 6 miesięcy od jego wydania;
- 2) brak przygotowania informacji dotyczących zdrowotnej, socjalnej, edukacyjnej i genetycznej historii dziecka nie stanowi przesłanki podważenia ważności orzeczenia;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) każda osoba dorosła może adoptować dziecko lub osobę dorosłą;
- 2) małżeństwo może adoptować dziecko wspólnie;
- 3) możliwa jest adopcja przez jednego ze współmałżonków, jeśli przysposabiane jest biologiczne dziecko drugiego z nich;
- 4) adopcja może nie zostać orzeczona, jeśli dziecko nie mieszkało razem z przysposabiającym przez okres co najmniej 6 miesięcy, choć sąd może skrócić ten okres, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Utah

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Utah Code, Title 78. Judicial Code, Chapter 30. Adoption, §§ 78-30-1 do 78-30-19⁶¹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptowane mogą być dzieci i osoby dorosłe;
- 2) przysposabiać mogą małżeństwa (w tym małżonkowie biologicznego rodzica dziecka) lub osoby nie pozostające w związkach małżeńskich, z wyjątkiem takich, które żyją (mieszkają oraz utrzymują stosunki seksualne) w związku, który nie jest legalnym małżeństwem;
- 3) pierwszeństwo mają małżeństwa, dziecko może być adoptowane przez osobę nie pozostającą w związku małżeńskim, jeśli:
 - a) nie ma odpowiednich par małżeńskich, które wystąpiły z wnioskiem adopcyjnym,
 - b) dziecko zostało umieszczone u swojego krewnego, który ma zamiar je adoptować,
 - c) między dzieckiem a osobą, u której zostało ono umieszczone powstały więzy emocjonalne,

Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice, 75 „Boston University Law Review” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

61 [HTTP://LE.UTAH.GOV/~CODE/TITLE78/78_29.HTM](http://le.utah.gov/~code/title78/78_29.htm) (20.06.07). Por. R. I. Aaron, *Proposals For Truce In the Holy War: Utah Adoption*, 1970 „Utah Law Review”, s. 325-379, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „Boston University Law Review” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

- d) osoba taka została wybrana przez rodzica dziecka, który wyraził zgodę na adopcję,
 - e) jest to w najlepszym interesie dziecka;
- 4) pierwszeństwo mają również rodziny zastępcze, w których dzieci przebywały dłużej niż 6 miesięcy;
- 5) między przysposabiającym a przysposabianym powinna być różnica wieku – 10 lat, jeśli adoptuje małżeństwo – jeden z małżonków powinien być starszy o 10 lat od dziecka;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Vermont

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Vermont Statutes, Title 15A. Adoption, §§ 1-101 do ⁶²

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) przy adopcji przez małżonka rodzica biologicznego krewni dziecka ze strony drugiego z rodziców mogą uzyskać prawo do utrzymywania z nim kontaktów;
- 2) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 3) dziecko dziedziczy po zmarłym rodzicu biologicznym i jego krewnych (przy adopcji przez małżonka rodzica biologicznego);
- 4) przy adopcji przez małżonka rodzica biologicznego sąd może na wniosek przysposabiającego, jego współmałżonka, drugiego rodzica dziecka lub innego jego biologicznego krewnego zatwierdzić pisemną umowę dotyczącą kontaktów dziecka z określoną osobą po orzeczeniu adopcji;

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) zgodnie z dobrem dziecka, orzeczenie ma charakter finalny od momentu uprawomocnienia się;
- 2) jakkolwiek próba wzruszenia orzeczenia nie będzie skuteczna po upływie 6 miesięcy od wejścia w życie orzeczenia;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) każda osoba może adoptować inną osobę;
- 2) jeśli rodzinę tworzy rodzic dziecka oraz jego/jej partner, a adopcja jest w najlepszym interesie dziecka, partner rodzica może adoptować dziecko – adopcja nie ma wpływu na władzę rodzicielską rodzica;
- 3) wniosek może być złożony, jeśli dziecko mieszkało razem z rodzicem i jego małżonkiem (wnioskodawcą) i pod ich opieką przez 6 miesięcy (jeśli rodzic sam sprawuje opiekę nad dzieckiem i ma wyłączną władzę rodzicielską nad nim) lub przez 12 miesięcy (jeśli opiekę nad dzieckiem sprawuje razem z drugim rodzicem biologicznym lub, gdy drugi rodzic biologiczny zmarł lub nie ma zdolności do czynności prawnych);

⁶² [HTTP://MICHIE.LEXISNEXIS.COM/VERMONT/LPEXT.DLL?F=TEMPLATES&FN=MAIN-H.HTM&CP=\(20.06.07\)](http://MICHIE.LEXISNEXIS.COM/VERMONT/LPEXT.DLL?F=TEMPLATES&FN=MAIN-H.HTM&CP=(20.06.07)). Por. *Joint Adoption: A Queer Option?*, Note, 15 „*Vermont Law Review*” 1990-1991, s. 197-226, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Ben- nison, *op. cit.*, s. 909-935.

- 4) dopuszczalna jest adopcja osób dorosłych, o ile nie są to współmałżonkowie potencjalnych przysposabiających;
- 5) dopuszczalna jest adopcja dziecka homoseksualnego partnera;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Virginia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Virginia Statutes, Title 63.1, Chapter 11, §§ 63.2-1100 do 63.2-1405*⁶³

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPOSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOSOBIENIA:

sąd, bez względu na powód, nie będzie orzekał co do ważności orzeczenia po upływie 6 miesięcy od jego wejścia w życie;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOSOBIENIA:

- 1) wniosku adopcyjnego nie mogą złożyć osoby, które dopuściły się przestępstw o podłożu seksualnym;
- 2) adopcja nie może być orzeczona, jeśli dziecko nie mieszkało razem z przysposabiającym przez okres co najmniej 6 miesięcy;
- 3) adoptować mogą osoby dorosłe, adoptowane mogą być dzieci oraz osoby dorosłe (w tym przypadku, poza pokrewieństwem lub byciem biologicznym rodzicem dziecka, przesłanką adopcji jest różnica wieku 15 lat między stronami; ponadto powinny one znać się od roku przed wystąpieniem z wnioskiem adopcyjnym);

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOSOBIENIU: _____ TAK

Washington

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Revised Code of Washington, Title 26. Domestic Relations, Chapter 33. Adoption, §§ 26.33.010 do 26.33.901*⁶⁴

63 [HTTP://LEG1.STATE.VA.US/CGI-BIN/LEGP504.EXE?000+COD+63.2-1201](http://leg1.state.va.us/cgi-bin/legp504.exe?000+cod+63.2-1201) (21.06.07). Por. *Recent Development, Malpass v. Morgan: Determining when a Parent's Consent to an Adoption is Withheld Contrary to the Best Interest of the Child*, 60 „Virginia Law Review” 1974, s. 718-727, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „Boston University Law Review” 1995, s. 997-1060, R. M. McL., *Adoption In Virginia*, 38 „Virginia Law Review” 1952, s. 544-551, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

64 [HTTP://APPS.LEG.WA.GOV/RCW/DEFAULT.ASPX?CITE=26.33](http://apps.leg.wa.gov/rcw/default.aspx?cite=26.33) (21.06.07). Por. T. M. Somogyi, *op. cit.*, s. 619-645, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „Boston University Law Review” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

ale możliwe są *open adoptions*⁶⁵ polegające na tym, że sąd zatwierdza pisemną umowę między przysposabiającym i rodzicami biologicznymi dziecka dotyczącą kontaktów dziecka/przysposabiającego z rodzicami biologicznymi dziecka (o ile jest to w interesie dziecka);

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) intencją ustawodawcy jest zapewnienie stabilnego środowiska rodzinnego dzieciom, stąd orzeczenia adopcyjne mają charakter ostateczny;
- 2) żadna osoba nie może wnosić o wzruszenie wyroku w związku z twierdzeniem o ojcostwie (dotyczącym adoptowanego dziecka) oraz o braku informacji o toczącym się i zakończonym postępowaniu lub w związku z jakimikolwiek wadami postępowania;
- 3) jednakże w okresie roku, od momentu zatwierdzenia zgody na adopcję przez sąd, osoba, która takiej zgody udzieliła może ją odwołać, powołując się na oszustwo, przymus (ze strony innej osoby, instytucji lub agencji adopcyjnej) albo na brak umysłowej zdolności pojmowania znaczenia wyrażenia zgody w chwili, kiedy została ona wyrażona;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptowana może być każda osoba, bez względu na wiek i miejsce pobytu;
- 2) adoptować może każda osoba dorosła (powyżej 18 roku życia) o pełnej zdolności do czynności prawnych;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

West Virginia

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*West Virginia Code, Chapter 48. Domestic Relations, Article 22. Adoption, §§ 48-22-101 do 48-23-801*⁶⁶

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) *open adoptions*⁶⁷;

65 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children’s Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 40.

66 [HTTP://WWW.LEGIS.STATE.WV.US/WVCODE/48/MASTERFRMFRM.HTM](http://www.legis.state.wv.us/wvcode/48/MASTERFRMFRM.HTM) (21.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

67 A. R. Appell, *Increasing Options To Improve Permanency: Considerations In Drafting An Adoption With Contact Statute*, 18 „*Children’s Legal Rights Journal*” No. 4, Fall 1998, s. 41.

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

ROZWIĄZYWALNOŚĆ PRZYSPOBIENIA:

- 1) sąd nie będzie orzekał co do ważności orzeczenia po upływie 6 miesięcy od jego wejścia w życie;
- 2) jeśli jakaś osoba wystąpi o unieważnienie orzeczenia z racji braku odpowiedniego zawiadomienia jej o toczącym się postępowaniu, sąd oceni jej wniosek z punktu widzenia dobra adoptowanego dziecka;
- 3) przysposobione dziecko w okresie 1 roku po osiągnięciu pełnoletności może przedłożyć odpowiedniej władzy swój sprzeciw (brak zgody) wobec adopcji, który będzie skutkował rozwiązaniem adopcji;

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptować może każda osoba, która nie pozostaje w związku małżeńskim, a jeśli w nim pozostaje, za zgodą współmałżonka lub wspólnie z nim;
- 2) adoptowane mogą być dzieci lub osoby dorosłe;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

Wisconsin

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

Wisconsin Statutes, Charitable, Curative, Reformatory and Penal Institutions and Agencies, Chapter 48. Children's Code, §§ 48.81 do 48.9985⁶⁸

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

- 1) nie ulegają zerwaniu więzy między rodzicem a dzieckiem, które zostało adoptowane przez współmałżonka rodzica;
- 2) na wniosek krewnego biologicznego dziecka sąd może ustanowić jego prawo do kontaktów z dzieckiem, jeśli między tą osobą a dzieckiem istnieje związek emocjonalny (kontakty są utrzymywane od co najmniej 2 lat) i jeśli jest to w interesie dziecka – przy adopcji przez małżonka biologicznego rodzica dziecka;

STATUS PRZYSPOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPOBIENIA:

- 1) adoptować mogą:
 - a) małżonkowie wspólnie, lub jeden z nich – dziecko biologiczne współmałżonka oraz
 - b) osoby dorosłe niepozostające w związkach małżeńskich;
- 2) przeszkodą w adopcji nie mogą być okoliczności po stronie przysposabiającego: wyznanie, ślepota, głuchota lub inne fizyczne upośledzenie, rasa, kolor skóry, pochodzenie;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPOBIENIU: _____ TAK

68 [HTTP://NXT.LEGIS.STATE.WI.US/NXT/GATEWAY.DLL?F=TEMPLATES&FN=DEFAULT.HTM&VID=WI:DEFAULT&D=INDEX&JD=TOP](http://nxt.legis.state.wi.us/nxt/gateway.dll?f=templates&fn=default.htm&vid=wi:default&d=index&jd=top) (21.06.07). Por. *St. Thomas More Institute for Legal Research, Matching for Adoption: A Study of Current Trends*, 22 „*Catholic Lawyer*”, Winter 1976, s. 70-86, *Joint Adoption: A Queer Option?*, Note, 15 „*Vermont Law Review*” 1990-1991, s. 197-226, D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, L. Hall Armstrong, *op. cit.*, s. 27-29, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

Wyoming

PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA ADOPCYJNEGO:

*Wyoming Statutes, Title 1. Code of Civil Procedure, Chapter 22, §§ 1-22-101 do 1-22-203*⁶⁹

ADOPCJA JAKO SKUTEK ORZECZENIA SĄDU: _____ TAK

ZERWANIE WIĘZÓW PRZYSPSOBIONEGO Z BIOLOGICZNĄ RODZINĄ: _____ TAK

STATUS PRZYSPSOBIONEGO JAKBY BYŁ DZIECKIEM POCHODZĄCYM Z MAŁŻEŃSTWA: _____ TAK

WYMAGANIA DOTYCZĄCE STRON PRZYSPSOBIENIA:

1) adoptować mogą:

- a) osoby dorosłe niepozostające w związkach małżeńskich,
- b) małżonkowie wspólnie, lub jeden z nich – dziecko biologiczne współmałżonka;

2) adopcja nie może być orzeczona, jeśli dziecko nie mieszkało razem z przysposabiającym przez okres 6 miesięcy;

3) adoptowane mogą być zarówno dzieci, jak i osoby dorosłe;

ZASADA KIEROWANIA SIĘ DOBREM DZIECKA PRZY PRZYSPSOBIENIU: _____ TAK

⁶⁹ [HTTP://LEGISWEB.STATE.WY.US/STATUTES/STATUTES.ASPX?FILE=TITLES/TITLE1/T1CH22.HTM](http://legisweb.state.wy.us/statutes/statutes.aspx?file=titles/title1/t1ch22.htm) (21.06.07). Por. D. E. Abrams, S. H. Ramsey, *op. cit.*, s. 23-43, A. R. Appell, *Blending Families Through Adoption: Implications for Collaborative Adoption Law and Practice*, 75 „*Boston University Law Review*” 1995, s. 997-1060, K. E. Hong, *op. cit.*, s. 1-77, K. Bennison, *op. cit.*, s. 909-935.

